HORIA SIMA

DOCTRINA LEGIONARA

Editura Mişcării Legionare
Madrid, 1980

Introducere

Scrierea de faţă tratează doctrina Mişcării Legionare.

Primul lucru care trebuie avut în vedere când se întreprinde o asemenea cercetare este de a stabili marginile subiectului, de a se preciza ce anume intră în cuprinsul lui. Pentru că nu toate declaraţiile, afirmaţiile, cugetările Întemeietorului Mişcării fac parte integrantă din patrimoniul ei doctrinar. Există o serie de idei mai puţin caracteristice, care reflectă vicisitudinile istorice prin care a trecut neamul nostru şi faţă de care Mişcarea a trebuit să ia atitudine. Anticomunism, antiiudaism, antipoliticianism, nu sunt decât accidente în dezvoltarea ideologică a Legiunii. Dispărând cauzele care le-au provocat, vor dispărea şi atitudinile mai sus amintite, ca efecte ale lor. Pentru a înţelege această serie de anti, trebuie să le raportăm la situaţiile politico-naţionale, specifice care le-au dat naştere, chestiune pe care am lămurit-o într-un studiu publicat în 1958 : *Actualitatea Căpitanului.*

Doctrina legionară, în fundamentele ei ultime, este o nouă concepţie asupra lumii şi vieţii. Corneliu Codreanu nu s-a imobilizat într-o atitudine pur negativă, nu s-a mulţumit să combată numai relele care măcinau vigoarea neamului nostru, ci a oferit acelora care l-au urmat, o nouă perspectivă a existenţei. Numai această parte pozitivă şi creatoare din gândirea Căpitanului, numai acest fond inalterabil de idei, insensibil la schimbările istorice, poate să figureze, cu depline drepturi, într-un studiu închinat doctrinei legionare. Restul, fără a-i tăgădui necesitatea sau importanţa, trebuie aşezat în cadrul trecător al programelor politice.

Pentru elaborarea doctrinei legionare, trebuie să ne adresăm scrierilor rămase de la Întemeietorul Mişcării Legionare, Corneliu Zelea Codreanu şi de la colaboratorul său cel mai apropiat, Ion I. Moţa. întrepătruderea spirituală şi intelectuală

dintre Căpitan şi Moţa este aşa de perfectă încât ceea ce unul afirmă, celălalt întregeşte sau dezvoltă. Mai sunt şi alţi gânditori legionari -Corneliu Georgescu, Alexandru Cantacuzino, Vasile Marin, Puiu Gârcineanu, Mihail Polihroniade, Vasile Christescu -de o valoare excepţională, dar pentru o cât mai exactă circumscriere a fenomenului legionar, pentru a nu-l expune la variante de interpretare, este neapărat necesar să rămânem la lăsământul doctrinar al lui Codreanu şi Moţa.

La întocmirea acestei lucrări m-a călăuzit gândul să dau expresie unitară cugetărilor lor, răspândite în mai multe publicaţii sau transmise pe cale orală şi consemnate de alţi legionari. Această sinteză doctrinară e realizabilă datorită faptului că viziunea Căpitanului nu e o concepţie străină de existenţa mea şi a tuturor legionarilor. Ne-am împletit viaţa cu idealul legionar, ne-am hrănit sufleteşte din seva lui şi ne-am maturizat politic şi spiritual odată cu etapele de dezvoltare ale Legiunii. Doctrina legionară expusă în această carte nu e o construcţie de câţiva ani, ci s-a acumulat şi limpezit progresiv în suflet, chiar de când am păşit pragul Legiunii. Ea este transmisia vie a unui crez, însuşit în cursul a nenumărate lupte şi încercări. Nu întreprindem acest studiu cu ochii unui străin. Expunem tezele fundamentale ale unei concepţii de viaţă care a crescut în propria noastră conştiinţă. Concepţia Căpitanului reprezintă în acelaşi timp şi propriul nostru stil de viaţă şi al întregii generaţii care l-a ascultat şi urmat chemarea. Suntem aşa-zicând în doctrină şi nu facem altceva decât să expunem într-o formă sistematică propria noastră experienţă despre marile adevăruri legionare.

Doctrina legionară nu este o schemă rece de idei. Nu s-a creat raţional şi n-a existat la origine sub un sistem de gândire, care apoi, prin efectul propagandei, să cucerească aderenţi şi să fie adoptat ca bază ideologică a unei organizaţii. În stadiul ei iniţial, doctrina legionară a existat ca stare de spirit, pe care Corneliu Codreanu a fixat-o în câteva propoziţii : credinţa în Dumnezeu, încrederea în misiunea noastră, dragostea dintre

legionari şi folosirea cântecului ca mijloc de manifestare a noii spiritualităţi.

Această nouă orientare spirituală în viaţa neamului nostru, această nouă atitudine în faţa vieţii, nu e creaţia exclusivă a lui Corneliu Codreanu şi a mănunchiului de prieteni cu care a întemeiat Mişcarea. Ea s-a plăsmuit din energiile creatoare ale întregului neam şi este expresia acţiunii convergente a mai multor factori: *"Legiunea, în adâncul ei,* -mărturiseşte Corneliu Codreanu- *în acea stare de spirit nevăzută, n-am creat-o eu. Ea este rezultatul unei conlucrări. Ea s-a născut din contopirea următoarelor elemente:*

1. Aportul nostru de simţire.
2. Aportul de simţire a altor români.
3. Prezenţa în conştiinţa tuturor a martirilor neamului.
4. Îndemnul pământului patriei şi
5. Binecuvântarea lui Dumnezeu.

Pe măsură ce Mişcarea s-a dezvoltat, s-a simţit nevoia să se precizeze impulsul iniţial din care a luat naştere. Explicaţia raţională a fenomenului legionar nu crează însă nimic nou pe plan spiritual. Piatra din capul unghiului fusese pusă. Primele principii n-au variat în esenţă. Doctrina fixează numai în simbolurile minţii şi dă circulaţie intelectuală unei stări de spirit preexistente.

Marea însemnătate a lui Corneliu Codreanu constă în faptul că a captat efervescenţa politică şi spirituală a generaţiei lui, momentul generaţiei de la 1922 s-ar fi destrămat în aspecte politice minore. La chemarea Căpitanului a răspuns o întreagă generaţie, aceea care s-a ridicat în ţara noastră după întâiul război mondial, confirmând cu ampla ei adeziune justeţea concepţiei legionare. În câţiva ani, Mişcarea a depăşit cadrul restrâns al unei generaţii, pentru a lua proporţiile unei revoluţii naţionale, spre care s-au îndreptat apoi toate nădejdile de mântuire a neamului nostru.

Generaţia crescută în duhul Căpitanului a intrat în luptă cu o totală dăruire de sine. Nici o generaţie românească nu a însemnat în etapele ei de maturizare un dramatism mai covârşitor, o problematică a existenţei mai chinuitoare şi un simţ al răspunderii mai ascuţit. Din elementele de elită ale acestei generaţii puţine se mai găsesc astăzi în viaţă. Aproape toate au căzut împlinind legea elitelor, care cere tuturor care se socotesc în rândurile ei să alerge acolo unde primejdia este mai mare pentru Neam şi Creştinătate.

Jertfa lor cutremurătoare, legată de adânci dureri omeneşti, devine mai plină de înţeles, prin acceptarea ei conştientă. Moartea lor nu a fost o moarte întâmplătoare, ci mărturia supremă a unui sens de existenţă. Ei au murit pentru a pune temelie unei lumi mai bune şi mai drepte. Sufletul lor, purificat în văpaia sacrificiului suprem, iluminează până la mari depărtări cărările neamului nestru.

Dacă încercăm acuma să facem un bilanţ al doctrinei legionare, adică ce "oameni noi" a creat în realitatea vieţii, e suficient să pomenim pe Moţa. Dacă o doctrină a dat un singur exemplar de talia lui Moţa, dacă s-a gândit un singur legionar cum să trăiască şi să moară după modelul legionar întrevăzut de Căpitan, atunci această doctrină şi-a dovedit viabilitatea. S-a făcut dovada supremă că a creat un om nou, capabil să trăiască în spiritul acestui crez şi să se jertfească pentru el.

Dar în afară de Moţa au existat ilustre figuri legionare care au urmat acelaşi drum al onoarei naţionale şi al sacrificiului pentru Neam şi Hristos. Alături de ei, mii şi mii de legionari necunoscuţi au băut din *"acelaşi ulcior al vieţiF* şi s-au împărtăşit din aceeaşi moarte. Jertfa miilor de legionari anonimi, care, într-o apariţie meteorică şi-au încheiat viaţa lor pământeană, e tot atât de vrednică să fie relevată, pentru că aceştia au mers atât de departe cu sacrificiul lor încât n-au pus preţ nici pe cunoaşterea lui în istorie.

Originile acestei lucrări, cum am spus şi mai înainte, trebuie căutate în experienţa intimă a celui ce o scrie. E doctrină legionară trăită de un legionar. Este proiecţia reflectată a propriei

lui vieţi legionare. Cum însă viaţa celui ce-o scrie a avut o amploare neobişnuită, prin funcţiile şi responsabilităţile ce le-a exercitat rând pe rând, el a avut prilejul să-şi confrunte trăirea lui legionară cu o mulţime de alte experienţe ale destinului şi vieţii legionare.

Eram la Eforie, pe ţărmul Mării Negre, în vara anului 1928, când Ionel Belgea mi-a atras atenţia asupra deosebirii dintre antisemitismul cuzist şi legionarism. Făceam parte din acelaşi cuib şi preocupările noastre se desfăşurau paralel, fiind amândoi studenţi la Filozofie. Nu mi-a spus decât atât : *"Legionarismul este cu totul altceva ".* La insistenţele mele să-şi precizeze ideea, n-a putut să-mi dea nici o lămurire în plus. Nu ştia nici el mai mult. *"Vei vedea mai târziu".* El anticipase cu câţiva ani dezvoltarea doctrinară a Legiunii. Inteligenţa lui sclipitoare pătrunsese până în miezul lucrurilor şi se manifesta prin intuiţii intelectuale. El izbutise să surprindă gândirea Căpitanului în faza de germinaţie şi a putut să-mi dea, dacă nu o explicaţie, cel puţin o indicaţie. Când a apărut *Cărticica Şefului de Cuib,* în 1933, lucrurile erau clare. Ipoteza lui Belgea, a unei alte perspective a luptei naţionaliste decât a cuzismului, se verificase. Acel moment a fost pentru mine ca o revelaţie şi un punct de plecare pentru cercetări ulterioare.

În afară de Ionel Belgea, au mai fost şi alţii de la care mi-am îmbogăţit sufletul cu elemente de doctrină legionară. Adeseori o simplă imagine, un cuvânt căzut în cursul unei discuţii, o observaţie judicioasă, au fost suficiente ca să-mi descopere noi aspecte ale fenomenului legionar. Cu unii dintre ei, cu cei asaltaţi de nelinişti metafizice, am avut schimburi de opinii lungi şi rodnice, privitor la structura Mişcării şi substanţa ei inalterabilă. Amintesc în primul rând pe Constantin Stoicănescu, apoi pe Niculae Petraşcu, Augustin Micu, Afilon Dorca, Horia Cosmovici, Crişu Axente, Emil Bulbuc, Grigore Manoilescu, Traian Puiu, Mircea Dimitriu şi Mircea Muşetescu. Am învăţat apoi mult de la marii dispăruţi Corneliu Georgescu, Ion Banea, Vasile Marin, Vasile Christescu, Iordache Nicoară, Puiu Gârcineanu, Alexandru Cantacuzino, Iancu Caranica.

Rezultatele doctrinare la care ajunge un legionar, fie prin efort personal fie îmbogăţindu-şi experienţa cu învăţăturile altor legionari, nu constituie însă doctrina legionară. Ele reprezintă numai o dispoziţie interioară, o cheie, pentru a înţelege textele rămase de la Căpitan şi Moţa. Din propria noastră viziune rămâne doctrină legionară numai ceea ce rezistă la acest examen, la această confruntare cu izvoarele ei. Restul trebuie să cadă, oricât de interesante ne-ar părea ideile noastre, fiind un adaus subiectiv.

Evident, fiecare legionar îşi poate lua îndrăzneala să spună ceva, să completeze sau să dezvolte anumite aspecte ale doctrinei legionare. Concepţia de viaţă a Mişcării nu e încheiată şi nici nu se poate încheia, deoarece nu e un sistem de gândire osificat, o doctrină moartă. Ea se găseşte în permanentă stare de creaţie, ea este o nelinişte perpetuă pentru a smulge noi sensuri existenţei. Înainte mergătoarea doctrinei e starea de spirit a Legiunii, care se exprimă printr-o multiplicitate de activităţi, inclusiv cea intelectual-interpretativă. Acesta e fenomenul legionar propriu-zis, această dinamică a spiritului în luptă cu realităţile. Cum spiritul creator nu se poate stinge niciodată, rezervele lui fiind inepuizabile, tot astfel expresia lui doctrinară nu se poate fixa definitiv. Doctrina legionară este o doctrină deschisă, expansionistă, şi de aceea, ca să nu ne rătăcim, trebuie permanent să raportăm propriile noastre investigaţii la textele de bază. Niciodată nu trebuie să spunem: *"Ce-a spus Căpitanul şi Moţa, a fost pe vremea lor. Acum sunt alte vremuri".* Ce-au spus ei formează cadrul doctrinei legionare, marile ei arcuiri, şi nu se mai poate schimba. Numai în interiorul dimensiunilor lor de gândire avem voie să aducem aportul nostru de cugetare şi totdeauna cu grija ca să se potrivească cu ansamblul. Ca la o catedrală, care, după ce a fost plănuită şi terminată de meşteri, poate fi împodobită de sculptori şi pictori.

În această lucrare, cum va vedea cititorul, prezentăm un material nou. Noi perspective, noi deschideri de domenii, noi filoane, o doctrină legionară mai dezvoltată, dar tot atât de bine va putea observa că toate "înnoirile" nu sunt decât implicaţii ale

afirmaţiilor de bază. Sub formă potenţială, aceste adaosuri preexistă în primele principii, aşa cum ele au fost formulate de Căpitan şi Moţa. Nu am făcut un pas fără să-1 consultăm pe Căpitan şi să avem acoperirea lui. Am mers înainte, dar pe făgaşul indicat de el.

Căpitanul n-a mai avut timp să dea concepţiei lui ultimele retuşări, pentru că duşmanii i-au luat viaţa înainte ca volumul al doilea din *Pentru Legionari* să fie întocmit şi publicat. Marea Crimă a avut loc între alte tragedii şi acest efect că ne-a lăsat orfani de un imens şi nepreţuit tezaur doctrinar. La sfârşitul primului volum, el anunţă cuprinsul celui de-al doilea ; în afară de continuarea istoricului Mişcării, el îşi mai propunea să trateze problemele sociale şi statale din România şi să intervină cu noi consideraţii asupra *"omului nou".* Din planul de lucru ce şi l-a făurit referitor la al doilea volum, rezultă că se gândea la întregiri şi dezvoltări ale doctrinei expuse în primul volum.

Bazaţi pe această indicaţie, am socotit de datoria noastră să contribuim la completarea doctrinei legionare, atât cât ne ajută puterile, ţinând seama de uriaşa distanţă ce separă pe urmaşul lui la conducere de Întemeietor.

Am pus multă pasiune în acest studiu, vrăjit de nebănuitele perspective ce le deschide minţii omeneşti doctrina legionară, şi nu am ocolit nici o greutate din textele Căpitanului, chiar când era mai prudent, pentru a nu turbura anumite sectoare de opinie, să nu facem caz de ele. Concepţia de viaţă a Căpitanului, admirabil împletită cu cugetările lui Moţa, formează un corp de doctrină, încât dacă o cărămidă este scoasă de la locul ei, întreaga construcţie se năruie. Fidelitatea faţă de Căpitan înseamnă în primul rând fidelitate faţă de concepţia lui despre lume şi viaţă, căci din ea derivă apoi toate celelalte fidelităţi, de ordin politic, statal, social, cultural şi chiar sistemul de organizare al Mişcării.

Folosirea Sfintei Scripturi pentru legitimarea doctrinei legionare nu trebuie să surprindă pe cititor şi nici să-1 inducă în eroare, crezând că ne-am apucat să facem teologie. Orice doctrină cu pretenţii de a reforma societatea are nevoie de un

fundament metafizic, de un mănunchi inalterabil de principii. Democraţia şi-a întemeiat existenţa pe credinţa infailibilităţii raţiunii, comunismul are la bază filozofia materialistă, naţional-socialismul pleacă de la dogma rasistă, iar fascismul s-a proiectat în mistica Statului. Mişcarea Legionară şi-a căutat izvoarele în creştinism.

Specificul Mişcării Legionare, cum remarcă Puiu Gârcineanu, este că reprezintă o mişcare *"structurată religios "*. A fi structurată religios, nu înseamnă a fi religie, confesiune sau sectă, cum ne-au acuzat unii răuvoitori, ci a căuta soluţii de tip creştin problemelor politice, economice şi sociale. Şi, în genere, a da o îndrumare creştină societăţii omeneşti pe toate planurile. Politica nu poate fi despărţită de religie. Politica reprezintă prelungirea firească a religiei în domeniul realităţilor sociale. Creştinismul trebuie încorporat total societăţii şi mai ales în aceste momente de dezorientare şi anarhie mondială, el trebuie să devină motorul revoluţiei moderne.

Mişcarea apărând în epoca noastră, este necesar să-i precizăm şi poziţia doctrinară faţă de curentele filozofiei moderne. Doctrina legionară aparţine tipului de filozofie a existenţei, dar de o specie aparte, neîntâlnită la alţi reprezentanţi ai ei, bazată pe o esenţă-existenţă, cum vom explica în cursul lucrării, şi fără a fi tributară vreunuia dintre sistemele cunoscute sub acest nume. Ea s-a dezvoltat independent de gândirea apuseană, neavând alte izvoare de inspiraţie decât Evanghelia şi geniul neamului nostru. Nu facem această afirmaţie pentru a ne conforma unei direcţii filozofice la modă, ci pentru că nicăieri ca în textele sacre nu a fost mai exaltată persoana umană. Omul, cu aspiraţiile lui creatoare, se află în centrul de proiecţie al creştinismului. Tot astfel, dacă în cursul expunerii ne referim la anumiţi filozofi, aceasta nu trebuie interpretată că ne-am avânta pe urmele filozofilor. Numele sau ideile pomenite sunt simple puncte de reper pentru înţelegerea anumitor capitole. Fără îndoială ar fi o aventură intelectuală îndrăzneaţă confruntarea doctrinei legionare cu diferitele sisteme filozofice. Suntem convinşi că am ajunge la rezultate surprinzătoare. Dar această

incursiune în alte filozofii constituie o încercare aparte, care nici n-ar putea fi întreprinsă atâta vreme cât doctrina legionară nu era reunită într-o formă convenabilă.

HORI A SIMA

30 Noiembrie 1978

PARTEA ÎNTÂI

INDIVIDUL

I. *OMUL NOU*

Pentru a cunoaşte şi a aprecia un organism politic nu e de-ajuns să analizăm manifestările lui exterioare, aflate într-o stare de continuă prefacere, ci trebuie să străbatem dincolo de această zonă a nestatorniciilor, până la fiinţa lui lăuntrică, până la conceptul său imanent. Atitudinile unui partid sau mişcări politice nu pot rămâne staţionare, pentru că trebuie să se orienteze clipă de clipă, după modificările ce intervin în câmpul realităţilor sociale, după noile constelaţii care se ivesc între oameni. Sub învelişul acestui *panta rei* al politicului, vom descoperi o constantă de valori, un mănunchi de idei şi energii cu caracter de permanenţă, care tind să se realizeze în societate în măsura îngăduită de prezenţa şi rezistenţa altor forţe. Numai înţelegerea acestui cadru ideologic intim ne ridică la justa interpretare a unui fenomen politic.

Mişcării Legionare trebuie să-i aplicăm acelaşi diferenţial. O informaţie sigură asupra ei nu se poate obţine decât după recunoaşterea esenţialului legionar. Nu putem aşeza pe acelaşi plan de examinare elemente de valoare inegală ; acelea care aparţin organic Mişcării şi care alcătuiesc în totalitate substratul ei spiritual şi altele de mai puţină însemnătate, legate de conjuncturile politice, impuse adeseori de forţa unor împrejurări care depăşeau mijloacele de reacţie. De altă parte, elementele de categoria a doua, atitudinile politice propriu-zise, nici nu-şi dezvăluiesc întreaga lor semnificaţie, fără de prealabila delimitare a spiritualităţii legionare. O cercetare mărginită la aceste elemente nu poate duce la rezultate mulţumitoare, pentru că activitatea politică a Legiunii nu e altceva decât expresia unei sforţări continue de a realiza idealurile ei, de a da întruchipare concepţiei vii din sufletul legionarilor. Numai cine stăpâneşte perspectiva integrală a Mişcării poate să urmărească şi linia ei

politică, să evite concluziile false şi să ajungă astfel la o judecată realistă asupra trecutului ei..

Ideea fundamentală a doctrinei legionare este crearea unui om nou în mijlocul colectivităţii româneşti, care să constituie punctul de plecare al unei mari transformări spirituale în viaţa neamului nostru. Acest individ, înzestrat cu calităţi de erou, va avea misiunea să trezească energiile amorţite ale neamului, să-1 ridice din starea de suferinţă în care se zbate şi să-1 îndrepte pe căile indicate de mărirea şi onoarea lui naţională. Toate încercările de a îmbunătăţi soarta poporului noastru -mişcări, partide, curente de opinie, programe, doctrine, forme de stat- care ignoră realitatea sufletească a oamenilor, sunt neputincioase în faţa gravelor probleme naţionale şi nu pot decât să multiplice numărul decepţiilor şi să mărească neîncrederea în forţele naţiunii. *"Strigaţi în toate părţile* -răsună cuvântul îngrijorat al lui Corneliu Codreanu- *că răul, mizeria, ruina ne vin de la suflet. Sufletul este punctul cardinal asupra căruia trebuie să se lucreze în momentul de faţă. Sufletul individului şi sufletul mulţimii".*

În cartea lui de căpetenie *Pentru Legionari,* repetă cu mai multă insistenţă şi durere acelaşi avertisment: *"Ţara aceasta piere din lipsă de oameni, nu din lipsă de programe. Aceasta este părerea noastră. Că, deci, nu programe trebuie să creăm, ci oameni noi... De aceea piatra unghiulară de la care porneşte Legiunea este omul, nu programul politic. Reforma omului, nu reforma programelor politice".* Potrivit gândurilor ce le exprimă Corneliu Codreanu, **adevărata luptă a Mişcării Legionare nu se desfăşoară în sfera rivalităţilor politice, ci se poartă înlăuntrul sufletului omenesc.** Realizarea obiectivelor politice ale Mişcării nu e posibilă decât în măsura în care *"omul nou"* învinge pe cel vechi în fiecare dintre noi şi astfel iluminarea ce s-a produs în sufletul nostru se extinde în toate ramurile vieţii naţionale. Mişcarea Legionară, înainte de a fi o mişcare politică, îndeplineşte o înaltă funcţie educativă în viaţa neamului nostru, *"are mai mult caracterul unei mari şcoli spirituale", "în care dacă va intra un om, la celălalt capăt va trebui să iasă un erou ".*

Şcoala *"omului nou"* funcţionează oriunde există activitate legionară. Toate manifestările Legiunii şi toate împrejurările în care se găseşte cineva prins în decursul luptei legionare devin tot atâtea probe selective pentru puterile sufletului său. Succesele sau insuccesele de pe scena politică sunt trecătoare, dar ceea ce rămâne într-adevăr durabil şi măreşte patrimoniul spiritual al neamului sunt biruinţele sufletului asupra lui însuşi. Mult mai de preţ decât o înfrângere sau o victorie momentană sunt reacţiile care s-au petrecut în conştiinţa omului şi dacă dintr-o mare furtună s-a desprins un singur caracter luminos, lupta nu a fost zadarnică şi rodul nu va întârzia să se ivească

X

Ce reprezintă conceptul de *"om nou"?* În ce direcţie tinde să dezvolte educaţia legionară noua făptură românească ? Omul nou este într-adevăr -aşa cum ar vrea să-1 exprime cele două cuvinte- o apariţie nemaiîntâlnită în istoria neamului nostru ? Urmăreşte Mişcarea Legionară să creeze un tip de existenţă românească ruptă de toate legăturile trecutului şi zidită numai din năzuinţele demiurgice ale viitorului ? O astfel de presupunere nu numai că nu are nimic de-a face cu concepţia legionară, dar o tăgăduieşte în întregime. Omul nou mărturisit de Legiune este *"omul creştin"* actualizat în cadrul istoriei româneşti. El a fost vestit lumii acum 2000 de ani de însuşi Fiul lui Dumnezeu în decursul existenţei Sale pământene. Ca numărătoare de ani este vechi de două milenii, dar ca noutate spirituală, ca putere de rodnicie în suflete, e plin de avânturi revoluţionare şi se bucură de strălucirea unei veşnice tinereţi. Omul nou este dramatica trăire a unei generaţii, care simte crescând în sufletul ei imboldul de a se apropia de Dumnezeu, de a regăsi calea care duce spre El, descoperind-o, după multe rătăciri şi deznădejdi, în întoarcerea la adevărurile fundamentale ale vieţii, în reînvierea virtuţilor eterne ale sufletului omenesc, aşa cum ele strălucesc în viaţa Mântuitorului şi împodobesc învăţăturile Lui. Această direcţie creştină în crearea omului nou a fost întipărită Legiunii din cel

dintâi ceas al existenţei sale. Primele începuturi de viaţă legionară au fost formulate de Corneliu Codreanu în patru propoziţii fundamentale, dintre care cea dintâi era credinţa în Dumnezeu. *"Toţi credeam în Dumnezeu. Nu era nici un ateu printre noi. Cu cât eram mai încercuiţi şi mai singuri, cu atât preocupările noastre se ridicau mai mult spre Dumnezeu şi spre contactul cu morţii noştri şi ai neamului. Aceştia ne dădeau o tărie invincibilă şi o seninătate luminoasă în faţa tuturor loviturilor".* Ion Moţa a lămurit substratul creştin al Mişcării de la primul număr al revistei *"Pământul Strămoşesc",* organul de informaţie şi doctrină al noii grupări politice, într-un articol intitulat atât de semnificativ *La Icoană : "Întunericul patimilor nu va putea niciodată cristaliza un focar de lumină salvatoare. Iar ceea ce căutam şi dorim noi din toată fiinţa noastră, e lumina, e înstăpânirea din noi a vieţii aşa cum a voit-o Dumnezeu : viaţa de adevăr, dreptate, virtute... Eu sunt calea, adevărul şi viaţa, e sentinţa neclintită a lui Iisus. Deci la El, la Dumnezeu, la harul Său am alergat, pentru a primi scânteia vieţii pe care s-o redăm neamului nostru... ". ".* Aceste rânduri, deşi scrise în perioada luptelor din tinereţe, sunt iluminate de mari hotărâri interioare şi dezvăluiesc o conştiinţă creştină viguroasă şi plină de sentimentul răspunderii. Sprijinul pe care îl caută Ion Moţa în învăţătura creştină, pentru a zidi apoi pe acesta temelie întregul edificiu legionar, nu are sensul generic al unei îndepărtate filiaţii de idei cu creştinismul, ci este o trăire cutremurătoare a lui, un efort intens şi permanent de a-l primi în sufletele noastre şi de a-l răspândi în tot ce are el mai adânc şi mai consecvent cu viaţa Mântuitorului. *"Care este măsura creştinătăţii noastre,* -se întreabă Ion Moţa într-un articol de mai târziu, scris cu prilejul Crăciunului din 1936, atunci când fiorul sfânt al marei jerfe pe care avea să o îndeplinească, îi inunda tot mai mult fiinţa, *-după ce cunoaştem că sufletele noastre s-au apropiat de Dumnezeu ?... răspunsul nu poate fi numai un interogatoriu asupra formelor şi legilor respectate, un examen tehnic asupra conformării la ceea ce e mai mult exterioarul doctrinei creştine : ai furat, ai nedreptăţit, ai respectat poruncile*

în ceea ce au ele formal, normativ, de reglementare a raporturilor cu semenii. Ci vom fi întrebaţi dacă a fost ceva viu sufleteşte în noi, vom fi întrebaţi ce disoluţii sufleteşti s-au întâmplat în noi şi ce reconstrucţii interioare pe un alt plan, de jerfâ şi de prefacere vie… Viu, sufleteşte viu, ce s-a elaborat în viaţa noastră interioară ? Ce biruinţe asupra poverilor omeneşti am repurtat noi, spre a putea să ne simţim astăzi mai apropiaţi de Mântuitorul care se naşte ? Măsura învierii noastre interioare, măsura creştinătăţii noastre vii, eu o văd mai ales în măsura jertfei personală, liber, cu dragoste şi cu elan consimţite... Jerfa este măsura creştinătăţii noastre". Omul nou postulat de Căpitan ca *"piatra unghiulară a Legiunii",* nu se poate naşte, aşadar, decât acolo unde spiritul creştin a rodit în forma lui cea mai pură. Numai ca urmare a acestui proces de încreştinare interioară se dezvoltă şi calităţile eroului aşezat în slujba neamului. Atributele sale naţionale sunt nedespărţite de fiinţa lui creştină şi prind rădăcini în suflet numai după gradul de asimilare a lumii creştine. În viziunea lui Corneliu Codreanu, legionarul trebuie să fie *"un om în care să fie dezvoltate, până la maximum, toate posibilităţile de mărire omenească ce se află sădite de Dumnezeu în sângele neamului nostru. Tot ce-şi poate imagina mintea noastră mai frumos ca suflet, tot ce poate rodi rasa noastră mai mândru, mai înalt, mai drept, mai puternic, mai înţelept, mai curat, mai muncitor şi mai viteaz, iată ce trebuie să ne dea şcoala legionară ! Acest erou, acest legionar al vitejiei, al muncii, al dreptăţii, cu puterile lui Dumnezeu înfipte în suflet, va duce neamul nostru pe căile măririi lui".*

X

Modelul de legionar întrevăzut de Căpitan cere transformări lăuntrice atât de adânci şi o îmbinare de însuşiri atât de armonioasă încât numai puţini, foarte puţini pot să-1 atingă în etapa lui finală. Nu orice individ care-şi face apariţia în rândurile Mişcării devine în mod automat şi purtătorul spiritualităţii ei. Mişcarea Legionară este o aspiraţie spre perfecţiune, iar

legionarul devine viu, adică dă un conţinut numelui său, numai în măsura în care face progrese pe drumul desăvârşirii interioare. Dacă legionarul, sub identitatea lui cea mai aleasă, s-ar ivi pe o arie întinsă în mijlocul poporului românesc, atunci fără îndoială că fenomenul ar lua proporţiile unei revoluţii spirituale. Această măreaţă privelişte a transfigurării spirituale a unui popor întreg, pe care o întrezăreşte departe de tot în viitorul românesc Căpitanul, îi dă dreptate să afirme că un astfel de moment, dacă s-ar împlini aevea, ar da altă înfăţişare istoriei noastre. *"Poate să iasă din ea (din şcoala legionară-n.n.) ceva mare, cum n-a mai fost, care să frângă în două întreaga noastră istorie şi să pună temeliile începutului unei istorii româneşti".* Cuvintelor acestora, interpretate disociat, ar putea să li se altereze sensul de către cititori nefamiliarizaţi cu doctrina legionară, atribuind lui Corneliu Codreanu dorinţa de a vedea Mişcarea desprinsă de trecutul neamului nostru şi înstrăinată de munca şi direcţia de manifestare a generaţiilor anterioare. Am arătat cu ajutorul mărturiilor luate din Căpitan şi din Moţa ce semnificaţie are noţiunea de "om nou". E o răscolire a tuturor energiilor creatoare ale poporului noastru, cu ajutorul celei mai mari forţe spirituale cunoscute până azi de omenire : învierea creştină. Această nouă eră a istoriei româneşti, pe care o simte Căpitanul apropiindu-se din negura vremurilor, ar însemna momentul neaşteptat de mare şi de frumos, în care valorile creştine, prezente în conştiinţa neamului nostru, încă de la originile lui, dar turburate astăzi de sceptimismul vremii, ar înregistra o ascensiune nebănuită, ar împodobi cu darurile lor mii şi mii de suflete româneşti şi ar înviora astfel din temelii întreaga viaţă naţională. Momentul în care neamul, cu ajutorul harului ceresc, ar deveni conştient de puterile "sădite de Dumnezeu în sângele lui" şi de linia pe care trebuie să şi-o statornicească de acum înainte destinul său.

Din cauza suportului creştin al doctrinei legionare, am fost învinuiţi, adeseori, de adversarii noştri că am fi mai mult o mişcare religioasă, care nu s-ar deosebi prea mult de toate acele curente, secte şi organizaţii ecleziastice desprinse ca nişte aşchii de trunchiul bisericii. Oricât de sumar s-ar interesa cineva de

doctrina Mişcării, şi nu de la început pornit să o defăimeze, poate să se convingă, fără greutate, cât e de falsă această părere. Mişcarea Legionară nu urmăreşte să înnoiască creştinismul, ci să înnoiască naţiunea. Ea nu vrea să creeze un *creştin nou,* ci un *român nou.* Creştinismul, atât sub aspectul trăirii interioare, cât şi ca valoare doctrinară şi sacramentală, s-a transmis oamenilor prin mijlocirea Bisericii lui Hristos. Biserica a fost instituită de Mântuitorul ca să păstreze şi să răspândească moştenirea Lui spirituală : de la această realitate intangibilă purcede şi Mişcarea la înnoirea sufletului românesc, restaurarea chipului strălucitor al *"omului creştin"* din noi. Legionarii cred în misiunea mântuitoare a Bisericii lui Hristos, recunosc aşezarea şi rânduielile ce şi le-a statornicit în decursul vremurilor, participă la tainele ei şi o apără cu sângele lor. Mişcarea Legionară şi-a însuşit numai spiritualitatea creştină ca axă de valorificare a realităţilor politice, după cum alte organisme politice au făcut apel la acelaşi izvor sau au recurs la fundamentări de alt caracter (filozofia iluministă, marxistă, rasistă etc.), dar scopurile ei nu diferă de ceea ce îşi propun în programele lor alte partide româneşti. Ea se consideră în seviciul neamului românesc şi ţelul ei este să asigure poporului român condiţii optime de dezvoltare istorică. Cu deosebirea, că noi nu vedem cum s-ar putea realiza ideea naţională, în toată puritatea ei, şi cum ar putea fi ferit de rătăciri drumul unui popor, fără de acceptarea prealabilă a ideii religioase, care reprezintă adevărul primordial al vieţii. Ideea religioasă închide în sine ideea naţională, o plantează în sufletele popoarelor, o apără de toate impurităţile şi o ridică la maximum de rodnicie. Nu poate fi cale mai bună şi mai aducătoare de biruinţe pentru un neam decât aceea pe care a păşit odinioară Mântuitorul. *""devărurile primite prin revelaţie* -spune Ion Moţa- *sunt singurele care pot duce la liman viaţa de aici".* Mintea omenească are un rol considerabil în organizarea societăţii, în crearea comodităţilor care o eliberează din starea de natură, dar adeseori, dintr-un zel prea mare, când se îndepărtează prea mult de bazele spirituale de plecare, poate să greşească în soluţiile date. Există nişte principii infailibile, capabile oricând să

corecteze deficienţele înţelepciunii omeneşti : *"ne rămâne totuşi o bază solidă de orientare generală a actelor vieţii, o soluţie posibilă în orice moment al istoriei, căci, în orice moment al ei, viaţa e stăpânită de forţa şi legile lui Dumnezeu. Această soluţie generală este confirmarea noastră la adevărurile eterne, creştine, la învăţătura luiIisus..." "*

Dacă omul nou ar fi numai o problemă de cadru sufletesc, de circulaţie internă a fiinţei noastre, nepăsătoare de ceea ce se întâmplă dincolo de sfera mântuirii personale, atunci mişcarea legionară s-ar fi cristalizat sub aspectul unui puternic curent de regenerare morală a poporului nostru, cu efecte probabil prelungite şi în alte sectoare de activitate. Misiunea ce I-a fost încredinţată de întemeietori nu cunoaşte o astfel de întrerupere spre lumea din afară, nu se epuizează în luptele interioare din conştiinţă, ci îmbrăţişează şi spaţiile vaste ale colectivităţii naţionale. Eroul ieşit din şcoala legiunii tinde să transforme naţiunea după modelul viu din sufletul său, să creeze o altă ordine socială care să corespundă mai bine cerinţelor lui interioare. Legionarul nu este numai un erou în sens moral, adică permanent preocupat să-şi descopere şi corecteze propriile defecte, ci şi *"un erou în sens războinic, pentru ca să poată, prin luptă, să-şi impună părerea ; erou în sens social, incapabil după victorie de a exploata munca altuia ; erou al muncii, uriaşul creator prin muncă al ţării sale".* Urmărindu-1 însă pe legionar în activitatea lui socială, să nu pierdem niciodată din vedere bazele lui de plecare, factorul de esenţă strict interioară care îi determină personalitatea. Să nu-l judecăm după conduita externă, oricât de încărcată ar fi ea de succese, ci după puritatea sufletească din care ea emană. Şcoala spirituală a omului nou nu este un fel de curs preparator, indispensabil activităţii politice, un fel de şcoală de cadre, ci înseamnă necontenita străduinţă a sufletului de a se depăşi pe sine însuşi, de a-şi birui impulsurile inferioare, lăsând loc liber numai avânturilor sale celor mai generoase. Din această realitate imanentă se desprind apoi toate actele vieţii lui, toate preocupările pentru existenţa şi viitorul naţiunii, ca un fel de prelungire din lumea nevăzută în lumea

văzută. Ca să întrebuinţăm termeni de circulaţie mai curentă, fenomenul spiritual reprezintă în Mişcare infrastructura, iar toate celelalte realizări politice, sociale, economice, culturale, sunt învelişuri care se adaugă printr-o creştere organică dinlăuntrul sufletului spre lumea exterioară.

Caracterul pe care Mişcarea Legionară vrea să-1 imprime societăţii româneşti e o consecinţă firească a primatului pe care ea îl recunoaşte factorului spiritual în organizarea tuturor manifestărilor de viaţă ale unui popor. Cum însă spiritualitatea legioanră nu este de origine filozofică, ci şi-a ancorat premizele în învăţătura Evangheliei, înseamnă că principiile creştine, pe care se sprijină educaţia omului nou, sunt chemate să dea naştere şi naţiunii înnoite. Mişcarea Legionară proclamă necesitatea, fixându-şi obiectivele în această direcţie, ca valorile creştine să fie scoase din surghiunul în care trăiesc astăzi la periferia istoriei naţionale şi să se extindă aplicarea lor în viaţa politică, economică şi socială, adică în sfera de realităţi care până acum au fost guvernate exclusiv de forţa interesului. însemnătatea poziţiei adoptate nu constă în expunerea ei teoretică, -ideile acestea având multe antecedente în istoria gândirii omeneşti- ci în elanul de trăire care o însoţeşte, în dispoziţia internă a Mişcării noastre de a introduce înnoirile proiectate în cadrul colectivităţii româneşti. Prin această iniţiativă revoluţionară, Legiunea se îndepărtează de concepţia dominantă a epocii şi apucă în mod hotărât pe drumul consecvenţei creştine. Noi nu tăgăduim fiinţa şi legimitatea intereselor individuale şi colective, -ar fi un lucru absurd să ignorăm trebuinţele omeneşti din care ele iau naştere- dar tăgăduim interesului capacitatea de a disciplina, de a-şi fixa limitele sale rezonabile, de a realiza armonia politică, economică şi socială. Interesul e o realitate, dar nu reprezintă decât un material brut, un prim pas al întocmirii sociale, care pe nedrept şi în mod primejdios a fost ridicat de oameni la rangul de arbitru de necontestat al destinului lor. *"Nu negăm şi nu vom nega existenţa, rostul şi necesitatea materiei în lume,* -scrie Corneliu Codreanu- *dar negăm şi vom nega de-a pururi dreptul stăpânirii ei absolute ".*

Marea forţă de atracţie a interesului, dar şi marea lui amăgire, stă tocmai în evidenţa cu care se impune minţii omeneşti, în necesităţile imediate ale vieţii pe care le satisface şi de care îşi leagă existenţa. Drepturile lui unanim recunoscute s-au transformat într-un abuz perpetuu, într-o forţă demonică ce ameninţă să ruineze întreaga umanitate. Interesul fiind expresia nesăţioaselor trebuinţe omeneşti, în mod fatal tinde la o expansiune nelimitată, la o acaparare continuă de bunuri, prestigiu, forţă şi plăceri. Rămânând pe terenul lui de luptă, niciodată nu vom putea stabili o graniţă justă între interesul bine cumpănit şi derivatele lui degenerate, pentru că niciodată trebuinţele omeneşti nu se pot înfrâna din pornirea lor proprie. Interesul are o tendinţă înnăscută spre anarhie. Doboară pe cei mai puţin iniţiaţi în mânuirea lui agresivă şi fără scrupule, nu cruţă nici cele mai sfinte legături omeneşti şi seamănă pretutindeni numai suferinţe, nedreptăţi şi duşmănii. Un interes strivit de altul mai viguros afirmat nu se resemnează, ci îşi caută recuperarea înfrângerii în alte direcţii, încât devine o forţă devastatoare care se propagă în întreaga masă socială. Dacă totuşi rapacitatea interesului cunoaşte şi momente de oprire, această frânare nu este meritul lui, ci se datoreşte rezistenţei pe care o opun alte interese, mânate de aceeaşi goană nebună. Acordurile de interese, când se realizează, servesc naturii lor egoiste : de aceea armonia lor e fragilă şi de scurtă durată. Grupele de interese şi interesaţi se alcătuiesc pentru a combate alte coaliţii de interese, încât rivalitatea se transpune numai pe planul realităţilor individuale în cadrul colectivităţilor.

Interesul e veşnic izvor de conflicte şi tragedii umane. Oriunde s-a înscăunat tirania lui cumplită, curmă liniştea oamenilor şi le macină energia lor creatoare. Prosperitatea pe care o clădeşte din cumulul nedreptăţilor săvârşite este artificială şi aducătoare de alte dezastre. Sub faţada ei somptuoasă se ascund cele mai mari nemulţumiri, care îşi descarcă apoi mânia în crize economice, revoluţii şi războaie. Pătrunzând în natura nesăţioasă şi vicleană a interesului, Corneliu Codreanu a pus Mişcarea în stare de permanentă veghe împotriva lui: *"Priviţi în*

ochi pe cel ce vine şi dacă în ochii lui veţi simţi că scânteiază vreun mic interes personal (fie material, fie ambiţie, fie patimă, trufie) să ştiţi că acela nu poate deveni legionar".

X

Dacă interesul nu este în stare să realizeze acordul voinţelor omeneşti, el însuşi fiind semănătorul discordiei, trebuie să facem apel la o forţă mult mai eficace, la un factor de altă esenţă decât substanţa lui egoistă. Interesul este expresia naturii telurice a omului; factorul de armonie care să-1 îmblânzească şi să-i asigure buna funcţionare nu poate fi decât expresia naturii spirituale. Acest element regulator al vieţii politice, sociale şi economice, de esenţă superioară interesului, este dragostea. *"Dragostea aplicată însemnează pace în suflete, în societate şi în lume".*

Capacitatea dragostei de a unifica divergenţele conduitei umane rezultă din specificul energiilor sale, fundamental diferite de ale forţelor pe care le pune în mişcare interesul. În vreme ce interesul se caracterizează printr-o polarizare a activităţii în jurul individului, printr-un simţ ascuţit al contractului şi posesiunii, dragostea are o direcţie de manifestare de sens opus, îndreptându-şi puterile spre lumea din afară, spre viaţa care începe dincolo de sfera restrânsă a existenţei personale. Dragostea îşi oferă serviciile din bucuria de a face binele, dăruieşte dintr-al său, din ceea ce are şi ceea ce nu are, rară să se întrebe vreodată de recompensă sau remuneraţie. Ea se poate asemăna unui flux de bunăvoinţe, care pătrunde în fiinţa individului şi îi dă prilejul să se afirme nestingherit de vecinătatea celuilalt. Dragostea este modalitatea cea mai perfectă de coexistenţă liberă şi nesilită a celor mai variate interese individuale şi colective.

Intervenim cu o notă utopică atunci când indicăm dragostea în rolul de prim sfetnic al politicii ? Dacă am lua de bună această observaţie, ar însemna că însuşi creştinismul să-şi aibă rădăcinile înfipte într-o utopie. Nu se poate concepe ca

învăţătura creştină să fi fost relevată de Dumnezeu numai pentru a servi ca podoabă de sărbătoare a oamenilor, iar în viaţa lor obişnuită să nu-şi găsească decât o aplicare meschină. Mărturisirea lui Hristos în comunitatea omenească presupune implicita recunoaştere a valorii universale a principiilor statornicite de El, a virtuţii cu care sunt înzestrate ele şi numai ele, de a limpezi şi cele mai complicate şi aparent insolubile probleme individuale şi colective. Rolul creştinismului este să îmbrăţişeze şi să dea directive în toate domeniile de activitate omenească, pentru că, *"în orice moment al ei viaţa e stăpânită de forţa şi de legile lui Dumnezeu".* Dubla trăire a omului, în două planuri de existenţă, unul pentru grijile sufletului şi altul pentru nevoile vieţii, nu e de esenţă creştină şi nu poate satisface pe nici un creştin. Omul de Duminică întoarce faţa omului de toate zilele. În casa Domnului invocă ajutorul ceresc pentru mântuirea sufletului său, dar îndată ce a trecut pragul ei şi a reluat contactul cu lumea, reneagă toată suavitatea simţirilor adunate din rugăciune şi se îmbracă din nou în zalele ferocităţii. Viaţa creştinului de astăzi nu este întemeiată, cum am înclina să credem, pe un compromis înţelept între cerinţele sufletului şi cerinţele vieţii, ci pe un abis care îi desparte fiinţa în două. Compromis ar însemna găsirea unui *modus vivendi,* a unei satisfacţii posibile pentru ambele părţi. Dar poate să convieţuiască, dragostea şi negaţia ei ? Spiritul de armonie şi spiritul de vrăjmăşie ? Sunt două tendinţe diametral opuse, care se exclud una pe alta în fiecare moment al vieţii. Omul dragostei creştine nu poate face pace cu omul interesului denaturat, căci din aceeaşi clipă ar înceta să mai existe. Sau unul sau altul e chemat ca să determine conduita noastră, dar niciodată amândoi. Dacă am avea curajul să ne privim în propria noastră oglindă şi n-am fugi de confruntarea cu noi înşine ca de o boală de care nu am voi să ni se vorbească, ne-am înspăimânta de golurile ce le ascundem, de înfăţişarea diformă a eului nostru, alcătuit din două părţi neconforme, din două fiinţe ce nu se pot suferi laolaltă. *"Individul de azi* -constată Ion Moţa- *are sufletul rătăcit, pierdut, stricat în raport cu cerinţele sufletului-tip admis de*

Dumnezeu la viaţă, cerinţe stabilite în criteriul fundamental al vieţii: doctrina creştină ".

Care sunt urmările acestei false trăiri ? Desfigurarea spirituală la care ne supunem cu îndărătnicie are măcar efecte salutare în viaţa individului şi colectivităţii ? Culegem de pe urma ei cel puţin avantajul unei mai bune întocmiri sociale ? Ne-am corupt sufletul, dar am reuşit să salvăm istoria ? Răspunsul îl citim din feţele îndurerate ale oamenilor, din experienţa amară a vieţii lor. Ispăşirea răului care decurge din compromisurile conştiinţei noastre nu se amână într-o ordine transcedentală, ci începe chiar din clipa efectuării lui aici pe pământ. Omul nu se bucură de imunitate în planul istoricităţii, nu se poate elibera de consecinţele dure ale unei vieţi încărcate de erori nici de existenţa lui pământeană. Justiţia imanentă a istoriei este o realitate, dar eficacitatea ei nu poate fi simţită imediat, ci se descoperă numai după lungi intervale de timp. Sentinţele justiţiei imanente prind consistenţă pe încetul, din înseşi liniile de forţă ale acţiunilor noastre, ca un fel de replici date lor, ori de câte ori se calcă principiile orânduirii divine. Această cenzură imperceptibilă şi implacabilă a faptelor omeneşti, care nu reflectă decât propriile noastre inconsecvenţe, se exercită atât în viaţa indivizilor cât şi în mijlocul colectivităţilor. De altminteri nu se poate trage decât o linie de demarcaţie între domeniul responsabilităţilor individuale şi al actelor de natură colectivă, pentru că indivizii îndeplinesc şi funcţia de element component al familiei, al neamului şi al întregii umanităţi şi în această dublă ipostază individual-socială, ei zidesc odată cu viaţa lor şi destinul tuturor aşezărilor omeneşti. *"Dă-ţi seama* -scrie Ion Moţa unui student aflat într-o tabără adversă- *de toate nenorocirile, tragediile, dezastrele, care vin în viaţa individului, a familiei, a societăţii şi chiar a statelor, drept consecinţă a acestei dezordini morale ".*

Destinul unui popor nu este o forţă oarbă care să se realizeze după socoteli supraumane şi inumane şi să prefacă în pulbere toate sforţările noastre. La împlinirea lui participă toţi indivizii care îl compun. Milioane de vieţi dau viaţa unui popor,

dar din milioanele de fapte bune sau rele ale acestor suflete se conturează personalitatea lui istorică. Nu există fapte neutrale din punct de vedere social, fapte care să privească exclusiv pe individul care le-a săvârşit şi să nu-şi exercite influenţa lor asupra mediului unde au apărut. Din momentul ce o acţiune individuală şi-a luat zborul în lume, străbate o traiectorie atât de îndepărtată şi îşi ramifică efectul în atâtea direcţii, încât ar fi greu de spus dacă ea se stinge vreodată.

Istoria unui neam este o creaţie zilnică. Noi înşine ne făurim destinul din energiile pozitive sau negative ce emană din acţiunile noastre. Justiţia imanentă prelucrează numai zelul oamenilor, face parte dreaptă binelui şi răului ce l-au adunat în viaţă şi din prelevanţa unuia sau altuia, îndreaptă paşii popoarelor spre drumul înălţării sau al decăderii.

X

Iată ce urmări extraordinare are felul de existenţă pe care îl duce omul. Anomalia în care s-a fixat nu prejudiciază numai viaţa lui personală, ci subminează înseşi temeliile de viaţă ale neamului şi ale întregii omeniri. Împletitura de destin între individ şi colectivitate este aşa de perfectă, că orice tulburare a armoniei originare contribuie la destrămarea întregii structuri sociale. Fericirea unui individ care prin acţiunile lui slăbeşte solidaritatea naţională este problematică, dar răul pe care-l produce colectivităţii este sigur. Acest fel de om, puţin sensibil la diferenţele de nivel ale conduitei sale -ca să nu mai vorbim de celălalt tip, subjugat în întregime de demonia interesului- este vehiculul principal de descompunere al popoarelor. El nu este o apariţie a timpurilor moderne, ci o veche cunoştinţă a istoriei. *"Sub domnia lui au murit naţiuni şi s-au prăbuşit state",* confirmă Corneliu Codreanu. Dacă acest tip de om va continua să mai conducă această ţară, neamul românesc va închide ochii pentru totdeauna şi România se va prăbuşi, cu toate strălucitele programe…

Desigur că răspunderile nu se împart egal la toată lumea, la toţi indivizii din care e alcătuit un neam, ci există o gradaţie a lor, paralel cu locul pe care-l ocupă cineva în ierarhia socială, cu poziţia mai mare sau mai mică ce i s-a încredinţat, dar de o absolvire integrală a răspunderilor nu se bucură nimeni.

Tragedia acestei vieţi crucificate între două extreme nu stă atât de mult în greşelile pe care le săvârşeşte, ci mai ales în direcţia ei greşită, în consimţământul zilnic pe care i-l dăm, în aprobarea constantă ce o află în conştiinţă. S-a adâncit în noi părerea că ceea ce facem e aproape normal, că incompatibilitatea nu e atât de gravă, iar peste rarele momente de lucidă recunoaştere a cursului haotic al vieţii noastre trecem uşor, gândindu-ne că toţi oamenii fac la fel şi nu suntem chiar noi chemaţi să îndreptăm lumea. Ne-a scăzut sensibilitatea interioară pentru a putea intui, cu toată claritatea, prăpastia care desparte cele două categorii de realităţi, amăgindu-ne că le putem servi deopotrivă. Pe de o parte credem într-o ordine mai înaltă decât aceea pe care ne-o oferă simţurile, într-un imperiu al dragostei eterne, pe de altă parte cădem în idolatria interesului, transformând o necesitate a vieţii într-un scop final al ei. O astfel de viaţă nu poate avea niciodată urmări bune. E o vorbă românească : *I se întâmplă omului după inima lui.* Situaţiile false nu se menţin multă vreme. Dedesuptul ascuns în conştiinţa omului sfârşeşte prin a înlătura aparenţa mincinoasă şi a da de gol, a respira liber….. Adevărul sparge învelişul minciunii şi ni se întâmplă : *"după inima noastră".* Bineînţeles că în viaţa unui neam urmările dezordinii individuale nu se văd aşa repede şi răzbat de abia în alte generaţii, când răul se adună din miile de pâraie într-o albie mai mare. *"Am dori aşa de mult să nu ni se răspundă iarăşi, naiv, dacă nu perfid : ei bine şi de ce mai stă totuşi edificiul naţional în picioare ? Un neam bolnav nu moare, ca omul, în 2-3 ani, ci în secole, iar aparenţele de azi nu garantează, contra logicii, un viitor de sănătate". Dar când cumpătul şi cuminţenia se spulberă de vânt -n-aduc anii ce aduce ceasul- şi într-o bună zi ne putem trezi în faţa prăpastiei crezută departe.*

De aceea să luăm aminte şi să avem în întâiul rând grija de noi înşine. Altfel, lupta ne e şovăitoare, iar biruinţa primejduită ".

X

Cât e de fragilă această atitudine nesinceră şi neloială faţă de propriul nostru suflet şi câte motive de nelinişte închide în ea, ne-o dovedeşte criza care răvăşeşte astăzi întreaga omenire. Nu numai poporul român a alunecat de la drumul vieţii adevărate spre tristele meleaguri ale înţelepciunii omeneşti, ci *"problema aceasta, cea mai capitală problemă de viaţă a omenirii actuale, există în toate ţările sub aspecte poate diferite, ca formă, dar în fond aceeaşi".* De efectele ei pustiitoare nu ne mai putem îndoi, pentru că le simţim în sângele şi carnea noastră. E un strigăt unanim de durere care se ridică din ordinea trăită a lucrurilor. Întreaga natură umană pătimeşte ca într-o cămaşă a lui Nesus. Pare că am ajuns la un termen fatal al istoriei universale, de unde nu mai poate urma decât prăbuşirea apocaliptică. Oriunde ne aruncăm privirile ne întâmpină acelaşi peisaj întunecat, cu strângere de inimă, dacă drumul parcurs până acum de omenire, într-un avânt irezistibil, este într-adevăr drumul progresului sau dacă nu poate sfârşi de la o zi la alta într-o catastrofă mondială. În aceste temeri, în aceste îndoieli, se află mai mult adevăr decât în toate celelalte explicaţii care s-au rostit asupra crizei actuale. Omenirea a creat, în epoca modernă, lucruri pe care generaţiile precedente nu le puteau imagina nici în visurile lor cele mai îndrăzneţe. Marile cuceriri din domeniul ştiinţei şi al tehnicii au revoluţionat modul de trai al omului şi au deschis perspective nelimitate setei lui de cunoaştere şi realizări. Dar toate aceste uimitoare progrese n-au rămas în serviciul imanenţelor lui sufleteşti, n-au contribuit la înnobilarea fiinţei umane, ci au istovit şi mai mult puterea lui spirituală. Geniul omenesc a avut dibăcia să smulgă naturii tainele ei, dar i-a lipsit înţelepciunea să le valorifice după legea lui internă. Extraordinarele descoperiri şi invenţii au scăpat de sub stăpânirea lui şi au fost luate în posesie

de partea inferioară a sufletului, de interese şi ambiţii, de setea de mărire şi dominaţie, încât s-au întors împotriva naturii spirituale a omului şi au devenit un instrument de opresiune al ei. *"Maşinismul ne-a răpit cultura sufletească de mai înainte, pentru a o înlocui, nu cu alta mai bună, ci tocmai cu o falsă culturăpervertitoare şi aducătoare depieire sufletească".* În loc ca biruinţele omului asupra naturii să-1 îndemne la o şi mai mare alipire de ordinea stabilită de Dumnezeu în lume, recunoscând în minunile tehnicii rodul scânteii divine din el, l-au întărit în direcţia greşită a vieţii sale, l-au aţâţat să persevereze în rău. N-a fost o înălţare pe cer, ci o îmbrăţişare şi mai strânsă a ceea ce-l despărţea de împărăţia spiritului.

În golul sufletesc ce s-a produs prin îndepărtarea omului de bazele lui spirituale, au invadat energiile negative, a căror prezenţă se manifestă sub aspectele cele mai variate : de la *exploatarea omului de către om* până la crâncenele războaie de supremaţie mondială. Febra în care au intrat mai toate popoarele, crizele care le zguduie în permanenţă, nu sunt decât simptomele unei crize de adâncime care a cuprins însuşi spiritul omenesc. *"Omenirea pozitivistă de astăzi, sau mai bine zis cu pretenţii de pozitivism, şi-a pierdut cârma morală";* e diagnosticul ce-l stabileşte Ion Moţa crizei actuale. Tulburarea sufletelor pricinuieşte şi tulburările materiale din lume. S-ar putea obiecta că frământări politice, sociale şi economice au bântuit şi în alte perioade istorice şi întodeauna s-au găsit teologi şi filozofi care să tălmăcească, din apariţia lor, cele mai întunecate prevestiri, dar, în cele din urmă, omenirea a izbutit să-şi biruie propriile slăbiciuni şi să revină la o existenţă normală. Observaţia ar fi justă dacă ne-am afla în faţa unei crize cu efecte limitate la anumite popoare sau în anumite sectoare ale vieţii sociale. Ceea ce caracterizează însă criza actuală, este forţa compactă cu care se manifestă şi cadrul universal în care s-a amplificat. Nu mai e un popor, o pătură socială, o instituţie care suferă, ci întreaga umanitate, cu toate activităţile şi toate naţiunile pe care le cuprinde. Nu faptul crizei alarmează, ci intensitatea şi proporţiile ei. Nu e un anumit rău care ne chinuie, ci o avalanşă a răului. Nu

s-a produs o catastrofă, ci o descărcare de catastrofe. Nu auzim un geamăt izolat, ci o mare de gemete. N-a izbucnit un strigăt de ură, ci un uragan de mânii oarbe. Aceste simptome grave nu pot fi atribuite unui fenomen trecător, ci indică o criză de structură, cu efecte decisive pentru soarta întregii umanităţi. E o scadenţă, şi nu mai e o etapă.

Omenirea se apropie cu paşi repezi de punctul culminant al experienţei sale luciferice, care a început în Europa acum câteva secole şi s-a întins astăzi pe toată suprafaţa globului. În peripeţiile ce le străbate nu se pune la încercare numai forţa ei actuală, ci se repetă într-o zvâcnire ultimă de orgoliu şi durere, toate momentele de înălţare şi declin ce le-a trăit în existenţa ei multimilenară. Dacă acest proces de disoluţie sufletească nu va fi întrerupt printr-un fapt istoric de epopee, nimic nu mai stă în calea omului luciferic să vehiculeze destinul omenirii pe linia amăgitoare a puterii lui nemărginite. Mânat de permanenta trepidaţie a poftelor şi instinctelor, de nesăţietate, care nu-i mai dă linişte, de voinţa concentrată numai în direcţia intereselor viciate, el va stinge, în cele din urmă, şi cele mai ascunse vestigii de spiritualitate. În această clipă de opacitate desăvârşită a conştiinţelor, omenirea va atinge un grad de înrăire atât de mare încât întreaga ei existenţă se va transforma într-o vale a plângerii, într-un infern al durerii, al morţii, al cruzimilor şi laşităţii. Nici o adiere de speranţe nu va mai bate din acel ceas. Binele uitat în cine ştie ce ungher sufletesc va fi prea neînsemnat ca să mai îndreptăţească existenţa întregului. Atunci va lua sfârşit colaborarea divino-umană pe pământ într-un sens lamentabil pentru om. Cauza lui Dumnezeu, trădată de indolenţa şi lipsa de bărbăţie a omului va cunoaşte un triumf fulgerător, prin apariţia oştilor cereşti pe câmpul de bătaie. Ele vor sfărâma domnia Antihristului şi vor alunga în haosul de unde s-au dezlănţuit puterile cotropitoare ale răului.

X

Ne aflăm la stadiul final al luptei dintre bine şi rău. De aici nu mai poate urma decât o mare înnoire spirituală sau o prăbuşire iremediabilă. Salvarea mai e posibilă atâta vreme cât pârghiile de comandă ale sufletului n-au alunecat cu totul din mâinile noastre, cât timp demonicul nu şi-a sărbătorit biruinţa deplină asupra puterilor vii din noi. Un pumn de lumină dacă mai rămâne în suflet şi el poate să devină izvorul unei fulgerătoare renaşteri interioare. Drumul mântuirii este unul singur : acela al regăsirii cu Dumnezeu. Să nu căutăm soluţii pentru rezolvarea crizei contemporane, una şi aceeaşi în individ, neam şi viaţa internaţională, până ce n-am răspuns chemării Lui de dragoste. Să nu ne avântăm în păiejenişul problemelor politice, sociale şi economice câtă vreme cauza cauzelor a rămas nelămurită. Pentru a aduce alinare lumii, trebuie să ne vindecăm mai întâi pe noi înşine de răul care ne mistuie înăuntru, căci turburarea din afară nu e altceva decât reflexul dezordinii din conştiinţa noastră. *"A reda lumii frâna şi cârma morală, iar nu numaidecât o bucată de pâine mai mult şi o economie materială mai bună, iată o cale de soluţionare a acestei vitale probleme umane".* Să părăsim, aşadar, poziţia falsă în care ne-am aşezat faţă de ordinea creaţiunii şi să acceptăm cadrul natural de existenţă al omului. Să înlăturăm primatul absurd al interesului din organizarea vieţii omeneşti şi să-1 înlocuim cu drepturile suverane ale dragostei. Să renunţăm la înşelătorul sentiment de atotputernicie pe care ni-l împrumută o greşită apreciere a creaţiilor umane şi să ne facem vrednici de atotputernicia sigură pe care ne-o conferă graţia lui Dumnezeu. Să mărturisim nereuşita tuturor încercărilor omeneşti pentru o mai dreaptă aşezare a societăţii şi să ne îndreptăm nădejdile spre singurul mijloc care ne mai poate mântui: *măsura creştinătăţii noastre.*

Progresul social îl constituie *"tot ceea ce este în armonie cu legile morale ",* zice Ion Moţa. Una din aceste legi s-a dovedit a fi mai mare decât toate celelalte, fiind aşezată chiar de Mântuitorul la baza tuturor virtuţilor omeneşti : legea dragostei. Servindu-ne de îndreptarul ei, nu vom greşi niciodată pe drumul de înnoire al neamului, pentru că vom fi călăuziţi necontenit de

însăşi puterea lui Dumnezeu. Nu poate exista problemă de organizare omenească, oricărui domeniu ne-am adresa, politic, economic, social sau cultural, şi nici antinomie de interese, oricât de gravă şi insolubilă ne-ar părea, care să nu-şi găsească o dezlegare mulţumitoare în cadrul de armonie pe care-l făureşte dragostea. *"Dragostea este cheia păcii pe care Mântuitorul a aruncat-o tuturor neamurilor în lume. Până la sfârşit, ele se vor convinge, după ce vor fi rătăcit, cercetat şi încercat totul, că, în afară de dragostea pe care Dumnezeu a sădit-o în sufletele oamenilor, ca o sinteză a tuturor însuşirilor omeneşti şi trimiţându-ni-o prin însuşi Mântuitorul, Iisus Hristos, care a pus-o deasupra tuturor virtuţilor, nu există nimic care să ne poată da linişte şi pace ".*

Omenirea a suferit, însă din timpuri imemoriabile, de nostalgia unei epoci de aur, care ar fi existat cândva pe pământ şi s-ar fi stins apoi din pricina răutăţilor care au năvălit în lume. În acest vis nostalgic stăruie, de fapt, în conştiinţa oamenilor reminiscenţa existenţei pierdute a paradisului, după cum ne explică unii autori. Epoca de aur n-a existat niciodată pe pământ, dar, dacă o astfel de eră de beatitudine ar putea să se ivescă vreodată în istoria umanităţii ea nu s-ar putea numi altfel decât epoca dragostei.

II. *ORDINEA SOCIALĂ*

Ideea de destin, prin înseşi virtualităţile cuvântului, evocă o imagine sumbră, ceva neliniştitor, o apariţie dintr-o lume, căreia nu-i putem da de urmă, dar îi simţim prezenţa şi intervenţia la fiecare pas. Suportăm consecinţele bune sau rele ale destinului, dar nu stă în putinţa noastră să-i descifrăm misterul, să-i cunoaştem cauzele şi să le modificăm după dorinţa noastră.

Doctrina legionară dă o altă interpretare ideii de destin. Ea îl disociază de conceptul fatalităţii, îl smulge din sfera

absurdului şi împenetrabilului şi îl restituie posibilităţilor de orientare şi acţiune ale omului. Cum am arătat şi în capitolul precedent, destinul unui popor nu este produsul unor forţe necunoscute şi nu se realizează printr-o constrângere din afară, ci se împleteşte din stăruinţele, de cele mai multe ori necunoscute, a milioane de indivizi. Inexplicabilul care îl însoţeşte nu-i altceva decât o limpezire a faptelor omeneşti pe lungi intervale de timp. Numai pentru că faptele noastre scapă de sub supravegherea imediată a intelectului şi se pierd într-o ţesătură subterană, ni se par atât de stranii şi indescifrabile. Dar dacă omul nu se străduieşte să descopere implicaţiile propriilor lui acţiuni sau mintea nu îl ajută să le urmeze la mari depărtări, ele îşi produc nu mai puţin efectul în viaţa socială. După cum masa lor covârşesc energiile creatoare sau cele de sens negativ, tot astfel se va întocmi şi istoria unui popor : va merge pe drumul înălţării sau al decăderii, va cunoaşte momente de lumină sau va străbate zone de întuneric.

Întâmplarea, hazardul, nu aparţin ideii de destin. Aceste noţiuni reprezintă forţe exterioare eului creator. Destinul începe cu afirmarea activă a individului sau a unei colectivităţi. Faţă de surprizele hazardului, destinul uman ia atitudine ca faţă de oricare alt eveniment, înglobându-l, de îndată ce s-a produs, posibilităţilor lui de acţiune.

Indicarea individului ca element creator al societăţii şi istoriei nu rezolvă toate dificultăţile. După ce criterii se va orienta individul în acţiunile lui pentru a deveni un factor constructiv al societăţii ? Posedă el cunoştinţele trebuinciose ca să întrebuinţeze în folosul colectivităţii libertatea de care dispune ? Ar fi nedrept să i se ceară un comportament social corect şi să fie încărcat cu răspunderi atât de grele, înainte de a avea certitudinea că e înzestrat de Creator cu toate elementele necesare pentru a-şi putea armoniza viaţa lui cu a semenilor săi.

Dacă omul ar fi avizat numai la resursele lui intelectuale, în zadar i-am cere cunoştinţe atât de înalte despre societate încât să-1 ajute în mod eficace la organizarea ei. Societatea omenească este alcătuită din milioane de fiinţe autonome şi din cauza acestei

diversităţi de trăire a elementelor ei componente abundă de imponderabile şi necunoscute. Această imensă masă psihică este inaccesibilă raţiunii umane, un instrument de cercetare mult prea imperfect pentru a o putea surprinde în toată fluiditatea ei. Fenomenul social, având ca substrat energia neastâmpărată a spiritului, se găseşte într-o stare de permanentă efervescenţă, de continuă creaţie, şi ca atare nu se supune previziunii şi uniformităţii la care aspiră cugetarea noastră. Dacă despre toate cunoştinţele umane se afirmă că sunt relative, apoi relativitatea în materie socială nu este întrecută de nici o altă ştiinţă. Viciile de construcţie ale teoriilor despre Naţiune şi Stat se observă mai puţin când le-am închis în paginile unei cărţi, dar cu atât mai brutal ies la lumină când vrem să organizăm societatea conform directivelor izvorâte din speculaţiile noastre. Istoria gândirii omeneşti este plină de cercetări neizbutite de a descoperi piatra filozofală a ordinii sociale, iar istoria propriu zisă a suferit continuu de pe urma amestecului incompetent al raţiunii în domeniul ei de manifestare. Cu mintea ne descurcăm într-o mulţime de lucruri mai mărunte, necesare vieţii zilnice, dar în această chestiune fundamentală, care atinge substratul intim al persoanei umane şi angajează totalitatea destinului omenesc, raţiunea nu ne poate fi de folos.

Organizarea colectivităţii umane depăşeşte puterea de înţelegere a omului. Ea este opera lui Dumnezeu. Odată cu începutul istoriei Dumnezeu a fixat şi cadrul ei de desfăşurare. După cum a stabilit legile de mişcare ale universului material tot astfel s-a îngrijit şi de buna funcţionare a universului social. Acestei axiome sociale, nescrisă în coduri şi constituţii, dar transmisă indivizilor şi popoarelor odată cu impulsul Divin al creaţiunii, Corneliu Codreanu i-a dat următoarea formulare :

"Individul în cadrul şi în slujba neamului său ". "Neamul în cadrul şi în slujba lui Dumnezeu şi a legilor Dumnezeirii".

Sau, cum spune Moţa, într-o altă formulare :

"Adevărul primordial al vieţii sociale" e constituit din *"ideea religioasă şi ideea naţională ".*

Există o ordine ierarhică, un raport de subordonare între individ, neam şi Dumnezeu. Fiecare dintre entităţile inferioare devine mai vie, mai rodnică, mai strălucitoare, în măsura în care participă la realitatea de ordin superior şi dimpotrivă, cu cât una din ele se închide mai mult în sine, devenind mai egoistă, cu atât şi vitalitatea proprie se ofileşte. Invidul nu se poate rupe din mijlocul neamului său, după cum neamul nu se poate înstrăina de împărăţia lui Dumnezeu, fără ca prin această smulgere din mediul lor firesc de existenţă să nu le altereze potenţialul lor creator. Individul se condamnă singur la sterilitate, îşi suprimă singur fecunditatea şi elanul de îndată ce părăseşte traseul principal al creaţiunii, iar neamurile vor suferi sancţiuni progresive cu gradul de îndepărtare de la linia lor adevărată de împlinire, putând merge această degradare până la stingerea lor definitivă din istorie. *"În cadrul acestei legi,* -îşi întregeşte Corneliu Codreanu gândirea- *acestei înţelepte aşezări, oricine poate lupta, are dreptul, are datoria de a se lupta mai bine. În afară, în contra, peste această aşezare, nimeni nu poate activa nepedepsit şi neînfrânt".* Evident, *"un neam bolnav (bolnav pentru că s-a îndepărtat de la ordinea stabilită de Creator) nu moare, ca omul, în 2-3 ani, ci în secole, iar aparenţele de azi —ce aparenţe strălucitoare erau în Rusia anului 1913- nu garantează, contra logicii, un viitor de sănătate ".*

Corneliu Codreanu mai spune despre această ordine socială că este o lege naturală, în sensul că este o prelungire a datelor fundamentale ale sufletului omenesc. Singură ea corespunde naturii omeneşti, aşa cum această natură a fost zidită de Creator. Rolul raţiunii în organizarea societăţii începe abia după ce ne-am lămurit asupra structurii ei. Raţiunea nu poate interveni decât în limitele acestei legi, acestei *"înţelepte aşezări,* stabilindu-i modalităţile de aplicare.

Relaţia individ-neam-Dumnezeu deschide discuţia asupra unei probleme capitale. Structura impecabilă a acestei formule, armonia ei desăvârşită, se pare că se realizează în dauna libertăţii

personale. Cum îşi mai făureşte omul singur destinul, aşa cum am mai afirmat mai înainte, de vreme ce gravitatea este predestinată să se scurgă pe făgaşul înţelepciunii Divine ? Această dispoziţie mai înaltă care guvernează societatea omenească nu desfiinţează libertatea individului ? Ni s-a dăruit o ordine socială pe care niciodată n-am fi putut-o plăsmui cu mintea noastră, dar n-am fost lipsiţi în schimbul ei de un bun incomparabil superior oricărei valori ?

Argumentul ar fi just dacă ordinea socială instituită de Creator s-ar impune oamenilor prin silnicie. În acest caz existenţa noastră s-ar desfăşura într-un cadru rigid, nediferenţiat prea mult de ceea ce se petrece pe treptele inferioare ale creaţiei. Cum însă ordinea socială stabilită de Dumnezeu aparţine realităţile spirituale, dispar şi neliniştile noastre metafizice.

Această ordine nu are un caracter mecanicist, nu este supusă acelui determinism riguros pe care îl întâlnim în universul material. Spre deosebire de ceea ce se întâmplă în natură, unde fenomenele se repetă în mod uniform, legea de bază a societăţii reclamă participarea conştientă şi activă a persoanei umane. În vreme ce fenomenele specifice regnului mineral sau biologic se comportă pasiv şi anonim faţă de legile naturii, oamenii îşi dedublează fiinţa, servind atât ca material de construcţie al societăţii, cât şi ca ziditori ai ordinei sociale. Libertatea interioară este presupusă şi asociată de Dumnezeu în procesul de creaţie al societăţii.

Impulsul mecanicist sau instinctual nu constituie o caracteristică a ordinii sociale. Faptul se poate demonstra şi prin metoda reducerii la absurd a conceptului de libertate personală. Împotriva acestei ordini omul se poate răzvrăti, mergând cu nesupunerea până la nimicirea ei. Dar nu cunoaştem nici un caz ca un fenomen din natura propriu zisă să se sustragă de sub puterea legilor care îi fixează condiţiile de existenţă. De îndată ce sunt contestate fundamentele de viaţă ale unei colectivităţi, întotdeauna urmează degenerarea entităţii naţionale care a alunecat pe acest povârniş primejdios. Dar tocmai aceste experienţe funeste, pe care le-au făcut atâtea popoare şi le mai

fac şi astăzi, arată că libertatea de care ne bucurăm e aşa de mare încât poate fi folosită chiar la nimicirea cadrului social în care ne-am născut şi trăim.

Presupunând acum că omul ar accepta fără rezerve ordinea socială fixată de Dumnezeu, acest act de supunere totală planului Divin nu garantează creşterea şi înflorirea unei naţiuni. Ordinea nu se realizează prin constrângere, dar nici prin absenţa sau dezertarea omului, socotind că viaţa colectivă se orânduieşte de la sine, ca un fruct ce-l culegem dintr-un pom pe care nu-l udăm şi nu-l îngrijim. Dacă ne prelevăm de dreptul autodeterminării când vrem să răsturnăm aşezarea lui Dumnezeu, cu atât mai mult se face apel la lucrarea noastră personală când am intuit planul Divin. Legea socială nu-şi revarsă rodnicia în viaţa popoarelor dacă rămâne în stadiul unei precare înţelegeri mintale. Trebuie să procedăm la o exploatare intensivă a ei, la o risipă de inspiraţie şi elan, pentru a-şi produce efectul în viaţa socială. Numai din momentul asimilării ei depline, se trezesc în noi şi forţe capabile să transforme rânduiala Divină în fapt social. Prin acest efort propriu de valorizare, ordinea socială statornicită de Dumnezeu suferă o recreare în atelierele sufletului nostru, iar transmisiunea ei în concret devine expresia unui act de libertate interioară.

Unde sunt prefigurate de Creator legile naturale ale societăţii şi cum putem ajunge la cunoaşterea lor ?

Ele se găsesc înscrise în conştiinţa fiecărui individ, dar nu ca proiecţii din afară, din cosmosul social, ci ca elemente constitutive ale persoanei umane. Individul, simplu în substanţă, se diferenţiază în sfera existenţei, devenind şi creator de neam. În neam îşi dau întâlnire indivizii înrudiţi prin aceeaşi imagine naţională. Sufletul unui neam este expresia convergentă a acestor imagini naţionale cu care sunt înzestraţi toţi indivizii. Regăsim apoi legile sociale şi la nivel naţional. Aceste legi reprezintă adevărurile ultime pe care se sprijină conştiinţa popoarelor. Mijloacele de investigare ale legilor sociale se bifurcă aşadar : introspecţie pentru a le explora în propria noastră conştiinţă, şi observaţia externă, pentru a le recupera din realităţile obiectivate

ale naţiunii: istorie, cultură, folclor, moravuri, mentalitate. Mai există o sursă de origine relevată, care indică existenţa acestei legi: *Sf. Scriptură.* Textele de care s-a servit Corneliu Codreanu pentru a demonstra realitatea supranaturală a neamurilor sunt luate din *Noul Testament* şi vor fi prezentate, împreună cu alte texte, într-un capitol aparte.

Există o relaţie strânsă între gradul de trăire al legilor sociale în conştiinţa unui popor şi strălucirea culturii lui. Culturile care s-au ivit înainte de creştinism dovedesc că popoarele din antichitate au făcut eforturi îndrăzneţe pentru a descoperi legile eterne care guvernează societatea. Dar numai cu venirea lui Hristos ordinea socială a fost purificată de falsuri şi ridicată la categoria permanenţelor istorice. Creştinismul, anulând multiplicitatea de zeităţi şi culte, prin proclamarea existenţei unui singur Dumnezeu, a înlesnit neamurilor, despărţite până atunci în clanuri religioase, să se recunoască şi să se regrupeze în comunităţi naţionale. Creştinismul nu a dat semnalul cosmopolitismului în lume, cum i s-a aruncat adeseori învinuirea, ci a reprezentat factorul decisiv în procesul de individualizere etnică al maselor umane.

Istoria continentului nostru, de la sfârşitul lumii vechi şi până astăzi, a fost cercetată sub toate aspectele cele mai felurite şi mai interesante. Dar o explicaţie integrală a fenomenului european nu se poate obţine decât analizându-l din perspectiva formulei individ-neam-Dumnezeu. Problema fundamentală este de a stabili în ce măsură legea socială instituită de Dumnezeu a participat la împlinirea popoarelor europene. Trebuie să urmărim realizarea arhetipului social individ-neam-Dumnezeu în evoluţia istorică a Europei, pentru că numai el ne poate servi atât ca cheie explicativă a diferitelor epoci cât şi ca unitate de măsură a progreselor săvârşite. Numai utilizând această formulă în cercetarea trecutului european se poate constitui o autentică filozofie a istoriei.

Există mai întâi tipul de societate medievală, a cărei caracteristică principală este sistemul claselor sociale, întemeiat pe ierarhie şi privilegii. Oamenii sunt destinaţi chiar din leagăn

să ducă o viaţă mai ştearsă sau mai încărcată de onoruri şi bogăţii. Individul nu se poate mişca liber în complexul social. El trăieşte mai mult ca parte a unui întreg decât ca fiinţă autonomă. Nici naţiunile n-au ajuns în Evul Mediu să-şi definească conturul. Concepţia Casei Domnitoare era mult mai puternic înrădăcinată în sufletul oamenilor decât ideea naţională. Teritoriile unui Stat puteau fi negociate, înstrăinate, date de zestre de către suverani, fără ca populaţia lui să fie întrebată sau să manifeste măcar semne de împotrivire ; după cum adeseori se întâmplă ca în spaţiul locuit de acelaşi neam să coexiste mai multe formaţiuni statale, care întârziau procesul de formare al conştiinţei naţionale şi de înfăptuire a unităţii politice.

Ordinea medievală nu poate fi evocată ca o epocă ideală de convieţuire umană şi nu trebuie să-i deplângem dispariţia. Ea cuprindea multe nedreptăţi, multe aspecte sociale rudimentare, şi trebuia supusă la mari prefaceri pentru ca spiritul european să-şi poată degaja energiile creatoare. Dar cu toată acesta structură unică, societatea medievală era mult mai bogată în spiritualitate decât lumea care a urmat după ea. Ea se afla în posesia unui adevăr decisiv pentru orice început de creaţie umană : raporturile dintre om şi Dumnezeu erau lămurite. Biserica lui Hristos îşi sărbătorea în acea vreme triumful împotriva păgânismului şi imperiul ei spiritual se întindea cu repeziciunea unei flăcări de la un capăt la altul al Europei. Prin mijlocirea Bisericii, societatea medievală şi-a creat un echilibru durabil peste barierele care despărţeau pe om de om în interiorul ei. Nobilul şi servul, omul de ştiinţă şi războinicul, artistul şi negustorul, se considerau fii ai Tatălui Ceresc şi prin această paternitate spirituală se simţeau uniţi într-un destin comun, peste toate deosebirile de clasă. O credinţă puternică contopea toate sufletele şi toate stările sociale într-o unică înmănunchiere de forţe, din al căror impuls generos s-au plămădit apoi marile opere ale Evului Mediu. Dacă conştiinţele erau transfigurate de imaginea pură a lumii de dincolo, nici faţa tristă a vieţii pământene nu mai putea fi privită cu asprimea şi dezolarea omului lipsit de mângâierea credinţei. Imperfecţiunile sociale nu puteau predomina în preocupările

individului. Suferinţele acestei lumi, inegalităţile de trai, onoruri şi bogăţii, îşi găseau o compensaţie superioară în răsplata veşnică a cerului.

Deşi alcătuită pe baza privilegiilor nedrepte, societatea medievală se găsea unitară şi invincibilă în mărturisirea lui Dumnezeu căci cuprindea în sine toate posibilităţile de desăvârşire ulterioară a ei. Adevărurile religioase, cum spunea Ion Moţa, sunt prezentate în fiecare moment al istoriei ; lăsându-ne călăuziţi de ele, în mod cert vom descoperi firul tuturor problemelor care ne întretaie viaţa. Elanul dragostei creştine trebuia să cunoască numai o nouă sporire în Evul mediu, să facă un nou salt biruitor, pentru ca să se lămurească atât faţa naţiunilor cât şi poziţia individului în societate. Procesul social era angajat în această direcţie : se cerea numai ca omul să rămână credincios ordinii creştine a lumii şi să caute în ea însăşi mijloacele de înnoire şi proces ale societăţii. Credinţa a fost mare în Evul mediu, dar dragostea n-a ţinut pas cu ea. Europenii şi-au dăruit fără şovăire viaţa pentru credinţă, dar s-au arătat mai puţin generoşi când trebuia să se lepede de interesele denaturate, pentru a făuri şi capodopere sociale alături de sublimele lor realizări în alte domenii.

Credinţa sărăcită de dragoste, confiscă pe Dumnezeu pentru sine, face din el un obiect de adoraţie egoistă, în loc de a-l reflecta lumii cu şi mai mare strălucire. Această scădere a agerimii spirituale a creştinismului din Evul Mediu a provocat ruperea relaţiilor sociale din cadrul Ordinei Divine şi dezvoltarea lor după factori precumpănitor omeneşti. Criza europeană nu putea fi evitată. Era o criză de creştere, în orbita căreia au intrat rând pe rând toate popoarele continentului noastru. Ea a izbucnit ca o consecinţă a marilor descoperiri geografice şi a avântului pe care l-a luat ştiinţa. Structura feudală nu mai corespundea noilor condiţii de viaţă. Dacă în acel moment de răscruce conştiinţa creştină a lumii s-ar fi manifestat cu vigoare, schimbările s-ar fi produs fără a fi atacate valorile tradiţionale. S-ar fi prelungit linia unui progres real şi statornic, s-ar fi continuat o clădire aşezată pe temelii de granit. Experienţa creştină a unui mileniu s-ar fi

îmbogăţit cu alte biruinţe spirituale, iar îndrăzneţele cuceriri asupra lumii din afară s-ar fi echilibrat cu puternicele afirmări ale sufletului. Ordinea socială existentă nu ar fi fost răsturnată, ci numai purificată şi desăvârşită în sens creştin. Ea închidea în sine toate elementele de creaţie şi numai procesul de creştere trebuia continuat. Printr-o dezvoltare firească, naţiunile şi-ar fi încheiat unitatea etnică, iar indivizii, beneficiind de acelaşi curent generos, s-ar fi emancipat de sub tutela apăsătoare a privilegiilor ereditare. Toate aceste efecte de ordin social preexistau în învăţătura creştină şi ar fi apărut de la sine printr-o aplicare sinceră şi ferventă a ei.

În loc de această orientare înţeleaptă, europeanul a preferat un salt în necunoscut. Dumnezeu a fost izgonit într-o sferă mai abstractă de preocupări, făcându-1 oarecum răspunzător de lipsurile organizaţiei medievale, iar omul s-a decretat pe sine însuşi atoateştiutor şi unic plăsmuitor al destinului său. Renaşterea este o trecere de la extrema Divină la extrema umană a relaţiei individ-neam-Dumnezeu. Individul sfărâmă cadrul îngust al rânduielilor medievale, dar, în frenezia eliberării, nu observă că s-a proiectat dincolo de sfera armoniilor supreme. Exaltarea în care trăieşte, bucuria de a se şti liber în faţa universului material, de a se putea măsura cu forţele lui colosale, îl face să uite că renunţând la graţia Divină îşi stinge însăşi flacăra din care se întreţine propria lui creaţiune. Câtăva vreme, un secol, două, trei, sleirea energiilor creatoare ale omului nu se va observa, pentru că se alimentează din rezervele acumulate de societate în perioada de antrenament creştin, dar dacă nu se va întoarce sub acoperământul cerului, până ce nu şi-a compromis însăşi posibilităţile de refacere, va veni un moment când nu va mai semăna a om.

Niciodată omul n-a fost mai mult slăvit decât de însuşi Mântuitorul nostru, niciodată persoana umană n-a cunoscut o întruchipare mai sublimă decât atunci când Hristos i-a luat atributele ei vremelnice. Renaşterea, descoperind individul, n-a făcut altceva decât să revină la o teză esenţial creştină şi numai exagerând rolul individului în societate, hipertrofiindu-i

misiunea, îmbolnăvindu-l de trufie şi deposedându-l de adevăr, a intrat în conflict cu perspectiva Divină de realizare a istoriei. Omul, participând la natura Divină, era chemat să scurteze singur orizonturile vieţii sale şi să-şi făurească singur destinul. Cadrul social de manifestare în care trebuie să lucreze nu-i stânjeneşte libertatea personală, ci i-o completează, ferind-o să rătăcească năucă şi să se destrame în acţiuni fără rost. Ea nu se rezumă numai la modalităţile de trai în comun, ci condiţionează şi viaţa culturală, în care trebuie să recunoaştem ţelul suprem al vieţii colective pe pământ.

Cultura n-ar fi posibilă, dacă pământul ar fi populat de o umanitate nediferenţiată etniceşte. Cultura este un produs al geniului naţional, o proiecţie a lumii de visuri, idealuri şi aspiraţii ale unui popor. Când Dumnezeu a stabilit un sistem gradual de afirmare a disponibilităţilor omeneşti, El n-a făcut un act de autoritate, destinat să reglementeze conduita unor fiinţe inferioare, ci s-a călăuzit ca un bun şi prevăzător Părinte. De aceea toate încercările omului de a-şi defini prin mijloace proprii şi independent de planul Divin principiile de organizare ale societăţii sunt sortite înfrângerii. Priveliştea istorică a acestor străduinţe prometeice nu e lipsită de măreţie, dar nu e mai puţin adevărat că se merge pe un drum fără ieşire. E o constatare la îndemâna oricui că haosul din viaţa socială creşte cu cât ne apropiem de timpurile moderne şi dezordinea va continua să se întindă atâta vreme cât omul va stărui să rezolve probleme care depăşesc putinţele lui. Valoarea practică a sistemelor pe care le-au imaginat rând pe rând europenii pentru a-şi organiza viaţa colectivă nu depinde nici de ştiinţa care a fost pusă la contribuţie şi nici bogăţia experienţei politice a autorilor lor, ci exclusiv de coeficientul de participare la construcţia lor a relaţiei individ-neam-Dumnezeu.

Am fi nedrepţi dacă am tăgădui omului modern orice fel de năzuinţă de a se apropia de Dumnezeu şi de a-i împlini planurile în materie socială. Principiile Revoluţiei Franceze, considerate de contemporani şi mai târziu de exegeţii ei ca un triumf al raţiunii libere, ca o apoteoză a direcţiei inaugurate de

Renaştere, nu pot fi despărţite de învăţătura creştină. Revoluţia Franceză ne oferă un exemplu edificator al forţei de pătrundere a elementului creştin într-o concepţie de organizare a societăţii, chiar când autorii ei nu împărtăşesc punctul de vedere creştin, şi, mai mult decât atâta, chiar când aceştia se declară duşmani ai creştinismului. Formula trinitară : libertate, egalitate, fraternitate, care împodobeşte frontispiciul Revoluţiei Franceze, are profunde afinităţi cu filozofia creştină. Dacă a avut o putere de rodire atât de mare, meritul trebuie atribuit conţinutului evanghelic din structura ei; după cum efectele dăunătoare ale aceloraşi principii se datoresc elementului raţional care a participat la plăsmuirea lor. Raţiunea nefiind competentă să rezolve marile probleme istorice, a tulburat, prin amestecul ei, perfecţiunea ordinei sociale fixate de Dumnezeu. *"Toate aceste idei* -spune Ion Moţa- *sunt derivate ale învăţăturilor lui Iisus. A le respinge înseamnă a te lepăda de Hristos. Noi le admitem şi le primim, însă numai văzute prin prisma posibilităţilor de realizare folositoare împrejurărilor de astăzi".*

E fundamental fals să se creadă că dacă sunt alţi factori care trag în văzul lumii întâmplările istorice, realitatea de bază nu ar fi prezentă. După cum Renaşterea nu a venit cu ceva nou, descoperind individul, ci a precipitat cursul unui proces de emancipare al persoanei umane, care se apropia de scadenţă, tot astfel înnoirile Revoluţiei Franceze aparţin unor realităţi mai vechi, ce îşi trag originea din învăţătura creştină.

Rezervele ce le formulează Ion Moţa se referă la aplicările greşite pe care le pot sugera principiile de libertate şi egalitate, din momentul ce scapă de sub controlul spiritului Divin şi cad pradă speculaţiilor raţionale. Formula trinitară a Revoluţiei Franceze cuprinde mult adevăr, dar şi multă eroare, deoarece conţinutul ei creştin a fost tulburat în realizarea lui de intervenţiile incompetente ale raţiunii, deoarece sursei sale infailibile i s-a adăugat o sursă umană. Formula poate duce la rezultate excepţionale, dacă rămâne credincioasă relaţiei sociale individ-neam-Dumnezeu, după cum poate provoca cele mai mari dezastre în viaţa popoarelor, dacă e scoasă din acest cadru şi

lăsată să funcţioneze în gol. De aceea, i s-au adus atâtea critici răsunătoare şi i s-au ridicat în acelaşi timp osanale.

"În ce constă, sau trebuia să consiste, această operă care venea să aducă popoarelor un viitor mai bun ? Adevăratul scop al Revoluţiei franceze fu distrugerea feudalităţii medievale şi introducerea unui regim de libertate ".

"Această libertate trebuia să se manifeste în cadrele ideii de Stat naţional (examinaţi spiritul Marsellaise-ei mai mult decât cărţile enciclopediştilor), însemnând libera dezvoltare a tuturor membrilor unei naţiuni, conform intereselor naţionale şi excluzând privilegiile de clasă ".

"Acestea erau perspectivele luminoase ale marii opere care în parte s-a realizat (ca de pildă liberarea naţiunilor din iobăgie şi apoi întemeierea de State naţionale, cum a fost cazul şi cu noi), în mare parte însă nu au putut fi înfăptuite. Ba chiar şi perspectivele realizate se văzură în curând alterate şi complet schimonosite ".

Ar fi absurd, cum arată şi Ion Moţa, să nu recunoaştem grandioasa operă a Revoluţiei franceze, cu atât mai mult cu cât însuşi poporul român s-a bucurat de roadele ei. Drama revoluţiei constă în alterarea obiectivelor ei iniţiale : a eliberat pe individ din cătuşele feudalismului, dar, în acelaşi timp, l-a îndepărtat de neam şi de Dumnezeu. S-a petrecut cu Revoluţia Franceză un fenomen de înstrăinare de la scopurile ei primordiale analog cu ce s-a produs şi în domeniul revoluţiei ştiinţifice. Ambele revoluţii au apărut împreună, însufleţite de cele mai nobile aspiraţii, dar tot împreună s-au alterat şi din aceleaşi cauze. Spiritul generos în care au fost concepute la origine ideile de libertate, egalitate şi fraternitate a fost subminat în decursul timpului de partea inferioară a sufletului, de curentele materialiste ale epocii noastre, aceleaşi energii dizolvante care au abuzat şi de invenţiile ştiinţifice în dauna tuturor popoarelor. Noile principii au triumfat în aşezământul Statelor moderne, dar fără să se acorde prioritate idealurilor creştine, singurele care ar fi putut garanta o evoluţie sănătoasă a societăţii. Raţiunea umană ieşind din poziţia ei subordonată faţă de adevărurile religioase,

s-a arătat încă o dată neputincioasă de a sistematiza spaţiile controversate ale istoriei.

Principiul libertăţii, cel mai sărbătorit din treimea ideologică a Revoluţiei Franceze, a suferit şi cele mai mari degradări în istoria contemporană. Libertatea politică în loc să fie considerată drept climatul ideal pentru competiţii între membrii unei naţiuni, pentru a putea contribui cu tot ce le stă în putinţă la înflorirea ei, a degenerat într-o alură iresponsabilă a individului, într-un drept abuziv al său de a-şi întocmi viaţa exclusiv după cum îi dictează interesele lui egoiste. Corolarul economic al libertăţii, libera producţie şi libera circulaţie a bunurilor, a suferit aceeaşi degradare, devenind un instrument de exploatare al omului de către om. Acelaşi spirit anarhic de interpretare a ideii de libertate l-a detronat şi pe Dumnezeu din cer şi în locul existenţei Lui s-a pretat la odioasa încercare de a-l îndumnezeii pe om, înfăţişându-1 ca pe marele arhitect al universului.

Lipsa de vigilenţă a spiritului omenesc, lăsând neisprăvită opera Evului Mediu, a provocat deviaţia Renaşterii şi a alterat şi cursul Revoluţiei Franceze. Valul de orgoliu care a invadat omenirea de atunci încoace a netezit drumul tendinţelor anarhice. Ca urmare, principiile de libertate, egalitate şi fraternitate au fost disociate de arhetipul individ-neam-Dumnezeu şi au luat o direcţie de realizare anti-naţională şi anti-creştină.

Reacţiile care au izbucnit contra anarhiei liberale au fost tot atât de nefericit concepute. Ele nu s-au mulţumit să îndrepte scăderile vechii formule, adică să corecteze poziţia deplasată a individului, apropiindu-l de neam şi de Dumnezeu, ci au provocat un nou dezechilibru în viaţa popoarelor, mult mai vătămător decât cel precedent. Aceste reacţii, cunoscute sub numele de totalitarism, au dat naştere la două tipuri de organizare socială, egal de îndepărtate de ordinea creştină a lumii.

Într-o direcţie, relaţia individ-neam-Dumnezeu suferă un dezechilibru profund, prin rebeliunea termenului mediu. Naţiunea se desprinde din poziţia ei subordonată faţă de legile Dumnezeirii, îşi revendică o libertate absolută devenind propriul ei Dumnezeu. Individul se găseşte de astă dată în raporturi mult

mai juste faţă de naţiune, dar, cum ţelul final al existenţei este falsificat, cum la capătul seriei nu mai tronează Dumnezeu, nici stăruinţele lui pentru înălţarea neamului nu vor fi încununate de succes. Rezultatele individuale se vor strâmba din cauza strâmbei perspective de realizare a naţiunii (Naţional-socialismul).

Într-o altă direcţie, tendinţele protestatare contra formulei individ-neam-Dumnezeu s-au manifestat pe un front mult mai larg şi cu mai multă brutalitate. Nu se mai combate unul sau altul din termenii relaţiei, ci întreaga ei valoare este contestată. Pentru aceşti revoluţionari, valorile tradiţionale, oricum s-ar numi ele, şi orice prefaceri ar fi suferit în decursul timpului, reprezintă piedica principală în calea progresului social. Ele trebuie să dispară în bloc, căci numai pe ruinele lor se poate ridica veacul de aur al umanităţii. Pentru organizarea viitoare a societăţii, ei fac apel la conceptul unic de *"masă"*, a cărei forţă nivelatoare coboară la orizontală linia verticală de trăire. Individul e absorbit în masă, iar Dumnezeu e substituit cu realizarea mecanicistă a masei (Comunismul).

Pentru popoarele din răsăritul Europei, trebuie să deschidem o paranteză în legătură cu problema care ne preocupă. Există o deosebire de structură socială între Apusul şi Răsăritul Europei, încă din evul Mediu. În vreme ce tendinţa generală a Apusului a fost să-şi concentreze viaţa în aglomerări citadine, popoarele din răsărit nu au cunoscut acest fenomen timpuriu de orăşenizare. Ele au rămas vreme îndelungată închise în aşezările lor patriarhale. Ordinea feudală s-a prelungit în Răsărit până în era modernă. Când s-au întemeiat oraşele, ele n-au apărut din nevoia naturală de creştere a societăţii, ci s-au întemeiat graţie muncii de pionier a elementelor venite din Apus.

De aici şi o altă serie de contraste între cele două jumătăţi ale Europei. Ştiinţa şi corolarul ei firesc, tehnica, nu s-au putut dezvolta decât în Apus, adică acolo unde oraşele înlesneau transmiterea cunoştinţelor ştiinţifice şi acumularea de bogăţii necesare investiţiilor industriale. Satul, caracteritic vieţii răsăritene, n-a constituit un mediu prielnic pentru a adăposti o tradiţie ştiinţifică.

Deosebirea se prelungeşte şi în domeniul spiritual. Criza de adaptare la progresele tehnice va fi mult mai dureros simţită de popoarele răsăritene. Apuseanul este familiarizat cu invenţiile tehnice. Revoluţia industrială s-a petrecut la el acasă şi e stăpânul ei legitim. Pentru omul din Răsărit, ea nu este justificată prin antecedente ştiinţifice, prin secole de muncă de laborator, ci apare ca o violentare a felului său de viaţă. El se simte smuls din lumea lui patriarhală şi azvârlit într-o altă lume, cu alte dimensiuni de trăire. Până mai ieri nu cunoştea alt peisaj decât liniştea idilică a satului său, şi, deodată, este silit să servească monştrilor de oţel şi să le admire puterea.

Nu ne îndoim nici o clipă că popoarele din Răsărit vor ajunge într-o bună zi să mânuiască cu aceeaşi îndemânare elementele civilizaţiei tehnice. Cunoaşterea şi însuşirea lor nu necesită acel spirit de fineţe pe care-l reclamă creaţia culturală şi care nu se dobândeşte decât după o ucenicie de secole. Nu aceasta trebuie să ne îngrijoreze, ci o altă chestiune. Am văzut că biruinţele tehnice din apus, cu toate că s-au dezvoltat în climatul lor propriu, a trebuit să fie plătite cu grave frământări în domeniul spiritual. Cu atât mai pustiitoare trebuie să fie efectele industrializării la popoarele din Europa Orientală, unde oamenii s-au mişcat până acuma în ritmul lent al vieţii de la ţară, iar când au intrat în circuitul economiei tehno-capitaliste au trebuit să facă salturi pentru a-şi însuşi sistemele de producţie ale Apusului.

Momentul în care un popor se desface din liniştea vieţii lui patriarhale, ca să intre în ritmul civilizaţiei tehnice, este de însemnătate hotărâtoare pentru destinul său. Dacă a izbutit să unească într-o nouă sinteză forţele materiale venite din Apus cu bazele lui tradiţionale de existenţă, atunci a depăşit momentul critic al dezvoltării lui, atunci a biruit acel glas din adâncul inimii lui, care-l sfătuieşte să nu-şi încredinţeze soarta unor valori fără suflet. Şi, dimpotrivă, dacă curentul civilizaţiei materiale l-a dezrădăcinat din specificul vieţii lui milenare, dacă se lasă fascinat de ceea ce-i oferă minunile tehnice şi uită de strămoşi, atunci este pândit de primejdia unei grabnice destrămări.

Când trăim schimburile pe care le aduce mecanizarea vieţii şi vedem cum atâtea obiceiuri frumoase dispar, sufletul nostru tresare de durere, rănit de brutalitatea înnoirilor, şi evocă cu multă duioşie vremurile apuse, contemplându-le ca din pragul unei fericiri pierdute. *"Lumea veche a lui Nuţu Donciu, în care stau înrădăcinate toate simţurile şi dorurile noastre, n-o mai găsim nicăieri* -suspină Ion Moţa. *A risipit-o veacul acesta nou, cu politica, cu vrajba lui, cu uitarea lui Dumnezeu şi dragostea de străini şi de tot ce este al altora, veac care calcă în picioare felul nostru de viaţă, cu puterile, cu vredniciile şi cu frumuseţile lui".*

"Astfel, sufletul nostru, rămas legat de o altă lume, rătăceşte azi într-o viaţă care nu e a noastră. Faţă de lumea de acum, noi ne simţim străini, în ea nu ne mai găsim un alt rost decât acela de a o curma spre a învia vremurile de demult şi a le spori frumuseţea, tăria şi dreapta rânduială românească ".

Procesul de mecanizare al vieţii sociale nu poate fi oprit. Rând pe rând toate naţiunile vor fi atrase în ritmul lui trepidant. Stă totuşi în putinţa omului să nu devină robul tehnicii făurite de el. Abdicarea omului în faţa maşinii nu poate fi evitată dacă nu restabilim ordinea spirituală din noi. *"Adevărata menire a maşinismului şi a ştiinţelor atât de mult dezvoltate era de a îmbunătăţi situaţia materială a naţiunii întregi şi a facilita pe seama tuturor câştigarea unei culturi sufleteşti mai perfecte decât cea de până atunci. Căci dezvoltarea culturii este singurul rost al vieţii omeneşti".*

Din momentul în care ne-am aşezat pe axa verticală de trăire individ-neam-Dumnezeu, simţim cum se limpezeşte întreg rostul vieţii noastre pământeşti şi cum se grupează într-o armonie perfectă toate problemele care ne frământă cugetul. Orice încercare de a îmbunătăţi viaţa socială, întrebuinţând exclusiv forţa, e condamnată nereuşitei, chiar când ţelurile urmărite s-ar acoperi cu prototipul Divin. Singurul drum ce ne stă deschis este de a convinge şi antrena natura umană la realizarea binelui colectiv. Nu împărtăşim părerea că realităţile sociale pot fi sistematizate prin intervenţii raţionale, ci suntem bucuroşi dacă

le putem servi cu umilinţă pe căile indicate de Creator. Cadrul de convieţuire umană nu trebuie inventat de nimeni, ci numai descoperit în conştiinţa noastră, în manifestările popoarelor şi în relaţiile Divine. Caracteristica lui fundamentală este că nu poate fi adus la viaţă decât printr-o atmosferă de libertate, atât externă, dar mai ales interioară. Este necesară aşadar contribuţia noastră activă pentru ca ordinea socială sădită de Dumnezeu în sufletele oamenilor să se desprindă din anonimat şi să-şi dezvăluiască treptat strălucirile. Nu ni se oferă de-a gata, ci trebuie să o merităm prin zelul ce-l arătăm la făptuirea ei.

Acest cadru reprezintă un sistem social perfect adecvat naturii omeneşti şi universal valabil. El nu vine de la oameni, ci de la spiritul etern al adevărului. Indivizii şi popoarele vor propăşi în măsura respectului ce-l vor arăta acestei legi fundamentale şi vor suferi înfrângeri ori de câte ori se vor abate de la îndrumările ei. Stadiul de desăvârşire socială se măsoară după progresul ce l-a făcut relaţia indivi-neam-Dumnezeu în viaţa unui neam. încreştinarea lumii aduce cu sine şi armonia socială. De la venirea lui Hristos în lume, cursul istoriei a fost conceput de înţelepciunea Divină să devină un imens fluviu de dragoste, care-şi începe primele lui şoapte în sufletul individului, se lărgeşte în albia neamului şi se revarsă maiestuos la picioarele Tronului Dumnezeiesc.

III. *ÎN CĂUTAREA LIBERTĂŢII*

Există un *"individualism anarhic care schimonoseşte şi sterilizează simţirea, dragostea şi durerea pentru neamul tău "*. Individualismul anarhic, nepăsător faţă de soarta neamului, invocă principiul libertăţii pentru a-şi justifica ostilitatea lui faţă de comunitatea naţională. Această atitudine ne obligă şi pe noi să facem o incursiune în domeniul libertăţii personale pentru a verifica dacă afirmarea plenară a individului nu se poate realiza

altfel decât repudiind fiinţa neamului, cum susţin partizanii libertăţii anarhice. Raporturile dintre individ şi colectivitate nu pot fi definitiv clarificate fără a cunoaşte în prealabil esenţa libertăţii personale.

a) Libertatea exterioară

Pentru a proceda metodic, trebuie să ne mulţumim la început cu o definiţie provizorie a libertăţii, care trebuie să fie însă atât de larg concepută încât să nu ridice protestele nimănui. Numai dacă se realizează un acord unanim în jurul acestei definiţii, ea poate constitui un punct de plecare pentru toţi indivizii. Trebuie să descoperim un punct de vedere de o atare amploare încât să nu mai poată fi supra-licitat un *"non plus ultra "* al libertăţii.

În această primă şi generoasă accepţiune, formula care poate întruni consensul tuturor oamenilor nu poate fi decât *"expansiunea nelimitată a individului".* Această semnificaţie a ideii de libertate poate să dea satisfacţie şi celor mai absurde pretenţii. Cel mult s-ar putea ridica obiecţii de altă natură : că am concepe libertatea personală oarecum extravagant, că înţelesul la care ne-am oprit este mai mult de domeniul fanteziei. Vom vedea însă la sfârşitul expunerii că definiţia cu care pornim la drum, *"expansiunea nelimitată a individului",* nu e tocmai atât de absurdă, că dacă nu ne spune ce reprezintă libertatea în conţinutul ei intim, constituie totuşi una din caracteristicile ei fundamentale.

Trebuie să delimităm mai întâi planul văzut al libertăţii de planul ei nevăzut. Pentru marea majoritate a oamenilor, libertatea personală se confundă cu libertatea exterioară, cu libertatea socială, cu cuantumul lor de afirmare în universul colectiv. Libertatea interioară le reţine prea puţin atenţia. Actul social le absoarbe fiinţa, prelungindu-se în intimitatea eului lor.

Libertatea exterioară sau socială nu există în realitate. O entitate colectivă începe să existe numai din momentul ce intră în

funcţie un sistem de restricţii al manifestărilor individuale. Societatea nu poate dăinui altfel decât socializând pe individ, împietând permanent asupra libertăţii lui, supunându-l la un stil de viaţă mai mult sau mai puţin gregar. În societate predomină regimul necesităţii, care poate deveni mai blând, mai tolerat în anumite epoci, dar care nu va dispărea în nici o împrejurare, nici chiar atunci când societatea e zguduită de revoluţii în numele ideii de libertate. Libertatea exterioară nu se va putea emancipa niciodată de sub tutela constrângerilor sociale în aşa măsură încât să corespundă tendinţei de *"expansiune neţărmurită a individului"*.

Libertatea personală, proiectată pe aria infinitului, nu poate coexista cu ordinea socială. Lupta pentru libertate, care zguduie din când în când viaţa popoarelor, se dă în realitate pentru a slăbi regimul necesităţii sociale, devenit insuportabil pentru o anumită categorie de cetăţeni. Dar nici unui reformator sau căpetenie revoluţionară nu-i va trece prin cap să desfiinţeze toate restricţiile impuse oamenilor de societatea organizată, pentru a da satisfacţie deplină principiului de *"expansiune nelimitată a individului"*. Necesitatea revine, dar sub o altă formă şi în profitul altor categorii de indivizi. Ce este faimosul *"contract social"* decât un consens, un acord al voinţelor individuale, pentru a-şi sacrifica reciproc o parte din libertatea cu care sunt înzestraţi oamenii de la natură, în interesul comun ?

b) Libertatea interioară

Adevărata libertate este de natură interioară. Ea îşi are rădăcinile înfipte în suflet şi nu este tributară nici unei oprelişti sociale. Numai în sfera vieţii psihice expansiunea nelimitată a individului devine o realitate tangibilă. Numai pe teritoriul ei nu există pietre de hotar. Singurul ei inamic este omul însuşi, omul care nu-i conştient de prezenţa libertăţii în eul său şi o caută cu înfrigurare în lumea externă.

Când individualismul anarhic se ridică împotriva neamului, în numele cărei libertăţi vorbeşte ? *"Se ridică",* accentuăm, pentru că indiferenţa individului faţă de neam nu e un act *"indiferent",* o stare neutrală, o atitudine inofensivă, care poate fi tratată cu indulgenţă. Nu e necesar ca individul să facă acte directe de ostilitate contra neamului pentru ca să ajungă în conflict cu el. E de-ajuns această indiferenţă, această *"sterilizare a simţirii, a dragostei, a durerii pentru neamul tău ",* pentru ca să se numere printre inamicii lui.

Repetând întrebarea, la ce fel de libertate se referă individualismul anarhic când refuză să recunoască neamul ca realitate superioară omului singuratic ? Dacă individul se lasă ispitit de libertatea materială, dacă gândul ce-l scormoneşte este să înfrângă toată gama rezistenţelor sociale pentru a se bucura de completă independenţă în acţiunile lui, atunci, fără îndoială, a căzut victima unei iluzii. Libertatea exterioară concepută în sens absolut, nu este compatibilă cu existenţa societăţii. Nici speranţele unei libertăţi sociale din ce în ce mai largi, din ce în ce mai favorabile individului, nu sunt îndreptăţite. Nu se poate stabili nicăieri în istorie o linie de progres neîntrerupt al libertăţii individului, ci la toate popoarele epocile de libertate au alternat cu epocile de tiranie.

Individualismul anarhic nu se poate sustrage acestei evidenţe, ci trebuie să recunoască îngrădirile ce le impune societatea indivizilor. Dacă totuşi continuă să-şi apere poziţia, trebuie să ia act de noul aspect al problemei şi să facă acelaşi salt din exteriorul social în interiorul conştiinţei. Vom încerca şi noi să examinăm în continuare, din perspectiva interioară a libertăţii, raportul dintre individ şi neam, cu scopul de-a clarifica presupusul dezacord ce-ar exista între cele două realităţi. Servind naţiunii sale, individul îşi oprimă elanurile sale personale sau, dimpotrivă, libertatea lui se potentiază, desfăşurându-se într-o perspectivă mai vastă ?

Libertatea lăuntrică se identifică cu tot ce are mai intim eul nostru ; de aceea nu e de ajuns o simplă privire în conştiinţă pentru a ne însuşi reflexele ei pure. Trăirea ei sinceră nu se poate

obţine decât cu preţul unui intens efort de autoexploatare. Trebuie să străbatem mai întâi o zonă de Fata Morgana a libertăţii, trebuie să ne eliberăm spiritul de imaginile false şi ademenitoare sub care poate să ne apară. Sarcina cea mai importantă ce ne incumbă la început este de a elimina din conştiinţă aspectele non-libertăţii. Dacă de iluziile libertăţii exterioare ne putem libera uşor, pentru că ele se proiectează în lumea sensibilă, unde nu lipsesc mijloacele de control, iluziile libertăţii interioare sunt mai greu de înlăturat. Ele aparţin lumii imateriale a sufletului, unde agerimea nu se câştigă decât după un exerciţiu îndelungat al intuiţiei interne. Libertatea interioară trebuie cucerită prin tăieturi adânci în eul nostru, extirpând învelişurile ei superficiale. Ea nu se descoperă decât în focul unei bătălii lămuritoare cu noi înşine, care, pentru a da roade, trebuie purtată cu un curaj desăvârşit.

c) Libertatea anarhică

Societatea omenească, cu toate restricţiile ce le impune individului, mai lasă totuşi acestuia o sumă de posibilităţi nelegiferate sau neîngrădite. Mai rămâne o margine personală de manifestare, nesupusă determinismului social. Chiar şi societăţile care s-au arătat mai haine cu soarta individului, care i-au restrâns până la sufocare libertatea exterioară, care încearcă să-i controleze până şi gândirea, nu pot să elimine în întregime factorul personal. Cum se va comporta individul în sfera de acţiune care scapă de sub controlul societăţii şi unde este el stăpân pe timpul şi energia lui ? El se bucură de libertatea alegerii. El poate săvârşi o acţiune sau alta, din marele număr ce i se îmbie. Eul său este liber să se pronunţe, fără nici o constrângere din afară. Exteriorul este înlocuit cu interiorul. În această sferă, nesupusă determinismului social, el este arbitrul existenţei lui.

Individul poate lua două atitudini fundamentale în valorizarea existenţei lui: se poate orienta după curentul de idei,

sentimente şi tendiţe care curge fără întrerupere prin conţtiinţa lui, cedând motivaţiilor imediate care i se oferă, sau se decide să reziste valului de psihisme şi să încerce o dirijare a activităţii lui. În cazul dintâi, acţiunile individului curg peste capul lui, provocate de tot ce defilează prin conştiinţă şi iau un aspect haotic ; în cazul al doilea ele încep să se grupeze în jurul unui obiectiv. Şi una şi alta din cele două modalităţi de afirmare liberă a individului pleacă din interior. Care din ele reprezintă libertatea ? Libertatea anarhică, aceea a nestatorniciei continue, sau libertatea determinată, care presupune un criteriu selectiv, o normă de conduită prestabilită ?

Libertatea anarhică aparţine speciei comune omeneşti. Ea se bucură de cea mai mare răspândire. Frecvenţa cu care apare se explică prin uşurinţa cu care se obţine. E suficient să ne lăsăm purtaţi de curentul conştiinţei, de combinaţiile care se fac şi se desfac la suprafaţa ei, pentru a ne simţi liberi. Libertatea anarhică se caracterizează prin absenţa oricărui element aprioric în manifestările ei. Iniţiativa personală nu este supusă nici unei anticipări. Individul reacţionează de la caz la caz, lăsând desfăşurarea acţiunilor pe seama improvizaţiei. Libertatea vagabondajului.

Conform acestei doctrine, omul liber sufleteşte nu se va putea realiza decât în măsura în care va refuza să-şi subordoneze viaţa unui comandament unic. Conduita lui trebuie să rămână într-o stare de permanentă nedeterminatoare, neaservită nici unui ideal, nici unei legi. Idealul l-ar constitui tocmai această păstrare neatinsă a iniţiativei. Nu putem şti ce vom face mâine, pentru că nici o punte nu ne leagă trecutul de viitor. Prevederea este un gest ostil libertăţii. Ceea ce ştim cu precizie, este că nu avem nici o obligaţie de îndeplinit, nici un stăpân de slujit, şi în fiecare clipă urmăm jocul capricios al combinaţiilor psihice.

Dacă libertatea interioară s-ar confunda cu trăirea imediatului, cu *"acest du-te, vino "* al conştiinţei, fără îndoială că protestele ce le-am ridica împotriva individualismului anarhic s-ar izbi ca de stâncă de drepturile imprescriptibile ale persoanei umane. Oare, *"expansiunea nelimitată a individului",* vor spune

partizanii libertăţii anarhice, nu coincide tocmai cu această existenţă trăită frenetic, deschisă cu egală solicitudine la toate mişcările sufletului ? într-adevăr, ce poate fi mai atrăgător, mai fascinant în viaţă, decât această zburdălnicie de copil în lume ? Unde se poate găsi mai mare libertate decât în această legănare nepăsătoare pe valurile vieţii ? Trăirea imediatului atrage pe cei mai mulţi oameni, pentru că reclamă efortul cel mai redus, iar gândirea lor, neantrenată în explorarea infinitului personal, le spune că au câştigat şi bunul cel mai preţios al vieţii, libertatea. S-ar părea că oamenii caută o compensaţie a înfrângerilor pe care le suferă în societate, căzând în hipnoza acestui gen uşuratic de libertate.

O analiză mai severă a condiţiilor în care apare şi se manifestă libertatea anarhică ne va îndepărta şi de acest drum. Cum vom dovedi în continuare, profesioniştii libertăţii anarhice se lasă conduşi de o fantasmă a spiritului. Libertatea anarhică înseamnă în fond trăirea unei vieţi care ocoleşte problemele ei fundamentale.

Cel mai mizerabil sclav este desigur acela care nu-şi dă seama de condiţia tristă a vieţii lui. Neavând înţelegere pentru starea nenorocită în care se găseşte, nu-şi poate făuri nici mijloacele de eliberare. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu indivizii care se lasă atraşi pe povânişul libertăţii anarhice. Nu e om care să nu poată fi sedus de voluptatea libertăţii anarhice şi foarte mulţi indivizi rămân pentru toată viaţa lor prizonierii ei.

În ce constă falsitatea acestei concepţii ? Dacă individul nu-şi alege un ideal în viaţă, un scop căruia să-i servească, atunci fiecare faptă a lui este produsul unei inspiraţii de moment. Motivele acţiunilor se schimbă la nesfârşit... Câte acţiuni, tot atâtea motivări felurite. Fiecare acţiune se va constitui în mod independent de ce-a fost şi ce va fi, urmând conjunctura sufletească a momentului. Neexistând o lege internă, momentul sufletesc devine lege. Nu putem nega deci că o determinare există şi în aceste acţiuni care, aparent, sunt nedeterminate. Cu deosebirea că determinarea lor nu pleacă dintr-o regulă, ci are ca suport un provizorat de conştiinţă, un scenariu trecător al ei.

Complexul sufletesc care provoacă acţiunea se stinge odată cu faptul material, făcând loc altuia.

Aceste motivări se prezintă, în aparenţă, sub un aspect de spontaneitate, de joc graţios al sufletului. Luându-le mai bine urma, vom descoperi însă în structura lor un element generator, o axă de constituire : sunt impulsurile predominante ale individului, gusturile lui cele mai pronunţate, impresiile care l-au covârşit. Individul trăieşte cufundat într-o mare de chemări şi atenţii, care îl strigă din toate părţile, supunându-l la un adevărat asediu. O conştiinţă lipsită de un factor selectiv va aluneca pe linia celei mai mici rezistenţe, se va îndrepta într-acolo unde curentul interior s-a format mai puternic. În loc ca individul să mântuiască singur feluritele posibilităţi de acţiune ce i se oferă -cum îşi imaginează- e aservit de imboldul predominant într-un anumit moment şi redus la un mijloc de realizare al acestuia. Din subiect e degradat la obiect, din plăsmuitor al realităţii devine unealta unor fenomene străine de fiinţa lui intimă. În dorinţa lui de a fi liber, individul uită rolul său activ în univers şi ajunge prada elementelor periferice ale sufletului. În loc de a poposi pe ţărmurile libertăţii, sfârşeşte în sclavie, o sclavie cu totul aparte, căci nu-i simte apăsarea. El nu serveşte unui singur stăpân, ci la mai mulţi, şi această deasă schimbare a jugului îi procură senzaţia libertăţii. Anarhia motivelor duce la o libertate aparentă, căci în fond nu e altceva decât o sclavie deghizată.

Libertatea anarhică este improductivă şi pe planul creaţiei. Consumă fără a da nimic în schimb. Cum poate o viaţă atomizată, chinuită de întreruperi şi contra-sensuri, să promoveze creaţia umană ? Orice creaţie presupune un efort continuu, o concentrare a energiei în sens unic, un proces de selecţie a spiritului. Libertatea anarhică se află la antipodul personalităţilor umane şi reprezintă o mare primejdie pentru formarea ei tocmai în perioada tinereţii, când individul ia primele contacte cu viaţa şi se bucură de primele ei plăceri.

S-ar putea obiecta că acţiunile omeneşti de genul celor mai sus descrise nu sunt provocate întotdeauna de elementele inferioare ale sufletului : impulsuri, înclinaţii, pofte, patimi. Tot

aşa de bine s-ar putea ca raţiunea să se însărcineze cu tratarea lor de la caz la caz. Raţiunea, în faţa unui grup de chemări care asaltează individul, alege drumul cel mai convenabil pentru integrarea lui spirituală.

Pentru a cântări valoarea acestui argument, trebuie să distingem mai întâi raţiunea pură de raţiunea aservită. De multe ori raţiunea e vehiculată de simţuri, de înclinaţii, şi se face apel la luminile ei din ipocrizie. Evident că această raţiune ilogică nu aduce nici o modificare termenilor în care e dezbătută problema. Dacă ne referim la funcţiile logice pure, nealterate de elemente afective sau instinctuale, atunci am depăşit stadiul libertăţii anarhice şi am intrat în domeniul libertăţii determinate. Intelectul nostru este în aşa fel alcătuit încât pentru a explica fenomenele trebuie să introducă ordine în varietatea lor nesfârşită, reducându-le la unitate. Nu putem gândi altfel decât simplificând realitatea, căutând să surprindem elementele care se repetă, notele esenţiale, generalul, în multiplicitatea haotică sub care se prezintă. Întreaga operaţie a gândirii constă în extragerea şi unificarea elementelor comune unei categorii de fenomene. Când ne aflăm în prezenţa unui fenomen nou şi vrem să-i găsim rostul, nu-l putem explica altfel decât subsumându-l şi pe acesta unui principiu cunoscut. Nici în domeniul conduitei omeneşti raţiunea nu va putea evita să se refere la anumite principii, fie însuşite de la alţii, fie elaborate de mintea noastră. O preferinţă manifestată pe baza unei deliberări logice nu mai este însă un act al hazardului. Presupune prezenţa unui criteriu selectiv. Ori de câte ori realizăm o acţiune pe baza unui proces raţional, implicit facem apel la o noţiune cunoscută. Am ieşit din faza motivaţiilor întâmplătoare, anarhice şi am acceptat intervenţia unor categorii mintale constituite. Raţiunea elimină neprevăzutul din cadrul conduitei umane şi stabileşte ordine în viaţa sufletească.

Libertatea anrhică nu e lipsită totuşi de un element pozitiv. În această revărsare absurdă de forţe, în această frământare a ei zadarnică, trebuie să vedem mai mult decât o dezlănţuire necontrolată a vitalităţii omeneşti. În sufletul celui care îşi cheltuieşte viaţa fără rost, se zbate şi nu-şi găseşte alinare

aspiraţia lui de expansiune în nemărginire. Dorul de realizare al persoanei umane pe dimensiunile infinitului izbucneşte cu o putere elementară în trăirea dezordonată, caracteristică libertăţii anarhice. Tendinţa de expansiune nelimitată a individului constituie fenomenul libertăţii anarhice. Dar tot acest elan creator, acest sânge preţios, se pierde în sclavia simţurilor ca un râu ce dispare în nisip. Libertatea umană ar fi prea lipsită de semnificaţie, dacă s-ar câştiga atât de uşor, cutreerând doar dedalul ademenitor al vieţii.

d) Libertatea determinată

Contra primejdiei de disoluţie a persoanei umane nu există decât un singur remediu : introducerea unui factor regulator în viaţa sufletească. În loc de a îngădui ca acţiunile noastre să se dezlănţuie de la sine, lăsându-ne târâţi într-o parte sau într-alta de motivaţii întâmplătoare, oprim dispersiunea forţelor interioare şi le supunem unui curs ordonat. Trăirea anarhică este înlocuită cu o trăire reflectată.

Disciplina lăuntrică se câştigă prin adoptarea prealabilă a unei norme de conduită, a unui punct de vedere, în jurul căruia trebuie să se grupeze toate acţiunile noastre viitoare. Puterea creatoare a individului nu se mai pierde în gesturi incoerente, ci se concentrează în jurul unui obiectiv. Adevărata libertate nu se câştigă lăsând-o să se manifeste după capriciile ei, ci înfruntându-i cursul zănatic. Secretul libertăţii constă tocmai în eliberarea noastră de instincte, pasiuni şi de orice forţe iraţionale.

Mecanismul psihologic care pune în funcţiune libertatea determinată este de natură raţional-voluntară. Mai întâi raţiunea concepe principiul căruia trebuie să-i închinăm existenţa : apoi voinţa asigură respectul principiului printr-o luptă continuă contra tendinţelor anarhice.

Unificarea activităţii omeneşti are urmări fecunde şi în domeniul creaţiei. Energiile sufleteşti se convertesc în opere durabile. Chiar şi un om mijlociu înzestrat, dacă stăruie într-o

anumită direcţie, dacă îşi concentrează eforturile în sens unic, poate totaliza rezultate apreciabile. Tenacitatea voinţei, consecvenţa în urmărirea unui ţel în viaţă, este semnul neîndoielnic că omul a început să-şi afirme personalitatea.

În ce priveşte obiectul ales să coordoneze sforţările individului, el se prezintă sub o multiplicitate de forme. Dacă n-ar exista decât un singur drum de urmat, atunci libertatea personală ar fi desfiinţată. Legea internă n-ar mai rezulta decât confruntarea mai multor judecăţi de valoare, ci s-ar impune ca unică soluţie dispensabilă. În acest caz, viaţa sufletească ar fi guvernată cu aceeaşi rigiditate ca şi universul material. Din acest motiv, formula *"determinism moral",* aplicată libertăţii dirijate interior nu este fericit aleasă. S-ar presupune că legea internă este permanent asociată unui conţinut etic, ceea ce nu e întotdeauna adevărat. Eticul este unul din obiectivele asupra căruia poate să cadă alegerea conştiinţei, dar nu singurul. A deveni scriitor, a îmbrăţişa cariera armelor, a te consacra activităţilor economice, a nu avea altă grijă decât cercul restrâns al familiei, iată tot atâtea preocupări care pot să mobilizeze viaţa unui om.

Libertatea determinată este superioară libertăţii anarhice. Progresul omenirii, cel puţin în partea care se vede, nu se poate imagina fără disciplinarea forţelor sufleteşti, fără urmărirea consecventă şi tenace a unui scop. Libertatea determinată e greu de dobândit. Ea reclamă o sforţare penibilă şi de lungă durată. De aceea, rămâne apanajul unei minorităţi şi este considerată de esenţă aristocratică, în vreme ce libertatea vitalităţii dezlănţuite are o circulaţie de masă. Puşi să alegem între cele două tipuri de libertate, raţiunea ne sfătuieşte să apucăm pe drumul libertăţii determinate. Totuşi îndoielile nu ne-au părăsit. Mai sunt neînţelegeri de risipit. Cum se împacă cu restricţiile la care ne obligăm cu idealul omului liber ? îngrădind câmpul de acţiune al libertăţii, nu atentăm la integritatea ei ? Barajul ridicat de voinţă în conştiinţă, destinat să capteze apele tumultoase ale libertăţii, nu-i viciază esenţa ?

Apărătorii libertăţii determinate răspund că legea internă care statorniceşte cursul vieţii noastre este liber aleasă de noi,

este rodul meditaţiilor şi hotărârilor noastre proprii. Nu ne supunem unei dispoziţii străine, ci unei norme elaborate şi acceptate de eul nostru. Individul, din propria lui iniţiativă, pune stavilă unei expansiuni dăunătoare lui însuşi. îngrădirea libertăţii este un act de autodeterminare. Alarmat de înfăţişarea haotică ce-o ia viaţa noastră, spiritul intervine şi o disciplinează. Este o afirmare centrală a eului nostru, o manifestare de independenţă a lui faţă de şuvoiul vieţii externe, o luare de atitudine a omului lăuntric faţă de omul periferiei sufleteşti. Unicul mijloc de a depăşi stadiul libertăţii anarhice este de a deplasa centrul de greutate al vieţii sufleteşti de la marginile ei spre interior. Numai printr-o revoltă a spiritului contra haosului care îl împresoară şi tinde să-1 înăbuşe, numai printr-o violentă scuturare de elementele parazite ale existenţei, putem deveni iarăşi stăpâni pe acţiunile noastre.

Această explicaţie atât de logică şi convingătoare nu ne poate totuşi linişti pe deplin. Dacă libertatea determinată ne satisface pe linia creaţiei, nu e mai puţin adevărat că în imperiul ei ne întâmpină o atmosferă glacială. Parcă se trag obloane grele peste orizonturile îndepărtate ale vieţii, parcă suprimăm setea de *"expansiune nelimitată a individului",* înlocuind-o cu un *"ersatz ".* Nu mai suntem noi, nu mai suntem întregi, ni s-au tăiat perspectivele infinite ale vieţii, am sărăcit în posibilităţi. Suntem limitaţi, legaţi de o problemă, fixaţi într-o anumită direcţie, sclavii unui obiectiv, unui ideal. Deşi noi înşine ne-am ales în mod liber acest drum, parcă am bătut ţăruşi existenţei noastre, nu ne părăseşte impresia că, optând pentru libertatea determinată, n-am atins substratul ultim al libertăţii şi că orbecăim într-o fază intermediară.

Orice nuanţă de determinare în conştiinţă, chiar cu consimţământul nostru, violează legea fundamentală a libertăţii, care este aceea de a nu ne lăsa aserviţi de nici o lege. *"Libertatea determinată"* este o contradicţie de termeni. Cum poate fi liber individul de îndată ce trebuie să se supună necontenit unei anumite rânduieli ? Nu îşi pierde libertatea atributul ei esenţial ? Nu o deposedăm de protecţia ei în infinit, asimilând-o unei

realităţi concrete, mărginite şi inferioare eului ? Prin faptul că ne dedicăm existenţa unui scop, nu ne îngustăm câmpul operativ al conştiinţei, nu renunţăm implicit la o mulţime de alte scopuri şi posibilităţi?

Este perfect adevărat, cum am văzut mai sus, că legea internă pe care se angajează individul să o respecte este propria lui operă şi a luat această hotărâre pentru a ieşi din stadiul libertăţii anarhice. Dar obiecţia noastră nu se referă la acest moment, la momentul solemn când printr-un act de liberă dispoziţie ne-am hotărât să punem ordine în viaţa noastră sufletească, urmând cutare sau cutare drum. Nu. Ci la libertatea în sensul expansiunii nelimitate a individului. Nu iese ea mutilată după aceea, după ce începem să suportăm consecinţele actului de autodeterminare? Individul se bucură de libertate numai în faza deliberării, adică numai atâta vreme cât n-a căzut decizia care elimină întâmplătorul din acţiunile lui. După ce a trecut acesta clipă supremă, încetează de a mai fi liber. Viaţa lui ia o formă prestabilită. De acum înainte acţiunile lui intră sub puterea unei legi, răpindu-le spontaneitatea şi exuberanţa anterioară. Individul e silit de propria lui hotărâre să străbată un drum jalonat, fără noutăţi şi fără surprize. Surprizele pot veni din afară, din lupta ce-o poartă pentru împlinirea obiectivului ales, dar interior itinerariul său este încheiat. Spiritul ca valoare universală, ca sete de a cuprinde nemărginirea, nu se mai poate afirma. Actul de autodeterminare se verifică a fi în ultima analiză un act de înstrăinare a libertăţii. Individul se încovoaie sub jugul unei noi sclavii, schimbând o iluzie a libertăţii cu altă iluzie a ei.

Putem dovedi acest adevăr şi prin agitaţia ce se instalează în conştiinţă odată cu sistemul de trăire determinist. Voinţa nu se consumă numai în sens pozitiv, în serviciul realizării directe a ţelului ales, ci trebuie să mai vegheze ca rezistenţele ivite în interior să nu mai răstoarne noua ordine sufletească. Voinţa trebuie să asigure printr-o represiune permanentă, dictatura legii interne.

În opinia ce se formează în conştiinţă contra normei unice de conduită am fi înclinaţi să desluşim rebeliunea elementelor

centrifugale ale sufletului, care se frământă să scape de strânsoarea în care sunt pironite de voinţă. Ele continuă să se agite, căutând să spargă digul ce l-am ridicat în conştiinţă împotriva lor, dar mai sunt şi alte energii care opun rezistenţă cursului disciplinat ce l-am impus vieţii noastre. Odată cu complexele periferice ale sufletului, se manifestă şi revolta libertăţii ultragiate. Curentele ostile autorităţii centrale de conştiinţă reprezintă o realitate sufletească mixtă, în care tendinţele anarhice sunt potenţate de protestele crucificate. Natura spirituală a omului se simte oprimată şi ar vrea să evadeze din ţarcul în care este silită să trăiască.

Dezacordul dintre determinism şi libertate, la început mai puţin manifest, se transformă cu timpul într-o ostilitate acută. Conflictul nu se va putea rezolva niciodată în favoarea voinţei şi niciodată nu vom putea câştiga pacea lăuntrică după care aspirăm. Dar voinţa poate suferi o înfrângere decisivă şi atunci se produce o adevărată catastrofă internă, o rupere a zăgazurilor ridicate cu atâta trudă şi o revenire sălbatică la libertatea anarhică. Din intuiţia vagă a acestei discrepanţe lăuntrice, a existenţei a două sisteme de trăire în conştiinţă, unul spiritual, oprimat, şi altul voluntar, manifestat, ia naştere acel sentiment de apăsare care însoţeşte viaţa oricărui individ care şi-a predeterminat activitatea. Pare că libertatea a rămas un vis neîmplinit, pierdută pe plaiuri mai însorite, iar în viaţa noastră s-a înstăpânit necesitatea opacă, imperativul aspru şi întunecat. Libertatea normativă suprimă bucuria care întovărăşeşte orice activitate realmente liberă.

Unde putem găsi libertatea adevărată? Nici anarhismul şi nici determinismul nu au dat un răspuns satisfăcător problemei. Dar ambele tipuri de libertate deţin ceva din tezaurul ei. În trăirea anarhică am descoperit setea omenească de a se extinde la infinit. Oriunde această năzuinţă spre nemărginire nu e satisfăcută, e semn neîndoielnic că libertatea se găseşte în stare de suferinţă. Determinismul aduce o nouă contribuţie. El demonstrează că libertatea interioară nu e tot una cu împrăştierea energiei personale, cu incoerenţa atitudinilor. Libertatea adevărată

reclamă un centru de comandă al acţiunilor. Ea nu se lasă încălcată de şuvoiul periferiei sufleteşti. Dar determinismul interior cade victima unei tragice inconsecvenţe. Pentru a salva libertatea de dezmăţul simţurilor şi al impulsurilor face apel la o nouă formă de sclavie. El nu se poate impune altfel decât subjugând din nou pe individ. Odată cu elementele rebele, determinismul oprimă şi natura spirituală a omului, fixându-i un conţinut mult prea particular în raport cu universalul la care aspiră.

Problema nu se poate rezolva altfel decât sintetizând cele două tipuri de libertate. Dacă unificarea conştiinţei e necesară, pentru a feri libertatea să degenereze într-un instrument de disoluţie a energiei creatoare, corectarea traiectoriei ei nu trebuie să se facă în detrimentul infinitului personal. Dacă altă parte, aspiraţia spre nemărginire a individului, tot atât de legitimă, nu trebuie lăsată să fie suptă de vârtejurile neantului. Trebuie găsit un element de legătură, sensibil la ambele cerinţe ale libertăţii. Acest element capabil să filtreze central evenimentul fără a-l separa de perspectiva infinitului este dragostea.

e) Libertatea spirituală.

Libertatea este un fapt primordial al existenţei noastre, un impuls constitutiv al persoanei umane, care condiţionează tot ce gândim şi săvârşim. Unde începe determinarea fie cea de origine anarho-senzorială fie cea de tip raţional-voluntar, acolo încetează libertatea. Determinarea acţiunilor omeneşti, sub orice formă s-ar manifesta, îngustează domeniul libertăţii, care, prin natura ei, nu cunoaşte hotare. Libertatea nu poate fi determinată şi nici încorsetată în limitele unui concept. Singura cale de a intra în contact cu ea e în propria noastră conştiinţă. Ea trebuie descoperită în adâncurile vieţii noastre interioare şi apoi lăsată să lucreze după îndemnurile ei proprii.

Expunerea noastră de până acum a avut mai mult un caracter introductiv. Să înlăture falsele concepţii despre libertate,

să pregătească terenul pentru cunoaşterea ei adevărată, despărţind-o de imagini sau simboluri înşelătoare. Ca punct de plecare pentru înţelegerea ultimei etape *"în căutarea libertăţii",* vom reveni la definiţia provizorie a libertăţii, aşa cum am stabilit-o la începutul acestui capitol, *"expansiunea neţărmurită a individului".* Am văzut că libertatea personală, ca expresie a unor posibilităţi infinite, nu se poate afirma în cadrul vieţii sociale. Singurul ei câmp de experimentare este lumea lăuntrică. Pe planul interior de trăire dispar toate restricţiile, afară de acelea pe care omul singur şi le ridică în mod artificial. *"Expansiunea nemărginită a individului"* devine realitate numai când ne închidem lumii şi ne deschidem nouă.

Trebuie să facem acum un pas mai departe, depăşind stadiul definiţiei provizorii. Ce înţelegem prin *"expansiune nelimitată "?* ce anume din sufletul nostru are dreptul să străbată imensităţile, să se avânte în infinit şi să se proiecteze fără nici o oprelişte imaginară? Nu ne putem gândi decât la energia creatoare a individului. Pentru ea reclamăm acest drept. Numai ea are dreptul la o manifestare plenară. Nu putem concede acest drept elementelor tulburi ale conştiinţei, al căror efect final este descompunerea persoanei umane. Energiile noastre nu pot nutri dorul libertăţii nemărginite pentru a se azvârli în gol, pentru a se irosi într-o întreprindere de autonimicire. Ele *"izbucnesc năvalnic spre lumină "* pentru a se realiza, pentru a se închega în anumite opere. Elanul libertăţii nu poate fi o manifestare oarbă de forţe, un fel de torent care lasă numai dărâmături în urmă. El este un elan creator, o nelinişte fecundă. Un individ ce n-ar poseda simţul creator al vieţii şi s-ar avânta în nemărginire, ar arde ca un meteor. El n-ar mai fi apt de o *"expansiune nelimitată ",* căci şi-ar anula condiţia de bază, aceea de a fi, de a trăi, de a exista. Cum poţi să te avânţi în infinit când aripile se topesc? Dezmăţul atitudinilor noastre duce la epuizarea persoanei umane.

Rolul constructiv al energiei personale se poate demonstra şi cu experienţa lăuntrică a fiecărui om….. Orice fiinţă omenească, oricât de ştearsă i-ar fi fost viaţa, chiar dintre cele

mai decăzute, mai vrednice de oprobiul societăţii, dacă ar fi întrebată, într-un moment de mare sinceritate, de ce arată atâta alipire faţă de sine însuşi şi ce doruri ascunse o mistuie, am primi răspunsuri care nu s-ar deosebi prea mult între ele. În sufletul fiecăruia stăruie încă o parte curată şi luminoasă, un fel de rezervă ultimă şi inalienabilă, şi, pentru ocrotirea ei, se mai crede folositor vieţii. Ori câte înfrângeri ar fi suferit cineva în viaţă şi oricât de prăpăstios i-ar fi destinul, asta nu-l împiedică să-şi păstreze necontenit o înaltă apreciere despre sine. Nu e totdeauna vanitatea care vorbeşte în individ, ci, analizând mai adânc fenomenul, vom descoperi suspinul elanului creator din el, care, dintr-o mulţime de cauze, externe, dar mai ales interne, n-a putut ajunge la maturitate.

Puterea creatoare nu poate fi ucisă în om ; ea poate cunoaşte momente de părăsire, poate fi surghiunită pentru toată viaţa în adâncurile conştiinţei, dar niciodată suprimată. Elanul creator reprezintă constanta vieţii, eul spiritual, factorul de integrare şi realizare al persoanei umane. Nemulţumirile care apar în viaţa unui individ sunt simptomul paraginii lui sufleteşti. Individul, ca forţă spirituală, nu s-a putut afirma. Elanul creator a fost răsucit în el înainte de a înflori şi a ajunge la plenitudine. Părerea bună ce o are fiecare individ despre sine se sprijină pe ceva real, pe energia nevalorizată a personalităţii, pe mustrările conştiinţei ce se ştie vinovată de îngroparea talentului dăruit de Dumnezeu.

Libertatea este rezultatul dinamicii interioare. Este liber individul al cărui elan creator se găseşte în plină desfăşurare şi mai puţin liber sau mai înlănţuit acela care nu a izbutit să-şi desfăşoare toate forţele sale. Problema libertăţii se rezolvă în trăirea fecundă a vieţii. Din momentul în care se pun în mişcare puterile vii ale sufletului, se prăbuşesc toate îngrădirile reale sau imaginare. Se produce un eveniment epocal în viaţa individului, o zguduire care-i preschimbă fundamental fiinţa. Am putea spune că de abia acuma începe el să fie el, luându-şi în posesie domeniul său spiritual şi reintegrând eul în drepturile lui suverane. Din acest moment nici o nuanţă de determinism nu se

mai poate furişa în conştiinţă. Irupţia elanului creator în câmpul conştiinţei este cel mai sigur blindaj de care dispune persoana umană contra tuturor impietăţilor posibile.

Libertatea este o chestiune de interiorizare. Cine ar putea să împiedice spiritul să se manifeste după condiţia lui proprie? Chiar în fundul celei mai înfricoşătoare prigoane, el rămâne biruitor. Chiar în mijlocul celui mai strălucitor alai de satisfacţii, el rămâne credincios liniei sale. Spiritul e atât de inventiv, atât de bogat în resurse, încât în orice situaţie s-ar afla nu-i vor lipsi mijloacele de afirmare

Dacă individul nu e capabil să înlăture barierele care îl despart de lumea adevăratei libertăţi, răspunderea cade în primul rând asupra lui. împrejurările externe pot fi învinovăţite numai în măsura în care nu constituie un mediu educativ prielnic. Mediul exterior poate instiga pe individ să înceapă sondaje în necunoscutul persoanei sale, dar experienţa libertăţii nu poate fi învăţată, nu există manuale de itinerariu spiritual. Fiecare se găseşte singur când porneşte în căutarea eului său. Ceea ce scriem aici, este o trăire personală. Pentru a fi însuşită de altcineva, trebuie reluată cu mijloace proprii. Numai acest gen de libertate, care se identifică cu elanul creator al individului, reprezintă adevărata libertate. Pentru a o distinge de falsele aspecte ale libertăţii lăuntrice, o vom numi libertate spirituală, pentru că este unica ce emană din eul nostru autentic.

f) Dragostea

Elanul creator în stare pură, spiritul ca enigmă ultimă, este dragoste. Dragostea este străină oricărei specii de determinism. Caracteristica dragostei este dăruirea, revărsarea neforţată din interior. Ea curge din puterea ei proprie. Nu poate fi impusă. Unde începe normativul, acolo încetează dragostea. Dragostea nu poate fi obiectul unei legiferări sau constrângeri. Sufletul încălzit de dragoste se simte liber de orice îngrădire. Regimul necesităţii este străin fiinţei sale. Dragostea eliberează,

dar nu robeşte din nou ; cucereşte dar nu supune, sfarmă cătuşele, fără a pregăti altele ; învie pe om, fără a-l înmormânta iarăşi. Orice moment de dragoste este un moment de creaţie, un moment de libertate, un moment de trăire spirituală şi un moment de cunoaştere a adevărului. Ne aflăm în faţa unor noţiuni echivalente şi insubstituibile. Toate sunt implicaţii ale dragostei. Sufletul inundat de dragoste este un suflet spiritualizat. Libertatea nu-i decât starea lăuntrică a individului care simte cum cresc în el puterile creatoare.

Persoana umană se realizează în măsura dragostei care rodeşte în ea. Etapele ei de dezvoltare merg de la dragoste, la mai multă dragoste. Depăşirea personală, transcendenţa eului, nu sunt decât o întrecere în puterea de a iubi. Cum transfigurarea interioară prin dragoste nu cunoaşte limite şi ca atare nu există termen final de desăvârşire al unui suflet omenesc, personalitatea umană se va bucura de privilegiul *"expansiunii nemărginite"*. Este dinamică prin natura ei, prin constituţia ei intimă, prin şuvoiul inepuizabil al dragostei, un dinamism ale cărui hotare nu se pot imagina în eu sau univers.

Dragostea nu este îndreptată spre sine, nu-i serveşte sieşi. Nu-şi negociază roadele. Nu se manifestă pe baza lui *"do ut des "*. Nu are teama că cheltuieşte prea mult din forţele ei şi nu arată niciodată semne de oboseală. Ea este o tinereţe fără bătrâneţe, o abundenţă spirituală de resurse infinite. Sufletul în care sălăşluieşte dragostea, este inundat de o bucurie nemărginită. Această bucurie nu se poate compara cu nici una din bucuriile comune ale vieţii, care, toate, fără excepţie, sunt provocate de satisfacţii egoiste. Bucuria care nu amăgeşte, care rămâne un tezaur pentru toate timpurile, nu are reflexe egoiste. Ea se proiectează în opera creată, în obiectivul realizat şi nu în raportul lor de apartenenţă.

Personalităţile realizate din dragoste sunt singurele care se bucură de o existenţă lăuntrică. Elimină din structura lor toate contradicţiile, tot ce ar putea să le ştirbească integritatea şi frumuseţea.

Comparată cu libertatea anarhică, dragostea este un factor selectiv. Ea nu se angajează periferic, nu-ţi fărâmiţează capitalul în acţiuni dezordonante. Dispoziţia ei intimă este creatoare. Ea selectează, ordonează şi transfigurează realităţile. Anarhia este negaţia ei, non-libertatea. Sub impulsul dragostei, activitatea conştiinţei devine unitară şi continuă. Dragostea întruneşte avantajele libertăţii determinate, fără a fi silită să-i adopte şi deficienţele. Zelul ei concentric nu restrânge iniţiativele personale. Expansiunea nelimitată a individului nu suferă nici o amputare. Dragostea nu sacrifică libertatea pentru a garanta creaţia aşa cum procedează determinismul interior, şi nici nu ostracizează creaţia pentru a salva o libertate iluzorie, situaţie în care se găseşte anarhismul interior, ci le împreună în sine ca două aspecte ale aceleiaşi realităţi.

Asta nu înseamnă că dispar determinările de pe scena vieţii. Nici dragostea nu se poate lipsi de un ţel concret, căci ar semăna atunci unei mori care macină în gol. Obiectivele propriu-zise, artă, ştiinţă, politică, familie, neam, profesie, rămân în vigoare. Numai că în realizarea lor dragostea pleacă de la totalitate, de la o viziune globală. Nu obiectivele se schimbă, ci inervaţia lor, perspectiva din care le privim. Ele încetează de a mai fi valori singuratice şi devin concretizări ale dragostei, în forme şi grade diferite. Toate aceste obiective devin specificări ale activităţii umane şi îşi găsesc semnificaţia şi locul într-un dispozitiv mai larg, patronat de dragoste. Dragostea nu se arată într-unul, ci le pătrunde pe toate. Toate sunt adevărate. Dar adevărul lor e relativ, în vreme ce dragostea reprezintă adevărul absolut, care condiţionează întreaga existenţă şi ierarhizează toate celelalte adevăruri de rang inferior. Proiectarea existenţei din centrul dragostei mai prezintă marele avantaj că reduce multiplicitatea activităţilor omeneşti la unitate. În vârful piramidei valorilor străjuieşte puterea creatoare a dragostei. Elanul creator al dragostei închide în sine posibilităţi infinite de acţiune, o nesfârşită varietate de obiective, fără ca ea însăşi să se asimileze unuia din ele.

Dar în acceptarea dragostei ca factor regulator al existenţei noastre nu întrevedem o primejdie ? Primejdia de anulare a persoanei umane, de nivelare a tuturor într-o plasmă informă ? Oare dragostea, ca esenţă, nu anulează existenţa ? Cum mai pot fi eu, dacă în mine se găseşte ceva ce se repetă la alţii ? Dacă dragostea e în tot şi în toate, existenţa nu devine tipică, nu-şi pierde noutatea şi prospeţimea ei?

Minunea ce o săvârşeşte dragostea constă în fericita împreunare a individualismului cu universalul. Prin dragoste individul ajunge la o conştiinţă de sine scânteietoare. Impulsul său creator se revarsă impunător. Oamenii nu mai sunt oameni, ci devin *"forţe omeneşti"* (Corneliu Zelea Codreanu). Nu există putere pe lume să aibă o eficacitate mai mare în acţiunea de individualizare a oamenilor, de delimitare a persoanei umane. Dragostea reprezintă ecuaţia fiecărui om, formula lui de permanenţă. Ea garantează unicitatea de manifestare a individului în lume. Pe de altă parte, dragostea e unica entitate din om care străbate învelişul său bio-psihic şi îl înalţă între fii lui Dumnezeu. Ea este imaginea Divină din noi, chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, sigiliul originii noastre supranaturale. Dragostea este eternul care percutează existenţa noastră vremelnică. Este eul nostru nemuritor. Adevăr mai mare decât dragostea nu există, căci ea formează Natura Divină. Dragostea reprezintă alfa şi omega ale existenţei noastre.

Elementul care ne circumscrie cu atâta gelozie individualitatea atinge, aşadar, în acelaşi timp şi gradul certitudinii supreme. Dacă-i cultivăm elanurile, ajungem să ne împărtăşim din logosul Divin. Dragostea e fermentul transcedental din noi şi unica monedă de pe pământ ce are circulaţie şi în cer.

Dragostea e atât de eficace şi când i se cercetează posibilităţile de a uni pe oameni, de a închega o comunitate. Dragostea descoperă persoana în individ, dăruind-o lumii, stabilind o comuniune spirituală între ea şi ceilalţi oameni. Dragostea nu asimilează în sensul în care face această operaţie un organism biologic sau o individualitate egocentrică, adică

luând în sine ceea ce convine prosperităţii proprii. Perfecţiunea ei constă într-o preocupare continuă de a se jertfi. Dragostea e trăire ecumenică, acţiune care se desăvârşeşte în alţii. Prin natura ei trebuie să învingă solitudinea şi să devină creatoare de comunitate. Între dragoste şi societate există o legătură organică. Ea nu se poate afirma altfel decât dăruindu-se, îmbrăţişând cauza altora. Deşi reprezintă eul intim al individului, câmpul ei de acţiune cade în afară de ea. Dragostea este o monedă deschisă, un factor de circulaţie universală. Primul gest al individului străfulgerat de iubire, este de a rupe barierele politice, sociale, economice, care îl despart de ceilalţi oameni şi a-i îmbrăţişa pe toţi cu aceeaşi căldură şi dezinteres.

g) Esenţa dragostei

Dragostea în sine nu ştim ce este. Toate încercările de a-i făuri conceptul nu izbutesc să-i epuizeze conţinutul. Formulările ei raţionale, toate, fără excepţie, se orientează după efectele ei în conştiinţă, după urmele ce le lasă în suflet. Se petrece în sufletul nostru o prefacere vie şi noi numai acest îndemn spre jertfă îl putem înregistra. Altceva nimic. Esenţa ei ne scapă.

Este şi firesc să nu-i găsim exprimarea ei logică, pentru că iubirea este identică cu principiul Divin, după cum ni s-a relevat în *Evanghelii.* Cum am putea pretinde să despuiem pe Dumnezeu de misterul existenţei Sale ? Apoi mai este ceva. Prin participarea Divină, dragostea a pătruns şi în firea omenească. Există şi un mister al persoanei umane. Dacă iubirea ar putea fi turnată în tiparele logicii, ar înceta de a mai fi factorul determinant al persoanei umane. Tot ce poartă pecetea *"generalului",* distruge existenţa liberă a individului. Esenţele logice nu sunt aplicabile spiritului. Raţiunea e valabilă în limitele finitului, în vreme ce dragostea explorează infinitul. Cunoaşterea ei este posibilă numai prin trăire, prin experienţa dragostei. De aceea zice Sf. Apostol Ioan, că *"cine n-a iubit, nu cunoaşte pe Dumnezeu, căci Dumnezeu este iubire".* Ceea ce reţinem din

marile confruntări lăuntrice, este că dragostea, în ultima ei expresie, purificată de toate rezidurile psihologice, nu poate fi redusă la un principiu cunoscut. Se situează în afara logicii. Experienţa ei nu poate fi transpusă raţional.

Totuşi aceste încercări de penetraţie în misterul dragostei ne poate servi la ceva : ne înlesneşte să distingem dragostea de ceea ce nu este ea. Dragostea de tip spiritual trebuie curăţită de elemente psihologice sau instinctuale. Ea nu trebuie confuntată cu dragostea de tip emotiv, dragostea empirică sau omenească. Stabilirea acestei distincţii este capitală pentru înţelegerea doctrinei legionare. Afectul sau sentimentul dragostei implică elemente egoiste. Dragostea între soţ şi soţie, dragostea între părinţi şi copii sau între prieteni presupune o reciprocitate de sentimente. În toate aceste cazuri se produce un schimb de afecţiune. Eşti prieten cu cineva în măsura în care prietenia ta este acceptată. Oferi ca să ţi se dea. Întinzi mâna ca să fie primită. Există un *"do ut des"* în dragostea omenească. Vrei să absorbi viaţa celuilalt în sfera vieţii tale, iar când sentimentele proprii nu sunt împărtăşite, individul suferă.

Resursele dragostei omeneşti sunt limitate. Ea aparţine eului psihologic şi ca orice energie de acest gen se mişcă în sfera finitului. Ori de câte ori se cheltuieşte, trebuie compensată printr-o altă prezenţă umană, prin căldura altui suflet. Aşa se explică şi binomul dragoste-ură. Dragostea afectivă lasă goluri în suflet, care devin necruţătoare sau chiar distructive, dacă nu sunt echilibrate cu aportul de afecţiune al altei persoane.

Dragostea spirituală nu cunoaşte această tendinţă de anulare a libertăţii celuilalt, de luare în posesie a destinului altei fiinţe. Ea nu reclamă o compensaţie a darului făcut, o protecţie reciprocă a sentimentelor. Direcţia ei de manifestare se menţine permanent din interior în afară şi ca să subziste n-are nevoie să fie alimentată din exterior. Ea se dăruieşte fără încetare şi tocmai prin acesta jertfire de sine continuă şi niciodată condiţionată devine mai vie şi mai îmbelşugată. Când nu e împărtăşită, dragostea spirituală nu răbufneşte în gelozii, disperări şi uri, ci îşi

menţine intactă puterea de iradiere. Aerul ei de maiestate, de bunătate infinită înfrânge colcăirile urii.

Dragostea spirituală curge din alte izvoare decât dragostea emoţională. Ea este fiica cerului, timpul fără de moarte, prelungirea eternităţii în om. Potenţialul ei energetic e inepuizabil. Paradoxul dragostei spirituale constă în fortificarea ei, în îmbogăţirea ei cu fiecare act de dăruire, o energie care sporeşte cheltuindu-se, care se adaugă risipindu-se.

Dragostea spirituală se poate numi tot aşa de bine dragoste creştină, pentru că ea ne-a fost relevată în puritatea ei desăvârşită prin jertfa Mântuitorului. Dragostea spirituală şi dragostea omenească uneori pot merge împreună, dar adeseori vin în conflict dureros. Când drumurile lor se despart, trebuie să dăm precădere aceleia care este mai de preţ. *"Cine este muma mea şi cine sunt fraţii mei ?"* (Matei), întreabă Iisus pe ucenicii săi care i-au vestit sosirea lor la locul unde el predica. *"Iată muma mea şi fraţii mei"* le răspunde tot El, întinzând mâna spre ei, voind să arate că rudeniile lui adevărate sunt prieteniile spirituale pe care le-a câştigat. În legământul *"Moţa-Marin",* Corneliu Codreanu face şi această distincţie: *"Legionarul trebuie să se rupă din bucuriile pământeşti, să se smulgă din dragostea omenească şi pentru învierea neamului său în fiecare clipă să stea gata de moarte ".*

h) Dragoste şi Neam

Discuţia asupra libertăţii a pornit de la nepăsarea ce-o arată o categorie numeroasă de indivizi faţă de destinul neamului. Ei justifică distanţarea lor de colectivitatea naţională prin dreptul de autodeterminare al individului. E legitimă această poziţie ? Pentru a fi liberi, trebuie să repudiem neamul şi pentru a-ţi servi neamul trebuie să renunţăm la libertate ? Lămurirea acestei controverse este de însemnătate capitală pentru sistemul de gândire legionar, căci dacă şi-ar face loc cea mai uşoară nuanţă de îndoială în raporturile dintre individ şi neam, n-ar mai

fi valabilă nici relaţia socială individ-neam-Dumnezeu, coloana vertebrală a acestui sistem.

Poziţiile individ-neam noi le considerăm numai aparent înduşmănite, şi întregul conflict reducându-se la o greşită înţelegere a celor două realităţi. Din etapele străbătute până acuma, rezultă că noi n-am repudiat din capul locului individualismul anarhic. Dimpotrivă, ne-am transpus pe terenul lui de argumentaţie, I-am urmărit propria lui idee, dându-i libertăţii o amploare maximă, o definiţie vastă cât universul. Am luat pe rând în cercetare toate formele de libertate pe care le cunoaşte experienţa umană : libertate exterioară, libertate interioară, libertate anarhică, libertate determinată, libertatea eului creator, pentru a stabili care din ele corespunde ideii de *"expansiune nelimitată a individului".* Am respins libertatea exterioară, anarhismul şi determinismul interior, toate cele trei considerându-le a fi trei specii de determinism, trei modalităţi de limitare a infinitului personal. Sondând adâncimile sufletului, am descoperit în cele din urmă că numai dragostea se acomodează infinitului personal şi numai ea poate revendica titlul unei legitime reprezentări a persoanei umane. Numai dragostea ne pune la dispoziţie vehiculul să ne transporte în lumea *"expansiunii neţărmurite a individului".* Trebuie, aşadar, să reconsiderăm poziţiile individ-neam în lumina noilor fapte.

Odată libertatea personală statornicită pe fundamentul dragostei mai subzistă vechea contradincţie ? Un răspuns satisfăcător nu poate fi formulat atâta vreme cât nu e clarificat şi termenul secund al relaţiei, neamul, căci până acuma nu am descifrat decât ecuaţia individului, care se rezolvă în dragoste. Trebuie să ne documentăm şi asupra esenţei ultime a unui popor, înainte de a aborda problema raporturilor dintre individ şi neam.

Dacă tot ceea ce ştim despre neam se rezumă la apariţia lui istorică în lume, dacă nu vedem altceva în el decât o realitate naturală, preocupată exclusiv de lupta pentru existenţă, atunci raporturile lui cu individul nu pot fi decât de opoziţie ireductibilă. Individ şi neam ar reprezenta în acest caz două poziţii ireconciliabile, două entităţi fără corespondenţă interioară.

Neamul ar aparţine lumii acesteia. El nu întreţine contacte cu eternitatea, existenţa lui se desfăşoară în timpul care moare, în atmosfera viciată de contingent. Neamurile apar ca să se stingă definitiv. Individul este situat pe alt plan de trăire. El este încărcat de elanuri supranaturale. În existenţa lui se înfruntă finitul cu infinitul. Ceea ce este sortit morţii cu ceea ce rămâne să se prelungească în viaţa veşnică. Aspiraţiile lui depăşesc hotarele acestei lumi pentru a se ancora în transcendent. Scopul suprem al individului este de a intra în comuniune spirituală cu Dumnezeu şi a-şi redobândi natura lui nemuritoare. Neamul fiind o formă de convieţuire pur omenească îi vor lipsi mijloacele de explorare ale infinitului; el nu va putea niciodată pătrunde în regiunile pe care le cutreieră individul. Legile neamului, de origine terestră, vor veni în conflict cu persoana umană al cărui impuls de realizare se îndreaptă spre tainele vieţii de dincolo. Omul neputându-se refugia exclusiv în lumea spiritului, pentru că este în acelaşi timp şi o fiinţă socială, se va simţi sfâşiat de două tendinţe divergente. Pentru a-şi îndeplini datoria faţă de neam, va trebui să păcătuiască faţă de conştiinţa lui spirituală, iar, dacă va voi totuşi să nu-i încalce îndemnurile în nici un chip, va fi nevoit să-şi urgisească conştiinţa naţională. Sensul său neprihănit de trăire nu se va putea acomoda cu exigenţele vieţii politice. Se poate ajunge la anumite compromisuri, se pot face anumite încercări de împăcare ale omului spiritual cu omul istoric, dar ele nu rezolvă problema. O transpun, eventual, în termeni mai puţin duri şi de obicei aceste experienţe sfârşesc lamentabil.

Conflictul dintre parsoana umană şi colectivitatea naţională este o chestiune de fond. El nu poate lua sfârşit atâta vreme cât individul şi neamul aparţin la două lumi diferite. Individul luptă în această viaţă pentru dobândirea nemuririi, iar neamul se agaţă cu disperare de existenţa lui istorică, fiindu-i zăvorâte porţile patriei cereşti. Dacă între neam şi individ se interpune infinitul, atunci unitatea noastră interioară este definitiv sacrificată. Suntem condamnaţi la o perpetuă luptă cu noi înşine, căci aparţinem deopotrivă socialului şi spiritualului.

Experienţa noastră intimă ne spune însă că suntem pe un drum greşit, că între cele două realităţi trebuie să existe undeva un punct de întretăiere. Cum nu putem surghiuni pe individ în categoria realităţilor naturale, împăcarea nu se poate face decât găsind neamului o posibilitate de acces în lumea supranaturală. Neamul trebuie transfigurat şi înălţat în rang şi nu individul degradat.

Din istoria oricărei naţiuni constatăm că participarea individului la viaţa neamului nu constituie un fapt accidental, o paranteză în existenţa lui. Lupta naţională îi răscoleşte toate energiile lui creatoare şi îi angajează toată capacitatea lui de sacrificiu. Naţionalismul se manifestă în individ cu o forţă dramatică şi impetuoasă. Ceea ce ne atrage, ne ţine împreună, ne împleteşte durerile şi bucuriile în cupa aceluiaşi destin este mai mult decât rezultatul unei convieţuiri seculare. O scăpare dintr-o altă lume. Există şi o mistică naţională, înseamnă că trebuie să aibă ceva înrudire cu factorul religios. Numai chemările supranaturalului pot determina pe indivizi să se lepede de viaţa lor. Nimeni nu îşi jertfeşte viaţa pentru un lucru pieritor, pentru o imagine destinată să fie înghiţită de neant. De la Kirkegaard conceptul de *"angoisse"* a invadat filozofia. Dar nu se întreabă filozofii dacă nu există şi un *"angoisse"* naţional, poate mai teribil, mai devastator decât *"angoisse-ul"* care încearcă pe individul singuratic? Ce tragedie poate să egaleze strigătul de moarte al lui Kosciusko *"Finis Polonae"?*. Ce disperări pot fi mai mari decât disperarea căpeteniilor dace adunate în jurul cazanului cu otravă, când au văzut că invazia romană nu mai poate fi oprită ? Ce tristeţi pot fi mai pustiitoare decât acelea care au făcut pe Avram Iancu să-şi piardă minţile ? Moartea, cu cortegiul ei de necunoscute, trebuie să apară acestor oameni ca o binefacere, căci le curmă priveliştea chinuitoare a patriei lor năpădite de vrăjmaşi.

Oare existenţa neamurilor se rezumă la manifestările lor perceptibile, la limbă, la moravuri, cultură, la războaiele ce le poartă, la istoria ce-o lasă în urmă ? Sau neamul, redus la aceste aspecte, este decapitat de esenţial, e rupt de plasma lui

germinativă, de partea care-i dă viaţă şi îi explică misiunea lui pe lume ? Iată întrebarea fundamentală.

"Care este ţelul final al neamului, se întreabă Corneliu Codreanu ?

"Este viaţa?"

"Dacă este viaţa, atunci nu interesează mijloacele pe care neamurile le întrebuinţează spre a şi-o asigura ".

"Se pune deci problema : După ce se conduc naţiunile în raport cu alte naţiuni ? După animalul din ele ? După tigrul din ele ? După legea peştilor din mare sau a fiarelor din pădure ? "

"Ţelul final nu este viaţa. Ci Învierea neamurilor în numele Mântuitorului Iisus Hristos. Creaţia, cultura, nu-i decât un mijloc, nu un scop, cum s-a crezut, pentru a obţine această înviere. Este rodul talentului pe care Dumnezeu l-a sădit în neamul nostru, de care trebuie să răspundem. Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia cu toţi morţii şi cu toţi regii şi împăraţii lor. Având fiecare neam locul său înaintea tronului lui Dumnezeu." Acest moment final *"Învierea din morţi",* este ţelul cel mai înalt şi mai sublim către care se poate înălţa un neam.

"Neamul este deci o entitate care îşi prelungeşte viaţa şi dincolo de pământ."

"Neamurile sunt realităţi în lumea cealaltă, nu numai pe lumea aceasta "

Trebuie să introducem aşadar o modificare substanţială în conceptul de neam ; trebuie să-1 smulgem din formele convenţionale şi strict istorice, în care ne-am obişnuit să-1 vedem până acum, şi să-1 înălţăm în lumea eternă a adevărului. Neamul este în primul rând o entitate spirituală şi abia în al doilea rând, ca protecţie a acesteia, o entitate istorică. Există un suflet al neamului, după cum există şi un suflet al individului. Factorii care deosebesc un neam de altul, mentalitate, limbă, moravuri, istorie, teritoriu, cultură, nu sunt realităţile lui ultime, ci mijloace

de încorporare şi manifestare ale sufletului său etern în lumea obiectivă.

Odată ce am săltat neamul în sfera vieţii fără moarte, dispar toate contradicţiile care îl opun individului. Neamurile şi indivizii au aceeaşi origine supranaturală. Acelaşi principiu Divin le dă suflare amândurora, iar scopurile lor finale nu se deosebesc. Ţelul final al neamului ca şi al individului este învierea din morţi. Existenţa lui istorică nu-i decât un popas pe pământ. Cultura ce-o creează serveşte ca mijloc de dobândire a vieţii veşnice, fiind echivalentul faptelor bune cerute individului.

Deplasarea centrului de greutate al neamului din lumea materială în viaţa spirituală impune o schimbare profundă în comportamentul său istoric. Adevărata luptă a unui neam nu se desfăşoară pe câmpurile de bătaie, ci înlăuntrul conştiinţei sale. Factorul căruia trebuie să i se acorde o specială îngrijire este energia lui spirituală. Planul său concret de manifestare nu-i decât proiecţia planului spiritual de trăire. Între neam şi individ se stabileşte în modul acesta un paralelism de intenţii şi realizări. Misiunea unui neam nu diferă de a unui individ. Ea constă în străduinţa de a-şi armoniza în mod permanent activitatea lui istorică cu chemarea lui supranaturală.

Termenii relaţiei sociale individ-neam-Dumnezeu apar acum mult mai clari. Neamurile sunt înzestrate de Dumnezeu cu un suflet colectiv, iar personalitatea lor istorică nu-i decât manifestarea acestui suflet într-o formă perceptibilă. Un neam va străluci cu atât mai puternic în lume cu cât energia lui spirituală, care-i vine de la Dumnezeu, va fi mai larg reprezentată în tot ceea ce întreprinde. Neamurile trebuie să se afirme *"în cadrul şi în slujba legilor Dumnezeirii",* adică în existenţa lor istorică trebuie să se străduiască să împlinească planurile Divinităţii.

Urmând acest traseu interior, neamurile îşi împlinesc misiunea lor, îşi desăvârşesc fiinţa şi se fac vrednice de a dobândi darul nemuririi. Cesura dintre istorie şi meta-istorie dispare, pentru a face loc unei comuniuni de dragoste între pământ şi cer.

Din partea neamului transfigurat de chemările supranaturalului, libertatea spirituală a individului nu mai poate suferi nici o limitare. El nu se teme de o confiscare a destinului său, de o robire a elanurilor lui creatoare. Neamul nu mai urmăreşte scopuri strict legate de existenţa lui materială, ci se avântă şi el în nemărginire. Creaţiile unui popor, cultura lui, se oferă şi ele ca o jertfă răscumpărătoare lui Dumnezeu. Relaţia dintre neam şi individ nu se mai stabileşte de la exterior la interior. Sforţările lor se contopesc într-o singură efuziune creatoare. Neamul nu mai este un masiv social care calcă cu brutalitate peste floarea gingaşă a persoanei umane, ci o colectivitate spiritualizată, cu care el poate coresponda. Noi intrăm în legătură cu neamul aşa cum ne apropiem de un alt suflet, de o altă persoană. Îi simţim chemarea caldă, îi trăim suferinţele şi bucuriile şi dorim să-i devenim interpreţii lui cei mai credincioşi. Eul nostru personal şi eul naţional păşesc scăldaţi în razele aceluiaşi soare şi se bucură de aceeaşi ocrotire.

Neamul ridicat în sfera spiritului nu mai este neamul pe care ni-l relevează istoria : preocupat exclusiv de grijile materiale, pornit numai spre jaf şi nedreptăţi, aflat într-un veşnic război cu toţi vecinii, încărcaţi de ură şi dorul de revanşă, stând la pândă pentru a-i răpi celui mai slab bucata lui de pământ sau mijloacele de existenţă, ci neamul înălţat cu fruntea la Dumnezeu, care aşteaptă binecuvântarea Lui sfântă şi serveşte *"Dumnezeeştei Sale Dreptăţi"*.

Peste imaginea pură a neamului s-au aşternut toate impurităţile căzute din trăirea lui necreştină. Pentru a-i reda strălucirea, trebuie să eliminăm tot ce e străin în fiinţa lui, toată partea de egoism, răutate, vrăjmăşie, toate interesele denaturate, care s-au acumulat de milenii în istoria lui. Conflictul dintre persoana umană şi naţiune nu-i posibil decât cu acest neam corupt şi detronat din măreţia lui. Dar tot atât de mult suferă din cauza şovinismului şi imperialismului -care se opun şi degradează naţionalismul autentic- şi neamul din adâncime, care-şi simte oprimată şi falsificată esenţa lui nemuritoare.

Transformarea neamului nu se poate face decât prin individ. Cu cât se va înmulţi numărul acelora care îşi vor exercita puterile dragostei, cu atât se va înnobila şi viaţa popoarelor. Preschimbarea interioară a omului va avea largi repercursiuni asupra structurii sociale. Constrângerile exterioare, care acum guvernează lumea, vor slăbi pe încetul, şi ordinea socială va fi mai mult asigurată prin ataşament, căldură sufletească şi prietenie între oameni. Acest lucru nu-i realizabil decât printr-un intens proces de maturizare spirituală a omenirii. O societate ideal întocmită nu este aceea în care domnesc cele mai perfecte legi, ci aceea în care indivizii au ajuns la un mare grad de desăvârşire lăuntrică. În acest moment, legea îşi pierde caracterul ei împovărător şi se recreează din interior, devenind expresia unui acord de dragoste între indivizi.

Spuneam la începutul acestui capitol că libertatea exterioară e incompatibilă cu existenţa societăţii. După noile perspective, se poate totuşi imagina o posibilitate de coexistenţă a libertăţii cu cadrul social. Nu căutând-o direct în lume, în societate, ci convertind-o mai întâi în libertate interioară. Pentru a izbuti în această întreprindere serioasă, -care constituie situaţia limită a istoriei- este necesar ca noi înşine să ne eliberăm de sclaviile lumii externe, pe singura cale ce ne stă deschisă, câştigându-ne libertatea dragostei. Dragostea, prin puterea ei de jertfă, va îmbunătăţi treptat viaţa societăţii, va transforma relaţiile ei reci, interesate şi indiferente, în relaţii vii, într-o comunitate de oameni care şi-au descoperit propria lor natură. Libertatea externă sau socială nu va fi în acest caz decât înregistrarea concretă a procesului nostru de eliberare lăuntrică.

IV. STRUCTURA PERSOANEI UMANE

Istoria gândirii omeneşti este istoria peripeţiilor ce le-a străbătut persoana umană în efortul ei de autodeterminare. Cum explică Berdiaev *(Essai de métaphisique),* cu cât ne apropiem de

timpurile noastre, centrul de greutate al speculaţiilor filozofice se deplasează de la exterior la interior, de la lume la eu, de la obiect la subiect. Vechea metafizică naturalistă e depăşită. Dezbaterile se transpun pe terenul gnoseologiei. Subiectul cunoaşterii se adânceşte în el însuşi pentru a descoperi adevărul şi de pe acesta platformă lăuntrică încearcă să înglobeze non-eul. Funcţiile obiective sunt garantate de autenticitatea experienţelor subiective. Universul capătă o nouă accepţie. El nu mai e identic cu generalul, cu esenţele logice, ci se încorporează personalului, devenind existenţă, viaţă, act creator, prezenţă vie, această existenţă şi această viaţă se desfăşoară în limitele ei concrete. Nu suntem tributari unei esenţe, ci realizăm o existenţă, şi această existenţă, a mea, de acum şi de aci, este susceptibilă să atingă toate treptele adevărului.

Etapele principale ale acestei revoluţii spirituale sunt reprezentate de Sf. Augustin în Evul Mediu, Kant la începutul perioadei moderne, Kirkegaard şi Nietzche în veacul trecut. Abia cu aceştia din urmă filozofia existenţei se desprinde din complexul filozofiei clasice şi se individualizează, păşind pe drumul ei propriu.

Nu e o simplă întâmplare, afirmăm noi, ca cei doi gânditori care stau de strajă la poarta noii filozofii şi-au definit poziţiile lor în raport cu creştinismul : unul pentru a găsi în Dumnezeu sprijinul suprem al unei existenţe plenare, iar altul pentru a-l abajura în numele aceleiaşi aspiraţii. Filozofia existenţei a scăpărat din contactul gândirii moderne cu doctrina creştină, pentru că acolo a apărut întâia oară şi acolo se găseşte sursa ei fundamentală.

Persoana umană, baza filozofiei existenţei, a fost relevată, pentru întâia oară omenirii, în toată plenitudinea şi frumuseţea ei, de către Hristos. Viaţa Lui nu este reproducerea unei esenţe moarte, ci o depoziţie cutremurătoare a omului autentic. Este umanul ridicat la puterea supremă. Este viul din om care biruie contra tuturor opreliştilor din lume. Este spiritul care nu se lasă răpus de nici o tentaţie, care rămâne credincios sieşi, chiar dacă înainte i se închid toate orizonturile şi nu îl aşteaptă decât

mormântul. O existenţă mai intens trăită nici nu ne putem imagina. Aventura Divină pe pământ e în acelaşi timp şi cea mai mare aventură umană. Interesul extraordinar ce-l stârneşte pretutindeni filozofia existenţei în lumea contemporană este o probă concludentă că de la Hristos încoace s-a pierdut mult timp şi energie în căutarea adevărurilor ultime. În loc de a se cultiva imaginea ce ne-a lăsat-o Hristos despre om, s-a căutat adevărul în natură, în afară de om, şi apoi, printr-un ocol de milenii, s-a revenit la învăţătura Lui.

Experienţa lui Nietzsche e tot atât de importantă pentru a demonstra originea creştină a filozofiei existenţei. Nietzsche era un posedat al creaţiei. Impulsurile uriaşe se zbăteau în sufletul lui, deschizându-i perspective ameţitoare. El urca singur cele mai înalte piscuri ale gândirii, fără a avea discipoli, fără a fi urmat de nimeni. Cu cine să întreprindă uriaşa operă de înnoire a omenirii ? Numai Dumnezeu putea să-l susţină în efortul lui gigantic. Dar pe Dumnezeu l-a repudiat, l-a eliminat din coordonatele vieţii lui.

Tragedia lui Nietzsche a constat în faptul că nu a aprofundat creştinismul. Din creştinism el n-a cunoscut decât o versiune mediocră a trăirii lui, aşa cum îl reflecta veacul lui. El n-a stat niciodată în termeni intimi de vorbă cu Hristos, n-a făcut o experienţă creştină autentică. Din cauza deficitarei percepţii a misterului creştin, el n-a putut să-şi încopcieze elanurile lui creatoare cu efluviile Divinităţii, pentru a-şi recunoaşte sursa propriei lui personalităţi. I-a lipsit mediul unei atari experienţe.

Era firesc ca un Dumnezeu mediocru reflectat în lumea în care trăia, un Dumnezeu care frânează posibilităţile creatoare ale oamenilor, o credinţă căldicică, aclimatizată comodităţilor burgheze, să o fi simţit ca o limitare a energiei lui vulcanice. Era firesc să aibă dureroasa senzaţie a unei contradicţii iremediabile între Dumnezeu şi dinamica personalităţii lui.

Nietzsche a avut nostalgia lui Hristos, căci iată ce spunea despre Mântuitor : *"În fond a existat un singur creştin şi acesta a murit pe Cruce".* O afirmaţie fundamentală falsă, căci Hristos nu era un creştin oarecare, ci prototipul creştinului, modelul de

urmat pentru întreaga omenire. Era firesc că arhetipul creştinului să se ridice cu mult deasupra celorlalţi şi nimeni să nu-l mai poată egala sau întrece.

Decretând pe Dumnezeu mort, el lovea în Dumnezeul ce-l purtau contemporanii lui în suflet, dar sentinţa lui nu atingea pe Dumnezeul cel viu, mărturisit de sfinţii şi martirii Bisericii. Concepţia lui reflectă sărăcia creştinismului, aşa cum a ţâşnit din lemnul Golgotei şi aşa cum a fost transmis de-a lungul veacurilor de fruntaşii bisericii, cu formele lui decadente de trăire, aşa cum se înfăţişau în ochii lui. El vedea în creştinism o doctrină ratată, orientându-se după ceea ce observa la contemporani. Pentru a merge înainte şi a-şi salva viitorul, lui i se părea că omul nu ar avea altă ieşire decât să facă apel exclusiv la propriile resurse, fără a-şi mai pune nădejdile într-o fiinţă supranaturală.

Filozofia existenţei, în manifestările ei mai recente, cade victimă unei grave inconsecvenţe. După ce face efortul gigantic de a redescoperi persoana umană, tot ea îi frânge coloana vertebrală, împingând-o pe panta anarhizării şi a disoluţiei. Această filozofie este perfect îndreptăţită ca să repudieze esenţele logice ca bază a existenţei, dar este mai puţin inspirată când desprinde total existenţa de esenţă. O existenţă neacoperită de esenţă devine propria ei negaţie şi este înghiţită de neant. Eul, unitatea fundamentală a persoanei umane, trebuie să se sprijine pe ceva imutabil, pe un substrat, pe o permanenţă. Altminteri este expus să se preschimbe şi el odată cu evenimentul. În această parte vulnerabilă a filozofiei existenţei, sau cel puţin a anumitor sisteme filozofice de acest tip, se poate intercala contribuţia originală a doctrinei legionare.

Întrebarea fundamentală este de ce natură e esenţa ce-o atribuim persoanei umane ? Căci orice esenţă obţinută pe căile intelectului suprimă unicitatea individului. Persoana umană nu mai este o entitate autohtonă, acţionată din interior, de impulsul libertăţii creatoare, ci devine câmpul de experienţă al ideii. O multiplicare şi o reproducere a unei forme preexistente. Unde intervine ontologicul raţional, dispare libertatea interioară. Trebuie să descoperim o esenţă care nu anulează existenţa, care

nu suprimă spontaneitatea eului. O esenţă ingenuă, degrevată de toate erorile determinismului, o esenţă vie, opusă esenţelor moarte de provenienţa logică. O esenţă care se reînnoieşte cu fiecare act şi care e capabilă să unifice finitul cu infinitul, timpul cu eternitatea. O esenţă valabilă şi ca existenţă. Acest principiu, care dă satisfacţie pe ambele planuri, care nu trădează existenţa pentru esenţă şi nici esenţa pentru existenţă, este dragostea. După cum spune Corneliu Codreanu, dragostea a fost sădită de Dumnezeu în sufletul oamenilor *"ca o sinteză a tuturor însuşirilor omeneşti, trimiţându-ni-o prin însuşi Mântuitorul Iisus Hristos, care apus-o deasupra tuturor virtuţilor... "*

"Toate celelalte îşi au rădăcina în dragoste : şi credinţa şi munca şi ordinea şi disciplina. "

De fapt, ceea ce spune Corneliu Codreanu, nu este ceva nou, în sensul că nu ar fi fost enunţat înainte. El a readus în circulaţie, în cadrul poporului român, concepţia creştină a vieţii, care dă precădere dragostei între toate virtuţile omeneşti. Dar acest lucru nu este şi nu poate fi catalogat ca un act de pur conformism religios. Orice trăire în dragoste a unui individ este o experienţă inedită, care prin ea însăşi merită cel mai mare respect. Dragostea nu este o prezenţă statică în individ, ci echivalează cu o afirmare dinamică a personalităţii lui. Cu fiecare nouă experimentare a ei, se dezvăluie noi aspecte ale acestei energii primare din om. Posibilităţile metafizice şi posibilităţile de orice gen ale dragostei sunt inepuizabile. Când însă un om este capabil să determine o întreagă generaţie să iasă din cadrul preocupărilor mărunte şi să apuce drumul renaşterii spirituale, atunci cugetarea lui şi opera lui cresc în proporţii uriaşe şi intră în patrimoniul omenirii întregi. În acest caz, avem de a face cu o şcoală, cu o direcţie spirituală, care actualizează cu vigoare tezaurul comun al tuturor creştinilor, deschizându-i noi orizonturi.

Filozofia legionară elimină toate ambiguităţile şi confuziile din structura persoanei umane. Nu o mai lasă să subziste sub forma complexelor nedecise bio-psiho-spirituale, ci operează o simplificare radicală în componenţa ei. La formarea

individului concurează o mulţime de factori, dar numai unul înalţă la demnitatea de om : dragostea. Ceea ce se cheamă eul spiritual, eul suprasensibil, eul din profunzime, conştiinţa superioară, taina fiecărui om, nu sunt decât echivalentele dragostei. Cea mai bună traducere a dragostei este elan creator, pentru că redă mai bine ca oricare alt termen capacitatea ei de a împrospăta cu fiecare act, de a nu suferi nici o micşorare a substanţei proprii, dăruindu-se, cheltuindu-se necontenit.

Elanul creator nu este elan vital, -după concepţia filozofului Bergson- nu se referă la ordinea naturii şi nu se identifică cu substratul unei evoluţii neterminate. Elanul creator al dragostei descinde din tainele cerului, din însăşi Fiinţa Divină, şi acţionează după legi impenetrabile şi imprevizibile. Fiecare persoană umană este o apariţie revoluţionară în lume, un dezechilibru, un salt calitativ. Cu fiecare nouă fiinţă se pune problema întregii umanităţi. Graţie elanului creator, individul se situează în afara legilor naturii şi devine el însuşi agent creator. Cosmosul, cu toate imensităţile lui, nu e altceva decât o materie care îi stă la dispoziţie pentru a fi plăsmuită de geniul său creator. Ştiinţa şi tehnica sunt o rezultantă a posibilităţilor lui interioare. Ele n-au putut să apară, în formele ce le cunoaştem astăzi, decât în civilizaţia creştină, pentru că numai creştinismul, cu descoperirea persoanei umane, a ridicat la valoare maximă potenţialul creator al individului.

Dacă am voi să stabilim un fel de *"Magna Charta"* a persoanei umane, am descoperi în structura ei trei învelişuri, corespunzătoare la trei ordine diferite de realităţi : biologicul, psihologicul şi spiritualul. Substratul biologic reprezintă forma specifică pe care o ia sufletul când se încorporează în materie. Realitatea psihologică cuprinde ansamblul mijloacelor cu care e înzestrat individul pentru a se putea orienta şi conserva în mijlocul naturii şi în relaţiile cu ceilalţi oameni. Partea psihologică a sufletului este construită din cele trei mari despărţăminte clasice : raţiune, sentimente şi voinţă. Partea spirituală a sufletului se găseşte pe un plan superior psihologicului şi este domeniul rezervat dragostei. Dragostea

eate depozitul sacru pe care ni l-a încredinţat Dumnezeu, rupându-l din propriul Său Duh.

Ce tip de relaţii întreţine dragostea cu cele trei dimensiuni psihologice, raţiune, sentimente şi voinţă ?

Numai dragostea, eul spiritual, deţine funcţiile adevărului. Instrumentul cunoaşterii, în sens metafizic, este dragostea. Pentru a gândi just, trebuie să te supui în prealabil unei băi lăuntrice purificatoare. Marile probleme se limpezesc numai în măsura dezinteresării cu care le abordăm. Momentele de intuiţie, de inspiraţie, de viziuni sublime, de creaţie îmbelşugată, pe care le mărturisesc poeţii, artiştii, filozofii şi toţi marii educatori, spunând că ar veni parcă dintr-o altă lume, ca şi cum ar fi prada acestora, ca şi cum ar fi posedaţi de o forţă superioară, nefiind decât instrumentul de expresie a unui curent irezistibil de idei şi imagini, sunt momentele de irupţie ale dragostei, ale elanului creator, ale acestei supraconştiinţe. Raţiunea nu descoperă adevărul, ci serveşte numai ca instrument de comunicare al lui. Raţiunea socializează adevărul, îl face accesibil şi celorlalţi oameni, îl oferă bucată cu bucată, îmbrăcându-1 în anumite forme de circulaţie inter-umane. De aceea raţiunea poartă întotdeauna şi amprenta unei civilizaţii oarecare. Există o logică primitivă, distinctă de logica civilizaţiei noastre.

Dacă ne referim la partea emotivă a sufletului, la vasta gamă de sentimente, dragostea nu se identifică cu nici unul din ele, nici chiar cu acela ce este mai apropiat de natura ei : dragostea omenească, simpatia ce se naşte între oameni. Dragostea spirituală nu e străină de nici unul din aceste sentimente nobile ale omului, nici de dragostea dintre bărbat şi femeie, nici de prietenie, nici de ataşamentul de familie, nici de întristare, nici de durere ; e miloasă şi plânge cu cei nenorociţi, se înveseleşte la bucurie, dar fără a se pierde vreodată în această masă psihică fluidă şi nestatornică. Ea înţelege pe om cu neliniştile şi suferinţele lui, dar nu se asimilează cu nici una din stările lui emotive, ci tinde să-1 scoată din vâltoarea lor, pentru a-i oferi un punct de sprijin fără egal, pentru a-l aşeza pe un

piedestal pe care să nu-l poată sfărâma nici o putere omenească. Odată ce individul a descoperit-o în interiorul lui şi îşi revendică permanent la ea toate activităţile vieţii lui, nici un efect nu-i mai poate provoca crize şi nici o nenorocire nu-l mai poate doborî. E însuşi Spiritul Divin care-l susţine şi-1 călăuzeşte.

Suntem datori să explicăm şi poziţia voinţei în complexul persoanei umane. Voinţa aparţine realităţii psihologice, o realitate de grad secund. Câmpul ei de intervenţie este limitat la susţinerea existenţei materiale a individului. Este o energie de care se foloseşte omul pentru a-şi organiza viaţa lui exterioară, în luptă cu elementele naturii şi în relaţiile cu ceilalţi oameni, împreună cu raţiunea şi sentimentele asigură supravieţuirea individului în lumea fizică. Voinţa aparţine finitului personal, spaţiului şi timpului în care se desfăşoară existenţa concretă. De aceea voinţa, ca şi raţiunea, nu poate servi la exploatarea infinitului, la realizarea contactului cu transcedentul. Nu e acesta rostul ei. Dacă e împinsă la un efort îndelungat şi intens, voinţa se poticneşte. Nu are respiraţie marathonică. Aşa se întâmplă cu indivizii care vor să-şi întocmească viaţa pe baza libertăţii determinate. Determinismul interior este un sistem de trăire voluntarist. Pentru ca individul să nu cadă din nou în anarhie trebuie să facă mereu apel la voinţă. Orice moment de slăbiciune al voinţei înseamnă un moment de panică pentru noua orânduire sufletească. Norma de conduită liber aleasă nu se poate menţine decât cu preţul acestor refulări continue. În libertatea determinată, voinţa devine un fel de jandarm al sufletului. Toţi care au încercat să-şi organizeze viaţa pe baza voluntaristă ştiu, din proprie experienţă, în ce situaţii penibile au ajuns. Pe acest drum nu vom găsi libertatea căutată şi nici nu vom putea menţine efortul voinţei, vreme îndelungată, la acelaşi nivel.

Dragostea spirituală este superioară voinţei din punct de vedere al rezistenţei. În timp ce voinţa psihologică slăbeşte, dragostea nu se epuizează niciodată, pentru că se adapă permanent din însuşi izvorul Divin.

Voinţa mai are o deficienţă. În sine e o putere neutrală, fără caracter, fără personalitate, fără criterii morale. E o putere

oarbă, incapabilă să distingă între bine sau rău. Dispusă să servească în egală măsură binelui şi răului. Când se forţează nota şi se aşează centrul de greutate al existenţei pe voinţă, se mai poate întâmpla şi un fenomen neplăcut : ca să fie captată de puterile destructive ale vieţii. Voinţa nu e demonică prin natura ei, e fără identitate morală, dar, scăpată de sub controlul dragostei, poate intra în complicitate cu elementele negative ale existenţei. Puterile demonice se folosesc de opacitatea voinţei ca de un vehicul pentru a pătrunde în conştiinţa individului şi a-i devasta persoana.

Când se întâmplă acest fenomen, personalitatea umană câştigă în impetuozitate şi reacţii, dar motorul care o mână nu mai este voinţa de tip normal, voinţa psihologică, ci o voinţă interceptată de puterile răului. Voinţa încălcată de aceste forţe se afirmă printr-un dinamism tulburător, care azvârle pe individ într-o goană prăpăstioasă după putere şi glorie, provocând grave dezordini în societate şi până la urmă aducând propria lui prăbuşire.

Revenind la Nietzsche, el are dreptate când vede în actul creator caracteristica principală a persoanei umane, dar a interpretat greşit originea acestei puteri miraculoase a individului. Din cauza ateismului său, a disociat creaţia de dragoste, atribuind-o voinţei, pe care, sub forma voinţei spre putere, o consideră principiul constructiv al lumii.

Voinţa nu exercită nici un control asupra actelor ei. Ea acţionează, fără a-şi pune problema consecinţelor, fiind întotdeauna vehiculată de o altă putere. În mod normal este raţiunea care-i serveşte de călăuză, şi e bine să fie aşa câtă vreme individul nu iese din cadrul vieţii cotidiene. Alteori, cum am văzut, voinţa scapă de sub controlul raţiunii, şi este luată în primire de forţele demonice. Dragostea, spre deosebire de voinţă, nu numai că acţionează cu o energie superioară acesteia, dar şi distinge. Dragostea selectează obiectivele de realizat şi în aşa fel încât aceste obiective să fie numai de natură creatoare. Dragostea nu face nimănui rău. Dragostea este înzestrată cu criteriul

înţelepciunii Divine, încât orice pas al ei împrăştie numai lumină şi bucurie între oameni.

Cu aceste explicaţii, *"Magna Charta "* a persoanei umane nu este încheiată. Din necesităţi creatoare, dragostea, energia fundamentală a sufletului, se deschide pe trei laturi, dispunând de trei posibilităţi de manifestare, de trei câmpuri operative : spre individ, spre neam şi spre Dumnezeu. Eul spiritual intră în contact cu aceste trei realităţi externe, hipostaziindu-se sub forma a trei imagini : imaginea individuală, imaginea naţională şi imaginea Divină. Spiritul uman, simplu în substanţă, când participă la realitatea externă, se diferenţiază în trei direcţii, îmbogăţindu-se cu trei valenţe, corespunzătoare celor trei planuri ale existenţei: Individul, Neamul şi Divinitatea.

Individul poartă în el însuşi sufletul neamului sau plasma lui germinativă. Fizic nu se înregistrează decât indivizi. Şi totuşi, printr-un tainic proces, apar colectivităţile naţionale. Ce-i mână pe indivizi să se strângă laolaltă, să-şi depăşească interesele particulare şi să-şi dea un nume şi un destin colectiv ? Componenţa naţională este o funcţie apriorică a eului. Ea nu se adaugă din afară, nu este un produs al istoriei, al coabitării, sau al altor factori externi, ci provine din diferenţierea elanului creator al individului. Nu colectivul invadează sfera personalului, silindu-l la concesii şi deformări, ci individul converteşte o parte din energiile lui creatoare în valori naţionale.

înfăţişarea persoanei umane este complexă. El nu este numai individ : este şi neam şi reproduce şi imaginea lui Dumnezeu în el. Societatea se naşte dintr-un impuls interior. Omul e animal social, pentru că societatea preexistă în sufletul lui şi nu sub formă generică, ci sub formă etnică. Individul nu se simte atras de un trunchi social infirm, de o umanitate nediferenţiată, ci de o societate individualizată pe naţiuni. Impulsul social al individului este un impuls naţional.

Eul spiritual este o monadă deschisă în lume. Dragostea, prin natura ei jertfelnică, se azvârle în căutarea celorlalţi oameni. Ea dispune de valenţe comunitare, de posibilităţi de a-şi împreuna viaţa cu a altora. Dar funcţionarea socială a dragostei

n-a rămas într-o stare nedefinită. Dumnezeu a fixat ordinea socială, tipul de societate pe care trebuie să-1 realizeze individul prin dragoste. Este neamul. Problema era prea complexă pentru a fi lăsată exclusiv pe seama omului. Dumnezeu a lărgit viziunea dragostei, îmbogăţind-o cu un nou cosmos, cu o nouă imagine, cu o nouă dimensiune de trăire, neamul, menit, în planul Divin, să organizeze o modalitate de afirmare a eului superior. Neamurile îşi încep existenţa propagându-se din interior, din energia fundamentală a eului. Între imaginea individuală şi imaginea Divină din om se intercalează imaginea lui naţională.

Dragostea se proiectează în om sub trei aspecte : individual, naţional şi divin. Acestor realităţi interioare le corespunde trei realităţi externe : Individul, Neamul şi Dumnezeu. Ele se găsesc în noi ca hipostaze ale dragostei, dar şi în afară de noi, ca realităţi obiective. Individul este constituit dintr-o energie interioară, dar şi dintr-o dublură perceptibilă, fiinţa care se mişcă şi trăieşte. Neamul se înfăţişează sub acelaşi binom subiect-obiect : de o parte neamul imaterial, sufletul neamului, multiplicat în imagini naţionale individualizate ; de altă parte, neamul concret, neamul încorporat într-o entitate istorică. Realitatea supremă, Dumnezeu, este exterior persoanei umane, exterior întregii creaţiuni, dar, în acelaşi timp, ceva din Duhul Lui a pătruns şi în om şi prin acest dar, participăm la natura Divină. Dumnezeu este imanent şi transcedent omului. Dacă am căuta să afirmăm numai una din cele două prezenţe, am anula fie Divinitatea fie pe om.

Filierei exterioare individ-neam-Dumnezeu îi corespunde în interiorul nostru o serie egală de imagini, care sunt diferenţieri ale dragostei, modalităţi de afirmare ale eului spiritual.

Individul dispune de posibităţi de comunicare cu toate aceste realităţi : cu sine însuşi, graţie conştiinţei personale, cu neamul, graţie conştiinţei naţionale, şi cu Dumnezeu în virtutea filiaţiei lui Divine.

V. ETICA DRA GOSTEI

În procesul mântuirii omului deosebim mai multe momente, care se succed într-o ordine ascendentă. Faza întâia este aceea care urmează după alungarea omului din rai. Abrutizat, cu luminile interioare reduse la o slabă fosforescenţă, omul se complăcea în păcat ca într-un mediu natural de existenţă. Atât de mult îi devorase păcatul fiinţa încât nici nu-i mai simţea turpitudinea.

Era fericită omenirea în această fază ? Dacă a păcătui fără a ţine seama de păcat, fără a simţi remuşcări de pe urma lui, constituie o fericire, atunci incontestabil că da. Dar Dumnezeu, care ştie unde duce această specie de fericire şi cu ce preţ se plăteşte, nu putea fi decât adânc îndurerat de inconştienţa omului. Căci voluptatea păcatului era voluptatea morţii. Somnolenţa conştiinţei pregătea mormântul persoanei umane. Ca o boală ce ruinează organismul, dar de care nu ne dăm seama, pentru că nervii care dau alarma la creier şi-au pierdut sensibilitatea. Inconştienţa cu care se practica păcatul nu poate împiedica ravagiile lui mortale.

Nimeni nu se poate mântui dacă nu ia cunoştinţă de răul care scormoneşte în el. Nici medicul nu-i poate ajuta bolnavului înainte de a-i stabili diagnosticul. Iată de ce Dumnezeu trebuia să înceapă opera de salvare a omului scuturându-l din inconştienţă, trezindu-l din letargia păcatului. Acest mijloc de control al conduitei umane este legea lui Moise. Legea veche este ca o oglindă făurită de Dumnezeu în care omul poate să-şi recunoască chipul desfigurat de păcat. Reţeaua legii împiedică păcatul să mai treacă neobservat prin conştiinţă. Legea obligă păcatul să iasă din zona obscurului şi să se transforme într-o entitate cognoscibilă. Căci nu faptul material produce păcatul, ci atitudinea conştiinţei noastre. *"Prin lege vine cunoştinţa păcatului".* (Pavel, Romani, 3,20). *"Odinioară trăiam fără lege, dar când a venit porunca, păcatul a prins viaţă".* (Pavel, Romani, 7,9). Cu intervenţia

Divinităţii în existenţa omului, revelându-i mizeria morală în care trăia, începea a doua fază în didactica mântuirii.

Ce efecte a avut legea veche asupra conduitei umane ? A înlăturat domnia păcatului ? A făcut pe oameni mai buni, mai drepţi, mai iubitori unii faţă de alţii ? Citind în lege bolile lor sufleteşti, de îndată s-a îndreptat şi purtarea lor, conformându-se exigenţelor Divine ? Pentru a împlini legea nu-i de ajuns să-i cunoaştem încheieturile şi nici să fim convinşi de originea ei prea înaltă. Recunoaşterea poruncilor Divine nu dezvoltă implicit şi energia destinată să le asigure aplicarea în viaţă. Legea este dreaptă şi bună şi sfântă, dar rămâne o călăuză exterioară. Deşi însoţită de fulgerele cerului, în raport cu eul ne-a venit din afară şi reclama mai mult supunerea decât colaborarea noastră. În acelaşi timp răul a prins rădăcini în interiorul nostru, s-a înmulţit în suflet ca o buruiană rea ce stăpâneşte fără rival, căci nici o altă forţă a sufletului n-a fost mobilizată contra lui. În lupta dintre lege şi păcat, păcatul va ieşi întotdeauna biruitor. *"Fiindcă ştiu că în mine, adică în trupul meu, nu locuieşte ce e bun. Căci de voit voiesc, dar de lucrat binele nu-l lucrez!"* (Pavel, Romani, 7,18).

Prin căderea de sub har, s-a petrecut o inversare de roluri în conştiinţă. Păcatul, care până atunci pândea la periferia conştiinţei un moment de slăbiciune al omului, ca să pună stăpânire pe el, a găsit drum deschis spre interiorul ei, iar dragostea, germenul de viaţă veşnică din noi, s-a retras în adâncuri, umilită şi mâhnită. Dragostea nu poate fi eliminată total din suflet, căci ea reprezintă esenţa persoanei umane. În această fază, dragostea a dus o existenţă ostracizată, aşteptând momentul când va fi din nou căutată şi preamărită de om. Legea dată de Moise n-a scos dragostea din situaţia ei precară. N-a modificat poziţiile strategice ale sufletului. Dacă ar fi avut puterea să dezlănţuie elanurile revoluţionare ale dragostei, *"sfărâmând lucrările diavolului",* atunci venirea Mântuitorului nu mai avea nici un sens. La ce mai era de trebuinţă jertfa lui Hristos, dacă omul, din proprie pornire, abia primind veste din cer, îşi preschimbă total viaţa în sensul poruncilor Divine ?

Legea semnalează omului prezenţa păcatului în sufletul său, dar nu se poate substitui energiei lui combative, singura care poate da lupta cu păcatul. Chemările legii se izbeau de golurile lui lăuntrice. Dragostea nu putea să ţâşnească din adâncuri, reluându-şi cursul maiestuos şi doborând domnia păcatului, pentru că era tăiată de izvoarele Divinităţii. Legea nu a şters urmele păcatului strămoşesc. Actul împăcării cu Dumnezeu nu se produsese. Hristos nu se întrupase şi nu murise pe Cruce, ca să răscumpere prin jertfa lui greşelile lumii. Dragostea din om nu poate da altfel roade decât rămânând permanent în contact cu izvorul de la care emană. Virtutea zăcea sub osândă în perioada legii, pentru că virtutea de bază a omului, dragostea, aştepta slobozenie de la Dumnezeu, pentru ca să se manifeste plenar şi să biruie păcatul. Din interior a venit stricăciunea, tot din interior trebuia să se nască şi izbăvirea. Acolo unde răul s-a înmulţit, trebuia să se înmulţească înmiit puterile binelui. *"Nu vă lăsaţi biruiţi de rău, ci biruiţi răul cu puterea binelui".* (Pavel, Romani, 12,21).

Al treilea moment în procesul mântuirii este etica inaugurată de Hristos. Între morala mozaică şi morala creştină există o diferenţă de nivel spiritual. Cuvintele lui Hristos: *"N-am venit să stric legea, ci să o împlinesc ",* îşi are un corespondent şi în morală. Asta înseamnă că legea lui Moise nu era perfectă, nu era ultima expresie a adevărului. Avea nevoie de un adaus, de o completare, de o interpretare nouă. Acest adaus trebuia să fie un mesaj Divin de o importanţă excepţională, de vreme ce însuşi Fiul lui Dumnezeu se însărcinează să-1 facă cunoscut oamenilor.

Dumnezeu se află mult mai aproape de om în Noul decât în Vechiul Testament şi revelaţiile lui Hristos au un caracter mult mai confidenţial decât destăinuirile ce le face Dumnezeu lui Moise şi celorlalţi profeţi. Cunoscător al nevoilor omeneşti şi cunoscător al tainelor cereşti, Hristos dă ultima retuşare conduitei umane. Legea lui Moise renaşte în morala lui Hristos într-o formă şi putere care depăşeşte strălucirile ei vechi.

În ce constă înnoirea adusă de Hristos eticii Vechiului Testament ? Aparent lipsesc elementele unei atari concluzii.

Comandamentele Divine date lui Moise pe Muntele Sinai intră cu depline drepturi în sfera creştinismului. Nu vom descoperi nici o iotă din paragrafele Decalogului care să nu fi fost confirmate de Mântuitor. Deosebirea e mult mai profundă. Ea nu se referă la specificaţiile Decalogului, la normele ce trebuie să le observe individul, ci la o nouă înţelegere a lor. Prescripţiile de pe Muntele Sinai pătrund în viaţa omului sub forma unei porunci. Ele emană de la o autoritate superioară omului şi în ansamblul lor constituie o lege, *"Tablele Legii".* Rolul lor a fost să reglementeze conduita omului în raport cu semenii lui şi cu Divinitatea, indicându-i ce trebuie să facă şi ce nu trebuie. Omul nu este chemat să aprecieze valoarea depozitului primit, ci i se cere doar să respecte poruncile date, în virtutea puterii nemărginite de care dispune *"Ce este cine este".* Omul este considerat nematur ca să priceapă sensul profund al legii. De aceea este ţinut la distanţă şi situat în domeniul lui *"trebuie".* Libertatea individului e luată sub tutela Divinităţii.

Etica Noului Testament are cu totul alt caracter. Ea e etica libertăţii. Esenţa ei se concentrează în dragoste. Dragostea nu se afirmă, pentru că ar exista o obligaţie de îndeplinit, ci pentru că propriul ei elan o poartă în afară. Ea ţâşneşte nechemată, neprovocată din suflet, ca magma vulcanică din măruntaiele pământului. Morala lui Hristos face apel la forţele interioare ale individului, la acele forţe pe care nu le putea mobiliza legea şi a căror lipsă aşează pe un om în stare de permanentă inferioritate faţă de păcat.

Morala mozaică suferă de slăbiciunile oricărei morale codificate. Deşi pentru întâia oară în istorie absolutul etic pătrunde în cadrul unei morale, această origine supranaturală nu-şi şterge caracterul ei impersonal, exterior persoanei umane. De altminteri şi rostul ei nu era acela de a înnoi pe om, ci de a-i crea o problemă de conştiinţă, de a-l ajuta să-şi descopere urâciunea sufletească. Şi, în felul acesta, recunoscându-se rob păcatului, să-1 facă apt pentru mântuire. Căci cu cât se va dovedi mai neputincios să îndeplinească legea, cu atât se va simţi mai avizat la ajutorul Divin. *"Iar legea a venit să înmulţească*

greşeala ; unde însă păcatul s-a înmulţit, darul a prisosit !". (Pavel, Romani, 5,20).

Pentru a-şi recunoaşte omul starea decăzută în care trăia, era suficient să existe normativul, unitatea de măsură, autentificată direct de Divinitate. Legea putea să păstreze un caracter generic, căci rostul ei era să tulbure conştiinţele, pregătindu-le să primească darul şi adevărul.

Morala lui Hristos are o altă chemare. Să răscolească în om puterile amorţite ale binelui. Să-i transforme sufletul într-un câmp de înalte tensiuni spirituale. Ca eul însuşi să se simtă mai tare, mai viguros şi din îndemnuri proprii să ia lupta cu răul. De aceea Hristos trebuia să iasă din genericul legii şi să dea întâietate persoanei umane.

Cum operează Hristos această tranziţie de la lege la om ? Mai întâi reduce multiplicitatea ei la unitate, extrage din cuprinsul ei propoziţia fundamentală şi arată că celelalte dispoziţii sunt aspecte şi aplicaţii ale poruncii de bază.

"Care poruncă e întâia dintre toate? " e întrebat Iisus de un cărturar care voia să-1 ispitească. *"Să iubeşti pe Domnul dumnezeul Tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău şi din toată puterea ta ! Aceasta este cea dintâi poruncă ".*

"Iar a doua e aceasta : Să iubeşti pe aproapele tău ca însuţi pe tine. Mai mare poruncă decât aceasta nu este altă poruncă ".

Iubirea de Dumnezeu este inseparabilă de iubirea aproapelui. Căci iubind pe Dumnezeu, căutăm să-i semănăm Lui şi această asemănare nu se poate realiza decât cheltuindu-ne în viaţă cu aceeaşi ardoare pentru fraţii noştri. Dacă cineva zice : *"Iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăşte, mincinos este "* (Ioan, I, 4,20). Putem face şi proba inversă. Nu putem intra în comuniune spirituală cu Dumnezeu dacă nu ne însuşim instrumentul prin care ajungem la cunoaşterea Lui, care e dragostea, şi de care nu putem dispune decât exercitându-l în relaţiile cu fraţii noştri. Dacă în obiectivele imediate ne poticnim cum ne vom putea avânta pe cărările infinitului ? Dragostea de

aproapele este un exerciţiu pregătitor al marilor experienţe mistice. *"Pentru că cel ce nu iubeşte pe aproapele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe care nu L-a văzut, cum poate să-L iubească ? "* (Ioan, I, 4,20). Restul poruncilor din Decalog, toate se înglobează în iubirea deaproapelui. *"Pentru că : să nu preacurveşti ; să nu ucizi ; să nu furi ; să nu mărturiseşti strâmb ; să nu pofteşti...şi orice altă poruncă ar fi, se cuprinde în acest cuvânt: Să iubeşti pe aproapele tău ca însuţi pe tine".* (Pavel, Romani, 13,9). *"Iubirea nu face rău nimănui ; drept aceea, iubirea este împlinirea legii".* (Pavel, Romani, 13, 10). În vreme ce să nu furi, să nu ucizi, să-ţi cinsteşti părinţii etc. sunt atitudini compartimentate, sub obiective definite concret, sunt aplicaţii ale legii la viaţă, dragostea este energia distributivă a tuturor actelor noastre morale.

După această simplificare a legii, Hristos face un pas mai departe. El arată că dragostea nu este numai expresia unitară a legii, ci corespunde şi axei constitutive a persoanei umane. Centrând morala pe dragoste, El o interiorizează, o face dependentă de eul spiritual. Hristos ne învaţă că natura etică a omului coincide cu natura lui spirituală, cu elementul creator al persoanei lui. Simţul moral sau conştiinţa morală sunt proiecţiile dragostei în relaţiile cu oamenii. Cine acţionează din perspectiva dragostei recunoaşte cu uşurinţă linia despărţitoare dintre bine şi rău. îşi însuşeşte un instrument de apreciere a conduitei umane mult mai fin decât acela care se mulţumeşte să consulte catalogul virtuţilor.

Oferindu-i omului posibilitatea să-şi reglementeze poziţia din interior, Hristos îl eliberează de chingile legii. El dezvăluie omului că legea nu-i decât realizarea propriului său destin. Cele mai sublime acte morale se leagă de mânerul invizibil al personalităţii lui. Elanurile creatoare niciodată nu servesc răului. Creaţiunea se acoperă totdeauna cu binele. Libertatea cea mai puternic afirmată în interior corespunde celei mai perfecte moralităţi în afară.

Este adevărat că cuvintele *"lege", "poruncă",* nu sunt expulzate total din Noul Testament, ceea ce ar părea că

contrazice teza libertăţii totale de care s-ar bucura individul ce umblă pe cărările dragostei. însuşi Hristos zice: *"Vă dau poruncă nouă, ca unul pe altul să vă iubiţi"*. (Ioan, 13, 34). Ca la orice interpretare justă a unui text şi în aprecierea acestei noţiuni trebuie să ne orientăm după ansamblul învăţăturii creştine. Tot ce-a săvârşit Hristos în viaţă depune mărturie categorică contra ideii de poruncă, aşa cum o înţelegem noi din practica vieţii sociale, ca îngrădire, ca limitare a domeniului nostru de acţiune. El nu e constrâns de Tatăl să se jertfească, ci El, de la Sine, îşi pune viaţa ca iarăşi să o ia. *"Putere am ca s-o pun şi putere am iarăşi s-o iau"* zice Iisus. *"Această poruncă primit-am de la Tatăl"*. (Ioan, 10, 18). Se vede clar despre ce fel de poruncă vorbeşte Hristos : despre actul liber al personalităţii Lui, care se întâlneşte în acelaşi gând, al sacrificiului suprem, cu Tatăl. În relaţiile cu oamenii, aceeaşi atitudine. El nu sileşte pe nimeni să-L urmeze, ci îi angajează pe drumul descoperirilor interioare, oferindu-le propriul Lui exemplu. Iar când se convinge că învăţătura Lui a rodit în sufletul lor, şi-i asociază ca prieteni : *"De acum înainte nu vă mai zic slugi, că sluga nu ştie ce face domnul său, ci v-am numit prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl meu v-am făcut cunoscut"*. (Ioan 15, 15). Sunt anumite necesităţi de limbaj, de tradiţie, de gradul de pricepere al contemporanilor care obligă pe întemeietorii de doctrină să întrebuinţeze termeni rămaşi în urma orizonturilor ce le deschid. Comunicaţia adevărului cade sub puterea socialului. Mijloacele lui de divulgare sunt un bun comun al oamenilor şi ca atare limitate la posibilităţile de exprimare şi înţelegere ale contemporanilor. Şi noi, în cursul acestei expuneri, n-am putut evita întotdeauna termenul de *"lege"* şi *"poruncă"* a dragostei, deşi nici o altă contradicţie nu ridică proteste mai vehemente. Legea dragostei este legea care se refuză oricărei specii de determinism, care nu se lasă prinsă în nici o formă de robie, e legea care nu legiferează nimic împotriva libertăţii interioare a omului.

Etica legionară urmează strâns poziţia Noului Testament. Moralitatea este un mod fundamental de a fi al eului. O autentică

conduită morală nu se obţine fiind mereu grijulii să nu se calce cutare sau cutare paragraf al legii, ci dezvoltând în noi puterile uriaşe ale dragostei. Nu mai căutăm cu legea în mână ce-am făcut bine şi ce-am făcut rău, ci azvârlinm în existenţa noastră belşugul dragostei, ştiind prea bine că în modul acesta acoperim şi cerinţele ei. Ion Moţa stabileşte cu o claritate desăvârşită deosebirea dintre cele două morale : morala mozaică, a legii, a exteriorului conduitei umane şi morala creştină, a spiritului, care se caracterizează prin desprinderea totală de tine însuţi:

Care e *"Măsura Creştinătăţii noastre ?…" "răspunsul nu poate fi numai un interogatoriu asupra formelor şi legilor respectate, un examen tehnic asupra conformităţii a ceea ce e mai mult exteriorul doctrinei creştine : ai furat, ai nedreptăţit, ai respectat poruncile în ceea ce au ele oarecum formal, normativ, de reglementare a raporturilor cu semenii. Ci vom fi întrebaţi dacă a fost ceva viu sufleteşte în noi, vom fi întrebaţi ce disoluţii sufleteşti adânci s-au întâmplat în noi şi ce reconstrucţii interioare pe un alt plan, de jertfă şi de prefacere vie. Cineva care ar cerceta apropierea noastră sufletească de Mântuitorul, ne-ar coborî în acele adâncuri de rană vie în care a fost coborât bogatul căruia Mântuitorul îi cerea o totală disoluţie a structurii lăuntrice, vânzarea tuturor bogăţiilor, arătându-i că simpla confirmare oarecum contractuală faţă de porunci, simpla atitudine aparent corectă, dar lipsită de prefacerea vie interioară, nu poate apropia pe om de cerşi de mântuire".*

"Viu, sufleteşte viu, ce s-a elaborat în viaţa noastră interioară ? Ce biruinţe asupra poverilor omeneşti am repurtat noi, spre a putea să ne simţim astăzi mai apropiaţi de Mântuitorul care se naşte ?

"Nu ştiu ce vor zice teologii, despre a căror ştiinţă n-am multă cunoştinţă, dar măsura învierii noastre interioare, măsura creştinătăţii noastre vii, eu o văd mai ales în măsura jertfei pentru binele altora ; a unei jerfiri personale, liber, cu dragoste şi cu elan consimţite, fără gând de respectarea formală a nu ştiu căror reglemente bilaterale dintre noi şi Dumnezeu ".

"Jerfa aceea care e dezlănţuită în noi din dragoste, dintr-o dragoste pentru altceva decât fiinţa noastră, jertfa aceea care ne inundă pustiindu-ne aşezarea omenească a vieţii, dar ne încălzeşte totodată de satisfacţii pe care nu le poate cuprinde gândul omenesc, această jerfă e faptul care smulge de pe fiinţa noastră carapacea nesimţirii faţă de cele dumnezeeşti, şi transformându-ne în rană vie (de "soare şi sânge", cum ar zice Radu Gyr), *ne pune în directă comunitate cu Dumnezeirea care pătrunde năvalnic şi de-a dreptul în sufletul nostru. Şi devenim astfel vii sufleteşte, mai vii, mai creştini".*

"Jerfa este astfel măsura creştinătăţii noastre ".

"Cine a jertfit ceva, în acest fel, înţelege şi vede mai bine pe Mântuitorul care se naşte şi se bucură mai mult, căci simte o apropiere, o comunitate între o părticică a structurii lui şi Dumnezeul cel viu care coboară printre noi".

Posibilităţile de realizare ale individului se multiplică formidabil de îndată ce intuieşte sensul adânc al moralei creştine.

1) Existenţa nu e un păcat, cum crede Kirkegaard. Privită din centrul dragostei, existenţa devine creaţie, afirmare constructivă şi plenară a eului. Păcatul predomină numai în îngrădirea legii morale. Pus în prezenţa forţelor vii din noi, îşi pierde hegemonia asupra sufletului. Asta nu înseamnă că păcatul va dispărea, ci numai că nu va mai avea putere să ne devoreze fiinţa interioară. Dragostea, antidotul păcatului, îl va sili să se refugieze la periferia sufletului. Din perspectiva moralei creştine, direcţia noastră fundamentală de trăire rămâne permanent orientată spre bine. Şi aceasta este esenţialul. Să nu ne lăsăm aserviţi de păcat, să nu devenim unelte ale răului, să nu ne luciferăm existenţa.

2) Relaţiile noastre cu Dumnezeu încetează de a mai fi relaţii de păcătuire şi devin relaţii de colaborare şi creaţie. Nu ne mai înfăţişăm înaintea Lui arătându-ne neputinţele, nişte biete zdrenţe umane, ci chicotind de bucurie, ştiindu-ne înzestraţi cu *"chipul şi asemănarea Lui".* După cum Dumnezeu este creator şi noi suntem agenţi creatori în limitele universului în care trăim.

Adăpostim în sufletul nostru puteri uriaşe, cu care putem înfrânge puterile răului. Fiecare poartă în tolba sufletului său săgeata cu care poate răni mortal păcatul. Fiecare poate deveni un Făt-Frumos al spiritului şi un slujitor al lui Dumnezeu.

3) Exploatarea păcatului se face pe o arie mult mai întinsă decât cea îngăduită de lege. Nu numai valorile nimicite devin păcate (să nu ucizi, să nu furi, etc.), ci şi valorile care nu se crează din cauza indolenţei noastre. Măsurătoarea păcatului creşte la infinit. Tânărul bogat din Biblie nu călcase legea şi totuşi nu era desăvârşit, căci nu era desăvârşit în iubire, nu-şi lichidase toate egoismele ca să se elibereze din lanţurile unei existenţe meschine. El nu s-a putut transforma într-o torţă vie a creaţiei, pentru că a rămas prizonierul legii, pentru că n-a văzut, dincolo de ea, entitatea spirituală care îi dă viaţă, *"chipul şi asemănarea Lui Dumnezeu",* dezlănţuirea patetică a dragostei. Orice acţiune neîmplinită despre care conştiinţa ne avertizează că ar putea servi la ceva, la alinarea unei suferinţe, la evitarea unei nenorociri, la mărirea unui neam, la apărarea Bisericii, este o dezertare, o tranşee părăsită a spiritului, o trădare a lui Dumnezeu. Orice talent nefructificat înseamnă o înmulţire a răului. De aceea Dumnezeu este extraordinar de aspru cu sluga ce şi-a ascuns talantul în pământ. Cel care lasă în paragină tezaurul spiritual ce i l-a încredinţat Dumnezeu, nu numai că îşi anulează propriile lui posibilităţi, dar ofensează şi Divinitatea, pentru că risipeşte un bun care nu-i aparţine.

4) Păcatul nu are o existenţă pozitivă. E o apariţie destructivă a existenţei. Fără îndoială păcatul acţionează, săvârşeşte anumite lucruri, fură, minte, preacurveşte, jură strâmb, etc., lasă anumite urme. Dar dacă analizăm faptele păcatului, vom vedea că toate se soldează în dauna creaţiei. Ce înseamnă, a ucide, a jefui etc., decât a distruge valori create de Dumnezeu sau de oameni. Păcatul, când se afirmă, nu face decât să înglobeze în sfera neamului spaţii care aparţineau odată spiritului. Spre deosebire de dragoste, care *crează,* păcatul are efectul acidului sulfuric asupra materiei organice : desfigurează şi dizolvă.

5) Morala interdicţiilor este o morală lipsită de autonomie, pentru că nu dispune de un cuantum energetic propriu. Dacă ne mulţumim să circumscriem domeniului interzisului, fără a ne angaja în acelaşi timp într-o direcţie creatoare, întotdeauna vom călca graniţa despărţitoare a răului. Pentru a nu sucomba tentaţiilor, trebuie ca timpul, energia şi preocupările noastre să fie absorbite în sens creator. Apele stătute ale sufletului nu se menţin la acelaşi nivel, ci alunecă la moara păcatului. *"Nu vă lăsaţi biruiţi de rău,* -strigă Sf. Apostol Pavel, *ci biruiţi răul cu puterea binelui".* Morala pozitivă, morala elanului creator, este aceea care garanteză morala interdicţiilor. Nu putem fi siguri că nu vom mai păcătui, dar dogorând de dragoste, în aceeaşi măsură vom diminua posibilităţile de păcătuire. Povestea din colecţia *Basmelor* lui Ispirescu, *Numai cu vitele se scoate sărăcia din casă,* este foarte potrivită pentru a ilustra concepţia aceasta. Sărăţcia care se cuibărise în casa ţăranului n-a putut fi alungată decât punând ceva în locul ei : nişte burdufi de brânză, nişte ghemotoci de lână. Tot astfel sărăcia noastră interioară, terenul favorabil pentru înmulţirea păcatului, nu poate fi suprimată dacă o întâmpinăm cu mâinile goale. Trebuie să intervină prea plinul sufletesc, darul, creaţia, efervescenţa dragostei, ca să umple căscaturile neantului.

6) În aprecierea altor persoane, vom câştiga o altă viziune, mult mai cuprinzătoare, mai rodnică şi mai ştiinţifică în acelaşi timp. Un simţ moral mult mai ascuţit. Prin prisma legii nu vom descoperi decât păcatul. Dezgust faţă de noi înşine şi dezgust faţă de alţii. Orientându-ne după morala elanurilor creatoare, vom poposi în mijlocul minunilor arhitectonice ale eului, care închide în sine posibilităţi nebănuite de reînnoire chiar pentru cea mai decăzută fiinţă. Aceste zăcăminte spirituale trebuie căutate şi încurajate. Pe ele trebuie să punem accentul în părerea ce ne-o facem despre semenii noştri. Ne simţim solidari în dragoste cu toţi oamenii, admirând în ei dispozitivul creator cu care e înzestrat fiecare om. Când judecăm pe cineva, nu ne conducem exclusiv după îndreptarul legii, după o faptă care nu este conformă cu paragrafele ei, ci încadrăm individul în

complexul personalităţii lui, în ansamblul acţiunilor ce le-a săvârşit. Ne vom strădui să pătrundem până în centrul său esenţial, până acolo unde licăreşte demnitatea umană. Nu putem fi mai severi decât Judecătorul Suprem, care iartă de nenumărate ori, pentru că descoperă puterea creatoare a binelui acolo unde, după lege şi după judecata omenească, n-ar mai fi loc decât pentru pedeapsă.

Etica dragostei presupune o strânsă alipire de Biserică. Pentru că marile disponibilităţi lăuntrice nu devin active decât în stare de har. Dacă existenţa ce se resemnează păcatului nu are altă ieşire mântuitoare decât să se încredinţeze graţiei Divine, cu atât mai mult o existenţă creatoare trebuie să facă apel la ajutorul Duhului Sfânt. Harul trebuie asociat permanent lucrării noastre. Nu mai invocăm cu intermitenţă pe Dumnezeu, la zile mari, ci îi cerem binecuvântarea la fiecare pas şi pentru fiecare act al nostru. Viaţa se preschimbă într-o permanentă rugăciune. Cine crede că se poate dispensa de ocrotirea Bisericii, nu numai că săvârşeşte păcatul suprem, păcatul contra Duhului Sfânt, dar îşi diminuează posibilităţile creatoare şi riscă să-şi altereze şi personalitatea.

VI. DRAGOSTE ŞI EXISTENŢĂ

a) Creaţie şi Libertate

O primă implicaţie a dragostei este actualizarea potenţialului creator al individului. Orice creaţie, de orice natură ar fi ea, presupune că se desprinde ceva din noi pentru a dărui altora. Când însă devenim conştienţi de acest duh dătător de viaţă, când dragostea pulsează intens în suflete, atunci şi

capacitatea noastră de creaţie se măreşte considerabil. Elanul creator ia un curs maiestuos, o desfăşurare excepţională.

Pe lângă această îmbelşugată irigaţie a vieţii, dragostea asigură creaţiei şi un sens convergent de manifestare. Feluritele ei realizări tind să se armonizeze într-o perspectivă mai vastă. Unde se săvârşeşte o operă de dragoste, de la sine se grupează şi părţile ei în ansambluri arhitectonice. Dragostea elimină notele stridente sau primejdia fragmentării eforturilor noastre, pentru că este singura facultate a sufletului nostru care priveşte peste veacuri, rezistând prefacerilor, timpului şi morţii. Toate se schimbă, numai dragostea rămâne etarnă, *"cât despre darul limbilor va înceta ; cât despre ştiinţă -se va sfârşi".* (Pavel, I, Corinteni, 13,8).

A crea *"sub specie aeternitatis",* înseamnă a crea de pe piedestalul dragostei. Sf. Apostol Pavel precizează în mai multe locuri relaţia de condiţionare ce există între dragoste şi creaţie, între dragoste şi cunoştinţă. *"Aşa încât înrădăcinaţi şi întemeiaţi fiind în iubire, să puteţi înţelege împreună cu toţi sfinţii care este lărgimea şi lungimea şi adâncimea şi înălţimea".* (Efeseni, 13, 18).

"Iar peste toate acestea, îmbrăcaţi-vă în iubire, care este legătura desăvârşirii". (Corinteni, 3, 14).

Dragostea ne procură apoi şi marea satisfacţie de a ne elibera de sub jugul tuturor sclaviilor. Toate poverile şi toate lanţurile cad de pe noi când ne lăsăm dogoriţi de razele ei. Sufletul în care dragostea a prins putere simte cum rând pe rând se desface de toate stihiile lumii şi de tot ce s-a plăsmuit fals în interiorul lui şi întâia oară respiră aerul curat al libertăţii. Marele dar pe care ni-l face dragostea este smulgerea eului din cursul nestatornic al întâmplărilor din lume şi redobândirea poziţiei sale independente. *"De rămâneţi în cuvântul meu, sunteţi cu adevărat ucenicii mei. Şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi".* (Ioan, 8, 31, 32). Adevărul care ne face liberi este dragostea, care se manifestă prin acţiuni dezinteresate. Cine posedă această rodnicie interioară, care se deschide în afară, nu mai poate fi îngenunchiate de nici o tiranie internă sau externă. E

ca un punct de lumină în univers, care scânteiază fără încetare şi fără a-şi epuiza vreodată substanţa.

"Trăiţi ca oameni liberi", după cuvintele Sf. Apostol Petru, înseamnă întăriţi-vă în iubire, purtaţi-vă aşa cum ne-a relevat Hristos sensul dragostei, şi atunci vă veţi zidi viaţa după destinul vostru împărătesc ! Dragostea transformă sufletul într-o forţă inexpugnabilă a libertăţii.

b) Marile obiective ale existenţei

În ce priveşte obiectivele pe care trebuie să le servească dragostea, urmează o anumită gradaţie, o anumită ierarhie, care e ireversibilă. Ea corespunde relaţiei ascendente individ-neam-Dumnezeu. Dragostea ce-o arătăm neamului trebuie să fie mai puternică decât dragostea pentru deaproapele sau pentru familie, iar dragostea de Dumnezeu trebuie să întreacă dragostea pentru neam.

Ţelul cel mai înalt spre care trebuie să năzuiască fiinţa noastră este Dumnezeu. De la El vin toate darurile şi toată puterea. E firesc ca sufletul să-şi caute împlinirea supremă spre izvorul de lumină de la care emană. Dar aspiraţia omului spre Dumnezeu ar fi rămas în stadiul unei chemări nedesluşite fără de întruparea Mântuitorului. Toate încercările omului de a regăsi pe Dumnezeu s-ar fi pierdut în frământări nostalgice în mijlocul lumii. Luând înfăţişarea omenească, Dumnezeu desfiinţează distanţa infinită ce-L separă de creatură şi devine accesibil înţelegerii noastre. El nu rămâne învăluit în misterul Atotputerniciei Sale, ci cercetează pe om sub chip omenesc şi trăieşte viaţa lui, plină de dureri, încercări şi nelinişti, sub cele mai dramatice aspecte ale ei. *"Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are -zice Iisus- ca viaţa lui să şi-o pună pentru prieteni"* (Ioan, 15, 13). Iisus şi-a dăruit viaţa pentru oameni, pentru a-i cuceri din interior, din căldura dragostei Lui, preschimbându-le sufletele lor neîncrezătoare într-o prietenie aleasă. Dacă Mântuitorul s-a despuiat pe Sine de Dumnezeire şi a

primit să fie lovit de toate cruzimile şi nedreptăţile din partea oamenilor, pentru a-i recupera vieţii veşnice, cine ne poate fi prieten mai bun, mai devotat decât Iisus Hristos ? Cine a făcut jertfă mai mare pentru oameni decât însuşi Fiul lui Dumnezeu ? Iată cum distanţele dintre Dumnezeu şi om se topesc în sângele lui Hristos, pentru a face loc unei întâlniri duioase. *"De acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu ştie ce face domnul său, ci v-am numit pe voi prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl meu v-am făcut cunoscut",* (Ioan, 15, 15).

Dumnezeu nu are nevoie de mărturia şi lupta omului pentru a-şi menţine integritatea fiinţei Sale. Existenţa lui Dumnezeu cade în afară de orice condiţionare externă. El este Atotputernic prin propria lui tărie şi sforţarea omenească nu poate să-i adauge sau să-i scadă ceva din strălucirea proprie. Dacă totuşi Dumnezeu face apel la sprijinul omenesc, aceasta nu se întâmplă pentru a-şi apăra propria persoană, ci pentru a duce la biruinţă Biserica Lui. Biserica este capul văzut al axei ascendente individ-neam-Dumnezeu. Ea a fost întemeiată de Mântuitor ca să servească de călăuză omului în viaţa pământeană. De existenţa Bisericii atârnă mântuirea oamenilor, căci numai prin mijlocirea ei coboară asupra lor harul Duhului Sfânt.

Dar continuitatea istorică a Bisericii a fost încredinţată priceperii şi eroismului oamenilor. După cum indică şi numele ce-l poartă, Biserica luptătoare, ea nu se reazămă exclusiv pe Graţia Divină. Existenţa ei atârnă şi de vrednicia omului. În ea se împreună Harul lui Dumnezeu cu spiritul de sacrificiu al omului. Instituţia întemeiată de Hristos nu se poate lipsi de ajutorul omenesc. Dacă unele generaţii nu răspund chemării cereşti, dacă nu sunt primitoare lumii care vine din Cer, atunci şi Biserica, cel puţin temporar, poate suferi înfrângeri. *"Dumnezeu a spus,* zice Ion Moţa, *că Biserica nu va fi doborâtă nici de porţile iadului, pentru că Dumnezeu a avut încredere în vrednicia oamenilor, în alipirea lor faţă de Dumnezeu ".*

Iubirea noastră faţă de Dumnezeu nu se poate manifesta într-o formă mai înaltă decât luptându-ne şi jerfindu-ne pentru

ocrotirea Bisericii Lui. *"Nu poate fi pentru om o cinste mai mare, o chemare mai plină de rod sufletesc, decât aceea de a fi apărător al lui Hristos şi prin Hristos al neamului tău creştin ".*

Ceea ce l-a îndemnat pe Ion Moţa să meargă în Spania şi să-şi dea viaţa în această luptă a fost în primul rând accentul anticreştin ce l-a luat războiul civil din această ţară. Bisericile profanate, valori imense de artă nimicite. Nici pacea mormintelor n-a fost respectată în această dezlănţuire de ură împotriva lui Dumnezeu. *"Niciodată, de când a coborât Mântuitorul printre noi, nu s-a ridicat o parte a omenirii cu atâta ură şi pornire, pentru a dărâma aşezarea, rânduiala creştină a lumii, ca în zilele noastre. Mor oamenii cu zecile de mii, unii pentru a izbuti să dărâme altarele Bisericilor lui Hristos, iar alţii pentru a le apăra."*

"Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos ! Se clătina aşezarea creştină a lumii ! Puteam noi să stăm nepăsători ? " exclamă Ion Moţa, cu uimire şi durere în acelaşi timp, ca un fel de mustrare adresată acelora care ar putea pune la îndoială folosul jertfei lor. Care creştin adevărat, într-un moment de primejdie pentru Biserică, n-ar sări în ajutorul ei ? Lipsa lui de la această îndatorire nu echivalează cu moartea lui sufletească ? Nu înseamnă oare că ceea ce numea el credinţa lui creştină s-a dovedit a fi, când a fost chemat să depună mărturie, un formalism sterp, o retragere laşă în prudenţă ? *"Eu aşa am înţeles datoria vieţii mele. Am iubit pe Hristos şi am mers fericit la moarte pentru El".*

"Niciodată n-aş fi primit să fiu înlocuit cu altcineva, căci sufletul îmi cerea şi îmi cere împlinirea acestei datorii, pe care am dus-o la împlinire ".

De dincolo de morminte, din împărăţia lui Dumnezeu, de unde spiritul său cutezător veghează asupra destinului românesc, Ion Moţa ne trimite acelaşi mesaj vibrant, aceeaşi chemare sfâşietoare: *"Să nu lăsăm pe urmaşii noştrii să piardă binefacerile sufleteşti ale Naşterii Mântuitorului! Să nu lăsăm o ţară fără Biserici, fără icoane, fără ocrotirea mânii lui Dumnezeu. Să nu lăsăm copiilor noştri o viaţă în care vor fi*

pierdut pe Hristos ! Dar pentru aceasta să nu fugim din faţa jertfei pentru apărarea Crucii!

"Căci fără luptă vitează, nici Arhanghelul Mihail n-a putut goli cerul de ostile lui Lucifer, de ostile îngerilor răzvrătiţi".

A doua mare realitate spre care trebuie să se îndrepte dragostea noastră este neamul. Ştim din literatura altui capitol că existenţa neamului nu are un caracter accidental. El reprezintă o entitate care se prelungeşte şi dincolo de lumea văzută. Icoana reală a unui neam aparţine esenţelor spirituale. Între neam şi individ nu există conflict de năzuinţe. Scopurile lor se unifică în perspectiva entităţii. Legile Divine, de care ascultă individul, sunt valabile şi pentru neam.

De aici rezultă, că şi neamurile trebuie să-şi urmeze destinul pe linia comandamentelor creştine. Şi neamurile vor înfrunta dreapta judecată a lui Dumnezeu în ziua Învierii. Există o întâietate, un raport de subordonare între lucrurile Divine şi umane. Nu puteam aşeza neamul deasupra lui Dumnezeu, dar nici nu-l putem năpăstui, căci din acel moment ne-am aşeza în afara ordinei sociale fixate de Creator. Ion Moţa nu uită în nici una din scrisorile sale testamentare să afirme primatul care se cuvine lui Dumnezeu în toate gândurile şi acţiunile noastre. *"Nu se poate imagina chemare mai plină de rod decât aceea de a fi apărător al lui Hristos şi, prin Hristos, al neamului tău creştin ".*

"Mor Corneliu, cu tot elanul şi cu toată fericirea, pentru Hristos şi Legiune ".

Aici Legiunea simbolizează neamul românesc. El vede în Mişcarea Legionară mai mult decât o organizaţie politică ; un complex de forţe spirituale pus în serviciul idealului creştin al neamului nostru. În salutul de despărţire ce-l face Căpitanului, sfârşeşte cu aceeaşi aducere aminte a întâietăţii care se cuvine lui Dumnezeu: *"Să faci, măi Corneliu, din ţara noastră, o ţară frumoasă ca un soare, şi puternică şi ascultătoare de Dumnezeu ".*

Ultimul obiectiv al dragostei creştine în ordine descendentă este individul. Nu ne referim la persoana noastră, ci

la un alt individ decât noi, la deaproapele nostru. Maxima iubirii deaproapelui se înţelege de obicei astăzi sub forma actelor de dărnicie materială. Se crede, în genere, că un ban dăruit sau un serviciu făcut cuiva satisfac obligaţiile de conştiinţă faţă deaproapele. Caritatea de ordin material, luând acest cuvânt în cel mai larg înţeles posibil, fără îndoială că este de mare importanţă, atât prin mângâierile ce le împrăştie în lumea celor ce suferă cât şi prin elementul de sacrificiu personal ce-l conţine. Dar reducând acţiunea carităţii numai la aceste aspecte materiale nu vom îmbrăţişa într-o viziune completă relaţiile de dragoste dintre oameni. Acţiunile caritabile de ordin material constituie numai un preambul, un mijloc de a arăta interesul nostru pentru suferinţele altora. Cea mai înaltă expresie a dragostei pentru deaproapele constă în atenţia ce o acordăm vieţii lui sufleteşti, în grija ce-o arătăm şi pentru propăşirea lui lăuntrică. Un sprijin material, o intervenţie la momentul oportun, sunt acţiuni meritorii, care vor fi răsplătite din cer, dar mult mai de preţ decât aceste binefaceri concrete este asistenţa spirituală ce-o acordăm individului aflat în suferinţă.

Un sprijin venit la timp poate ocoli un necaz, ajută un om să iasă dintr-o strâmtoare, dar vin alte suferinţe, alte necazuri, căci aşa e făcută viaţa. Dacă însă contribuim la transformarea vieţii sufleteşti a individului, facem un bine mult mai mare, pentru că îl învăţăm să meargă pe picioarele lui proprii şi să nu se mai împleticească, ori de câte ori dă un necaz peste el. Nici o suferinţă nu-l mai poate doborî, pentru că a devenit stăpân pe nenorocirile lui. El se ridică biruitor deasupra tuturor încercărilor, pentru că a luat cunoştinţă de miracolul persoanei sale, de forţele uriaşe care îi stau la dispoziţie în interiorul său. Fiecare om trebuie să se considere educatorul deaproapelui său, făcând să străbată în conştiinţa celuilalt vocea lui Dumnezeu. Puterea noastră de dăruire trebuie să depăşească intervenţiile caritabile de ordin material, pentru a se converti într-o acţiune educativă permanentă.

Există şi o dragoste de sine ? A noastră cu noi înşine ? Contradicţia este prea evidentă. Dragostea, cum spune Sf.

Apostol Pavel, nu caută folosul său. Ea rupe ceva de la sine pentru a dărui altora. Trebuie să ne aşezăm din perspectiva eului spiritual pentru a lămuri această chestiune. Trebuie să explorăm adânc interiorul nostru pentru a da de rostul ei. Dragostea de sine este iubirea care îşi contemplă propriile sale efluvii de dăruire. Ea nu se bucură şi nu aplaudă ceea ce individul achiziţionează în profilul lui, ci binefacerile pe care individul le revarsă în afară, îmbrăţişând viaţa deaproapelui. Iubim în noi micimea, egoismele, meschinăria, tot ceea ce desfigurează fiinţa interioară, sau dacă este ceva care ne procură o satisfacţie luminoasă şi durabilă şi care ne determină să ne plecăm înduioşaţi spre noi înşine, este tocmai partea de depăşire a intereselor ? Numai acest gen de iubire de sine, purificată de reflexe egoiste, poartă pecetea spiritului.

În rezumat există trei nivele de trăire, trei tipuri de existenţă:

Trăirea omului la nivelul biologic şi profesional. Individul îşi întemeiază o familie şi se îngrijeşte de subzistenţa ei prin munca ce-o realizează (agricultură, meşteşuguri, profesii intelectuale sau tehnice). Nici nu mai e nevoie să subliniem importanţa acestui gen de viaţă, căci ea asigură continuitatea vegetativă a societăţii şi progresul material. Fără de această activitate, omenirea s-ar stinge.

Dar rămânând la acest nivel, individul nu se realizează plenar. El face parte dintr-o comunitate naţională, care e o entitate superioară sieşi şi familiei lui. Pentru a deveni o persoană umană trebuie să înglobeze în sfera lui de preocupări şi neamul. Altminteri se condamnă singur la o existenţă mutilată, amputată de imaginea naţională, şi dispare într-o masă umană nedefinită. Naţiunea pierde şi ea un luptător conştient pentru idealurile ei.

Omul ajunge la desăvârşirea persoanei sale numai când urcă, vehiculat de dragoste, spre al treilea nivel de existenţă, care-l duce la Dumnezeu. De abia atunci, din vârful piramidei sociale, are viziunea integrală a misiunii lui în lume, care cuprinde toate nivelele de existenţă într-o ordine ierarhică :

individul, profesia, familia, neamul, Statul, omenirea, Biserica, Dumnezeu.

b) Moarte şi Înviere

Potenţarea elanului creator al individului şi cucerirea libertăţii sunt binefaceri ce le resimţim în viaţă de îndată ce ne orientăm activitatea după leagea dragostei. Le achiziţionăm acum, aici, cât timp trăim în lumea aceasta. Dar aceste bunuri spirituale nu sunt valori-terminus. Ele sunt menite să pregătească omului o fericire mult mai mare. Trăind conform naturii lui spirituale, desăvârşindu-se în iubire, individul reconstituie în sine imaginea lui Dumnezeu şi, prin această înnoire sufletească, se face vrednic de primirea mântuirii. Mântuire înseamnă redobândirea naturii noastre nemuritoare, învierea omului în trup şi suflet, într-o formă şi condiţie care îi vor asigura o existenţă eternă. *"Ci ştim atunci când el se va arăta, fi-vom asemenea lui Dumnezeu, fiindcă îl vom vedea precum este".* (I, Ioan, 3,2). A fi asemenea lui Dumnezeu, nu înseamnă a avea numai rodul interior al dragostei, ci şi a achiziţiona iarăşi posibilităţile infinite de dăinure ca om şi sub înfăţişare omenească. *"Vrăjmaşul cel din urmă care va fi nimicit este moartea".* "Pavel, Corinteni, I, 15, 25).

Moartea nu este o calitate intrisecă a omului, inseparabilă de destinul lui, ci o degradare temporară a fiinţei lui, provocată de propria lui vinovăţie. Rupându-se din vraja păcatului, cucerindu-şi libertatea interioară, prin lărgirea progresivă a zonei de dragoste din el. Dumnezeu îi va restaura nemurirea, îl va face independent de prefacerile materiei, aşa cum a fost de la origine plăsmuit.

Punctul de sprijin al vieţii omeneşti trebuie transpus aşadar de pe planul vieţii materiale în lumea nevăzută a spiritului. De acolo pleacă lumina care ne desluşeşte rostul vieţii noastre pământene. Existenţa autentică a unui individ nu e de natură senzorială, nu se limitează la relaţiile ce le întreţine cu

lumea exterioară, ci valoarea ei se măsoară după rodnicia dragostei. *"Omul doar* -zice Moţa- *nu s-a născut pentru a trăi numaidecât un număr nu ştiu câţi de ani, ci ca prin faptele lui să se apropie de Dumnezeu ".*

El trebuie să se menţină permanent în sfera eului spiritual. Destinul lui supranatural nu-l va putea înfăptui decât cu preţul celor mai mari încercări. Chemarea lui Dumnezeu vine în conflict cu chemarea lumii, infinitul se va ciocni permanent cu finitul, ci acest antagonism, care va dura până la sfârşitul veacurilor, va provoca dureri nesfârşite. Cei care au descoperit taina existenţei lor pământene au ajuns în posesia unui adevăr, care îi întăreşte contra tuturor suferinţelor şi deznădejdilor. Biruinţa răului în lume este numai aparentă. Fixându-ne centrul de greutate al vieţii în lumea de dincolo, câştigăm certitudinea absolută în triumful final al binelui.

"Binefacerea convingerii noastre pe care o coboară Sfânta Înviere în sufletele noastre, privitoare la incontestabila biruinţă a Binelui Dumnezeiesc împotriva puterii Răului. Biruinţă absolut sigură. Biruinţa care, dacă nu mai poate fi câştigată pe căile omeneşti, cu respectul legilor obişnuite ale vieţii pământene, atunci recurge la ajutorul şi intervenţia harului ceresc al Creatorului.

"Nimic n-ar mai fi rămas din lupta Mântuitorului pentru Bine şi Adevăr, dacă ar fi fost lăsate de Părintele Ceresc să se întâmple cele sortite de legile pământului. Iisus mort, plecat pentru totdeauna dintre oameni, discipolii fugiţi şi urmăriţi de teamă şi chiar de îndoială, Biserica încă neîntemeiată, Caiafa triumfător cu toţi ai lui, toate acestea ar fi făcut să dispară repede simţirea efortului de mântuire al blândului Nazarinean. Căci aşa cereau, fără putinţă de înduplecare, legile pământeşti, ale morţii, ale minciunii şi ale slăbiciunii oamneşti".

"Atunci Bunul Părinte interveni. Şi Binele, Adevărul triumfară chiar împotriva legilor omeneşti".

"Legea morţii fu răsturnată şi în locul ei Sfânta Înviere veni să dărâme din temelii puterea care triumfase cu trei zile mai înainte. În locul biruitoarei cetăţi diavoleşti a fariseilor,

omenirea primi, spre adăpost mântuitor în decursul veacurilor, Biserica, creştinismul. Slăbiciunea, laşitatea, micimea omenească, fură ele înşile desmoştenite din sânul omenesc al aleşilor, iar în locul lor coborî harul Duhului Sfânt cu divine puteri invincibile. Am avut astfel, după Iisus, nesfârşitul şir al Apostolilor, al sfinţilor părinţi ai bisericii, ai celorlalţi sfinţi şi martiri, care răspândiră şi întăriră Biserica""

În învierea lui Iisus se cuprind şi sorţii biruinţelor omeneşti, ale dreptelor biruinţe omeneşti. Când conştiinţa omenească este transfigurată de dragoste, urmărind numai realizarea binelui, câştigă un aliat mult mai puternic decât toate posibilităţile noastre la un loc : *"darul pe care ni-l trimite azi Iisus : certitudinea absolută în biruinţa adevărului, împotriva tuturor, chiar şi împotriva legilor eterne ale pământului".*

Înfrângerile pe care le suferim, deznădejdea care ne pustieşte sufletul, durerile care înnegurează şi ultima fărâmă de rezistenţă din noi, nu sunt decisive pentru soarta unei lupte, dacă stăruinţa noastră spre bine a rămas neatinsă. Esenţial este să luăm aminte la Învierea lui Hristos, să nu pierdem legătura cu Dumnezeu, care nu va lăsa fără sprijin pe cei ce se jertfesc pentru aşezarea *"Dumnezeeştei Sale Dreptăţi".*

S-a pus deseori în discuţie, chiar în rândurile legionare, folosul jertfei lui Moţa pentru lupta naţională. O judecată prea mult alterată de elemente omeneşti nu-i va descoperi niciodată profunda ei semnificaţie. Jertfa lui Moţa s-a inspirat din Învierea lui Hristos : ajutorul care vine de Sus atunci când toată truda omenească pare zadarnică, când nici un suflu de speranţe nu mai adie în inimi. *"Rodul scump, deşi adesea dureros al jertfei pentru Cruce şi neam, este această mână protectoare pe care ţi-o întinde Dumnezeu, atunci când vrednicia omenească nu s-a lăsat răpusă de rău. Căci Dumnezeu nu poartă cu carul biruinţei decât pe cei viteji, pe cei care se ştiu pierde pentru a-şi răscumpăra neamul şi sufletul".*

"Biruinţa morală pe care o vom câştiga noi în Spania -cu orice jertfă- va fi mult mai mare pentru lupta naţională,

decât tot ce-am putea face în restul vieţii noastre, ba şi dincolo de ea… Acesta este adevărul".

"Şeful legiunii râde de moarte", scrie Căpitanul într-o circulară, iar în conversaţii cu legionarii avea obiceiul să spună : *"moartea nu este o hârcă bătrână, cum îşi închipuie lumea, moartea este o fată frumoasă".*

"Moartea numai moartea legionară Ne este cea mai scumpă nuntă dintre nunţi... " au cântat mii şi mii de legionari care au căzut apoi în lupte. Din perspectiva dragostei creştine, moartea devine un accident al existenţei. Teama de necunoscutul morţii, cea mai teribilă dintre maladiile sufletului, cea mai rebelă formă de sclavie, se risipeşte în văpaia dragostei. Dragostea deplină dizolvă aspectul terifiant al morţii şi înalţă sufletul într-o regiune de fermitate, încredere şi seninătate. *"În iubire nu este teamă, ci iubirea desăvârşită alungă frica".* (I, Ioan, 4, 18). Dragostea nu se teme de moarte, *"pentru că nu caută ale sale";* ceea ce se teme în noi este conştiinţa vinovată de săvârşirea răului, păcatul, care este opusul dragostei, non-creaţia, neantul, golul, nefiinţa. Umplându-ne sufletul de dragoste, alungăm răul din noi, care este cauza producătoare a temerii. *"Frica merge alături de pedeapsă, iar cel ce se teme, nu este desăvârşit în iubire".* (I, Ioan, 4, 18).

Moartea a intrat în lume odată cu păcatul şi va pieri odată cu el. Paradoxul existenţei umane, sinteza de finit şi infinit, se va rezolva în favoarea infinitului. Trebuie să smulgem morţii masca ei hidoasă, trebuie să o deposedăm de mitul forţei ei înfricoşătoare. Moartea e numai urmarea finitudinii umane, iar teama ce-o avem, angoisse-ul ce ne deşiră sufletul, sunt subterfugiile păcatului, care ştie că va suferi o înfrângere decisivă pe tărâmul celălalt. Păcatul se teme de razele Învierii. Moartea e disoluţia tovărăşiei finit-infinit, e încetarea perioadei de servitute pământeană, la care am fost condamnaţi prin greşeala primului om. Prin moarte supravieţuieşte numai dragostea, elanurile creatoare, şi cad ca un lest toate reziduurile nefiinţei.

Trebuie să ne eliberăm de teroarea morţii. Să nu facem din ea piesa fundamentală a existenţei. Căci Hristos, prin Învierea Lui, i-a dat morţii lovitura de graţie. Să ne lărgim orizontul existenţei, înglobând în ea şi viaţa de dincolo de moarte. Şi aici pe pământ să trăim în cadenţa ei nemuritoare.

Nu spre moarte, ci spre Înviere trebuie să ne concentrăm toată grija. Ceea ce va fi după moarte. Dacă e un eveniment care va decide soarta noastră, şi aceasta pentru totdeauna, este Învierea şi nu moartea. Momentul acela sublim când interiorul şi exteriorul nu vor mai fi separaţi de moarte. Dar cum ne vom înfăţişa înaintea lui Hristos în ziua judecăţii ? îmbrăcaţi sau goi ? Cu personalitatea noastră reconstituită prin dragoste în decursul vieţii pământeşti sau devorată de hăurile neantului ?

PARTEA A DOUA

NEAMUL

I. *ORIGINEA NEAMURILOR*

În capitolele precedente, din nevoia de a explica structura individului, am anticipat asupra componenţei unui neam, arătând că ceea ce îi defineşte fiinţa, este sufletul său nemuritor. Neamurile ca şi invizii descind din lumea supranaturală şi numai ca urmare a acestui act de naştere transcedental se plăzmuieşte şi imaginea lor materială. Principiul dătător de viaţă al unui neam este un principiu spiritual şi acesta asimilează din lumea exterioară elementele de care are trebuinţă pentru a se înfăţişa în forme văzute şi a-şi lua o identitate istorică.

Dacă părăsim partea de mister în care sunt învăluite naţiunile şi ne limităm la înfăţişarea lor perceptibilă, considerându-le realităţi naturale, ne vom izbi de greutăţi imposibil de trecut pentru a le defini fiinţa. Ideea de naţiune este recalcitrantă logicii conceptului. Istoricii, sociologii şi toţi reprezentanţii ştiinţelor sociale se găsesc într-o situaţie penibilă, deoarece nu pot oferi naţiunii un suport logic, universal valabil. Toate definiţiile ce ni le oferă Dreptul, Istoria, Sociologia şi alte discipline sunt incomplete sau vulnerabile. Nu există unitate de gândire referitor la conceptul de naţiune. Definiţiile se bat cap în cap într-o învălmăşeală de nedescris. Cu toate că naţiunile ne stau imediat la îndemână, căci trăim în mijlocul lor, şi putem face o analiză pe viu a constituţiei lor, totuşi nu s-a ajuns până acum la un consens logic a ceea ce se cheamă o naţiune. Nici una din numeroasele teorii despre neam nu se bucură de o acceptare unanimă. Ştim ce e o plantă, o specie animală, dar această *"realitate naturală "* scapă clasificărilor.

Pentru a ne convinge de acest adevăr, n-avem decât să ne angajăm şi noi în dezbaterea conceptului de naţiune. Vom constata că contradicţiile sunt provocate tocmai de stricata aplicare a metodei introductive, care, în alte domenii, a dat rezultate excelente. În sânul colectivităţii naţionale, ce-o supunem examenului minţii noastre, vom descoperi anumite caracteristici, comune tuturor indivizilor ce compun acea colectivitate. Aceste elemente, conform regulilor logice, constituie esenţialul acestei naţiuni, formula ei de permanenţă şi identitate istorică. Ce se întâmplă însă ? Când extindem cercetările asupra altor popoare şi repetăm procesul, când înglobăm în sfera noastră de investigaţie alte etnii, aceste caracteristici comune, presupuse a reprezenta esenţa unei naţiuni şi a constitui prin urmare conceptul de naţiune, nu se repetă cu regularitate. Dacă s-ar face un tablou sinoptic al factorilor constitutivi ai unei naţiuni, s-ar vedea că linia lor grafică este întreruptă din loc în loc. Chiar factorii etnici proeminenţi, limba teritoriul, istoria comună, religia sau cultura naţională, nu apar la toate naţiunile ; când unul când altul este absent din tabloul general. Şi atunci ce înseamnă asta ? După normele logice de constituire ale conceptului, toţi aceşti factori fiind loviţi de excepţie, trec în categoria accidentalului şi prin urmare nici unul dintre ei nu poate fi proclamat notă esenţială a naţiunii. Procedând strict logiceşte, ajungem în impas şi conceptul de naţiune nu poate fi edificat, căci baza lui de definire este fluidă. Din toată bogăţia de manifestare a unei naţiuni nu rămâne, după ce am trecut-o prin ciurul logicii, decât o idee vagă, un cuvânt fără nici un suport în lumea conceptelor. Nu putem descoperi nicăieri caracteristicile esenţiale ale naţiunii, atâta vreme cât continuăm să o considerăm ca o realitate naturală.

Şi atunci vin alţi teoreticieni şi spun : dacă naţiunile nu se pot recunoaşte nici în limba lor, nici în teritoriul lor, nici în istoria lor, atunci trebuie să deplasăm accentul de la colectivitate spre individ. Cum toate legăturile vizibile dintre membri unei naţiuni se adeveresc a fi accidentale şi deci fără capacitate de a forma conceptul ei, atunci trebuie să ne adresăm individului, să

vedem dacă nu descoperim în propria lui constituţie elementul creator de neam. Iată cum de la o teorie, care oricum era mai aproape de adevăr, aceea a elementelor comune unui grup etnic, se trece la extrema ei, la o teorie atomistă, care descompune naţiunea în indivizi. Pentru aceşti teoreticieni, substratul unei naţiuni l-ar constitui un fel de necontrolabilă şi obscură "voinţă socială", care s-ar plăsmui din adeziunea zilnică a voinţelor individuale şi care ar avea nevoie, ca să existe şi să creeze naţiunea, de comsimţământul mereu reînoit al membrilor ei. Individul construieşte neamul, dar numai pe porţiunea de timp în care interesele lui coincid cu ale altor indivizi. Naţiunea n-ar mai fi, după această teorie, decât un agregat de interese întâmplătoare, un joc mecanic al voinţelor individuale, care astăzi pot ţine împreună, dar mâine se pot desface şi reconstitui într-un nou ansamblu colectiv.

Deşi din punct de vedere logic, teoria mecanicistă sau atomistă a societăţii pare mai bine fundată decât cea istorico-tradiţionalistă, care nu o scoate la capăt cu procesul abstacţiunii, totuşi ne dăm seama că această teorie este respinsă de realitate. Experienţa zilnică o condamnă fără drept de apel. Dacă eliminăm din structura unui neam şi limba, şi moravurile, şi istoria ei, şi pământul pe care locuieşte, materialmente naţiunea se evaporează. Şi cum trăim într-o lume perceptibilă, nu ne-am putea recunoaşte apartenenţa etnică, când toate aceste proiectări sensibile ale entităţii naţionale ar dispărea.

Teza istorico-tradiţională, a constantelor unei naţiuni, a acelor forţe obiective care ar exista pe deasupra indivizilor, legându-i trainic de neam, deşi nu dă satisfacţie legii conceptului, e mult mai aproape de adevăr. Aceşti factori reprezintă efectiv naţiunea şi numai planul lor de interceptare trebuie schimbat. Aceşti factori constituie numai exterioarele unei naţiuni, realitatea ei din afară, cadrul ei perceptibil, indispensabil pentru a se afirma în istorie, în lumea sensibilă, realitatea ei interioară. Când se atribuie unei naţiuni limbă, teritoriu, moravuri proprii, religie, tradiţii etc… nu se spune un neadevăr, dar nu se spune totul. Enumerarea elementelor ei constitutive nu este completă.

Se lasă la o parte tocmai factorul ei fundamental, de origine transcedentală, acela care o cheamă la viaţă, care îi dă naştere, care îi călăuzeşte destinul şi îi condiţionează încorporarea ei în lumea materială. Teza istorico-tradiţională limitează naţiunea la ansamblul mijloacelor de obiective ale sufletului ei nemuritor şi renunţă tocmai la acest factor din care emană realitatea ei văzută.

Din perspectiva transcedentului, se explică simplu şi felurimea de factori care intră în componenţa popoarelor. Substanţa spirituală a unui neam, din care descinde imaginea lui vizibilă, reprezintă o lume în sine, o concepţie de viaţă, un univers aparte.

Şi atunci sufletul unui neam, înzestrat cu impulsuri autonome de desfăşurare, este firesc ca să manifeste anumite afinităţi selective în lumea materială, când se incorporează. Ceea ce pentru un popor poate fi de o importanţă covârşitoare, de pildă limba, pentru o altă naţiune poate să nu aibă aceeaşi valoare sau chiar să-i lipsească cu desăvârşire. Fiecare neam se va întrupa după cum îi indică predispoziţiile sale imanente. E imposibil de a reduce un neam la altul, pentru a face pe placul logicii, constituind după normele clasice conceptul de naţiune, pentru că fiecare neam se realizează după o formulă proprie şi care convine exclusiv fiinţei lui. Nu există două neamuri identice ca structură logică. Orice idee despre naţiune am elabora, luând ca bază viaţa ei istorică, supusă problemelor logice, va fi anulată. Numai dacă introducem elementul supranatural, numai dacă ridicăm neamul din categoria istorico-socială la categoria spirituală, vom regăsi aceeaşi notă la toate popoarele şi cu ea vom constitui conceptul de neam, transformându-l într-o valoare universală. Neamul este o energie colectivă de tip spiritual, desprinsă din împărăţia lui Dumnezeu, care irupe în istorie şi îşi caută loc şi aşezare pe pământ, după un plan prestabilit de Creator.

Să ne întoarcem acum de la colectivitate la individ şi să stabilim relaţiile lui cu neamul din noua perspectivă în care ne-am fixat. Religia creştină afirmă despre individ că este înzestrat cu suflet nemuritor şi toate activităţile lui pământene stau sub semnul vieţii de dincolo. E ciudat, totuşi, cum acelaşi

individ, luat ca membru al unei naţiuni, să-şi piardă brusc reflexele supranaturale şi să decadă în ordinea relaţiilor naturale. Singuratic, tot ce făptuieşte are rezonanţă în cer, reunit în sânul comunităţii naţionale, faptele lui se desprind de suportul eternităţii şi intră în lumea lucrurilor care mor. Cum e posibil acest antagonism, acest dublu etalon în valorizarea faptelor omeneşti, după cum priveşti viaţa lui singuratică sau viaţa lui reunită în grup ? Cum se explică această antinomie între individul ce se afirmă în istorie şi individul ce se reconstituie în cer ? Unitatea lui fundamentală rămâne doar neschimbată. E acelaşi suflet care se proiectează în toate faptele lui, private sau publice. De vreme ce fiinţa spirituală a individului nu poate fi despicată în două, nu i se pot aplica nici măsuri diferite în cântărirea faptelor lui. Istoria, la a cărei creaţie participă individul, urcă şi ea spre cer, pentru a fi supusă judecăţii Divine cu tot noianul ei de păcate şi lucruri bune.

De altă parte, este de neimaginat ca toată truda istorică a popoarelor, toate sacrificiile lor pentru libertate şi independenţă să fie condamnate la o dispariţie totală, să nu cunoască şi ele, în perspectiva finală a sfârşitului acestei lumi, o judecată supremă, un sens de realizare universal, care este de resortul Divinităţii.

În filozofia existenţei, accentul cade pe persoana umană, pe existenţa intimă a eului. Neliniştile individului în faţa morţii, angoisse-ul ce-l năpădeşte la contemplarea nimicului în care va dispărea, formează baza de speculaţie a acestei filozofii. Dar există şi o altă formă de *"angoisse ",* mult mai chinuitoare decât neliniştea ce-l încolţeşte pe individ când stă aplecat asupra destinului său singuratic. Este angoisse-ul unei naţiuni. Pătimirea individului ce simte fâlfâirea morţii deasupra neamului său depăşeşte în intensitate orice problematică personală. Individul este gata să-şi sacrifice viaţa pentru ca să-şi salveze neamul, convins fiind că se împlineşte pe un plan superior de existenţă. Dar cine îşi sacrifică viaţa, bunul suprem de care dipune individul în lumea aceasta, dacă n-ar exista ceva mai de preţ decât viaţa, care să merite acest sacrificiu ? Toate durerile personale se vindecă cu timpul; numai durerile neamului nu le

vindecă timpul. Secole şi milenii tânjesc indivizii, generaţii după generaţii, după dreptatea neamului. Există şi o mistică naţională, analoagă misticii religioase. Chinurile patriei cotropite de duşmani ne îndreaptă privirile spre patria cerească a neamului, de unde aşteptăm, oricât de târziu, reînvierea lui. E neamul *"de dincolo"* care trezeşte în noi spiritul de dragoste şi de jerfâ pentru neamul oprimat şi care ne alimentează încontinuu nădejdea în viitoarea lui biruinţă.

Mai sunt şi alte *"anomalii",* ce nu-şi găsesc o explicaţie satisfăcătoare, dacă nu recunoaştem originea supranaturală a neamurilor. Există şi sfinţi naţionali. Biserica a ridicat la rangul de sfinţi persoane ce-au tras spada în apărarea neamului lor. Un caz care vorbeşte de la sine este al Ioanei D'Arc. Biserica a preamărit pe Fecioara din Orléans, pentru că a recunoscut în acţiunea ei războinică o intervenţie Divină în istorie. Poporul francez era încărcat de roade şi promisiuni şi stingerea lui din istorie ar fi însemnat o mare pierdere pentru omenire. Atunci Dumnezeu s-a decis să-1 apere de vrăjmaşi şi să-1 ajute să-şi recâştige rangul ce i se cuvenea în istorie. Pentru a-l salva din primejdia de moarte în care se zbătea, a ales ca împlinitor al planurilor Sale pe umila păstoriţă din Domremy, delegându-i în acest scop puteri supranaturale. Acest episod din istoria Franţei trebuie interpretat în sensul că soarta neamurilor nu-i este indiferentă lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, Îl îngijorează şi Îl doare când o vrednică naţiune este ameninţată de duşmani. Când un popor iubit de Dumnezeu se află la grea cumpănă, Dumnezeu îi întinde o mână de ajutor, ca să-şi poată recâştiga libertatea naţională şi astfel să-şi poată împlini chemarea istorică.

Se spune că întreaga istorie a omenirii, cu toate popoarele ce o compun, ar avea un ţel final. Nimic mai adevărat şi mai conform şi doctrinei legionare. Planul Divin ar consta în atingerea unui stadiu de fraternitate între toate popoarele lumii atât de înaintat încât războaiele să devină practic imposibile şi în locul luptelor fratricide pustiitoare să se încingă numai întreceri spirituale şi culturale. Cu triumful acestui spirit de înfrăţire universală, s-ar inaugura era lui *"Civitas Dei"* în istorie.

O gravă obiecţie se ridică împotriva acestei viziuni paradisiace a istoriei. *"Civitas Dei"* nu-i realizabilă atâta vreme cât considerăm neamurile părţi integrante ale naturii. Dacă neamurile sunt realităţi naturale, atunci raporturile dintre neamuri sunt reglementate de legea celui mai tare, atunci triumfa legea junglei, *"legea peştilor din mare şi a fiarelor din pădure",* cum spune Corneliu Codreanu. Când un popor împilează pe altul sau îl desfiinţează, cum s-au întâmplat atâtea tragedii în istorie, se împlineşte pur şi simplu o lege a naturii, ca naşterea sau moartea, cum cad frunzele din copac toamna sau cum crapă pietrele de ger. A ridica proteste sau a târî pe vinovaţi în faţa justiţiei e o inepţie, căci nu condamni un om, ci o lege a naturii. Odată admisă egalitatea naţiune-realitate naturală, trebuie să admiţi şi legea care guvernează întreaga natură. Istoria devine un sector al naturii, o luptă continuă de supravieţuire între popoare şi *"homo homini lupus ",* legea ei fundamentală.

"Civitas Dei" nici teoretic nu se poate funda atâta vreme cât ţinem neamurile prizoniere ale naturii. Numai emancipând neamul din servitutile naturii şi legându-i destinul de lumea supranaturală, regula fraternităţii între toate popoarele devine regula istoriei universale şi *"Civitas Dei"* intră în sfera posibilităţilor de realizare.

Admiţând că, datorită acestor argumente şi altora, am accepta să interpretăm existenţa popoarelor din perspectiva transcedentului, îndată conştiinţa noastră ne întâmpină cu o nouă întrebare : cum se face trecerea de la infinitul de unde îşi au obârşia neamurile la finitudinea lor istorică ? Prin ce proces intim se desprind neamurile de la liziera absolutului pentru a lua forme perceptibile ? Un răspuns direct nu putem da. Aici ne aflăm în faţa unei enigme. Suntem noi oare mai bine instruiţi asupra corelaţiei psiho-fizice a omului ? Misterul convieţuirii între trup şi suflet în persoana umană a rămas până astăzi nedezlegat. Omul se trezeşte din naştere a avea un trup şi un suflet, dar nimeni n-a pătruns până acum tainele acestei îngemănări, în care nici o parte, oricât şi-ar explora domeniul propriu, nu dă de urmele celeilalte.

Tot astfel e înconjurată de mister şi naşterea neamurilor în lume. Nu se poate constata mai mult decât că la un moment dat apar noi neamuri în lume. Un lucru ne este îngăduit a cunoaşte din experienţă : că neamurile noi apărute utilizează pentru zidirea propriei lor fiinţe materialul uman disponibil din destrămarea altor popoare. În cursul frământărilor istorice, unele naţiuni dau semne de slăbiciune internă şi nu-şi mai pot ţine laolaltă indivizii ce le compun ; altele se dezintegrează sub presiunea altor forţe ostile şi atunci aceste mase umane, scăpate din orbita unai naţiuni, formează o materie primă de care se folosesc alte popoare şi care intră în compoziţia lor. Din sfărâmături de rase şi popoare, se încheagă o nouă unitate etnică, graţie energiei spirituale cu care e înzestrat neamul recent apărut în istorie. Imaginea interioară a noului neam se imprimă indivizilor care cad în sfera lui de atracţie şi îi înglobează traiectoriei lui istorice. Aşa se explică de ce un popor nu e o colecţie de indivizi, de fragmente etnice sau de însuşiri juxtapuse, ci apare întotdeauna ca un tot armonios, ca un nou născut -reflex al sufletului său nemuritor.

II. *STR UCTURA NA TIUNII*

Corneliu Codreanu distinge trei factori constitutivi în formarea poporului nostru :

1. Un patrimoniu biologic : carnea şi sângele.
2. Un partimoniu material : pământul ţării şi bogăţiile lui.
3. Un patrimoniu spiritual : concepţia lui despre Dumnezeu, lume şi viaţă, onoare şi cultura lui.

Prin patrimoniu biologic se înţelege constituţia fizică a indivizilor ce compun un popor. Grupurile etnice se deosebesc

sub aspect corporal : indicele sangvin, indicele cranian, culoarea ochilor, a pielii, a părului, statura, trăsăturile feţei, formează un complex somatic, secific fiecărui popor. Dar aceste carateristici biologice nu trebuie confundate cu rasa. Rasa există. Ele sunt varietăţi ale speţei umane, determinate de lucrarea puterilor naturii asupra omului : climat, mediu geografic, hrana, etc. Un popor utilizează materialul rasial ce-i stă la dispoziţie conform impulsurilor sale interioare. Formula lui biologică este expresia formulei lui sufleteşti. Aceeaşi rasă poate intra în componenţa mai multor popoare, după cum un popor îşi poate aduna materialul de construcţie din mai multe rase.

Dar aspectul fizic al unui popor reprezintă ceva mai mult decât o combinaţie de elemente rasiale. Zbuciumul sufletesc al unui popor, încordările la care a fost supus în cursul existenţei lui istorice, se transmit imaginii lui exterioare, dându-i o înfăţişare aparte. Există un tip de român cu toate că, luaţi individual, cutare sau cutare român ar putea face parte tot aşa de bine şi din alt neam. Expresia feţei, mai ales, are un ce nedefinit, caracteristic fiecărui popor.

Patrimoniul material cuprinde "pământul ţării şi bogăţiile lui". Aici e necesar să adăugăm că alipirea ce-o arată un popor ţării lui depăşeşte interesul de-a poseda o bază materială de existenţă. Teritoriul naţional este mai mult decât o arie de exploatare : este patria strămoşilor noştri, locul unde aceştia au văzut lumina zilei şi au închis ochii. Fiecare colină, fiecare pârâu, fiecare colţ de stâncă, trezesc în sufletul nostru amintiri vii şi înduioşătoare. Cadrul geografic este mărturisitorul mut al frământărilor istorice prin care a trecut un popor. Aceleaşi şesuri, aceiaşi munţi, aceeaşi Dunăre, s-au oglindit în sufletul altor rânduri de români. Viaţa unui popor transfigurează peisajul indiferent al naturii, asociindu-l creaţiei lui. Numai cei ce trăiesc în comuniune spirituală cu neamul, pot să descopere frumuseţile pământului în care s-au născut, căci numai lor le vorbeşte murmurul apelor, freamătul codrilor şi bătaia lanurilor de grâu.

Prin aceşti doi factori, patrimoniul biologic şi cadrul geografic, neamul îşi dezvăluie prezenţa lui în lume, dar numai

în mod indirect, prin mijlocirea materiei, prin urmele ce le lasă, ca o amprentă, apariţia lui în natură. În patrimoniul spiritual, personalitatea unei naţiuni se exprimă direct şi plenar, fără intermediari, fără mijlocirea materiei, reprezentând imaginea ei autentică.

Patrimoniul spiritual al unei naţiuni, cum ne învaţă Căpitanul, are trei părţi principale, trei momente distincte, trei etape de realizare, care decurg una dintr-alta şi a căror relaţie de dependenţă trebuie bine aprofundată:

a) "Concepţia lui despre Dumnezeu, lume şi viaţă. Această concepţie formează un domeniu, o proprietate spirituală. Frontierele acestui domeniu sunt fixate de marginile strălucirii concepţiei lui. Există o ţară a spiritului naţional, ţara viziunilor lui, obţinute prin revelaţie şi prin sforţare proprie.

b) Onoarea lui ce străluceşte în măsura în care neamul s-a putut conforma, în existenţa sa istorică, normele izvorâte din concepţia lui despre Dumnezeu, lume şi viaţă.

c) Cultura lui : rodul vieţii lui, născut din propriile sforţări în domeniul gândirii şi al artei. Această cultură nu este internaţională. Ea este expresia graiului naţional, a sângelui. Cultura este internaţională ca strălucire, dar naţională ca origine ".

Concepţia unui popor despre "Dumnezeu, în lume şi viaţă" reprezintă formula lui de trăire spirituală, specificul naţional al gândirii lui, care-l individualizează şi-l distinge de alte neamuri. De aici trebuie să plecăm, de la acesta viziune interioară, de la această dată fundamentală, pentru a înţelege dezvoltarea unui popor, istoria lui şi cultura lui. Cum ajunge un popor la cunoaşterea patriei lui spirituale ? Cum descoperă ţara spiritului naţional, a cărei caracteristică principală este că reprezintă un fapt unic şi inalienabil, un fel de suveranitate intelectuală, care nu se mai repetă la un alt popor ? *"Prin revelaţie şi sforţare proprie",* răspunde Corneliu Codreanu. Revelaţia este un mijloc excepţional de contact cu lumea supranaturală şi când se coboară asupra vieţii unui neam este semnul graţiei Divine. Există aşadar o forţă de sus în jos, care

descoperă indivizilor ce aşteaptă neamul de la ei, ce sens de realizare al istoriei lui. Dar există şi o altă cale, posibilitatea ca indivizii înşişi să pătrundă în lumea de visuri şi idealuri a neamului lor, prin efort propriu, prin contemplarea valorilor create de el.

Concepţia unui neam despre Dumnezeu, lume şi viaţă echivalează cu rostul vieţii lui pe pământ. El trebuie să lupte pentru a-şi desfăşura potenţialul său creator în conformitate cu această intuiţie internă, cu această viziune poetică a direcţiei lui de realizare. Această aspiraţie, această tensiune în care trăieşte un popor pentru a întruchipa aievea, în istorie şi în cultură, concepţia lui de viaţă se cheamă *"misiunea lui istorică", "destinul său naţional". "Nouă românilor, neamului nostru, ca oricărui neam din lume, Dumnezeu ne-a sădit o misiune, Dumnezeu ne-a hotărât un destin istoric ".*

"Cea dintâi lege pe care un neam trebuie să o urmeze este aceea de a merge pe linia acestui destin, împlinindu-şi misiunea încredinţată ",

Termenii folosiţi de Căpitan în textul de mai sus, *Dumnezeu ne-a sădit o misiune, Dumnezeu ne-a hotărât un destin,* nu trebuie să ne inducă în eroare, atribuindu-i o interpretare fatalistă în istorie. Este adevărat că Dumnezeu poate încredinţa o misiune unui popor, îi poate inspira prin revelaţie o linie de conduită, dar această indicaţie a voinţei divine nu e tot una cu blocarea libertăţii unui popor, cu confiscarea destinului său pentru scopurile Divinităţii. Dumnezeu poate încredinţa o misiune unui popor, dar acel popor este liber să o îndeplinească sau nu. Avem exemplul evreilor care au fost aleşi de Dumnezeu ca să păstreze dreapta credinţă în mijlocul unei lumi aflate în descompunere, fără ca libertatea lor naţională să fi suferit vreo atingere prin această precizare de Sus a rosturilor lor pământene. Cea mai mare surpriză a istoriei evreeşti este tocmai că s-a dezvoltat într-o direcţie opusă planurilor Divine.

Destinul unui popor nu este la discreţia unor forţe oarbe sau a unor misterioase sentinţe Divine, ca în politeismul greco-roman. Esenţialul unui neam îl constituie substratul lui spiritual

şi semnul distinctiv al spiritului este libertatea desăvârşită de realizare. Spiritul e acelaşi pretutindeni. El nu face excepţie nici atunci când participă la creaţia neamurilor. Principiul de realizare din interior, caracteristic persoanei umane, guvernează şi fiinţa popoarelor. În virtutea acestei autonomii de constituire, neamul ia forme originale în toate manifestările lui. Nucleul creator al neamurilor nu se repetă în serie, ci fiecare se afirmă conform unor înclinaţii proprii, dând naştere unor întocmiri speciale, unor lumi diferite, aşa cum fiecare individ constituie un univers aparte. Din momentul ce un popor apare în lume, este înzestrat cu diferenţialele specificului său naţional, graţie prerogativelor de auto-determinare pe care le posedă spiritul din care s-a zămislit. Fiecare neam se avântă în istorie pe un drum pe care numai el îl cunoaşte, realizând o formulă de manifestare care îi aparţine lui în mod exclusiv.

Cine primejduieşte libertatea popoarelor nu este Dumnezeu, care, cum am văzut, nu le impune nici o servitute, ci doar le ajută ca să-şi descopere raţiunea lor de existenţă în lume, ci propria lor superficialitate, frivolitatea cu care tratează această chestiune fundamentală a destinului lor. Singura obligaţie a unui neam este să vegheze cu pasiune ca să nu-şi înstrăineze libertatea interioară, ca să nu-şi compromită elanurile creatoare, pierzându-şi prerogativele sufletului. Declinul unui neam începe, cu toate aparenţele momentane de strălucire, atunci când a părăsit linia ideală a existenţei lui şi îşi consumă puterile în întreprinderi de ordin secundar, atunci când a pierdut contactul cu eternitatea şi nu se mai consideră legat de o ordine supranaturală.

Există trei posibilităţi ca un neam să devieze de la linia lui adevărată de creaţie şi realizare :

1. Atunci când cade în greşeala de a confunda ţelul ideal al istoriei lui, "destinul său naţional", cu un ţel concret al ei. Idealul unui popor, misiunea unui popor, nu este ceva care să se poată defini în cadrul vremii, ci mai degrabă o stare de spirit, o filozofie, o atitudine faţă de eveniment, care se afirmă în toate momentele lui de viaţă. Ori de câte ori se produce această

substituire a sensului general al istoriei unui neam cu obiectiv limitat, care e resortul uneia sau mai multor generaţii, neamul se înfundă într-un drum fără ieşire. Căci odată acest ţel realizat, odată o revendicare istorică satisfăcută, ce se întâmplă cu energiile lui, cu preocupările lui, cu viitorul lui ? Vor fi lipsite de elementul lor coordonator şi se vor desfăşura anarhic. "Idealul" ce-a concentrat până atunci în focarul lui toate forţele unui neam dispărând de la orizont, va lăsa în urma lui o ambianţă nedesluşită. Naţiunea se va transforma într-o masă de oameni care nu mai ştiu de ce să se ţină, ce îndreptar să urmeze. În viaţa unei naţiuni intervine o ruptură de direcţie, un hiatus istoric, care poate avea cele mai grave consecinţe. E ca un om a cărui tensiune slăbind, se simte rău. În aceste perioade de vacanţă politico-istorică se cheltuiesc, fără nici un sens durabil şi constuctiv, timpul, preocupările şi energia unui neam şi se răspândesc în sânul lui cu repeziciune germenii disoluţiei sociale.

Acest fenomen de derută politică şi spirituală l-am trăit şi noi, românii, după întâiul război mondial. După ce idealul unităţii naţionale, spre a cărui împlinire s-au concentrat speranţele şi sforţările mai multor generaţii, s-a realizat în 1918, conducătorii de atunci ai României nu ştiau cu ce să umple vidul lăsat în suflete tocmai de România Mare, tocmai această splendidă victorie hărăzită de Dumnezeu neamului nostru. Neavând o viziune de ansamblu a istoriei româneşti, prizonieri ai momentului pe care l-au trăit, nu s-au putut ridica peste contemplarea operei săvârşite şi această sterilitate de concepţie voiau să o impună şi noilor generaţii. Viitorul era pentru ei golit de probleme esenţiale şi singura lor datorie li se părea a fi să apere patrimoniul câştigat cu sacrificiile războiului. Au adoptat o atitudine pasivă şi defensivă care nu poate duce în final decât la ruina României Întregite. Conducătorii de după război nu s-au consultat cu neamul, nu s-au adresat concepţiei lui de viaţă, pentru a vedea ce aplicaţie nouă poate izvorî din ea, în concordanţă cu împrejurările politice schimbate.

2. Atunci când un popor substituie concepţia lui de viaţă, care e de natură spirituală, cu ţeluri politice nerezonabile, cu

"misiuni istorice" expansioniste, care tind la subjugarea altor popoare şi la crearea de imperii. Pentru a da mai mare impuls acestor *"idealuri",* conducătorii acestor popoare le proclamă a fi mesaje Divine, porunci dintr-o altă lume, care au predestinat acel popor la o faimă universală. Imaginea falsă ce şi-au făurit-o aceste popoare despre propriul lor destin istoric provoacă în sânul lor o febră mesianică, care le târăşte în conflicte interminabile. Avem exemplul imperialismului otoman sau al imperialismului rusesc sau al celui de-al Treilea Reich German. Astfel de *"misiuni"* nu răsfrâng luminile cerului şi nu pot fi aşezate sub ocrotirea lui Dumnezeu; ele sunt rezultatul unui dezechilibru în viaţa unei naţiuni. Popoarele care se lasă corupte de acest destin denaturat, îşi complică existenţa cu o construcţie statală artificială şi costisitoare, care le consumă cele mai bune energii şi le îndepărtează de la adevărata lor menire. Aceste construcţii imperialiste nu durează, îşi dezvăluiesc mai curând sau mai târziu şubrezenia lor şi sfârşesc totdeauna în oboseală, prăbuşire şi moarte. Popoarele care au deţinut odinioară ranguri de frunte în istorie sunt silite, sub imperiul epuizării, să cedeze locul altor naţiuni, suferă de o mare istovire interioară, care poate avea consecinţe funeste pentru viitorul lor.

3. Atunci când un popor consideră concepţia lui de viaţă o ideologie perfect rotunjită, o achiziţie definitiv încheiată. Atâta vreme cât un popor este viu nu se poate anchiloza într-un sistem de gândire, oricât de bun ar fi el. Personalitatea unei naţiuni trebuie să se manifeste prin reacţia lui specifică la eveniment, la împrejurările externe, prin modul său particular de a rezolva problemele politico-istorice ce i se pun şi nu prin forme încremenite de gândire. Când a ajuns la acest stadiu de "desăvârşire" înseamnă că i s-au epuizat posibilităţile creatoare. Concepţia de viaţă a unui popor reprezintă o imagine perfectabilă, o viziune ce se îmbogăţeşte fără încetare prin confruntarea continuă cu propria lui experienţă şi cu energiile creatoare ale noilor generaţii. Nici în scrierile Căpitanului şi nici în ale lui Ion Moţa nu vom descoperi nicăieri o definiţie a destinului naţional, o încercare de a formula în termeni dogmatici

metafizica poporului român. Ei au deschis neamului românesc un drum de mari posibilităţi, dar alte rânduri de români sunt chemate să adâncească noua direcţie, să exploreze imensităţile ei. Un fapt spiritual, cum e interiorul unui neam, nu poate fi supus unei analize raţionale. Spiritul este deasupra raţiunii şi nu poate fi introdus în canoanele ei. Ici, colo, în cultura românească, au apărut, ca nişte fulgere răzleţe, despicături din dimensiunea verticală a neamului. Opera eminesciană are acest avânt al marilor înălţimi şi a scos la lumină multe lucruri de valoare din peisajul spiritual al neamului. Frânturi de gând curat românesc întâlnim în scrierile mai tuturor poeţilor şi scriitorilor noştri, dar, din nefericire, nu există între ele o legătură organică. Eforturile unei generaţii se întrerup şi se pierd, în cursul timpului. E necesar să se creeze o tradiţie culturală eminesciană, o transmisie vie a descoperirilor făcute când se explorează domeniul spiritual al neamului. Acesta e rolul şcolii legionare, între alte rosturi: de a perpetua puritatea specificului naţional şi a-i asigura dinamica creaţiei.

Al doilea element constitutiv al patrimoniului spiritual este onoarea de neam. Concepţia de onoare naţională, aşa cum este îndeobşte cunoscută, se referă precumpănitor la prestigiul ce-l caută un neam în relaţiile lui cu alte neamuri. Onoarea unei naţiuni se confrundă de obicei cu rangul ce-l deţine acel neam în ordinea internaţională, ca urmare a forţei de care dispune în domeniul militar, politic şi economic. Sentimentul de mândrie al unei colectivităţi etnice este foarte sensibil la aprecierile străinilor şi reacţionează cu cea mai mare violenţă când este ofensat sau ignorat. Sub acest aspect onoarea unei naţiuni ar putea fi considerată cu mai multă dreptate ca expresia orgoliului naţional, pentru că ceea ce apără de fapt naţiunile când fac apel la demnitatea fiinţei lor nu este lealitatea lor în comportamentul cu alte popoare, nu este cavalerismul unei conduite, ci suprema lor încordare pentru a-şi afirma şi impune interesele lor egoiste. Se vorbeşte de atingeri aduse onoarei naţionale, când în realitate se pregătesc războaie de agresiune. Se recurge la această noţiune luminoasă pentru a întreprinde în numele ei acţiuni care n-au

nimic comun cu legile onoarei şi care mai degrabă dezonorează o naţiune.

Cu totul altceva înseamnă onoarea unui neam în accepţiunea ei nefalsificată, *"Ea străluceşte în măsura în care neamul s-a putut conforma, în existenţa sa istorică, normelor izvorâte din concepţia lui despre Dumnezeu, lume şi viaţă ".*

Concepţia de viaţă a unui neam, după cum am văzut, nu se poate naşte decât printr-un efort de autodeterminare al sufletului său nemuritor. Când este autentică, se recunoaşte după înfăţişarea armonioasă a întregii sale întocmiri. Din imanenţele spirituale ale unui neam nu se poate naşte decât o doctrină de largi perspective, lipsită de exclusivisme megalomane şi capabilă să îmbrăţişeze cu bunăvoinţă sforţările de creaţie şi afirmare ale altor popoare. Cum ar putea dragostea care sălăşluieşte într-o naţiune să vină în dezacord cu ea însăşi, pizmuind la alte popoare propria ei rodnicie, manifestată sub alte specifice naţionale ?

Demnitatea unui neam, onoarea lui naţională, înseamnă acordul permanent între istoria şi spiritualitatea lui. Ceea ce un neam a descoperit în interiorul lui, viziunea lui naţională despre lume şi viaţă, trebuie să pătrundă în toate actele vieţii lui şi să-i transfigureze existenţa. Dintr-o concepţie de viaţă ajunsă la maturitate nu se pot desprinde decât norme de mare corectitudine în relaţiile cu alte popoare. Respectul acestor norme, "măsura în care s-a conformat lor", arată gradul de strălucire al onoarei lui. Popoarele care asociază ideea de onoare isprăvilor lor istorice nu se mai răpun în lupte necurmate, nu-şi mai distrug valorile, ci devin colaboratoare ale lui Dumnezeu în planurile Lui de înnobilare şi salvare a lumii.

Concepţia unui popor despre Dumnezeu, lume şi viaţă aparţine resurselor lui intime. Este un fapt spiritual de circulaţie lăuntrică. Ca prezanţă exterioară, se manifestă în două categorii de fenomene : în istoria ei şi în cultura sa. Atât istoria cât şi cultura se nasc din obiectivitatea aceleiaşi concepţii de viaţă. Sunt două manifestări gemene, unite prin descendenţa lor dintr-o imagine comună. În istorie, concepţia de viaţă a unui popor are ca îndreptar legea onoarei naţionale. În cultură, ethosul naţional

se revelează în creaţiile de artă şi în operele marilor gânditori. Cultura are precădere faţă de istorie. Rostul istoriei este să asigure viaţa naţiunii, perpetuarea ei în timp, pentru ca aceasta să-şi poată produce rodul ei în domeniul culturii. Istoria constituie un baraj de protecţie al culturii. Ea trebuie să ferească naţiunea de incursiuni străine, de agresiunea altor popoare, de războaiele de cucerire pentru ca aceasta să aibă timpul, mijloacele şi liniştea necesară ca să-şi desfăşoare potenţialul creator în artă şi ştiinţă. Cultura este ţelul principal al existenţei unui neam pe pământ, iar istoria îi netezeşte calea, pentru a se putea desfăşura în toată plenitudinea. Istoria este viaţa unui neam, e lupta lui pentru existenţă, pentru satisfacerea trebuinţelor ei materiale, în timp ce cultura e *"rodul vieţii lui"* (Corneliu Z. Codreanu), e justificarea trăirii unei naţiuni în lume. Efortul istoric trebuie să stea în slujba culturii. Valoarea istoriei constă exclusiv în capacitatea ei de a crea condiţiile de dezvoltare ale unei culturi naţionale. Toate isprăvile unui neam care nu ţintesc spre acest obiectiv înseamnă istorie denaturată. Considerată sub acest aspect, istoria unei naţiuni devine o operă de cea mai dificilă instrumentare, care o apropie mult de caracteristicile culturii. Fără această străduinţă selectivă şi fără această detaşare de imediat, istoria unui neam nu reflectă decât un interes de cronică, chiar dacă întâmplările înregistrate ar fi de proporţii spectaculare.

Cultura fiind produsul geniului naţional, formele ei de manifestare vor diferi de la un popor la altul. Caracteristicile dominante ale unei culturi vor lua înfăţişări particulare, după poporul din care îşi trage seva. Două naţiuni nu pot da naştere aceleiaşi culturi, după cum valorile create de un popor nu-şi pot schimba patria de origine pentru a fi însuşite de alte arii spirituale. O cultură nu poate emigra aşa cum se face un transfer de capitaluri. Ideea de cultură cosmopolită sau internaţională reprezintă o terminologie absurdă, o asociaţie de concepte care n-au nici o raţiune să stea împreună. *"Cultura nu este internaţională. Ea este expresia graiului naţional, a sângelui.*

Cultura este internaţională ca strălucire, dar naţională ca origine ".

Această definiţie nu exclude influenţele culturale de la un popor la altul. O cultură de mari tradiţii atrage în orbita ei culturi de stadiu începător. Acestea rămân în sfera ei de atracţie până ce se maturizează, pentru ca apoi să se desprindă şi să-şi urmeze destinul lor propriu. Dacă un popor se pierde în admiraţie pentru o cultură străină, riscă să nu-şi poată valoriza resursele interioare şi să rămână într-o stare de permanent infatilism cultural. Influenţele străine asupra unei culturi naţionale sunt fecunde atâta vreme cât se păstrează în limitele unei asimilări organice şi nu pun în primejdie fondul autohton. Rostul influenţelor străine este să stimuleze acel popor să-şi găsească formula lui proprie de afirmare în domeniul culturii. Un popor poate utiliza operele străine ca material de înjghebare al propriei lui culturi, dar niciodată creaţiile culturale ale altor popoare nu pot intra în proprietatea unui neam şi nu se pot substitui unei culturi-lipsă.

Numai produsele civilizaţiei tehnice circulă fără identitate precisă şi se adaptează cu uşurinţă oricărui mediu social. O tehnică poate fi transplantată dintr-o ţară într-alta, pentru că nu are nevoie de suport interior ca să-şi continue existenţa, în vreme ce o cultură se crează printr-un efort netransmisibil de originalitate al unui neam. Numai în tehnică imitaţia are valoare ; în cultură reprezintă o notă deplorabilă. Principial, orice mecanism poate fi inventat de oricine, dar pentru înţelegerea unui fapt de cultură stăruinţa şi inteligenţa nu sunt îndestulătoare ; se mai cere imersiunea în tine însuţi până ce ai atins imponderabilele naţiunii. De aceea sunt atât de mulţi tehnicieni şi atât de puţini oameni de cultură. De aceea un străin nu poate pătrunde în tainele unei culturi naţionale.

Este de cea mai mare însemnătate să distingem clar între cele două categorii de valori umane : tehnică şi cultură. O ştergere a liniei lor despărţitoare poate compromite iremediabil viitorul unei naţiuni. Primejdia constă într-o idolatrizare a tehnicii, într-o falsă aureolă ce i-am împrumutat-o. Tehnica înseamnă ansamblul mijloacelor inventate de om pentru a pune

materia în slujba trebuinţelor lui. Această îndemânare a omului de a modifica imaginea lumii materiale, pentru a-şi crea condiţii mai bune de viaţă, nu conţine nimic anormal. E dreptul omului asupra creaţiei de rang inferior. Dar când invenţiile tehnice ies din cadrul utilităţii pentru care au fost realizate şi tind să se suprapună peste destinul omenesc, atunci existenţa lor se converteşte într-o primejdie reală şi gravă. Tehnica scăpată de sub controlul spiritului, dă naştere unei imagini răsturnate a vieţii omeneşti, unei perspective groteşti, în care necesarul tinde să ia locul esenţialului. În acest caz tehnica se situează în afara fiinţei umane, se aliază cu materia şi îi pregăteşte acesteia mijloace de luptă ca să-1 smulgă pe individ din sfera spiritului. Viaţa se goleşte de conţinutul ei adevărat, bazat pe libertatea şi spontaneitatea spiritului, şi se descompune în acte automate, asimilându-se pe nesimţite ordinii mecanice din univers. "Uriaşele progrese tehnice" nu mai pot fi sărbătorite drept victorii umane, ci apar mai degrabă ca o replică a materiei subjugate de geniul omului, grupuri duşmănoase de forţe, care, eliberate din chingile spiritului, se năpustesc asupra indivizilor şi popoarelor pentru a-i îngloba împărăţiei lor moarte.

Originile civilizaţiei tehnice sunt tot în cultură, invenţiile, care stau la baza tehnicii, sunt creaţia oamenilor de ştiinţă. Ştiinţa nu e tehnică, ci un sector al culturii. Ştiinţa implică însuşiri umane analoage artistului sau gânditorului : intuiţie, inspiraţie, simţul ordinii, al proporţiilor şi al armoniilor. Tehnica începe din momentul când invenţiile omului de ştiinţă ies din laborator şi iau calea aplicării practice, a industrializării şi a producţiei lor în serie. Un om ce n-a văzut în viaţa lui un motor, după puţină ucenicie, va putea conduce o maşină, dar aceasta nu înseamnă că va fi în stare să explice procesul de gândire care a dus la invenţia maşinii. Civilizaţia tehnică este tributară culturii şi nu se poate niciodată desprinde de ea. Dacă ar dispărea cultura din mijlocul naţiunilor, în scurtă vreme s-ar ofili şi tehnica, pentru că spiritul inventiv al omului este un act de cultură, este o afirmare a personalităţii lui creatoare.

Între individ şi neam există un perfect paralelism de origine, manifestări şi finalităţi. Ele se deosebesc numai ca mărime, ca realitate exterioară, dar ca esenţă interioară sunt supuse aceluiaşi destin. Atât neamurile cât şi indivizii descind din supranatural şi se întorc în aceleaşi regiuni pline de mister, după ce au străbătut traiectoria lor pământeană. Cultura aparţine acestei etape intermediare între cer şi pământ. Prin mijlocirea ei, neamurile îşi dovedesc rodnicia talentelor cu care au fost înzestrate de Creator. Cultura e veşmântul de sărbătoare pe care îl ţes popoarele în acest intermezzo istoric pentru ziua când vor suna trâmbiţele Învierii. Ea este echivalentul faptelor bune din viaţa individului. "Ţelul final al neamului nu este viaţa. Ci Învierea. Învierea neamurilor în numele Mântuitorului Iisus Hristos. Creaţia, cultura nu-i decât un mijloc, nu un scop, cum s-a crezut, pentru a obţine această înviere. Este rodul talantului pe care Dumnezeu l-a sădit în neamul nostru şi de care trebuie să răspundem".

Valoarea unei culturi e în funcţie de gradul de exprimare al sufletului naţional. O cultură populară, expresie a unui stadiu patriarhal de viaţă, e mult mai de preţ decât o cultură de mare rafinament artistic, dar înstrăinată de izvoarele vii ale creaţiei. Cea din urmă e o cultură decadentă, iar cea dintâi o cultură căreia viitorul îi surâde. Când se împreună puterea creatoare a unei naţiuni cu simţul de fineţe al formei, cu eleganţa exprimării, atunci cultura atinge o strălucire excepţională. Atunci acea cultură intră în patrimoniul omenirii întregi şi serveşte ca factor de stimulare pentru toate neamurile.

O cultură nu moare pentru că aşa cere destinul ei. Cultura este un produs al spiritului nemuritor. Ar fi absurd să ne închipuim că spiritul se stinge vreodată. Dacă o cultură se stinge, cauza nu e de natură genetică. Nu există o lege care să prescrie tuturor culturilor să treacă prin stadiile biologice ale naşterii, maturităţii şi îmbătrânirii. O cultură intră în declin când se rupe de permanenţele unui neam. Declin nu înseamnă că a trecut de apogeul ei şi a intrat pe panta coborâşului, ci numai că actualul şir de gânditori şi artişti au pierdut contactul cu plasma ei

germinativă. E suficient însă să se ivească un alt rând de oameni, incendiaţi de pasiunea marilor adevăruri, pentru ca cultura să-şi reia orientarea sănătoasă şi semnele de decadenţă să dispară. Cultura se dezvoltă în condiţii normale pe o linie ascendentă neîntreruptă, încât cu cât trec veacurile, trebuie să fie mai bogată, mai cutezătoare, mai plină de avânt. Dacă, în cursul acestui drum ascendent, se intercalează şi momente de ezitare, le poate oricând depăşi printr-o revenire la izvoare.

Dacă experienţa istorică ne face dovada atâtor culturi stinse, deşi popoarele care le-au creat mai sunt în viaţă, această constatare nu indică altceva decât o lipsă de veghe lăuntrică la exponenţii acelor popoare, care au fost amăgiţi să schimbe actul viu al creaţiei cu produse de import.

III. *ETAPELE DE REALIZARE ALE NAŢIUNII*

Corneliu Codreanu face deosebirea între neam ca realitate fără limită în timp şi neamul ca trăire actuală, ca manifestare de moment. Pentru a exprima formula de permanenţă a neamului, el foloseşte termenii de *"neam"* şi *"popor",* cu înţelesuri echivalente. Pentru individualizarea lui concretă, recurge la expresia *"colectivitate naţională ".*

"Drepturile omului nu sunt mărginite numai de drepturile altui om, ci şi de alte drepturi, pentru că există trei entităţi distincte :

1. Individul.

2. Colectivitatea actuală naţională, adică totalitatea indivizilor din aceeaşi naţie, trăind într-un stat la un moment dat

3. "Naţiunea, acea entitate istorică trăind peste veacuri, cu rădăcinile înfiptă în negura vremii şi cu un viitor infinit.

"Toate trei îşi au drepturile şi datoriilor lor. Dreptul de a trăi. Şi datoria de a nu periclita dreptul la viaţă al celorlalte două".

A nu periclita dreptul la viaţă al celorlalte entităţi, înseamnă a se dezvolta fiecare în acord cu unitatea supremă care le ierarhizează existenţa. Nici individul, nici colectivitatea naţională şi nici chiar neamul, în sens de realitate istorică, nu sunt entităţi de sine stătătoare, ci numai grade de concentrare ale substanţei naţionale în drumul ei spre Înviere. Sunt valori care se deschid una dintr-alta spre lumea nevăzută a spiritului. Individul care dă o interpretare egocentrică faptelor omeneşti, care dincolo de interesul imediat nu vede nimic vrednic să-i poată stimula activitatea, nu-şi dăunează numai lui însuşi, aşezându-se pe o poziţie necreatoare, ci antrenează în sterilitatea gestului său o ordine întreagă de valori. Linia pe care s-a aşezat vine în conflict cu normala desfăşurare a energiei umane, răstoarnă sensul întregii existenţe, provoacă oscilaţii până în regiunile de mister ale lunii. Negaţiile care i-au inundat conştiinţa îl scot din luptă pentru neam, îl fac inapt să răspundă la apelurile îndurerate ale patriei. Mai întâi colectivitatea naţională simte efectele dăunătoare ale acestei închistări a individului în carapacea egoismului său. *"Individul crede că poate să împieteze cu drepturile sale nelimitate asupra colectivităţii întregi, pe care să o încalce şi să o jupoaie ".*

Dar aceste porniri prădalnice ale individului se propagă mai departe, pe liniile îndepărtate ale neamului, ca un ecou ce nu mai ia sfârşit niciodată. În loc ca individul să servească marilor finalităţi naţionale, devine un balast istoric, un sfărâmător de destin, un lichidator al moştenirii străbune.

"La rândul ei colectivitatea naţională are o tendinţă de a sacrifica viitorul —drepturile naţiunii- pentru interesele ei prezente ".

Colectivitatea naţională reprezintă naţiunea politică, interesele de moment ale unui popor, rândul de oameni care acum se succede în existenţa ei infinită. Fiind numai o încorporare *hic et nunc* a neamului, trebuie să-şi orienteze

necontenit activitatea după ţelurile mai cuprinzătoare ale naţiunii istorice. O colectivitate naţională nu poate practica o politică de azi pe mâine, nu-şi poate restrânge preocupările la orizontul contemporan, ci trebuie să reflecte în fiecare act al ei conştiinţa prelungirii sale istorice. Dacă naţiunea politică se îndepărtează de premisele ei istorice, se situează în afara curentului creator din care îşi împrospătează necontenit puterile şi pierde cadenţa marilor înfăptuiri. Cu această naţiune desprinsă de ea însăşi, se repetă fenomenul de închircire şi anulare a talentelor proprii, caracteristic individualismului anarhic. Nu se mai produce nimic de valoare, nici o operă care să supravieţuiască aplauzelor de moment şi să zguduie conştiinţa mileniilor. Lipsită de suflu interior, viaţa naţiunii se consumă în acte nesemnificative, luând tot mai mult aspectul unui joc de interese fluide. Acest declin al forţelor naţionale poate lua sfârşit în două moduri : fie că se continuă cu această pierdere de substanţă până la epuizarea resurselor vitale ale naţiunii şi dizolvarea fiinţei ei istorice, fie că colectivitatea naţională intuieşte la timp alunecuşul mortal în care s-a angajat şi, printr-un salt voinicesc, recâştigă linia de trăire.

Desprinderea colectivităţii naţionale de naţiune afectează toate sectoarele ei de manifestare. În afară de energia spirituală, căreia i se închid drumurile spre creaţie, substanţa biologică pierde vigoarea de altădată şi dă semne de degenerescentă, iar patrimoniul material sărăceşte din cauza unui consum risipitor. Generaţiile de mâine vor trăi într-o ţară săracă, pentru că acei care îi conduc astăzi destinele, i-au risipit bogăţia economică, fără nici o grijă de viitorul ei. *"De aceea asistăm la nemiloasa exploatare sau chiar înstrăinare a pădurilor, a minelor, a petrolului, uitând că în seama noastră sunt sute de generaţii româneşti, copii copiilor noştri, care aşteaptă să trăiască şi ei ducând mai departe viaţa neamului".*

Entitatea superioară colectivităţii naţionale, naţiunea istorică, e destinată să trăiască indefinit în lumea materială. Nu există un termen fatal care să curme firul vieţii unui neam. Toate naţiunile posedă imense resurse interioare care le fac capabile să

reziste şi celor mai cumplite martiraje istorice. Dacă numeroase excepţii contrazic acest adevăr şi naţiuni puternice dispar de pe suprafaţa pământului, cauza acestor decese naţionale de cele mai multe ori nu e de origine exterioară, ci se datoreşte în primul rând înstrăinării lor de forţa vie a spiritului. împrejurările din afară nu fac altceva decât să consacre o stare de fapt. Rupându-se de plasma născătoare a fiinţei lor, făurindu-şi din vreme o solidă armătură sufletească, ele cad sub legile morţii şi se prăpădesc.

Naţiunea istorică nu reprezintă termenul final de realizare al unei colectivităţi naţionale. Dincolo de ea, pe promotoriile eternităţii, se ridică naţiunea spirituală, singura care dă contur definitiv existenţei unui popor. Naţiunea spirituală se întinde pe ambele emisfere ale lumii. Ea e tot atât de reală în istorie cât şi dincolo de cadrul ei trecător, în ordinea transcedentală a lucrurilor. La sfârşitul veacurilor vor învia şi naţiunile, odată cu indivizii care s-au perindat în decursul existenţei ei istorice, şi vor trăi sub o altă înfăţişare sub acoperământul viitoarei alcătuiri cosmice.

Aceste planuri superioare de existenţă nu se suprapun peste veleităţi omeneşti, nu exprimă natura noastră, ci aparţin substanţei noastre intime. Naţiunea este o modalitate de emancipare a omului, de afirmare a libertăţii lui interioare. Colectivitatea naţională, naţiunea istorică şi naţiunea spirituală sunt forme sociale care se înscriu pe linia elanului său creator şi corespund etapelor lui de realizare. Ele sunt virtualităţi de dragoste înmagazinate în noi şi care aşteaptă numai momentul prielnic pentru a se actualiza prin acte de serviciu pentru neam. Individul nu renunţă la sine însuşi, nu se despoaie de persoana sa, atunci când se pune în seviciul neamului. Dimpotrivă, acest serviciu coincide cu propria lui împlinire. Ideea de neam aparţine eului său spiritual, universului specific din care e alcătuită persoana umană, încât atunci când îşi dă contribuţia la împlinirea destinului naţional, individul de fapt se realizează pe sine însuşi.

Individul trăieşte într-o stare de suferinţă permanentă când mediul social în care îşi duce existenţa este alterat de conducători. El se zbate atunci să-1 schimbe, să-1 reformeze sau

chiar să-1 răstoarne din temelii pentru a-i da o înfăţişare mai apropiată de aspiraţiile lui. Din această tensiune între interiorul spiritual şi exteriorul social se adună substanţa explozivă care apoi se descarcă în revoluţii şi cataclisme istorice. Mişcările de masă se sprijină întotdeauna pe un punct de vedere just şi real. Dacă aceste mişcări nu ajung întotdeauna la rezultatele aşteptate, aceasta se datoreşte căpeteniilor lor, care greşesc în soluţiile ce le adoptă pentru a rezolva criza ce bântuie în societate. În loc de a-şi scruta datele ultime ale conştiinţei, unde vor descoperi că o mai dreaptă întocmire a societăţii e în funcţie de capacitatea de dezinteresare a individului şi a face educaţia maselor în acest sens, complică această armonie, transmisă din sferele absolutului, cu scheme raţionale, care violează ordinea naturală a societăţii. *"Armonia nu se poate restabili, decât prin reîntronarea ordinei naturale. Individul trebuie subordonat entităţii superioare, colectivităţii naţionale, iar aceasta trebuie subordonată naţiunii. "Drepturile omului" nu mai sunt nemărginite ; ele sunt mărginite de drepturile colectivităţii naţionale, iar drepturile acesteia sunt mărginite de drepturile naţiunii".*

a) Legile vieţii şi legile morţii

"Poporul nu se conduce după voinţa lui : Democraţia. Nici după voinţa unei persoane : Dictatura. Ci după legi. Nu e vorba de legile făcute de oameni. Sunt norme, legi naturale, de viaţă şi norme, legi naturale de moarte. Legile vieţii şi legile morţii. O naţiune merge la viaţă sau la moarte după cum respectă pe unele sau pe altele din aceste legi".

Legile de viaţă ale unui neam au un sens de manifestare unic, de la om spre Dumnezeu, dar gradul de aplicare al lor variază de la un popor la altul după intensitatea efortului depus de un neam de la limpezirea propriei lui fiinţe. La unele popoare, interesele individuale predomină şi atunci vor suferi interesele colective. La alte popoare, interesele naţionale sunt recunoscute

şi respectate, dar nu sunt integrate în perspectiva istoriei lor. Se face o politică de scurtă vedere, de adaptare la fluxul şi refluxul evenimentelor, fără nici o grijă de viitorul îndepărtat. În a treia categorie intră popoarele de moravuri consolidate, de tradiţii statornice, care se orientează în activitatea lor politică după marile lor linii istorice, dar care nu păşesc peste pragul ultim al dezvoltării lor şi rămân prizoniere vieţii lor pământene. Puţine sunt naţiunile cu un activ spiritual, cu o politică de tendinţă verticală, cu ţelul ultim al existenţei lor ancorat în transcedental. Bineînţeles, că aceste trăsături nu se manifestă cu o puritate desăvârşită la popoare, ci apar mai mult sau mai puţin amestecate, dar întotdeauna una din ele câştigă precădere faţă de celelalte şi atunci această caracteristică dominantă va constitui criteriul de judecată al unui regim politic sau al unei perioade din viaţa unui neam.

Într-unul din acele momente neuitate din viaţa Căpitanului, când sufletul său solicitat de chestiunile curente ale Legiunii nu se mulţumea să răspundă cu simple indicaţii la întrebările ce i se spuneau, ci folosea prilejul oferit ca să instruiască, să facă educaţie, a vorbit de justificările acumulate care se cer unei acţiuni omeneşti pentru a servi cu adevărat intereselor superioare ale neamului. Era cu puţin timp înainte de ultima lui arestare şi, ca de obicei, la sediul din strada Gutenburg, se afla un grup de legionari în jurul lui, comentând împreună măsurile pe care le pregătea guvernul contra Mişcării.

- *"Să presupunem,* spunea Căpitanul, *că se va abate asupra noastră o prigoană mult mai crâncenă decât acelea prin care am trecut. Ce vei face dumneata camarade, singur, pierdut într-un colţ de ţară, lipsit de orice contact cu şefii tăi, alungaţi, azvârliţi în închisori, ucişi ? Cum te vei descurca ?*

- Cum aţi lămurit Dumneavoastră în ***Cărticica Şefului de Cuib,*** -răspunse cel întrebat, un legionar din provincie venit să se informeze asupra evenimentelor în curs- *nu mă voi încredinţa decât propriei mele iniţiative şi mă voi feri de sugestii străine.*

- Dar dacă iniţiativa Dumitale e menită să aducă un mare rău Mişcării, o vei lua şi de data aceasta ?

- Evident că nu, Căpitane. Mă voi strădui să nu întreprind nici o acţiune ce-ar putea să dăuneze intereselor Mişcării şi nici prestigiului ei.

- Ai face o mare greşeală, camarade, dacă te-ai orienta numai după acest criteriu în activitatea Dumitale.

- Cum, Căpitane ?, replică legionarul nedumerit. *Dacă aş lua iniţiative care să servească cu fidelitate liniei legionare săvârşesc o greşeală ? Cu ce aş putea greşi ?*

- Nu te-ai gândit niciodată că ceea ce este bun pentru Legiune, poate fi rău pentru neam ?, întrebă Căpitanul. *Oare Legiunea nu are o menire mai înaltă ? Nu reprezintă o mobilizare de forţe pe linia neamului ?*

- Aveţi dreptate, Căpitane. Iniţiativele mele vor trebui să primească şi aprobarea neamului, să-i respecte şi necesităţile lui de viaţă.

- Da, pentru că s-ar putea imagina o cale mai uşoară, un drum mai ocolit, pe unde să ne putem strecura, evitând marile responsabilităţi naţionale. Dar nici cu recunoaşterea naţiunii ca indicator general al faptelor noastre n-ai ajuns în miezul adevărului. Persişti în greşeală.

- Ce-aş mai putea să adaug ? Căci de îndată ce iniţiativa mea e bună şi pentru Legiune şi pentru neam, ce s-ar mai opune la realizarea ei ? Ce obiecţiuni mi s-ar mai putea face ?

- Mai e o instanţă care trebuie consultată, Dumnezeu. Căci o acţiune poate fi bună pentru Legiune, bună pentru neam, dar să nu fie plăcută lui Dumnezeu, să tăgăduiască spiritul etern al adevărului. Numai când iniţiativa a întrunit toată seria consimţămintelor, începând de la individ şi până la Dumnezeu, putem fi siguri de rodnicia ei". (Reprodusă după mărturia lui Constantin Stoicănescu).

Din aceste declaraţii rezultă că legile de viaţă ale unui neam funcţionează ca o totalitate şi nu pot fi ştirbite în unitatea lor; că ele numai acceptate în bloc îşi păstrează valabilitatea. Orice încercare de a le trunchia înfăţişarea, de a le aplica pe o treaptă intermediară, le goleşte de întreaga lor substanţă creatoare. Un popor merge la viaţă numai dacă sforţarea lui a

atins înălţimile cerului. De îndată ce istoria unui popor nu se inspiră din învăţătura Divină, legile lui de viaţă se retrag din organismul naţional şi încep să funcţioneze legile morţii. Legile morţii unui neam înseamnă tot legile vieţii lui, dar neajunse la o realizare deplină, nesatisfacute până la capătul seriei. Sunt aceleaşi legi, dar zădărnicite în dezvoltarea lor finală, părăsite undeva pe drum, la o cotitură mai grea a istoriei. Li se dă o interpretare minoră, deposedându-le de arcada infinitului, coborându-le la rolul instinctului de conservare. Se crede că dacă acest instinct e sănătos şi reacţionează cu vigoare, un popor are toate şansele să supravieţuiască crizelor şi primejdiilor ce-l aşteaptă în viaţă. În realitate, instinctul de conservare nu poate fi salvatorul vieţii, el însuşi fiind preludiul morţii, ţipătul de groază al materiei, care a preluat vremelnic atributele vieţii şi trăieşte mereu în panica descompunerii. A ne încredinţa instinctului de conservare, înseamnă a ne dărui sigur morţii. El trebuie depăşit, atât în individ cât şi în colectivitate, prin instinctul eternităţii. Să nu ne oprim aşadar nici la individ, luat ca unitate constitutivă a societăţii, nici la colectivitatea naţională, nici la naţiunea istorică, la nici una din aceste categorii sociale intermediare, subminate de moarte dacă li se taie contactul cu eternitatea, ci să le irigăm cu viaţa nemuritoare, care curge din substanţa lor nepieritoare.

Legile vieţii şi legile morţii unui neam *"nu sunt făcute de oameni",* nu pot fi asimilate nici uneia dintre instituţiile politice experimentate în decursul istoriei. Nu se poate afirma despre nici un tip cunoscut de guvernământ că le-ar conţine şi dezvolta ca pe nişte virtuţi intriseci. Ele reprezintă infrastructura oricărui sistem politic sănătos, dar nu sunt indisolubil legate de nici unul din ele. Aceste legi acţionează fără întrerupere asupra popoarelor şi fără ca aceste legi să sufere vreo alterare sau degradare. *"Sunt norme, legi naturale de viaţă şi norme, legi naturale de moarte ".*

"Legi naturale" nu are aici înţelesul care se atribuie legilor proprii cosmosului material. Corneliu Codreanu le califică *"naturale ",* pentru că ele aparţin naturii omeneşti, după cum sunt alte legi, pe alt plan, cu alte caracteristici, care cârmuiesc natura fizică. Terminologia este aceeaşi, dar diferenţa între cele două

categorii de legi este abisală. Legile realităţii concrete funcţionează cu o regularitate impecabilă, subjugând fenomenele, despuindu-le de orice iniţiativă sau voinţă proprie. Ele stabilesc în sfera lor de acţiune o ordine rigidă şi omnipotentă, suprimând cu desăvârşire climatul libertăţii. Legile după care funcţionează aşezările omeneşti, legile vieţii şi morţii unui neam, n-au nimic comun cu aceste procedee mecanice. Ele nu vin din exterior şi nu se imprimă într-un mediu social pasiv, ca într-o ceară moale. Condiţia ca ele să intre în funcţiune este ca individul să fie conştient de existenţa lor şi să le urmeze printr-un act de liberă adeziune. Legile naturale ale societăţilor omeneşti presupun pe om ca agent creator al destinului său. Aceste legi, însuşite de individ şi puse în aplicare în mediul social în care trăieşte, reprezintă omenescul ridicat la capacitatea lui maximă.

b) Politică şi Religie

În orice conducere de Stat trebuie să facem deosebire între forma de guvernare sau sistemul constituţional şi finalitatea căreia serveşte acel Stat. În vreme ce instituţiile politice sunt născocire a minţii omeneşti şi pot fi transmise de la un popor la altul, finalitatea lor, ţelul suprem al unei guvernări, emană din propria lui personalitate şi reprezintă o experienţă unică şi netransmisibilă. Această *"ratio ultima"* pentru care trăieşte un popor este să împlinească legea lui Dumnezeu pe pământ. Am văzut că numai finalitatea spirituală are o valoare absolută, numai după piedestalul ei nemuritor naţiunile pot înfrunta cu succes toate coaliţiile vrăjmaşe şi îşi pot justifica existenţa lor pe pământ în ziua Învierii. Versurile lui Alexandri din *Ginta Latină : "O, Doamne, în lume cât am stat, pe Tine te-am reprezentat",* e o axiomă aplicabilă tuturor popoarelor. *"Legile vieţii"* indică unui popor drumul ce trebuie să-1 străbată ca să atingă plenitudinea dezvoltării lui, care începe în istorie şi se prelungeşte în meta-istorie.

Participând la esenţele ultime ale lunii, conceptul politic îşi schimbă fundamental structura, purificându-se de toate acele adausuri nesănătoase -rod al unei mentalităţi decadente- care i-au uzurpat adevărata înfăţişare. Nu se mai poate spune despre politică că reprezintă prin excelenţă terenul intereselor de moment, a prieteniilor şi adversităţilor schimbătoare, a *"inconsecvenţelor creatoare"*. În realitate, nici o activitate umană nu reclamă mai multă cumpănire, mai multă statornicie şi credinţă. Cine exercită funcţia guvernării mânuieşte elementele absolutului, este mandatarul unei puteri de dincolo de pământuri. Politica nu e arta posibilului. Ce înseamnă această definiţie care nu oferă cetăţenilor nici un ţel şi nici o perspectivă ? Îi lipseşte tocmai caracteristica principală. Politica e arta de a conduce un popor de la forme rudimentare de viaţă colectivă spre o viziune a lumii din ce în ce mai cuprinzătoare, care să se înalţe atât de sus pe fruntariile istoriei să se împreune cu harul mântuitor al Bisericii. Politica reprezintă aspiraţia de jos în sus a diferitelor grupuri etnice de a-şi elibera imaginea lor supranaturală din blocul amorf al masei umane şi de se încadra pe linia eternităţii. Aspectul de instabilitate al vieţii politice este numai aparent. Politica are o axă imutabilă. Dar cum efortul de realizare al ordinii sociale în mijlocul neamurilor se produce prin aproximaţii succesive, printr-o luptă acerbă şi greoaie cu micimea omului, această confruntare zilnică cu inerţia maselor, din care nu lipsesc nici înfrânările, nici renunţările şi nici compromisurile, crează falsa părere că politica s-ar reduce la un joc continuu de combinaţii nestatornice.

Corneliu Codreanu şi Ion Moţa consideră politica şi religia două activităţi complementare, două discipline aflate în alianţă naturală. *"Noi nu facem şi n-am făcut o singură zi din viaţa noastră, politică... Noi avem o religie, noi suntem robii unei credinţe". "... Pentru legionari politica înseamnă religie".* Cei doi întemeietori ai Legiunii nu se gândesc la o repudiere a politicii, la o îndepărtare a ei din preocupările unei generaţii, pentru a crea în locul ei o mişcare cu un caracter religios -aşa cum s-ar putea deduce din aceste fragmente ale scrisului lor. Ei

se desolidarizează numai de formele ei inferioare, numai de imaginea ei devastată de ambiţiile omeneşti. Dacă politica e asimilată unei profesiuni oarecare şi nu se distinge de alte domenii de competiţie în societate decât prin gradul mai mare de cinism şi viclenie ce reclamă practica ei, atunci această concepţie a politicii nu-şi poate afla locul în doctrina legionară.

Prin apropierea politicii de religie, Corneliu Codreanu şi Ion Moţa au voit să sublinieze marea distanţă ce-i separă de un anumit gen minor şi degradant al ei, care a invadat lumea, iar de altă parte să indice raporturile de înrudire ce există între cele două discipline, punctul comun în care se întâlnesc obiectivele lor. Politica are ţeluri imediate de satisfăcut: stabilirea regulilor de convieţuire în sânul unei comunităţi naţionale ; are ţeluri mai îndepărtate : asigurarea continuităţii istorice a unui popor ; dar mai are şi o operă transcendentală de împlinit: călăuzirea lui pe drumul Învierii. Politica, în accepţiunea ei ultimă, niciodată n-ar putea să se dispenseze de ajutorul religiei, căci îi lipsesc mijloacele harice. Când păşeşte pe treapta ultimă de realizare, ea e neputincioasă să mai creeze ceva, dacă se încredinţează exclusiv posibilităţilor omeneşti. Scopul ei suprem este ancorat în lumea de dincolo şi nu se poate împlini decât printr-o colaborare strânsă între forţele umane şi forţele Divine. Politica a ajuns la limita de unde începe o regiune inaccesibilă ei şi pe care nu o poate străbate decât călăuzit de învăţătura Bisericii.

Politica şi religia au baze diferite de plecare. Cea dintâi reprezintă o iniţiativă omenească şi, datorită acestei origini, sfera ei de acţiune va fi încontinuu afectată de greşelile de apreciere şi conduită ale sufletului nostru, de nedreptăţi şi violenţe, de cruzimi şi laşităţi. Cortegiul de slăbiciuni al naturii omeneşti, determinat de limitările pe care le suferă spiritul din partea materiei, o va urmări pretutindeni. Biserica nu s-a plăsmuit pe acest teren nestatornic. Ea a apărut prin intervenţia directă a Adevărului în lume şi rolul ei este să depună mărturie Revelaţiei Divine până la sfârşitul veacurilor. Biserica reprezintă faţa pământeană a cerului, viaţa de dincolo ce se dezvăluie vieţii de aici. Biserica nu cercetează raţional Adevărul (doar pentru a arăta

celor necredincioşi că el se verifică şi prin mijloacele pe care aceştia le folosesc pentru a-l combate), ci îl propovăduieşte, pentru că îl posedă în puritatea lui originară.

Lumea e supusă continuu acestor doi poli opuşi de atracţie, unul omenesc şi altul Divin. Dar cu toată divergenţa profundă care îi separă, armonia este posibilă, căci politica de mare altitudine duce la aceleaşi locuri de unde pogoară Adevărul Evanghelic. Esenţial este ca politica să se simtă atrasă spre Adevărul Evangheliei. Nu i se poate pretinde politicii să aibă manifestări de o puritate desăvârşită, dar în însuşi interesul realizării sale optime, nu trebuie să piardă din vedere niciodată finalitatea supremă de care depinde în ultimă instanţă însuşi rodnicia ei. O atitudine consecventă pe itinerariul lăsat de Hristos oamenilor hotărăşte de soarta unui neam, de înaintarea lui pe căile măririi şi onoarei naţionale.

Cei care s-au ocupat de această chestiune nu numai ca subiect de meditaţie, ci ca premise de viaţă, îşi dau seama câte greutăţi, câţi spini şi câte ispite sunt presărate în calea unei politici transfigurate de reflexele cerului. Aceşti oameni niciodată nu se vor lăuda cu rezultatele la care au ajuns -chiar dacă sunt apreciabile- pentru că ori de câte ori îşi vor ridica ochii spre comandamentele Divine se vor simţi cuprinşi de o mare umilinţă, *"Am fost întrebat* -spune Corneliu Codreanu- *dacă activitatea noastră de până acum se află pe linia Bisericii Creştine. Răspund :*

"Facem o mare deosebire între linia pe care mergem noi şi linia Bisericii Creştine. Linia Bisericii este cu mii de metri deasupra noastră. Ea atinge perfecţiunea şi sublimul. Nu putem coborî această linie pentru a explica faptele noastre".

"Noi, prin acţiunea noastră, prin toate faptele şi gândurile noastre, tindem către această linie, ne ridicăm spre ea, atât cât ne permite greutatea cărnii şi condamnarea la care am fost soriiţiprinpăcatul originar".

"Rămâne de văzut cât am putut, prin sforţările noastre pământeşti, a ne înălţa către această linie ".

Elementele de conducere ale unui popor, regi şi împăraţi, marile căpetenii, reprezentanţii lui politici de orice categorie, toţi cei care îşi spun cuvântul şi iau hotărâri în numele lui, toţi cei care, rară a avea o investitură specială, îi influenţează destinul, îşi asumă răspunderi neegalate de nici o altă activitate omenească. Nici un act săvârşit de noi, nici cel mai banal gest, nu rămâne fără consecinţe în viaţa socială şi nu este exceptat de răspundere. Dar de câte ori nu se multiplică această răspundere când cineva iese din rânduri, angajând în ceea ce face viaţa a milioane de suflete ? Şi inventarul răspunderilor creşte la infinit când ne gândim că acţiunile politice n-au o durată efemeră, nu se rezumă la un moment, la o generaţie, la o epocă şi nici chiar la o istorie întreagă, ci hotărăsc asupra destinului unui popor în eternitate. Nu se poate tăgădui oamenilor mari pe care i-a avut istoria iubirea fierbinte de patrie, devotamentul şi zelul de a o servi, dar cei mai mulţi dintre ei au dus o politică spectaculară, determinată exclusiv de glorie sau interese nesăţioase, lăsând în paragină criteriile superioare de existenţă ale unui popor.

Corneliu Codreanu trece chiar dincolo de sfera vieţii publice, arătând că răspunderea conducătorilor e angajată şi în actul mântuirii personale. Exemplele care se desprind din activitatea lor politică ajung cu uşurinţă modele de imitat pentru masele largi ale poporului, care neavând destul simţ de discernământ, acceptă fără alegere ceea ce vine în numele unui prestigiu consacrat. Aceste exemple nu sunt totdeauna de cea mai bună calitate şi expun pe oameni celor mai mari primejdii în relaţiile cu eternitatea:

"Caracteristica timpului nostru : ne ocupăm de luptele dintre noi şi alţi oameni şi nu de luptele dintre poruncile Duhului Sfânt şi poftele naturii noastre pământene, ne preocupăm şi umblăm după biruinţele asupra oamenilor şi nu de biruinţe asupra diavolului şi păcatelor".

"Toţi oamenii mari ai lumii de ieri şi de astăzi : Napoleon, Mussolini, Hitler etc., sunt preocupaţi mai ales de aceste victorii".

"Mişcarea Legionară face excepţie, ocupându-se -dar neîndestulător- şi de victoria creştină asupra omului, în vederea mântuirii. Neîndestulător. Răspunderea unui conducător e foarte mare. El nu trebuie să abată ochii armatelor sale spre birunţe pământeşti, fără a le pregăti în acelaşi timp pentru lupta decisivă, în care sufletul fiecăruia poate să se încoroneze cu victoria eternă sau cu înfrângerea eternă ".

c) Elita naţională

Pentru ca un popor să iasă biruitor din toate încercările ce-l aşteaptă în viaţă, se cere factorului politic să se aşeze în raporturi de fidelitate desăvârşită cu entitatea naţională pe care o reprezintă. Instrumentul de guvernare al unui popor trebuie să fie expresia imaginii lui interioare şi de pe această poziţie ultimă să vegheze ca istoria lui să nu falsifice interpretarea destinului său naţional. Cum însă guvernele unei ţări se schimbă fără întrerupere, apărând şi dispărând la scurte intervale, ele nu pot servi ca punct de reazăm pentru stabilirea răspunderilor, pentru reaua sau buna conducere şi trebuie să ne îndreptăm atenţia spre mediul social din care se recrutează în mod obişnuit personalul acestor guverne. Această categorie socială, denumită clasă conducătoare, constituie rezerva de oameni politici ai unei naţiuni, din care se reînnoiesc fără încetare echipele de guvernământ. Clasa conducătoare are o structură mult mai stabilă decât guvernele, determinând deseori fizionomia unei epoci întregi.

Problema raporturilor dintre politic şi spiritual se deplasează aşadar de la guvernele trecătoare spre pătura conducătoare din care ele se recrutează, mult mai puţin afectată de eveniment. Un guvern şi chiar un regim politic e un fenomen secundar, o expresie derivată din concepţia, tendinţele şi interesele clasei conducătoare. Calitatea unei conduceri de Stat nu se va putea ridica niciodată peste nivelul mediului din care a luat naştere. Dacă mediul politic al unei ţări va fi de extracţie

inferioară, putem fi siguri că şi guvernele ei vor fi predominate de oameni fără scrupule, vor avea aceleaşi caracteristici de imoralitate şi incompetenţă şi consecinţele vor fi funeste pentru Stat. *"Când un Stat este condus de o aşa zisă "elită ", din tot ce are el mai rău, mai nesănătos, mai stricat, este oare admisibil ca cineva să se mai întrebe de ce Statul se ruinează ? ".*

"Iată cauza tuturor celorlalte rele : imoralitate, corupţie, desfrâu în toată ţara, jaf şi pradă în averea Statului, exploatarea până la sânge a poporului, sărăcie şi mizerie în casele acestuia, lipsa simţului de îndeplinire a datoriei în toate funcţiile... "

Clasa conducătoare a unei naţiuni, care reprezintă izvorul real al puterii, nu poate fi lăsată să se formeze la voia întâmplării. Ea trebuie scoasă din stadiul haotic de astăzi, în care numai elemente ale hazardului decid de alcătuirea ei : egoismul individual şi de familie, favoritismul, bunul plac, bogăţia şi poziţia socială, slugărnicia faţă de deţinătorii puterii şi alte criterii nesănătoase. *"Dacă pentru a face pâine trebuie să fie cineva specialist, dacă pentru a face ghete, dacă pentru a face pluguri, pentru a face agricultură, pentru a conduce un tramvai, trebuie specializare ; pentru cea mai grea conducere, aceea a unei naţiuni, nu trebuie o specializare ? Nu trebuie anumite însuşiri ? "*

Clasa conducătoare îşi va îndeplini chemarea numai dacă vor precumpăni în sânul ei aceşti specialişti ai conducerii, aceste energii sincer dăruite interesului obştesc, pregătite printr-o lungă ucenicie să reprezinte Statul cu onoare şi demnitate. Ca să corespundă acestei chemări, cadrul de conducere al neamului trebuie să-şi schimbe criteriile de constituire pentru a deveni accesibil valorilor lui autentice, care se disting prin puritatea de reprezentare a ideii naţionale în sufletul lor. Aceste elemente total dedicate neamului lor formează elita naţională şi numai în proporţia în care elita e reprezentată în pătura conducătoare, guvernele unei ţări vor clădi viitorul ei pe temelii solide şi durabile.

Noţiunea de elită are nevoie de o serie de clarificări preliminare înainte de a dezbate chestiunea de fond. Mai întâi

trebuie să precizăm ce nu este elită, ce nu se încadrează în nucleul ei vital. Nu trebuie să confundăm elita cu cadrul de conducere al unui Stat. Nu înseamnă că dacă cineva este membru al ierarhiei administrative sau politice a ţării, această apartenenţă îl indică şi ca reprezentant al ierarhiei ei spirituale. Nimic nu împiedică pe aceşti înalţi slujbaşi ai Statului să corespundă şi cerinţelor unei elite, dar tot aşa de bine pot să nu aibă aceste calităţi. Elita naţională şi pătura conducătoare pot să-şi apropie sferele până la contopire, dar tot atât de mare este probabilitatea ca ele să rămână vreme îndelungată separate.

Un popor poate să posede o pătură conducătoare veche şi antrenată în afacerile politice, iar elita naţională să nu fie reprezentată în ea, ci să trăiască undeva pe la marginile ei; după cum este posibil ca elita naţională să fi irupt în societate, dar să i se refuze participarea la conducere de către cei care deţin efectiv puterea. Se angajează atunci o luptă, care deseori ajunge la ciocniri sângeroase. În a treia ipostază şi cea mai fericită, elita naţională are drumul deschis să făurească destinul patriei.

Tot atât de puţin semnificative sunt criteriile profesionale în recunoaşterea elementelor de elită. Dacă un individ se află într-o situaţie socială mai înaltă, graţie carierei de rang superior la care a ajuns, nu înseamnă că automat devine reprezentant al elitei. Nici gradul de instrucţie sau titlurile universitare nu sunt suficiente ca să ridice pe posesorii lor în ierarhia spirituală a neamului şi nici chiar pleiada strălucitoare de oameni de ştiinţă, scriitori, artişti, gânditori, nu întrupează geniul unei naţiuni, dacă se mărginesc la speculaţia pură a talentelor lor. Aceste calificări de ordin politic, social, academic şi cultural, au nevoie de un adaus în plus, de o coordonată interioară pentru a desăvârşi valoarea unui om şi a-i da plenitudinea realizării. Îi mai trebuie acestuia să achiziţioneze şi acea cunoştinţă a legilor de viaţă şi de moarte ale unui neam, pentru a intra în categoria elitei.

Elita naţională nu rezultă de pe urma unui proces de diferenţiere funcţională a societăţii, cum ar fi profesiunea sau clasa socială, ci este o proiecţie de sens vertical, care străbate neamul în adâncime, trecând peste toate straturile şi substraturile

lui. Elita naţională este axa energetică a neamului şi se constituie prin concursul tuturor categoriilor sociale, a tuturor indivizilor, indiferent de clasa căreia aparţin. În rândul ei pot să apară descendenţii unor mari familii alături de plugari şi muncitori, intelectuali de renume şi oameni cu mai puţine cunoştinţe, persoane care dispun de o bună stare materială, alături de alţii care nu au decât mijloace modeste de trai. Oriunde chemarea neamului găseşte pământ rodnic, în toate păturile unui popor, acolo este prezentă şi elita naţională. Ea este un factor de unificare a inegalităţilor sociale, a ceea ce alte forţe şi necesităţi împing societatea la crearea de despărţăminte între oameni. Sufletul unei naţiuni este difuzat în întreaga masă populară şi atunci nimic mai firesc decât ca şi elita naţională să aibă capetele de pod pe toată suprafaţa ţării.

d) Formarea Elitei Naţionale

Corneliu Codreanu fixează rolul elitei în două mari principii:

a) De a conduce o naţiune după legile unui neam !

b) De a-şi conduce o elită moştenitoare, bazată nu pe principiul eredităţii, ci pe acela al selecţiei, căci numai ea cunoaşte legile vieţii şi poate judeca întrucât persoanele se configurează prin aptitudini şi ştiinţă, acestor legi.

Din prima propoziţie rezultă că ceea ce constituie specificul unei elite nu este faptul conducerii, ci cunoaşterea legilor de viaţă ale neamului. Elita aspiră să ajungă la putere şi să conducă neamul după aceste legi, dar dacă împrejurările interne şi externe nu îi sunt favorabile pentru a guverna, aceasta nu înseamnă că a pierdut rangul de elită naţională. Elita există independent de exerciţiul puterilor publice, exclusiv în virtutea alipirii ei de fiinţa spirituală a neamului. Ea poate să fie împiedicată temporar să-şi pună în aplicare cunoştinţele ei despre conducerea Statului şi în locul ei să se ridice la cârma ţării, prin violenţă, falsa elită. Chiar suferind prigoane, ostracizată şi

decimată, elita îşi păstrează intactă valoarea ei. Ea va constitui rezerva finală a neamului, la al cărei spirit de sacrificiu va face apel în momente de mare primejdie, când falsa elită şi-a dovedit incapacitatea de a se măsura cu evenimentele.

Trecând la al doilea principiu pe care-l atribuie Căpitanul elitei naţionale, *"de a-şi lăsa o elită moştenitoare",* pentru înţelegerea lui trebuie să ne ocupăm în prealabil de procesul de formare al acestui grup de fruntaşi ai naţiunii. Primul moment de creaţie al elitei constă în apariţia oamenilor care întrunesc însuşirile ei. Aceasta e o realitate dată. Originea elementelor de elită se pierde în insondabilul persoanei umane. Oameni înfrăţiţi cu neamul până a-i cunoaşte legile lui de viaţă se formează prin procedee strict interioare, valabile numai istoriei lor particulare. Educaţia, oricât de bine ar fi pusă la punct, nu se poate substitui efortului personal. Educaţia joacă un mare rol în formarea oamenilor de elită, prin crearea unui mediu de preocupări prielnic incursiunilor lăuntrice. Indivizii sunt provocaţi de mediul în care trăiesc să-şi cerceteze dimensiunile conştiinţei, pentru a-şi descoperi filiaţia cu neamul şi cu Dumnezeu. Dar ultima retuşare a omului de elită aparţine lui însuşi.

Presupunând acum că s-ar ivi oameni înzestraţi cu aceste caracteristici sufleteşti pe cuprinsul ariei naţionale, dacă aceşti fruntaşi de generaţie rămân izolaţi, nesudaţi într-un efort comun, căutând fiecare să lumineze viaţa neamului lor exclusiv cu forţa lor proprie, ei nu reprezintă încă o elită şi nu se poate trage concluzia din prezenţa lor că acel popor posedă o elită naţională. El dispune numai de o materie primă pentru constituirea ei, care are nevoie să sufere o nouă transformare pentru a lua caracterele unei elite. Dacă aceste elemente rămân pe poziţii singuratice, pot deveni mari realizatori în domeniul culturii naţionale, al ştiinţei, al artei, dar niciodată din străduinţele lor de unul singur nu se va închega o elită. Pentru ca să ia naştere o elită, nu este de ajuns să existe oameni înzestraţi cu mari calităţi de creaţie. Se mai cere acestor pionieri ai spiritualităţii naţionale să câştige şi viziunea de ansamblu a lucrărilor lor. Ei trebuie să-şi înmănuncheze activităţile, să se supună unei discipline unice, să se constituie

într-un corp, în cadrul căruia experienţele şi rezultatele să circule cu uşurinţă şi să aflueze în aceeaşi direcţie. Esenţial este ca aporturile individuale să nu se piardă pe linii secundare, ci să-şi găsească imediata întrebuinţare în economia generală a neamului. Fără această conştiinţă a apartenenţei comune a oamenilor de elită, fără această confraternitate spirituală a lor, tot ceea ce se crează bun şi de valoare în mijlocul unui neam riscă să se istovească la scurte intervale şi chiar operele cele mai de preţ să-şi piardă influenţa în câteva generaţii. Câţi n-au citit opera politică a lui Eminescu şi câţi dintre conducătorii României s-au inspirat din ea ? Numai după ce s-a realizat acest proces de unificare a elementelor răzleţe ale elitei, începe aceasta să existe şi să se afirme în viaţa naţiunii.

În acest punct ne izbim de o problemă din cele mai pasionat dezbătute. Prin ce tehnică socială din elementele răzleţe de elită se ajunge la o grupare organizată? Cum se desprind elementele de elită din mulţime pentru a se asocia apoi, pe alte baze, proprii misiunii lor ? Trebuie să vegheze cineva la formarea elitei sau chiar mulţimea, fără nici un organ intermediar, recunoaşte pe cei mai vrednici din mijlocul ei şi îi aşează la locurile de conducere ?

Corneliu Codreanu nu crede că mulţimea ar fi aptă să aducă acest serviciu naţiunii, alegând din sânul ei pe cei mai pricepuţi în arta conducerii. Prin vot, prin consultare electorală, poporul îşi exprimă adeziunea la un anumit program politic sau la un curent de idei, dar sunt puţine speranţe ca cei care fac propagandă cu aceste programe şi cer votul mulţimilor să reprezinte şi ordinea spirituală a neamului. *"Mulţimea, dacă voieşte să-şi aleagă elita, este neapărat necesar să cunoască legile de conducere ale organismului naţional şi întrucât candidaţii se conformează prin aptitudini şi ştiinţă acestor legi"*

îndeplineşte mulţimea cea dintâi condiţie ? înţelege normele fundamentale de existenţă ale unui popor, pentru ca să dispună de criterii obiective de judecată în aprecierea candidaţilor şi astfel selecţia să cuprindă în sine toate garanţiile unei selecţii ? *"Cred că i se cere prea mult. Mulţimea nu înţelege*

nici alte legi mai mărunte. Nu numai că nu le poate prinde din văzduh, dar trebuie să i se explice multă vreme, să i se repete în mod insistent, să fie chiar pedepsită pentru a le putea înţelege"

X

"Dacă mulţimea nu poate înţelege sau înţelege cu greu câteva legi imediat necesare vieţii ei, cum îşi poate cineva imagina că mulţimea, care în democraţie trebuie să se conducă pe ea, va putea înţelege cele mai dificile legi naturale, va putea intui cele mai fine şi imperceptibile norme de conducere omenească, norme care o depăşesc pe ea, viaţa ei, necesităţile ei, care nu i se aplică direct ei, ci care se aplică unei entităţi superioare ei: Naţiunea ".

Din momentul ce mulţimii îi lipsesc vederile juste asupra fiinţei şi rosturilor unui popor, e absurd să-i cerem să scoată oameni întregi din urnă. Această condiţie nu-i realizabilă şi dintr-un alt motiv. Pentru a descoperi în listele candidaţilor valorile reale ale neamului, pe lângă priceperea finalităţilor naţionale, i-ar mai trebui mulţimii şi un sinmţ deosebit de cunoaştere a oamenilor, o mare putere de a citi în suflete, ceea ce nu e o însuşire de masă şi nici un efort pe care să-1 poată duce la bun sfârşit.

Constatând acest grav defect în sistemul electiv, care lasă entitatea naţională pradă incompetenţei organizate, Corneliu Codreanu respinge elecţia ca mijloc de designare a elitei naţionale. El nu vede cum din urne, prin mijlocirea votului, ar putea să iasă cei mai de ispravă conducători ai naţiei. *"Mulţimea nu poate cunoaşte nici aceste legi şi nici oamenii. Iată de ce credem că o elită nu poate fi aleasă de muţime".*

Principiul elecţiei nefiind valabil, nedând satisfacţie esenţialului în alcătuirea unei pături conducătoare, Corneliu Codreanu îl înlocuieşte cu principiul selecţiei sociale. *"Noua elită românească şi orice altă elită din lume trebuie să aibă la bază principiul selecţiei sociale. Adică în mod natural, se selecţionează din corpul naţiunii, adică din marea masă*

sănătoasă a ţărănimii şi muncitorimii, permanent legată de pământ şi de ţară, o categorie de oameni cu anumite însuşiri, pe care apoi şi le cultivă. Ea devine elita naţională. Aceasta trebuie să conducă o naţiune ".

Să nu ne închipuim acum că strângerea rândurilor între indivizii maturizaţi ai neamului se face printr-un impuls spontan. Fără îndoială, nu lipsesc tendinţele de apropiere între toţi care au ajuns la aceleaşi convingeri şi şi-au consacrat viaţa aceluiaşi ideal. Există o nelinişte spirituală în văzduh, care îşi caută axa de realizare. De pretutindeni se semnalează iniţiative, se aud cuvinte de ordine, se transmit lozinci de luptă. Se ridică steaguri şi se înjghebează organizaţii. O întreagă generaţie se simte atrasă spre limanurile unei noi vieţi. Dar toată această rodnicie de talente şi energii riscă să se piardă în acţiuni minore, dacă nu se iveşte personalitatea unui şef. Trebuie să apară cineva care să scoată elementele superior înzestrate din faza acestei plurităţi de iniţiative şi organizaţii, indicându-le cu precizie opera comună de înfăptuit. Ceea ce pentru fiecare în parte este încă nedecis, neconturat, în luptă cu nebulozităţile, pentru acest om năzdrăvan toate lucrurile se iluminează la mari distanţe şi iau forme din ce în ce mai perfecte. Şeful unei elite în formaţie nu oprimă, ci întregeşte viziunea incompletă a membrilor ei cu viziunea lui mult mai cuprinzătoare. El aparţine aceluiaşi grup de alegători, numai că în străduinţa de exploatare a adâncurilor etnice a ajuns mult mai departe decât restul elitei şi îi cheamă pe toţi ceilalţi să se împărtăşească din descoperirile lui. El este o emanaţie a elitei şi o expresie a ei. Toţi recunosc în concepţia lui propriile lor năzuinţe şi-1 urmează dintr-o nevoie de claritate interioară. Şeful elitei nu este un şef politic, -ar putea să îndeplinească şi acest rol mai târziu- ci în primul rând un mare educator, un întemeietor de şcoală, un călăuzitor de suflete. Între el şi elita din care s-a desprins, prin acelaşi proces de selecţie naturală, se stabilesc raporturi de intimă colaborare, născute din adeziuni neforţate, din consimţăminte libere. *"Şef neales de nimeni, ci consimţit",* scrie Ion Moţa despre Corneliu Codreanu la Întemeierea Legiunii. Trebuie precizat aşadar că elita naţională, în forma ei iniţială, e

selectată chiar de şeful ei, a cărui capacitate de conducere şi organizare este superioară celorlalţi camarazi ai lui şi este recunoscută de toţi.

e) Perpetuarea Elitei

Odată elita constituită, o aşteaptă cea mai grea încercare. Va rezista ea la alergarea de fond ? Va ieşi biruitoare din ciocnirea cu timpul ? Momentul de perpetuare al elitei verifică tăria ei internă şi o consacră definitiv în viaţa neamului. Sunt mai multe procedee de a reface o elită, de a-i întregi pierderile suferite. Cântărind valoarea fiecăruia, va trebui să ne fixăm asupra sistemului care oferă mai multe garanţii de obiectivitate, care e mai apt să-i conserve integritatea spirituală. Principiul elecţiei este inutil să-1 mai luăm în dezbatere, căci de vreme ce aportul lui este inexistent la întemeierea unei elite, el este tot atât de puţin indicat să-1 folosim la reînnoirea ei. Să luăm mai degrabă în cercetare principiul eredităţii, care s-a impus omenirii încă din cele mai vechi timpuri şi chiar astăzi, după triumful ideilor democratice, mai are rădăcini puternice în mentalitatea popoarelor. Nu există popor care să nu se fi lăsat guvernat, la începuturile istoriei sale, ca un lucru de la sine înţeles, ca o normă naturală de viaţă, de o clasă conducătoare ereditară. Transmisia ereditară a puterii reprezintă forma patriarhală de conducere a Statelor. Mult mai târziu se ivesc veleităţile de emancipare a maselor, lupta de clasă şi războaiele civile. Nobilimea reprezenta un cadru social închis, în care drepturile la conducere se moşteneau prin naştere, iar pătrunderea din afară, din păturile de jos, era o excepţie. Leagănul decidea de soarta individului, de poziţia lui în Stat şi în societate.

Corneliu Codreanu nu admite nici principiul eredităţii ca mijloc de primenire al elitei. Este cert că la origine aristocraţia prin naştere s-a creat pe baza principiului selecţiei sociale, adică prin luptă, prin calităţi combative, printr-o superioritate netă faţă de cei pe care i-a supus. Dar este mai puţin probabil ca această

vigoare iniţială să se menţină vreme îndelungată şi trebuie să presupunem mai degrabă -fapt confirmat şi de experienţă- o epuizare a ei în cursul generaţiilor următoare. O pătură conducătoare ereditară poate să-şi facă debutul în istorie într-un mod impresionant, dar după câteva secole, ceea ce rămâne din gloria de altădată sunt numai fumurile nobleţei, ambiţiile şi avantajele materiale, neechilibrate de o contravaloare în serviciul naţiunii. *"Greşeala istorică a fost aceea că acolo unde s-a creat o elită bazată pe principiul selecţiei, acesta a părăsit a doua zi principiul care i-a dat naştere, înlocuindu-l cu principiul eredităţii şi consacrând sistemul nedrept şi condamnat al privilegiilor din naştere ".*

"Ca o protestare împotriva acestei greşeli, pentru înlăturarea unei elite degenerate şi pentru abolirea privilegiilor din naştere, s-a născut democraţia ".

"Părăsirea principiului selecţiei a dus la o elită falsă şi degenerată, iar aceasta a dus la rătăcirea democraţiei".

Nici principiul elecţiei şi nici principiul eredităţii nu asigură perpetuarea elitei în condiţii optime. Corneliu Codreanu susţine cu cea mai mare convingere cauza selecţiei. O elită nu se poate întreţine decât din focul interior, din resursele sale proprii. Pentru a fi ferit de amestecuri tulburătoare, elita trebuie să rămână credincioasă principiului care i-a determinat apariţia. O descendenţă sănătoasă se obţine numai păstrând în vigoare sistemul care s-a dovedit rodnic la naşterea ei. Părăsind selecţia, înlocuind-o cu alte mijloace de recrutare a noilor membri ai elitei, favorizăm fenomene de degenerescentă.

Aplicarea selecţiei la noile generaţii se face de către elita în funcţiune. Cei care au descoperit ceva din tainele naţionalismului, cei care trăiesc în intimitate cu neamul, dispun de mai mari probabilităţi să nu greşească în fixarea elitei înlocuitoare : *"Cine constată selecţia şi dă consacrare membrilor elitei noi ? Răspund: elita precedentă".*

"Aceasta nu alege, nu numeşte, ci consacră pe fiecare la locul pe care s-a ridicat singur prin capacitatea şi valoarea lui morală. Consacrarea o face şeful elitei, consultându-şi elita ".

"Deci o elită naţională trebuie să aibă grijă de a-şi lăsa o elită moştenitoare. O elită înlocuitoare, dar nu bazată pe principiul eredităţii, ci numai pe principiul selecţiei sociale, aplicat cu cea mai mare stricteţe ".

"Principiul eredităţii nu este suficient în sine ".

"După principiul selecţiei sociale, primenită necontenit cu elemente din adâncurile naţiunii, o elită se păstrează totdeauna viguroasă ".

Nu e ceva arbitrar ca şeful elitei să decidă în ultimă instanţă asupra noilor încadrări ?

Nu, pentru că din străduinţa lui elita a ieşit din faza nebulozităţilor, a experienţelor multiple, şi a devenit o unitate creatoare. Nici unul din colaboratorii lui n-ar fi putut săvârşi aceeaşi operă cu îndemânare egală lui. Ochiul lui este mult mai exercitat şi dezinteresarea lui mult mai mare. Fără îndoială că nici judecata şefului nu este infailibilă. El nu se poate lipsi de ajutorul elementelor sale cele mai destoinice. Şeful elitei îi consultă pe aceştia, le cere să facă propuneri, să recomande pe cei cunoscuţi în cercul lor de activitate, astfel că coeficientul de eroare este scăzut la limită. Selecţia elimină toate formele de arbitrar. Ea nu e nici selecţie, nici ereditare, dar nici numire. Elita precedentă *"nu alege, nu numeşte, ci consacră pe fiecare la locul pe care s-a ridicat singur prin capacitatea şi valoarea lui morală"*. Numirea e un procedeu dictatorial, care instituie o ierarhie rigidă, în care sufletele se simt stingherite. Consacrarea e o recunoaştere, o întâlnire între prieteni, o întâmplare a celui care se îndreaptă spre tine, o îmbrăţişare de idealuri, o călăuzire a unei valori în procesul de creaţie. Cel care vine, aduce totul, ştiinţă, inteligenţă, caracter, iar şeful îi deschide câmpul bătăliilor. Acceptate fiind în elită, nu li se face o favoare, nu li se acordă recompense sau măriri omeneşti, ci îşi oferă înşile aportul lor dezinteresat pentru neam. Cu ce abnegaţie se exprimă Gheorghe Clime la întemeierea Legiunii: *"În această privinţă, dacă există cineva, în vreun colţ al României, care să fi început înscrierea în vreo listă de subscripţie, autorizată sau nu, să mă înscrie şi pe mine cu ceea ce pot da : viaţa ".*

Elita, prin definiţie, prin natura ei, nu poate fi numeroasă. Ceea ce se cere elementelor ei componente nu este o calitate singuratică, ci un complex de însuşiri, care, fiecare în parte, ar reprezenta deja o trăsătură de mare distincţie la un om : *"a) Curăţenia sufletească, b) Capacitatea de muncă şi creaţie, c) Vitejia. d) Viaţa aspră şi războire permanentă cu greutăţile aşezate în calea neamului. e) Sărăcie, adică renunţarea voluntară de a acumula averi. f) Credinţă în Dumnezeu, g) Dragostea ".*

Coexistenţa acestor virtuţi nu e un lucru imposibil, pentru că ele nu stau dezlânate în suflet, nu se războiesc între ele, nu se alungă una pe alta, ci au un substrat comun, un principiu unificator, pe care cunoscându-l, ne dăm seama că nu sunt în realitate decât variatele lui manifestări. Ele apar disjuncte şi independente numai procedând analitic, dar în sinteza lor supremă se reduc la acelaşi fapt fundamental. Această virtute de bază este dragostea, pe care Corneliu Codreanu, pentru a-i sublinia importanţa, o şi aşează la sfârşitul enumerării lui. Cel ce a făcut experienţa dragostei, cel ce e mânat în viaţă de puterea ei nemărginită de dăruire, nu va trebui să înveţe tabloul virtuţilor inductiv, luându-le de la periferie una câte una, ci le va proiecta din interiorul său, din abundenţa lui spirituală. Ele îi vor apărea mai degrabă aplicaţiile concrete ale dragostei, reacţiile ei specifice la felurimea activităţilor omeneşti.

f) Educaţia legionară

Pentru a încheia discuţia asupra momentului de creare şi perpetuare al elitei, trebuie să adăugăm câteva consideraţii despre educaţie. Care este rolul ei în selecţie ? Cu ce stă în ajutor la formarea elitei naţionale ? Din pricini pe care le-am expus în alte capitole, rămâne un fapt bine stabilit că educaţia nu este atotputernică în formarea omului. Ea se izbeşte de anumite limite, dincolo de care nu mai poate înainta. Necunoscuta personală se adevereşte mai tare decât zelul educativ. În ultimă

instanţă, fiecare individ este arhitectul propriului său destin. Ultima retuşare şi cea mai importantă a persoanei umane se face din interiorul ei. Adevărata educaţie este o auto-educaţie. Dacă educaţia ar fi determinantă în formarea individului, dacă din mâinile ei ar ieşi suflete perfect modelate, aidoma unui ideal, s-ar mai putea vorbi de existenţa persoanei umane, de autonomia ei caracteristică ?

Educaţia este necesară, valoarea ei este imensă, dar trebuie să ne înţelegem asupra termenilor în care lucrează. Educaţia ne învaţă multe lucruri folositoare, trezeşte în noi preocupări de cel mai înalt nivel, cultural, politic şi spiritual, dar la marea cotitură a vieţii ne lasă singuri, invitându-ne să ne hotărâm singuri soarta. Nici Graţia Divină nu este eficace fără efortul personal. Cine nu s-a străduit să-şi descopere vocaţia vieţii în propriul său eu riscă să trăiască din împrumuturi sufleteşti, din reproduceri de modele străine. El practică un ritual interior, care nu îi aparţine, fiind imitat după alte personalităţi. În acest caz, educaţia şi-a depăşit misiunea, pentru că a transplantat individului o conduită străină de constituţia lui intimă, în loc să-1 ajute numai să-şi elaboreze propria lui filozofie. De aceea întoarcerile din drum, schimbările brusce de atitudini, trecerile de la o extremă la alta, sunt foarte frecvente în viaţa acestor oameni, dezrădăcinaţi din propriul lor eu.

Există şi un dresaj educativ, aplicat cetăţenilor din statele totalitare, care scoate perfecţi oameni în serie, scutiţi de grija de a mai gândi, de a se mai întreba asupra rostului lor în lume. Educaţia în aceste State a devenit o operaţie standard, o manufactură umană. Idealul ei este să creeze omul-robot, stins ca veleităţi personale şi interesant numai ca forţă motrice a unui imens angrenaj social.

Mişcarea Legionară aşează educaţia pe planul întâi al preocupărilor ei. Toate celelalte activităţi ale ei pot la un moment dat să-şi încetinească ritmul, să dispară chiar cu desăvârşire, dacă sunt împiedicate să se manifeste. Singură activitatea educativă nu se stinge niciodată. Ea întreţine viaţa Mişcării şi nu pot avea nici o secundă de oprire atâta vreme cât organismul legionar mai este

în stare să servească neamul. Obiectivul principal al Legiunii nu a fost să câştige o bătălie politică, pentru a aşeza partizanii ei în locurile ocupate până atunci de adversari. Un succes care lasă neatinse vechile moravuri, nu aduce nici un fel de uşurare poporului. *"În cazul acesta biata mulţime a românilor, prin biruinţa noastră, ar schimba numai firma exploatatorilor".* Mişcarea Legionară a voit să deschidă căi noi vieţii publice româneşti, să o scoată din stadiul luptelor sterile de partid, să asigure o permanenţă şi stabilitate conducerii. Aceste rezultate nu se pot obţine întemeind o nouă grupare politică sau înmulţind numărul programelor existente, ci creând *"oameni noi",* îngrijindu-se să se dezvolte şi consolideze elita naţiunii noastre.

Din această deplasare a interesului de la valoarea-program la valoarea-om rezultă precăderea de care se bucură educaţia în sistemul de lucru al Mişcării. În vreme ce ea e absentă din preocupările altor partide, la noi devine activitate de căpetenie, care explică însăşi raţiunea de a fi a Mişcării. *"Poporul român, în aceste zile ale lui, nu are nevoie de un mare om politic, aşa cum se crede, ci de un mare educator şi conducător, care să biruiască puterile răului şi să zdrobească tagma celor răi. Pentru aceasta însă va trebui să biruiască mai întâi răul din el şi din ai lui". "De aceea piatra unghiulară de la care porneşte Legiunea este omul, nu programul politic. Reforma omului, nu reforma programelor politice".* În cărţile de doctrină legionară textele care arată importanţa educaţiei le întâlnim la tot pasul şi în insistenţa cu care revin se observă grija ca legionarii să nu piardă din vedere esenţialul. *"Mişcarea Legionară, înainte de a fi o mişcare politică, teoretică, financiară, economică etc., de formule, este o şcoală spirituală, în care dacă va intra un om, la celălalt capăt va trebui să iasă un erou ".*

"Mişcarea noastră legionară are mai mult caracterul unei mari şcoli spirituale ".

"Ea tinde să aprindă credinţe nebănuite, ea tinde să transforme, să revoluţioneze sufletul românesc ".

"Strigaţi în toate părţile că răul, ruina ne vin de la suflet".

"Sufletul este punctul cardinal asupra căruia trebuie să se lucreze în momentul de faţă. Sufletul individului şi sufletul mulţimii".

Într-un articol al lui Ion Moţa, intitulat *Arta şi Lupta,* în care se dezbate problema raporturilor dintre cerinţele supreme ale artei şi frământările generaţiei noastre, dacă arta nu ar avea de suferit, nu ar ieşi diminuată din tratatrea subiectelor cu caracter naţional, educaţia, metoda de luptă specifică Mişcării Legionare, e asimilată creaţiei artistice.

"Formarea omului nou, prin educaţie legionară, este cea mai miraculoasă operă de creaţie sufletească, înfăptuită de Căpitan. O asemenea creaţie este tot o operă de artă ". Încheiem acest grup de citate cu legea educaţiei: *"Trebuie să devii altul. Un erou. În cuibjă-ţi toată şcoala. Cunoaşte bine Legiunea ".*

Fiecare partid îşi are tactica şi strategia lui deosebite.

Fiecare se distinge de celelalte prin modul său particular de a răspunde evenimentelor, de a utiliza conjuncturile, de a se încadra în istorie. Fiecare partid e şi un acumulator de experienţe, care se pot învăţa şi transmite. Şi în Mişcarea Legionară au existat atari dispoziţii, de această natură, indicaţii care se refereau la purtarea bătăliei, la organizarea terenului, la acţiunile de manevră ale conducerii. Dar, spre deosebire de comportamentul altor partide politice faţă de adversari, chiar şi în acest câmp exterior maniera de a interveni a Mişcării s-a menţinut întotdeauna la un alt nivel moral. Nu ne-a interesat exclusiv succesul, ci în aceeaşi măsură ne-a preocupat şi mijloacele loiale de a-l obţine.

"învăţaţi pe copii voştri să nu întrebuinţeze mişelia nici contra prietenului şi nici contra celui mai mare duşman al lor. Nici în contra mişelului şi a armelor lui mişeleşti să nu întrebuinţeze mişelia, pentru că de vor învinge, nu va fi decât un schimb de persoane. Mişelia va rămâne neschimbată. Mişelia învinsului va fi înlocuită cu mişelia învingătorului. În esenţă, aceeaşi mişelie va stăpâni peste lume. Întunericul mişeliei din

lume nu poate fi alungat prin alt întuneric, ci numai prin lumina pe care o aduce sufletul viteazului, plin de caracter şi onoare ".

După această precizare de termeni, făcând deosebirea între simpla transmitere de cunoştinţe, care privesc câmpul operativ al politicii, şi educaţia, privită ca disciplină integrală a sufletului, al cărui rost principal este trezirea de impulsuri spirituale în om, să analizăm ce funcţiuni a îndeplinit ea în cadrul Mişcării. Făuritorii doctrinei noastre pun în valoare un factor pedagogic căruia până acum nu i s-a dat suficientă importanţă : mediul educativ. Ei cred că mediul educativ hotărăşte în mai mare măsură decât educatorul de orientarea unui individ în viaţă. Din mâna unor educatori excelenţi poate să iasă o generaţie de proastă calitate dacă influenţa lor de la catedră nu se prelungeşte în mediul social în care vor trăii elevii, dacă acest mediu e străbătut de alte curente de idei, de alte linii de forţă, vrăjmaşe învăţăturii lor. În lupta dintre mediu şi educator, victoria va fi, cu neînsemnate excepţii, de partea mediului. Alarma care se dă actualmente în jurul educatorilor, acuzaţia ce li se aduce că ar fi mai puţin zeloşi decât bunii dascăli de odinioară, nu este întemeiată. Nu a coborât nivelul lor de pregătire, nici sârguinţa lor la muncă, iar dragostea de copii a rămas aceeaşi, ci s-au împuţinat mediile oneste din societate, în care cuvântul lor să găsească o întruchipare vie. Înainte vreme, când se evoca în şcoală viaţa unui om de seamă sau se povestea cuprinsul unei istorioare morale, imaginaţia copiilor descoperea analogii concrete în mijlocul familiilor lor, între familii vecine, în satul sau oraşul unde trăiau. Icoana eroului nu aparţinea unei lumi ireale, ci se sprijinea pe un fond aperceptiv, împletindu-se cu figurile cunoscute experienţei lor. Tipul de trăire socială venea în ajutorul operei educative, adâncind-o în sufletul copilului. Astăzi, mediul social nu mai poate avea aceeaşi influenţă binefăcătoare asupra tineretului, pentru că a sărăcit în valori spirituale, în elemente de jertfă şi de creaţie. În zadar se mai face propaganda idealurilor de corectitudine şi caracter când viaţa decurge după un alt orar, dezminţind în fiecare act al ei valabilitatea acestor principii. Arta educatorilor şi-a pierdut

stăpânirea asupra sufletelor, de îndată ce mediul social a ajuns în opoziţie cu ideile răspândite de la catedră.

Biruinţa nediscutată a mediului social, ori de câte ori vine în conflict cu educatorul, se explică prin natura lui energetică, prin puterea de atracţie a conţinutului său vital. Persoana umană nu se poate dezvolta decât prin activitate, printr-o veşnică războire cu realităţile. Aceste nelinişti creatoare o va îndemna să alerge într-acolo unde va găsi prilej de afirmare a fiinţei sale. Între un educator de cea mai aleasă pregătire şi un mediu de calitate îndoielnică, dar clocotitor de energie, individul nu va întârzia să-şi arate preferinţele pentru mediu. Influenţa educatorului slăbeşte, pentru că el nu este o poartă de intrare în viaţă, ci un laborator de formule. El nu participă cu elevii la fenomenul concret al trăirii, ci le ţine discursuri despre viaţă. Dacă recurge câteodată la material intuitiv, ilustrând cu pilde preceptele sale, acestea sunt tot atât de puţin apte să învioreze spiritul, fiind luate din lumi dispărute sau imaginare. Dinamismul persoanei umane nu-şi găseşte întrebuinţare în cadrul şcolii şi atunci îşi face drum spre şuvoiul năvalnic al vieţii.

Dacă mediul corupt de astăzi este cauza principală a influenţei vătămătoare la care este expus tineretul, atunci numai suprimând această cauză vom obţine rezultate de altă natură. Pentru a da o îndrumare sănătoasă noilor generaţii, trebuie să le oferim o altă ambianţă socială, care să se găsească în armonie cu vederile educatorului. Trebuie strânşi laolaltă toţi acei oameni ale căror idei şi acţiuni pot să susţină opera educativă întreprinsă în şcoală. Nu e vorba de crearea unui mediu artificial, cum ar fi o societate de binefacere sau de protecţie a tineretului, şi nici de izolarea lui de lume, ci un mediu care să se nască în lume şi să participe la manifestările vieţii. Problema educaţiei este indisolubil legată de a întregului edificiu social. Numai când societatea însăşi se va ataşa altor forme de existenţă, când o nouă stare de spirit va predomina în mijlocul ei, se va restaura şi influenţa educatorilor asupra tineretului.

Greutatea principală a educaţiei constă în crearea unui mediu educativ sănătos, în locul celui indiferent sau primejdios de astăzi.

Mişcarea Legionară, recunoscând din vreme acest adevăr, a dublat forţa educatorilor cu forţa organizaţiei sale. Educaţia nu mai este încredinţată unor elemente singuratice, ci întreaga Mişcare trăieşte într-un climat de preocupări spirituale şi serveşte ca mediu de îndrumare a tineretului. *"Vom crea un mediu sufletesc, un mediu moral, în care să se nască şi din care să se hrănească şi să crească omul nou ".*

"Mediul acesta trebuie izolat de restul lumii prin întărituri sufleteşti cât mai înalte. Trebuie apărat de toate vânturile primejdioase ale laşităţii, corupţiei, desfrâului şi tuturor patimilor, care înmormântează naţiunile şi ucid indivizii".

Existenţa mediului legionar nu desfiinţează activitatea educatorilor. Aceştia sunt tălmăcitorii indispensabili ai vieţii care se desfăşoară în mediu, dar nu constituie o clasă aparte, ci fiecare legionar, în măsura puterilor lui lăuntrice, e un propovăduitor de lumină. În rolul său de educator, legionarul urmează alte căi decât acelea aplicate în învăţământ. El nu strânge oameni în jurul lui pentru a le cuvânta despre Mişcare, pentru a face "teorie" cu ei, ci îşi face drum spre sufletul lor, prin exemplul său. El realizează dragostea în acte şi prin acest rezultat concret, influenţează viaţa celorlalţi. Dacă uneori împărtăşeşte gândurile sale altor persoane, aceasta o face pentru a desprinde mai clar semnificaţia faptelor sale. Numai în măsura în care legionarul e creator şi om de acţiune, devine şi educator. *"Sistemul de educaţie dinamic, educaţie odată cu acţiunea, este mult superior celui static",* afirmă Corneliu Codreanu chiar de la primele sale experienţe legionare.

Odată cu mediul educativ înfiripat, lupta de influenţe nu se mai dă între forţele singuratice ale educatorului şi blocul ostil al societăţii, ci se poartă pe plan de egalitate, de la mediu la mediu. Dar în această înfruntare colectivă, avem vreo certitudine că va birui cel bun împotriva celui rău ? Care e factorul care

asigură victoria energiilor constructive ? Mai întâi nu mai suntem puşi în situaţia tragică a educatorului izolat, a cărui influenţă se pierde în tumultul de pe stradă. Există viaţă în mediul cel bun, ca şi în mediul cel rău. Ce ne face să credem totuşi în izbânda mediului bun ? Mai ales când ştim condiţiile precare în care ia naştere, numărul restrâns de participanţi cu care începe, o oază spirituală pierdută în imensitatea deşertului social ? Ceea ce dă putere mediului bun să atragă spre sine simpatiile tineretului şi în aceeaşi măsură să slăbească poziţiile mediului rău, este identitatea lui de substanţă cu sufletul adolescentului. *"Inima lui se deschide asupra vieţii, sensibilă şi pură ca un adulmecat de căprioară. Otrăvurile nu i-au alterat darurile înnăscute, nu i-au frânt zvâcnirile spre culmi, nu i-au dezarmat elanul spre biruinţă, dragostea de luptă eroică ".*

"Duhul basmelor din copilărie şi al bătăliilor de viteji din trecutul nostru, trăieşte viu în tinerime. Ea simte că nimic nu poate da vieţii frumuseţea şi vraja decât elanul eroic şi dragostea pentru ideal". Această auroră de elanuri şi duioşii nu este produsul imaginaţiei dezordonate a tânărului, nu se datoreşte lipsei lui de experienţă în faţa vieţii, aşa cum explică locurile comune ale înţelepciunii străvechi, ci reprezintă reacţia normală a energiei sale constitutive. Omul se naşte cu un fond sufletesc bun, cu o firească înclinaţie spre sacrificiu şi generozitate. *"Anima est naturaliter Cristiania ",* afirmă Sf. Turtulian. Ceea ce înseamnă că, prin însăşi fiinţa sa, prin intima lui alcătuire, este predispus să asimileze învăţătura Divină. Tânărul păşind în viaţă cu aceste zăcăminte de omenie, de la cele dintâi legături cu lumea se va putea simţi atras spre mediul în care descoperă ceva din puritatea lui lăuntrică. În prezenţa a două medii de sens opus, unul bun şi altul rău, sufletul tânărului se va declara solidar cu mediul cel bun. Chiar dacă această alipire nu ia întotdeauna caracterul unei adeziuni publice, din pricini de familie sau alte slăbiciuni omeneşti, actul interior îşi păstrează întreaga lui valabilitate.

Putem stabili acum, după ce am desluşit natura celor dintâi impulsuri ale tinereţii, o nouă regulă de educaţie. Când

două sau mai multe structuri sociale solicită favoarea tinerimii, va birui întotdeauna mediul care va cultiva cu mai multă fidelitate elanurile şi năzuinţele persoanei umane. Individul, cu resorturile sufleteşti încă vii, cu prospeţimea creatoare neatacată de viciile societăţii, se va încadra comunităţii în care pulsează simţirea curată şi dreaptă din interiorul său. O realitate colectivă va lua atributele unui mediu educativ, numai în măsura în care va reconstitui în sine tipul de societate plăsmuit de imaginaţia ingenuă a tânărului. Graţie componenţei sale spirituale, mediul educativ se găseşte în alianţă naturală cu toate generaţiile de mâine ale unui neam. Cu toate că la origine nu reprezintă decât un procentaj infim din societate, adăugându-se aportul noilor generaţii, îşi va sălta proporţia zi de zi şi va izbuti în cele din urmă să întreacă chiar forţa numerică a mediului ostil.

Tot ce poate imagina mintea noastră mai promiţător, mai plin de nădejdi în relaţiile dintre generaţii, trebuie să se găsească concentrat în această centrală de energie a mediului educativ. În acest caz, mediul se află în raporturi de înrudire spirituală cu vlăstarul tânăr al neamului şi nu face decât să ocrotească impulsurile curate care ţâşnesc în mod spontan în sufletul lui. Îl primeşte pe tânăr ca să-i servească drept scut temporar, ferindu-l de drumuri greşite, într-o perioadă care nu este încă deprins să se poarte în lume. Individul găseşte un mare sprijin în energia protectoare a mediului sănătos, fără ca fruntariile lui spirituale să sufere. Ele rămân deschise pentru a-şi angaja singur destinul. El însuşi, sprijinit pe acest mediu, trebuie să ajungă la maturitate, trebuie să-şi aşeze viaţa pe temelii interioare solide.

Odată format în mediul educativ bun, tânărul trebuie să iasă în lume, pentru a-şi supune la probă rezistenţa puterilor sufleteşti. Alături de mediul bun, în care el a crescut, se găsesc în societate zeci de medii duşmănoase binelui. Numai trăind în mijlocul adversităţilor, tânărul ar putea să-şi dea seama cât e de consistent nucleul său interior şi ce rol ar putea să joace în organizaţie. Examenul posibilităţilor sufleteşti ale unui individ într-un mediu străin de Mişcare e considerat de Căpitan ca un complement indispensabil al realizării lui umane. *"După ce*

legionarul se va fi dezvoltat într-un astfel de mediu, în cuib, în tabăra de muncă, în însăşi organizaţia şi familia legionară, va fi trimis în mijlocul lumii : să trăiască, pentru a învăţa să fie corect, să lupte, pentru a se învăţa viteaz şi tare, să muncească, pentru a se învăţa muncitor, iubitor de toţi cei care muncesc, să sufere, pentru a se oţeli, să se jertfească pentru a se deprinde cu desăvârşirea propriei sale persoane, slujindu-şi neamul".

Tinerii educaţi în mediul legionar nu numai că nu vor cădea pradă influenţelor vătămătoare ale societăţii, ci oriunde vor apărea, vor transplanta aceleaşi idei, aceleaşi credinţe şi aceleaşi elanuri creatoare. *"Oriunde se va duce, va crea un mediu nou de aceeaşi natură. Va fi un exemplu. Va face alţi legionari. Şi lumea în căutarea unor zile mai bune, îl va urma.*

Multiplicarea mediilor sănătoase va avea ca urmare însănătoşirea întregii societăţi româneşti şi ca încoronare a acestei opere educative, va veni biruinţa Mişcării Legionare. Prin extensiunea procesului de desăvârşire interioară, tot mai mulţi români vor sprijini acţiunea politică a Legiunii, până ce Statul însuşi va fi cucerit prin această forţă spirituală.

IV. STATUL

Pentru a înţelege esenţa Statului, trebuie să ne ferim de a-l desprinde şi a-l trata ca pe un fenomen independent. Statul este un produs al naţiunii, un post-fenomen al ei, o construcţie în care se prelungeşte şi se afirmă propria ei fiinţă. Pentru a exista un Stat, trebuie să preexiste o naţiune. Relaţia dintre cei doi termeni este inseparabilă şi ireversibilă. Dacă populaţii cu caracter naţional nedefinit se grupează în Stat, opera lor nu depăşeşte interesul unui act de natură pur administrativă. Simpla imitaţie a părţii instituţionale a Statului nu-i certifică acestuia autenticitatea. Statul în care nu se remarcă preponderenţa unei naţiuni, este o asociaţie de interese şi interesaţi, un cadru comod de convieţuire pentru nişte oameni care şi-au pierdut identitatea lor etnică.

Metoda abstractă pentru identificarea Statului este valabilă numai dacă ne mărginim la aspectele lui formale, la mecanismul său juridic. Prin acest procedeu, putem obţine din diversitatea lui istorică de manifestare o expresie generală a lui, o structură sub care apare în toate timpurile şi la toate popoarele. Dar, cu acest proces logic, n-am înregistrat decât exterioarele statului şi n-am pătruns în substanţa lui intimă. Cunoaşterea integrală a Statului presupune o schimbare de metode şi perspective. Statul care se vede şi pe care îl cercetează de obicei teotericienii lui este, de fapt, tributar altui Stat, care nu se vede şi care acţionează din adâncime. Eşafodajul de legi şi instituţii al Statului reprezintă numai realităţile lui de grad secund, în care se propagă zvâcnirile creatoare ale unei naţiuni. Ordinea inteligibilă a Statului este ordinea de desfăşurare a logosului naţional. Pentru

a-i recunoaşte natura adevărată, trebuie să-l examinăm pe filiera lui etnică, trebuie să împrumutăm parcursul său interno-extern.

a) Stat şi Naţiune

Ne reamintim din capitolele anterioare că naţiunile descind din tainele cerului şi iau o înfăţişare văzută în lumea materială. Imaginea perceptibilă a naţiunii se compune dintr-o mare diversitate de factori : religie, limbă, cultură, populaţie, teritoriu, istorie, etc. De îndată ce aceste elemente se combină după o formulă specifică, o nouă naţiune şi-a făcut apariţia în lume. După cum vedem, naţiunile există şi se manifestă în istorie, chiar înainte de a fi înzestrate cu un aparat statal. Totuşi Statul e o aspiraţie generală a naţiunilor, căci toate tind să se strângă sub acoperământul lui. Cum se explică această febrilă căutare a tuturor naţiunilor de a se constitui în Stat ?

O naţiune poate trăi chiar lipsită de stat, cum ne demonstrează atâtea exemple în istorie. Dar fără de Stat nu-şi poate realiza finalitatea ei specifică, nu-şi poate omologa produsul muncii şi al talentelor ei. Energia creatoare a naţiunii se risipeşte fără matca regulatoare a Statului. Naţiunea fără Stat se afirmă sacadat, difuz, dezordonat, pentru că nu şi-a asigurat, prin crearea acestui instrument, continuitatea eforturilor ei. Pentru a pune capăt acestei împrăştieri de forţe, naţiunea intervine din nou în ordinea socială, face un nou efort de obiectivare şi crează dispozitivul ordonator al Statului.

După momentul de încorporare al naţiunii în lumea materială, urmează momentul de organizare a ei sub egida Statului, pentru a-şi putea împlini misiunea ei istorică. Naţiunea îşi disciplinează activităţile, imprimându-le o linie unitară, un sens de convergenţă şi această necesitate de planificare a resurselor ei determină apariţia Statului. Statul reconstituie pe plan material ceea ce reprezintă naţiunea în esenţa ei : o unitate exterioară a neamului după impulsurile ce le primeşte de la realitatea lui interioară.

"Statul, spune Moţa, *e un cadru, constituit de oameni, şi impus realităţii vii şi naturale sub imboldul necesităţii de a asigura o ordine unitară şi bună în societatea frământată de forţele bune în lupta cu cele rele.*

"Pentru ca Statul să fie în serviciul acestei ordini a Binelui, în seviciul marilor finalităţi permanente ale vieţii omeneşti, sau a marilor finalităţi specifice unei epoci istorice, el trebuie să pornească de la următorul lucru : să cunoască aceste rosturi ale vieţii, aceste finalităţi. Să nu se izoleze de ele, voit sau fără voie, prin exces de abstracţiune şi prin sofisme impenetrabile. Apoi cunoscându-le, să-şi construiască armătura de reguli juridice conform scopurilor care sunt de atins ".

În comentariile lui Moţa, se disting limpede Statul real, purtător al marilor finalităţi naţionale, de Statul formal, care serveşte numai ca *"armătură juridică"* celui dintâi. Statul posedă o constantă metafizică, în care se proiectează naţiunea cu ţelurile ei permanente, şi un element variabil, care exprimă efortul de adaptare al finalităţilor naţionale la contingenţele istorice. Coborând în lumea accidentalului, permanenţele unei naţiuni se fragmentează, *"devin scopurile specifice ale unei epoci istorice "* şi această nestatornicie a obiectivelor concrete în care e angajată naţiunea determină şi schimbările pe care le suferă Statul de legi şi paragrafe. împrejurările în care trebuie să lupte naţiunea, noile situaţii care dau asalt fiinţei sale, o silesc să adapteze şi Statul la aceste continue oscilaţii politice.

Ce-ar însemna o naţiune lipsită de această ordine imanentă, de această dispoziţie interioară de a crea Statul ? N-ar ceda mişcărilor centrifugale şi nu s-ar pulveriza de la prima ciocnire cu realităţile ? Iată de ce este necesar să reperăm Statul de la primele lui pulsaţii, de când există în stare potenţială în sânul naţiunii. Întâi trebuie să privim naţiunea "sub specie aeternitatis", intuite şi degajate finalităţile ei ultime, şi apoi concentrate mijloacele de care dispunem, pentru a realiza aceste finalităţi pe o anumită porţiune istorică, în lumea contemporană, în cadrul îngăduit de împrejurări.

Statul înscris în coduri şi constituţii prezintă multe asemănări de la un popor la altul, pentru că nimic nu împiedică o tehnică constituţională mai înaintată să fie adoptată de o naţiune recent organizată în Stat şi, deci, mai puţin experimentată în domeniul legislativ. Când un popor împrumută de la un alt popor o practică, o normă, o dispoziţie, care pare potrivită propriilor lui nevoi, el nu face altceva decât să se ajute cu un instrument juridic făurit de alţii, exact aşa cum imită sau îşi însuşeşte produsele civilizaţiei tehnice. În acelaşi mod cum, de pildă, schimbă plugul cu tractorul, tot aşa se poate servi şi o formulă juridică superioară, elaborată în altă parte. Există şi o tehnică socială şi juridică, după cum există şi o tehnică a culturii, care însă nu se pot substitui nici Statului şi nici Culturii. Valoarea unui Stat nu e determinată de aceste elemente de import, ci de respectul ce-l acordă finalităţilor naţionale în Constituţia lui. Formulele luate de la străini reprezintă o contribuţie pozitivă la crearea Statului numai dacă sunt selectate pentru a se armoniza cu necesităţile adânci ale neamului. Formule juridice extrem de ingenioase, care au dat rezultate excelente la alte popoare, devin o povară şi o excrescenţă, când nu se potrivesc cu geniul ei.

Privit în structura lui intimă, Statul este o unitate ireductibilă, fiecare Stat are valenţele lui proprii, are modul său particular de a interpreta fenomenele sociale. Statul se proiectează din interiorul unei naţiuni şi reprezintă strategia generală a acesteia, concentrarea maximă de sforţări pentru a-şi îndeplini rosturile ei specifice în lume.

b) Finalităţile Statului

După ce ne-am informat asupra originii statului, să ne interesăm mai departe de finalităţile lui, statul nu are ţeluri proprii de realizat. Activitatea lui e în întregime absorbită de ţelurile naţiunii. El se diferenţiază de naţiune numai pentru a îndeplini o misiune specifică în cadrul ei. Naţiunea şi finalităţile ei reprezintă termenii extremi ai existenţei Statului. Viaţa

Statului înmugureşte în neam şi îşi atinge apoteoza consumându-se pentru idealurile lui. Finalităţile Statului sunt finalităţile naţiunii.

După cum am văzut în capitolul anterior, ordinea de desfăşurare a naţiunii are următoarea configuraţie : individul creator de naţiune, colectivitatea naţională sau naţiunea actuală, naţiunea istorică şi naţiunea spirituală. Statul neajuns la plenitudine, nematurizat, îşi însuşeşte unul dintre termenii intermediari ai realizării unei naţiuni, fără să meargă până la capătul seriei. Avem astfel Statul liberal, care nu trece dincolo de interesele individului, al căror protector şi paznic se socoteşte. Alte State merg mai departe, depăşesc pe individ şi se interesează de colectivitatea naţională, de naţiunea actuală, ce se întâmplă aici cu naţiunea, şi cum poate fi ocrotită şi apărată. În sfârşit, Statele de tradiţie şi continuitate au ajuns la viziunea istorică a naţiunii. Nu se mulţumesc să navigheze cu abilitate printre contemporani, pentru a feri naţiunea de pericole, ci se concentrează şi asupra viitorului ei. Statul naţional adevărat ţâşneşte şi mai departe, spre finalitatea principală şi ultimă a naţiunii, spre naţiunea eternă proiectată în actul învierii. Statul, în concepţia Căpitanului, nu poate fi decât mandatarul scopurilor celor mai înalte ale naţiunii. Strategia Statului naţional constă în a se detaşa de individ, în a depăşi interesele politice de moment ale naţiunii, în a se distanţa chiar şi de istorie, pentru a-şi indentifica existenţa cu elanurile ei supranaturale. Lupta finală a Statului este tributară legilor Divine.

Naţionalismul autentic cultivă ideea unei naţiuni de tip vertical, care dă prioritate frumuseţilor spirituale ale lumii. Corneliu Codreanu cere conducătorilor de State, între alte însuşiri, să aibă şi *"conştiinţa obiectivelor drepte şi morale ",* iar Ion Moţa crede că factorul Divin judecând un ideal nedrept *"îl sorteşte unei înfrângeri sigure, la nevoie chiar contra sugestiilor bunului simţ, căci nedreptatea este menită totdeauna înfrângerilor".* Orice ideal naţional conceput pe baze meschine, chiar dacă îşi începe cariera cu succese răsunătoare, până la urmă însuşi egoismul din care s-a zămislit îi va deveni o povară şi o

puţin demne şi onorabile. Obiectivelor drepte şi morale, trebuie să le corespundă şi mijloace loiale. Nu pot exista scopuri bune atinse cu mijloace infame.

Scopurile nu se îndeplinesc niciodată printr-un salt în lumea lor, ci se descompun într-un mare număr de acţiuni, cărora le dăm numele de mijloace. Cum ar putea fi scopurile bune, când însumarea etapelor lor de realizare dau un bilanţ negativ ? Scopurile prind consistenţa pe încetul din faptele ce le precedează. Scop şi mijloace alcătuiesc un tot inseparabil. Prin urmare, e absurd să degradăm instrumentele de lucru, socotind că scopurile nu-şi pierd nimica din strălucirea lor pe căile întortocheate pe care le purtăm. Lupta politică îşi are şi ea codul ei de onoare. Un adversar nu trebuie făcut inofensiv uzând de intrigă, de minciună, de calomnie, de lovituri pe la spate. Biruinţele ce le obţinem cu mijloace incorecte se soldează cu grave deficite în lumea imponderabilelor, iar aceastea nu vor întârzia să se răzbune lichidându-ne şi beneficiile de moment, câştigate prin fraudă şi abuz. *"Păziţi-vă pe voi şi pe copii de azi şi de mâine ai neamului românesc şi ai oricărui neam din lume, de această racilă îngrozitoare : mişelia ".*

"Toată inteligenţa, toată învăţătura, toate talentele, toată educaţia nu ne vor servi la nimic, dacă vom fi mişei".

învăţaţi pe copii voştri să nu întrebuinţeze mişelia nici în contra prietenului şi nici în contra celui mai mare duşman al lor. Căci nu vor învinge, ci vor fi mai mult decât învinşi, vor fi striviţi. Nici contra mişelului şi a armelor lui mişeleşti să nu întrebuinţeze mişelia, pentru că de vor învinge, nu va fi decât un schimb de persoane. Mişelia va rămâne neschimbată. Mişelia învinsului va fi înlocuită cu mişelia învingătorului. În esenţă aceeaşi mişelie va stăpâni peste lume. Întunericul mişeliei din lume nu poate fi alungat prin alt întuneric, ci numai prin lumina pe care o aduce sufletul viteazului, plin de caracter şi de onoare,"

Dacă atribuim naţiunii, ca rost definitiv în istorie, existenţa ei materială şi salvarea ei cu orice preţ, atunci şi perspectiva relaţiilor dintre scop şi mijloace se schimbă, atunci

nu mai încape discuţie că mijloacele cele mai bune vor fi acelea care vor asigura triumful naţiunii peste alte popoare, indiferent dacă viaţa ei se scurge în demnitate sau se acoperă de dezonoare. *"Atunci nu interesează mijloacele pe care neamurile le întrebuinţează pentru a şi-o asigura. Toate sunt bune, chiar şi cele mai rele ".* Într-o istorie transfigurată în junglă, e firesc să ne conducem *"după legea peştilor din mare sau a fiarelor din pădure ",* adică să ne servim întotdeauna de mijloacele cele mai potrivite, oricât de perfide şi de criminale ar fi, ca să răpunem pe adversar şi să eliberăm spaţiul de un concurent nedorit.

E cu totul altceva când neamurile sunt considerate realităţi supranaturale şi sunt chemate să depună mărturie în ceasul Învierii. În această ipostază, mijloacele trebuie să fie de o transparenţă desăvârşită, pentru ca din şiragul lor să se poată făuri scopurile de esenţă superioară. Cele ce nu sunt curate, nu numai că nu sunt de nici un ajutor la realizarea finalităţilor naţionale, dar constituie tot atâtea piedici în calea lor. Pentru a judeca valoarea unui mijloc, unei acţiuni politice, trebuie să o privim din calota nevăzută a naţiunii, cercetând ce adaugă comorii ei spirituale, ce coeficient de faptă bună conţine, pentru a servi ca element de justificare în faţa Creatorului. Momentul final al neamului, Învierea din morţi, selecţionează şi mijloacele de care se foloseşte o naţiune în cursa ei pământeană, dând preferinţă şi chemând la viaţă pe acelea care se potrivesc mai bine traseului ei final.

d) Principiul de conducere al Statului

Corneliu Codreanu cine cu o schimbare revoluţionară şi în ce priveşte principiul de conducere al Statului. După cum ştim, oricât de felurite s-ar prezenta sistemele de guvernare încercate până acum de omenire, ele se grupează în realitate în jurul a două mari principii, principiul autorităţii şi principiul libertăţii.

"Toată istoria socială a omenirii e plină de lupte, având la bază cele două mari principii care caută să-şifacă loc unul în paguba celuilalt: Principiul autorităţii şi Principiul libertăţii.

"Autoritatea a căutat a se extinde în dauna libertăţii. Iar aceasta la rândul ei, a căutat să limiteze cât mai mult puterea autorităţii. Aceste două, faţă în faţă, nu pot însemna decât conflict".

"A orienta o mişcare după unul sau celălalt din aceste două principii, înseamnă a continua linia istorică de tulburări şi războire socială. înseamnă a continua, pe de o parte, linia de răzvrătire sângeroasă şi de permanent conflict".

Corneliu Codreanu nu neagă datele experienţei istorice, dar se întreabă ce a cules omenirea de pe urma vrajbei continue dintre autoritate şi libertate. El constă că şi unul şi celălalt din cele două principii sunt insuficiente, lipsindu-le ceva şi anume tocmai completarea celuilalt. Societatea e tot atât de mult avizată la autoritate cât şi la libertate şi nu poate funcţiona în bune condiţii decât apăsând concomitent pe ambele pârghii de comandă. Dacă unul dintre principii este favorizat de către conducători, atunci se rupe echilibrul intern al Statului şi o parte din cetăţeni se vor ridica contra celorlalţi pentru a apăra principiul pe care îl cred ei ostracizat. Acest asalt continuu de la extreme, cu tulburările sângeroase pe care le produce, nu poate lua sfârşit, până ce nu vom izbuti să reunim părţile învrăjbite într-un tot armonios. Există o forţă sufletească capabilă să suprime tensiunea dintre cele două principii antagonice : dragostea.

"Dragostea, explică Corneliu Codreanu, *e împăcarea între cele două principii : autoritate şi libertate. Dragostea se află la mijloc, între ele şi deasupra lor, cuprinzându-le pe amândouă în tot ce au ele mai bun şi înlăturând conflictele dintre ele ".*

"Dragostea nu poate aduce nici tiranie, nici împilare, nici nedreptate, nici răzvrătire sângeroasă, nici războire socială. Ea nu poate însemna niciodată conflict".

Într-un stat guvernat pe baza dragostei, nici autorităţile nu vor asupri pe cetăţeni şi nici cetăţenii nu se vor răzvrăti contra autorităţii, deoarece atât conducătorii cât şi cetăţenii se vor inspira din acelaşi principiu. Nimic nu-i mai desparte în felul de a concepe societatea, decât funcţiile temporare pe care le îndeplinesc în cadrul Statului. Acţiunile unora şi altora emană din dragoste, sunt aplicaţiile dragostei în societate şi atunci, în virtutea acestei dispoziţii interioare de a se jertfi pentru binele altora, nu pot să-şi facă unul altuia rău.

În concepţia Căpitanului, dragostea nu înseamnă un compromis între autoritate şi libertate, creând un fel de Stat căldicel, fără drame interioare şi tensiuni, ieşit din imaginaţia comodă a burghezului. Dragostea este un principiu superior amândorora, iar autoriatea şi libertatea sunt emanaţiile ei. Din momentul ce dragostea intervine în societate ca factor creator de Stat, celelalte două de la sine apar, pentru că *"îşi au rădăcinile înfipte în dragoste ".* Dragostea nu este numai un sol al păcii între ele două, ci le şi procreează. De aceea arbitrajul este infailibil.

"Dragostea aplicată înseamnă pace în suflete, în societate şi în lume ".

"Pacea nu mai apare ca o biată expresie a unui echilibru mecanic şi rece între două principii : autoritate şi libertate, condamnate la veşnica războire, adică la imposibilitatea de echilibru""

"Pacea nu ne-o va da justiţia, ci numai bunătatea şi dragostea, pentru că justiţia e foarte greu să se realizeze integral şi chiar dacă s-ar găsi un aparat de realizare perfectă a acesteia, e imperfect omul, care neputând-o sesiza şi aprecia, va fi un veşnic nemulţumit".

Dragostea, aplicată în organizarea Statului, o vom numi în termeni echivalenţi disciplină din convingere sau disciplină consimţită. Drumul autorităţii trece prin libertate. Sub imperiul dragostei, ordinea, ierarhia şi disciplina, indispensabile unui Stat, se convertesc în acte de adeziune individuale. Supunerea la legi şi regulamente nu-i mai apare cetăţeanului ca o povară, ci se obţine prin participarea lui entuziastă. Individul simte că nu

aparţine unei mase amorfe, de care dispune după bunul lui plac un tiran, ci este un purtător al destinului naţional şi că Statul pe care-l serveşte corespunde aspiraţiilor lui celor mai intime, adânc înrădăcinate în fiinţa neamului. Statul clădit din dragoste este o prelungire a propriei lui fiinţe, care tinde să-şi desfăşoare elanurile creatoare în societate şi împreună cu societatea să se avânte pe cărările infinitului.

Reprezentanţii ştiinţelor politice şi sociale pot obiecta că nicăieri în istorie nu s-a înregistrat o experienţă de Stat bazată pe principiul dragostei. Nici noi nu contrazicem această constatare. Totuşi îndrăznim să afirmăm că dragostea nu este atât de străină de realitatea socială, pe cât se pare la prima vedere. Mai mult decât atâta. Constatăm că aliajul dragoste-societate convine de minune intereselor acesteia. într-adevăr, o structură socială sănătoasă se *bazează* pe sacrificiu, pe împlinirea datoriei, pe înfrângerea egoismului individual. O naţiune este cu atât mai puternică cu cât aspiraţiile ei sunt susţinute de un mai mare număr de eroi. Dar ce sunt faptele acestora decât rodul necontestat al dragostei ? Ce e spiritul de sacrificiu, la care se face apel în momente de mare primejdie pentru o naţiune, decât semnul caracteristic al dragostei ? Concluzia se impune în termenii cei mai clari. Dragostea este virtutea socială prin excelenţă. Nu există nici o altă forţă de coeziune socială care ar putea să o întreacă. Pentru că dragostea nu strânge nimic pentru sine. Tot ceea ce posedă, dăruieşte altora, indivizilor şi colectivităţii, împăcând cele mai contradictorii interese. Când într-o naţiune scade numărul oamenilor de sacrificiu şi se înmulţesc oamenii care nu îşi fac datoria, care nu urmăresc decât interese personale şi care calcă cu brutalitate peste dreptul de viaţă al altora, asemănându-se mai mult unor păsări de pradă, atunci acea colectivitate naţională a intrat în declin şi pieirea ei este inevitabilă.

e) Democraţia şi idealurile politice

Abordând acum problema constituţiei unui Stat, a formei lui de organizare, a regimului său politic, cum se proiectează conducerea lui supremă din perspectiva dragostei ? Mecanismul de comandă al unui Stat nu se poate constitui valabil şi nu poate avea eficacitate şi durată dacă nu se respectă voinţa cetăţenilor. Cum vor putea realiza ţelurile ce şi le-au propus conducătorii unei ţări, câtă vreme nu cunosc dispoziţiile sufleteşti ale mulţimii ? Să presupunem că actualii conducători ar reprezenta cea mai pură selecţie a neamului şi concepţia lor politică ar fi de o soliditate neîntrecută, reflectând cu fidelitate finalităţile naţionale. E de ajuns oare ca aceşti conducători să meargă în cadenţa istorică şi spirituală a neamului lor, pentru ca întreprinderea lor să reuşească ? Ce se întâmplă cu planurile lor măiestre dacă mulţimea nu-i pregătită să-i urmeze ? Convinşi de puritatea doctrinei lor, vor recurge atunci la forţă, pentru a îndeplini ceea ce li se pare lor a fi evanghelia naţionalismului. Dar cu fanatismul lor, cu credinţa lor nezdruncinată în binefacerile ce se vor revărsa asupra neamului, prin aplicarea programului lor, se for face odioşi în faţa poporului, compromiţându-şi propria lor operă. Nu mai e dragostea ce-i călăuzeşte în relaţiile cu compatrioţii lor, ci orgoliul de a se şti în posesia adevărului absolut.

Cea dintâi condiţie de realizare a unui Stat "naţional" este ca acei care au ajuns la plenitudinea doctrinei naţionaliste să-şi făurească un aparat constituţional capabil să asigure libertatea de manifestare politică a cetăţenilor. E un imperativ care emană din constituţia intimă a individului. Mulţimile se compun din milioane de indivizi autonomi, înzestraţi cu propria lor personalitate, în care pulsează viaţa neamului şi care vor să participe la împlinirea destinului său. Într-o formă intuitivă, toţi indivizii componenţi ai unui neam au viziunea măririi şi misiunii lui în lume şu atunci nu pot fi reduşi la rolul de simpli executanţi ai unei conduceri care se găseşte mult deasupra lor şi care nu se interesează de gândurile şi de vrerea lor. Consultarea poporului

nu e o concesie ce se face pentru a-i da iluzia că şi el participă la guvernare, ci un act indispensabil pentru încorporarea poporului în Stat. E dragostea de neam a conducătorilor care se revarsă spre masele populare şi la care aceste mase vor răspunde cu aceeaşi dragoste şi cu hotărârea lor de a susţine pe aceşti eminenţi reprezentanţi ai lor să ajungă în fruntea Statului.

Dintre toate sistemele de guvernare cunoscute până acum, democraţia pare a fi cea mai aptă să dea satisfacţie acestui principiu. Dar cu acest sistem se face o confuzie care persistă. Prin sine însăşi democraţia nu înseamnă nici bine nici rău. Ea e o simplă tehnică politică, destinată să înregistreze opinia cetăţenilor, curentele ideologice care frământă ţara, direcţia spre care se îndreaptă simpatiile mulţimii. Democraţia este o regulă de joc între diferite formaţiuni politice care aspiră să obţină majoritatea şi să ajungă la guvern. Rolul ei este pur aritmetic : să totalizeze înclinaţiile politice ale masei de votanţi, pentru ca, după imaginea lor, să se constituie conducerea Statului. Democraţia îngăduie forţelor latente ale unui popor să se exprime şi să se ordoneze în cadrul Statului. Ea culege opiniile cetăţenilor, grupându-le după afinitatea lor doctrinară.

Mai departe, democraţia e inertă. îşi pierde orice influenţă în Stat. Şi-a făcut datoria şi poate să plece. Odată procesul electoral încheiat, începe procesul politic propriu zis de creaţie al Statului, care e de altă natură. Să nu cădem în greşeala de a crede -cum au făcut unii apologeţi ai democraţiei- că prin simpla ei aplicare toată bunăstarea se va revărsa asupra popoarelor. Să nu-i atribuim puterea de a face miracole. Democraţia arbitrează numai jocul politic ce agită colectivitatea naţională, dar nu este cauza lui directă. Politica o fac partidele care îşi dispută favoarea opiniei publice, iar aceste partide au o concepţie de guvernare, au un program, au o armătură ideologică, pe baza căreia vor guverna. Trebuie să distingem aşadar clar şi categoric între democraţie, care e o tehnică politică, şi idealurile care *brăzdează* viaţa unei naţiuni şi care îşi găsesc expresia în partidele care se formează. Democraţia nu este un ideal politic, ci numai o filieră de pătrundere a idealurilor în viaţa

politică a unei ţări. De aceea formele democratice se pot perpetua, în timp ce conţinuturile ideologice care o întovărăşesc se schimbă neîncetat. Democraţia este un vehicul de pătrundere a idealurilor în Stat, care, la rândul lor, prin mijlocirea partidelor, intervin şi modifică structura Statului.

Acest adevăr e simplu de demonstrat. Până la sfârşitul secolului al XIX-lea, democraţia a mers mână în mână cu liberalismul burghez, pentru ca mai târziu să se servească de ea socialismul. Liberalismul, socialismul, sunt concepţii de viaţă, sunt conţinuturi ideologice, în timp ce democraţia a rămas aceeaşi, o aritmetică electorală, care stabileşte câţi sunt liberali din naţiune şi câţi socialişti. În secolul al XX-lea, şi-a făcut apariţia naţionalismul, care, la început s-a servit de acelaşi procedeu democratic pentru a cuceri puterea. În sfârşit, după cel de-al doilea război mondial, au apărut partide colorate cu nuanţe creştine. Alte idealuri au guvernat Statele, în timp ce sistemul democratic a rămas.

Dacă democraţia a fost atât de mult hulită de contemporani şi până la urmă repudiată de multe naţiuni, cauza trebuie căutată la lipsa de precizare a limitelor în care poate acţiona. S-a atribuit democraţiei un rol care nu-i aparţine, a fost proclamată un panaceu al tuturor relelor de care suferă omenirea, fără a se vedea că la unele popoare democraţia dă rezultate negative, azvârlindu-le în anarhie. Cum se poate ca acelaşi sistem să ducă la rezultate atât de contradictorii ? La unele să creeze stabilitate, ordine şi continuitate, iar la altele tulburări continue ? Culpa nu e a democraţiei, ci a forţelor care agită societatea. Democraţia arbitrează jocul acestor forţe, le captează şi le introduce în Stat, dar cum va arăta acest Stat, ce tendinţe vor predomina în el, ce echilibru şi ce dinamică îl triangulează, e o chestiune care iese din competenţa ei, ţinându-se exclusiv de caracterul cu care vin aceste forţe pe lume, de impulsurile lor ideologice.

f) Rolul Partidelor

Partidele nu apar la întâmplare, vorbim de marile formaţiuni şi nu de acele minuscule grupări create de ambiţia unor personaje -ci sunt rezultatul curentelor de idei care frământă societatea. Părerile indivizilor, oricât de interesante şi valoroase ar fi, nu reprezintă o forţă politică câtă vreme rămân răzleţite. Partidele sunt marile colectoare ale părerilor individuale. Indivizii se grupează în partide după afinităţi de gândire politică şi astfel, strânşi laolaltă, devin energii naţionale.

Partidele sunt organizaţii intermediare între individ şi comunitatea naţională. Rolul lor este să capteze curentele de idei care agită naţiunea şi să le transforme în realităţi de Stat. Dar nici partidele nu sunt total libere pe mişcările lor. Şi ele stau sub jurisdicţia unei instanţe mai înalte, trebuind să răspundă de actele lor. În acţiunea lor de guvernare, partidele nu se pot orienta exclusiv după tendinţele actuale ale opiniei publice, căci aceste tendinţe, la un moment dat, pot să nu corespundă intereselor supreme ale naţiunii. Un partid sănătos, un partid format din patrioţi sinceri şi adevăraţi, nu se va lăsa călăuzit exclusiv de mulţime, de capriciile ei, ci va căuta să îndrumeze mulţimea pe linia marilor aspiraţii naţionale. În calculele oricărui om politic responsabil, când va săvârşi acte de guvernământ, va avea precădere naţiunea istorică, străfulgerată de luminile cerului. Legile de viaţă şi de moarte ale unui neam îi vor fi permanent întipărite în minte şi interesele actuale ale partidului său şi ale naţiunii contemporane le va trata în conformitate cu impulsurile ce le primeşte de la naţiunea eternă.

Partidele devin o calamitate pentru naţiune când se deplasează din rolul lor de intermediar între individ şi colectivitatea naţională şi se ipostaziază în entităţi autonome. Nu mai prelevează ţara cu nevoile ei în concepţia conducătorilor unui partid, ci organismul politic din care fac parte, cu interesele lui denaturate şi cu vuietul partizanilor care cer să fie satisfăcuţi. Se rupe relaţia partid-naţiune, ca formulă de reglementare a activităţii lor politice, şi se pune accentul pe cucerirea puterii cu

orice preţ şi cu orice mijloace, pentru a satisface poftele indivizilor care îl compun. Partidul se suprapune peste naţiune, degradând-o la un instrument al veleităţilor lui iresponsabile. În acel moment, partidul se converteşte într-o suprastructură parazitară pe corpul naţiunii, trăind din sudoarea şi sângele mulţimilor exploatate.

Dacă cineva îndrăzneşte să denunţe abuzurile partidelor, pagubele materiale, politice şi morale ce le fac naţiunii, este declarat duşman al democraţiei şi al formei de Stat existente, este prigonit şi urmărit ca tulburător al păcii sociale şi adeseori îşi sfârşeşte viaţa sub gloanţele beneficiarilor puterii. De fapt aceste partide corupte, care s-au desprins de naţiune şi n-au alt ţel decât păstrarea privilegiilor lor nedrepte, nu mai au nimic comun cu democraţia. Democraţia este un refugiu comod în care se retrag pentru a-şi justifica incompetenţa şi dispreţul ce-l arată maselor muncitoare. Democraţia a fost degradată la o firmă care nu mai spune nimic şi, îndărătul căreia, îşi ascund incapacitatea şi pornirile lor de pradă. Dacă democraţia le-ar fi atât de scumpă partidelor compromise în afaceri scandaloase, cum le place să declare, atunci ar ceda locul altor formaţiuni politice, când voinţa poporului le-ar indica pe acestea ca succesoare la conducerea Statului, aşa cum obligă regula de joc a acestui sistem, şi nu ar încerca să-şi distrugă adversarii cu mijloacele pe care i le pune la dispoziţie Statul. Eleganţa cu care s-ar retrage de la putere, în momentul când poporul le-a retras încrederea, ar fi proba crucială a sincerităţii lor democratice.

g) Democraţia în România

În România partidele au căzut în această culpă de lese-naţiune, considerând ţara cu bogăţiile ei şi cu munca locuitorilor ei un fel de moşie pusă la dispoziţia lor pentru a fi exploatată prin sistemul perindării la putere. Vechile partide se interesau de toate, în afară de bunul mers al Statului : prin ce

mijloace să stoarcă voturile mulţimii în perioada electorală, cum să-şi rotunjească averile câtă vreme erau la putere, ca să aibă cu ce trăi în opoziţie. Partidele erau societăţi de exploatare a bogăţiilor ţării şi a muncii poporului. Neamul, istoria lui, viitorul lui, constituiau un vocabular străin celor mai mulţi politicieni. Se putea totul prăbuşi în jurul lor, tot ce s-a clădit prin truda şi suferinţele generaţiilor anterioare. Nimic nu-ii putea urni din nepăsarea lor.

Mişcarea Legionară făcuse o amară experienţă cu democraţia. Sistemul de guvernare democratic funcţiona în România numai pe hârtie. Poporul era împiedicat să-şi exprime voinţa tocmai de acei care îl chemau la vot. Furtul de urne, patul de puşcă al jandarmului, cetele de bătăuşi şi alcoolul ajustau întotdeauna voinţa naţională la trebuinţele electorale ale guvernului. Odată ajunse la putere prin aceste mijloace antidemocratice, partidele politice se năpusteau ca nişte lăcuste asupra ţării, provocând mari suferinţe populaţiei.

Starea de anarhie cronică în care se zbătea Statul Român nu era de natură să trezească în sufletul lui Corneliu Codreanu grave îndoieli chiar asupra sistemului politic care tolera toată această destrăbălare şi corupţie în afacerile publice ? Nu cumva -s-a întrebat Corneliu Codreanu- democraţia în sine favorizează iresponsabilitatea şi abuzurile ? Şi atunci între un sistem de guvernare, ale cărui roade nefaste sunt evidente, şi mântuirea neamului, ce alegem ?

În vehementul rechizitoriu ce l-a adresat democraţiei, Căpitanul nu s-a orientat după starea de spirit din Europa, ostilă pe acea vreme sistemului democratic, ci după realitatea ce-a constatat-o la el acasă, după ruina în care au transformat ţara partidele. Dacă aceasta e democraţia, dacă acestea sunt efectele ei, atunci mai bine ne lipsim de ea :

"Cei ce le-au schimbat, sau cei ce vor să le schimbe (hainele democraţiei- n.n), desigur că vor fi având fiecare motivele lor.

"Dar de ce să ne ocupăm noi de motivele altora ? Să ne ocupăm mai bine de motivele care ne-arfacepe noi, românii, să ne schimbăm aceste haine ale democraţiei.

"Dacă nu avem motive, dacă pentru noi sunt bune, atunci noi le păstrăm, chiar dacă toată Europa le-ar arunca.

"Iată însă că nici pentru noi nu sunt bune, pentru că :

"1. Democraţia sfarmă unitatea neamului românesc, împărţindu-l în partide, învrăjbindu-l şi expunându-l dezbinat în faţa blocului unit al puterii iudaice, într-un moment greu al istoriei sale.

"Numai acest argument este atât de grav pentru existenţa noastră, încât ar fi suficient motiv ca această demonstraţie să fie schimbată, cu orice ne-ar putea garanta unitatea : deci Viaţa. Căci dezunirea noastră înseamnă moartea.

"2. Democraţia transformă milioane de jidani în cetăţeni români.

"Făcându-i egali cu românii. Dându-le aceleaşi drepturi în Stat. Egalitate ? Pe ce bază ? Noi suntem aici de mii de ani. Cu plugul şi cu arma. Cu munca şi cu sângele nostru. De unde egalitate cu cei de abia 100, de 10 sau 5 ani, aici ? Privind trecutul : Noi am creat Statul acesta. Privind viitorul : Noi, românii, avem răspunderea istorică întreagă a existenţei României Mari. Ei n-au nici una. Ce răspundere pot avea jidanii în faţa istoriei pentru dispariţia Statului Român ?

"Prin urmare : nici egalitate în muncă, jertfă şi luptă la crearea Statului şi nici egalitate de răspundere pentru viitorul lui. Egalitate ? După o veche maximă : egalitate înseamnă a trata inegal, lucruri inegale. Pe ce bază cer jidanii tratament egal, drepturi politice egale cu ale românilor ?

"3. Democraţia este incapabilă de continuitate în efort.

"Pentru că împăţită în partide care guvernează, câte un an, doi sau trei, este incapabilă de a concepe şi realiza un plan de lungă durată. Un partid anulează planurile şi eforturile

celuilalt. Ce s-a conceput şi clădit de unul azi, se dărâmă în ziua următoare de altul.

"Într-o ţară, în care este nevoie de construcţie, al cărui moment istoric este însăşi construcţia, acest dezavantaj al democraţiei este o primejdie. Ca într-o gospodărie în care s-ar schimba în fiecare an stăpânii, venind fiecare cu alte planuri, stricând ce au făcut unii şi apucându-se de alte lucruri ca şi ele să fie stricate de cei ce vor veni mâine.

"4. Democraţia pune în imposibilitate pe omul politic de a-şiface datoria către neam.

"Omul politic de cea mai mare bunăvoinţă devine în democraţie sclavul partizanilor săi, întrucât, ori le satisface poftele personale, ori aceştia îi distrug gruparea. Omul politic trăieşte sub tirania şi permanenta ameninţare a agentului electoral.

"El e pus în situaţia de a alege : ori desfiinţarea muncii sale de o viaţă, ori satisfacerea partizanilor. Şi atunci omul politic le satisface poftele. Dar nu din buzunarul său, ci din buzunarul ţării. Creează posturi, funcţii, misiuni, comisii, sinecuri, toate puse în sarcina bugetului ţării, care apasă tot mai mult pe spinarea, din ce în ce mai istovită, a poporului.

"5. Democraţia este incapabilă de autoritate. Pentru că îi lipseşte puterea sancţiunii. Un partid nu ia măsuri contra partizanilor lui, trăind din afaceri scandaloase de milioane, din hoţie şi pradă, de frică să nu-i piardă. Nici împotriva adversarilor, de frica acestora să nu-i demaşte propriile afaceri şi incorectitudini.

"6. Democraţia este în slujba marei finanţe. Din cauza sistemului costisitor şi a concurenţei dintre diferitele grupări, democraţia cere să fie alimentată cu bani mulţi. Ca o consecinţă firească ajunge sluga marei finanţe internaţionale jidăneşti care o subjugă, plătind-o.

"În modul acesta soarta unui neam este dată pe mâna unei caste de bancheri".

h) Voinţa naţională

În România dintre cele două războaie, nu exista democraţie în sensul în care ea se practică în Occident, adică respectuoasă faţă de voinţa poporului. Corneliu Codreanu avea dreptate să se revolte contra acestui tip de democraţie, care nu era altceva în realitate decât dictatura deghizată a unei caste de politicieni. Dar dacă el a denunţat cu toată severitatea sistemul de guvernare din România, în acelaşi timp n-a făcut un pas în toată activitatea lui politică fără să invoce dreptul naţiunii de a-şi asigura singură soarta, dincolo de formele existente ale Statului. Oricât de paradoxal ar părea, Corneliu Codreanu profesa un adevărat cult democraţiei, în ce are această formă de guvernare mai profund, mai expresiv pentru propria ei esenţă. În miezul ei, în intimitatea ei, edificiul democratic are o coloană centrală, care se cheamă voinţa poporului. Ei bine, faţă de acesta voinţă, Căpitanul n-a greşit niciodată cu nimic. Chiar în momentul înfiinţării *"Legiunii Arhanghelul Mihail",* Corneliu Codreanu a declarat camarazilor lui de luptă că mişcarea întemeiată de el se va manifesta în viaţa publică pe căile indicate de Constituţie : *"Vom merge pe linia legilor ţării, neprovocând, ocolind orice provocare, nerăspunzând la nici o provocare".* Dacă mai târziu Mişcarea a ajuns la conflicte cu partidele care guvernau, aceasta se datoreşte exclusiv ilegalităţilor săvârşite de acestea, cu scopul de a împiedica expansiunea Legiunii în masele populare.

Respectul pentru voinţa poporului emană din structura spirituală a Mişcării, bazată pe dragoste, convingere şi libertate interioară. Mişcarea putea evolua şi spre o declaraţie formală de principii în favoarea democraţiei, pentru că doctrina ei îi permitea să se realizeze şi în cadrul acestui sistem de guvernare. În nici un caz Mişcarea nu ar fi guvernat contra voinţei poporului. Iată replica ce o dă în Parlament Corneliu Codreanu

acelora care-l acuzau că vrea să desfiinţeze partidele: "… *suntem contra desfiinţării partidelor sau pentru desfiinţarea partidelor. În această privinţă eu am să vă spun punctul meu de vedere ! Cine este cel care trebuie să hotărească desfiinţarea sau nedesfiinţarea partidelor ? Puteţi Dumneavoastră să le desfiinţaţi ? Nu. Cel care trebuie să hotărască este poporul, este ţara flămândă şi goală. În momentul acela când va trebui să se hotărască, poporul va vedea dacă trebuie să le desfiinţeze sau nu. În orice caz vă spun că poporul nu iubeşte partidele politice ".*

"Spune cineva : partidele nu sunt născute dintr-o improvizaţie, ele sunt rezumatul unei evoluţii. Da, şi eu sunt pentru această teorie şi eu aplic partidelor legea evoluţiei. Partidele, ca şi toate lucrurile pe această lume, se nasc, se dezvoltă şi mor. Cred că partidele nu sunt forma superioară a perfecţiei, care să fi câştigat dreptul la nemurire ".

În acest discurs, pronunţat la Cameră în 1931, Căpitanul demască atitudinea puţin democratică a acelor partide care, deşi îşi pierduseră creditul în masele populare, aveau pretenţia să se perpetueze la putere. Pentru a obţine majorităţi, bruscau viaţa poporului, folosindu-se de teroare şi furturi de urne în perioada alegerilor.

În repetate rânduri, Corneliu Codreanu confirmă poziţia legalistă a Mişcării în lupta politică.

"Niciodată Mişcarea Legionară, pentru a birui, nu va recurge la "ideea de complot" sau "lovitură de Stat".

"Mişcarea Legionară nu poate birui decât o dată cu desăvârşirea unui proces interior de conştiinţă a Naţiunii Române. Când acest proces va cuprinde pe majoritatea românilor, şi se va desăvârşi, biruinţa va veni atunci automat... "

"Lovitură de Stat nu voim să dăm ".

"Prin esenţa însăşi a concepţiei noastre, noi suntem contra acestui sistem (lovitură de Stat - n.n.) care înseamnă o atitudine de bruscare, de natură exterioară, pe când noi aşteptăm biruinţa noastră de la desăvârşirea în sufletul naţiunii, a unui proces de perfecţiune omenească…"

Rezultă clar din aceste texte, mărturisirea de credinţă a Căpitanului în virtuţile poporului, în capacitatea lui de a înţelege şi de a-şi da verdictul asupra operei politice a unui partid sau a unei mişcări. El are încredere în judecata poporului când respinge un partid şi deschide drumul spre putere altuia. Ce înseamnă acest *"proces interior de conştiinţă a Naţiunii Române"* decât mijlocul folosit în orice democraţie pentru ca partidele să se facă cunoscute în masele populare ? Şi Mişcarea, prin propaganda ei, prin acţiunile ei, tindea să câştige audienţă în popor până ce majoritatea românilor se va pronunţa în favoarea ei şi atunci *"biruinţa va veni automat".* Bineînţeles, schimbarea normală la conducerea Statului se va produce numai într-un sistem democratic care nu-şi reneagă propriile lui fundamente, care nu calcă în picioare voinţa poporului, când majoritatea lui va da votul Mişcării. Dar în România biruinţa nu putea să vină pe căi legale, căci guveranţii înşişi erau dispuşi la cele mai mari crime şi fărădelegi pentru a împiedica cucerirea puterii de către legionari, chiar dacă sistemul democratic i-ar fi încununat cu laurii victoriei.

Şi acum transcriem mărturia supremă de care dispunem, pentru a dovedi nu numai marea dragostea de neam a lui Corneliu Codreanu, dar şi adâncul lui respect faţă de suveranitatea naţiunii. În februarie 1938, Regele Carol al II-lea concediază pe Octavian Goga şi suprimă alegerile în curs, pentru că toate rapoartele primite la Ministerul de Interne confirmau imensa popularitate a Mişcării. Vechea Constituţie este suspendată şi o nouă Constituţie este impusă poporului pe calea unui plebiscit foerţat. Corneliu Codreanu adresează atunci o scrisoare lui Vaida Voievod, consilier regal, prin care condamnă lovitura de Stat a Regelui Carol şi îi pune pe oamenii politici care au participat la realizarea ei în faţa propriilor lor responsabilităţi. Scrisoarea este un monument de înţelepciune politică, satisfăcând şi pe cei mai fanatici susţinători ai democraţiei.

"Domnule Ministru,

"O naţie nu e condamnată să trăiască toată viaţa ei în aceleaşi forme. Constituţia acestei ţări prevede orice schimbare posibilă, cu o singură condiţie : respectarea normelor legale trasate de legea fundamentală a Statului. Această formă nouă (noua Constituţie - n.n.) *ridică însă o serie de probleme.*

I. "Dispreţ pentru poporul român. Caracteristica noilor forme statale din lume nu stă atâta în forma Statului, pe cât stă în contribuţia noţiunii în crearea acestor forme de Stat. Nu are importanţă mecanica statului pe cât are în aceste schimbări voinţa naţiunii. Acea stare de înaltă conştiinţă, acea stare de elan în care se poate ridica un neam chemat să-şi hotărască propria lui soartă.

"Viitorul sau înălţimea de conştiinţă la care în văzul lumii s-au ridicat alte neamuri. Ca român mă simt ofensat şi mă întreb:

"Ce aţi crezut Dumneavoastră despre naţia noastră, desconsiderând-o în modul acesta ? La acest mare examen, la acest concurs care se dă între naţiile lumii, unde se apreciază nu forma şi înfăţişarea exterioară a Statului, ci capacitatea de conştiinţă şi demnitate a naţiunii.

"Dumneavoastră, prin actul de la 10-11 februarie ne-aţi oprit pe noi românii de a lua parte. Dându-ne un regim nou şi dictându-ne o Constituţie alcătuită în câteva nopţi, punând pe întreaga naţiune pecetea de "incapabil şi dobitoc".

"Mă întreb încă o dată : Să ne fi crezut Dumneavoastră ca o turmă de animale ? În toate aceste schimbări ale Statului, apare, alături de ideea unei forme noi, ideea naţiunii biruitoare, nu sclavă să poarte un jug ce i se pune. Naţiunea care voieşte a lua parte la stabilirea soartei sale viitoare, dacă voieşte să aibă o soartă şi dacă voieşte să se valideze ca naţiune cu drept la respect printre celelalte naţiuni ale lumii.

"II. *Legalitatea. Dumneavoastră toţi ne-aţi cântat nouă timp de 10 ani pe acesta strună "Legalitate", existenţa Statului stă în ideea de legalitate ; cine atinge acest principiu al legalităţii, cine calcă legile ţării este un criminal. Dumneavoastră, care ne-aţi aruncat în închisori pentru cele mai mici abateri faţă de codul penal, terminaţi acum, la sfârşitul acestui imn frumos, prin a deveni cei mai mari infractori la legile fundamentale ale Statului, călcând în picioare Constituţia ţării, respectată de toţi de la înfiinţarea Statului Român şi până astăzi. Sunt mărturie dosarele din Tribunalele şi Consiliile de Război şi închisorile în care am intrat ; fiind acuzat, rând pe rând, de Dumneavoastră că voiesc "Să dau lovitură de Stat". Nu este proces al meu în care această formulă să nu fi apărut în toată amploarea şi viclenia ei.*

"Pentru că după 10 ani de chinuri, pe care le-aţi imprimat Gărzii de Fier şi sufletului din mine, să terminaţi prin a da Dumneavoastră "lovitură de Stat".

"Prin a săvârşi Dumneavoastră, delictul de care ne-aţi acuzat şi pentru care ne-aţi chinuit pe nedrept. Toate teoriile care ni s-au făcut nouă, tineretului, ani de-a rândul de generaţia Dumneavoastră, pe tema unică a legalităţii, se termină prin acest oribil exemplu.

"Priviţi-ne pe noi în cadrul legalităţii şi uitaţi-vă la Dumneavoastră, cei mai mari dispreţuitori de lege.

"III. Sperjurul. Dar Dumneavoastră, aţi jurat pe aceste legi. Aţi jurat că vă veţi supune lor şi le veţi aplica. Iar acum aţi călcat jurământul depus.

"Asupra întregii Dumneavoastră generaţii politice planează sperjurul. Trist exemplu, îngrozitor exemplu pentru biserica ortodoxă care patronează un asemenea act şi pentru neamul nostru.

"Ce grozăvie cuprind aceste două cuvinte : infractori şi sperjuri.

"IV. Nulitatea operii Dumneavoastră. Întreaga operă a Dumneavoastră de legislaţie este lovită de nulitate. Tot ce este născut din sperjur şi călcare de lege este condamnat pieirii. Iar celor ce săvârşesc asemenea acte, nu le ajută Dumnezeu niciodată. Un vot luat prin silnicie, sub stare de asediu, cenzură, nesecret şi verbal, mai rău ca sub regimul bolşevic, nu conferă faptelor Dumneavoastră nici o valoare ".

În România s-a dat o luptă de zece ani, 1927-1937, între o democraţie care nu-şi merita numele, care n-avea nimic comun cu marile democraţii occidentale, care asuprea poporul şi îl împiedica să-şi exprime liber voinţa, şi un curent naţional de mari proporţii, în care îşi daseră întâlnire cele mai curate energii ale neamului şi care atinsese zenitul popularităţii lui la începutul anului 1938. Pe căi legale, prin voturile ce le-ar fi obţinut, prin încrederea marei majorităţi a poporului, Mişcarea Legionară ar fi ajuns la putere fără zguduiri şi violenţe, dacă democraţia din ţara noastră ar fi funcţionat după regulile ei clasice. Dar când s-a stins acest punct critic, când popularitatea Mişcării luase aspect de avalanşă, aşa-zişii democraţi din România s-au descoperit ce sunt în realitate, nişte profitori ai puterii, care, pentru a nu pierde beneficiile, şi-au lepădat într-o noapte hainele democraţiei şi au reapărut a doua zi în hainele dictaturii. La adăpostul cenzurii, a stării de asediu, a poliţiei şi armatei, puteau să-şi continue guvernarea lor nefastă.

Avem aşadar pe de o parte nişte forme democratice pe care nu le respectă nimeni în România şi care nu reprezentau altceva decât decorul unei dictaturi deghizate, iar, de altă parte, o viguroasă mişcare naţionalistă, care se sprijinea pe masele largi ale poporului şi care îşi legitima aspiraţia ei de a guverna cândva în România pe consensul voinţei naţionale, care este însăşi baza democraţiei.

i) Ecumenicitate naţională

Fără a se îndepărta de la linia voinţei naţionale, care este principiul constitutiv al oricărei democraţii. Corneliu Codreanu întrezăreşte o nouă formă de conducere a Statelor, care nu este nici o democraţie, în sensul clasic al cuvântului, cu partide care se schimbă la putere, dar nici o dictatură, regim autoritar sau regim totalitar. Este o relaţie nouă care se stabileşte între cetăţeni şi conducere, bazată pe încrederea nelimitată ce-o acordă aceştia şefului care îi reprezintă în fruntea Statului. Sigur că democraţii de profesie, acei care strigă că, în afară de partide, nu există democraţie, se vor opune şi vor combate această formulă, asimilând-o dictaturii. Sigur că ei au dreptate câtă vreme rămân prizonierii formulelor democratice, dar poziţia lor se sfărâmă dacă vor coborî în principiul de unde emană orice democraţie : voinţa poporului. Cine poate împiedica poporul să renunţe temporar la hainele democratice şi să dea mandat să guverneze ţara unui om excepţional înzestrat care s-a ridicat din mijlocul lui ? Nu e aceasta tot democraţie ? Nu e aceeaşi voinţă naţională care se manifestă odată sub forma partidelor, iar, când împrejurările reclamă, când ţara se găseşte în momente de mare primejdie, să cheme la cârma ţării pe omul providenţial, recunoscut şi acceptat cu entuziasm de masele populare ? Nu poate suveranitatea naţională, stăpână pe destinul neamului, să renunţe temporar la jocul steril al unor partide care au pierdut contactul cu finalităţile naţionale şi să încredinţeze direcţia afacerilor publice unui om care s-a ridicat mult deasupra celorlalţi bărbaţi politici, care este iubit şi stimat de imensa majoritate a poporului şi în jurul căruia s-a creat aureola unui mit ? Nu vedem de ce această formă de guvernare, bazată pe consimţământul larg al poporului, nu ar corespunde celor mai severe criterii democratice. Iată în ce termeni explică Corneliu Codreanu noua formă de organizare a Statelor :

"De câte ori se vorbeşte despre o mişcare naţională, sistematic i se pune în sarcină faptul conducerii spre un regim de dictatură.

"Nu vreau să fac în acest capitol, critica dictaturii, ci voiesc să arăt că mişcările din Europa: "Fascismul", "Naţional-Socialimul" şi "Mişcarea Legionară" etc., nu sunt nici dictaturi, după cum nu sunt nici democraţii.

"Cei care ne combat, strigând: "Jos dictatura fascistă"!, "Luptaţi împotriva dictaturii! Feriţi-vă de dictatură "!, nu lovesc în noi. împuşcă alături, sau cel mult pot lovi faimoasa "dictatură a proletariatului".

"Dictatura presupune : voinţa unui singur om, impusă cu forţa celorlalţi oameni dintr-un stat. Deci două voinţe : a dictatorului sau a unui grup, de o parte, şi a poporului de alta.

"Când această voinţă se impune prin silnicie şi cruzime, atunci dictatura este tiranie. Când însă o naţiune în entuziasm indescriptibil şi în majoritate de 98 %, naţiunea de 60 milioane sau de 40 de milioane suflete aplaudă în delir măsurile şefului, însemnează că între voinţa şefului şi voinţa poporului este un desăvârşit acord. Mai mult, ele se suprapun aşa de perfect, încât nici nu mai există două. Există una singură : a naţiunii, a cărei expresie este şeful.

"Între voinţa naţiunii şi voinţa şefului nu există decât un singur raport: raportul de exprimare.

"A susţine că unanimitatea obţinută sub regimurile mişcărilor naţionale se datoreşte "teroarei" şi "sistemelor închizitoriale" este cu totul neserios. Pentru că popoarele în mijlocul cărora s-au ridicat asemenea mişcări sunt de o înaltă conştiinţă cetăţenească. Ele s-au luptat, au sângerat, au lăsat mii de morţi pentru libertate. Niciodată însă nu s-au plecat: nici în faţa duşmanului şi nici în faţa tiranului dinăuntru.

"Pentru ce nu s-ar lupta şi n-ar sângera şi azi în faţa teroarei de acum ? Şi apoi cu forţa, cu silnicia, cu teroarea, poţi să scoţi voturi şi chiar majorităţi; vei scoate plânsete, vei scoate suspine, dar nu s-a pomenit şi nu se va pomeni, să poţi scoate entuziasm şi delir. Nici la naţia cea mai imbecilă din lume.

"Mişcarea naţională, neavând deci caracterul rgimurilor dictatoriale, ne întrebăm : Ce este atunci ?

"Este democraţie ? Nu este nici democraţie. Pentru că şeful nu mai este din mulţime. Democraţia are la bază sistemul eligibilităţii. Aici nici un şef nu este ales prin vot. Şeful este consimţit.

"Dacă nu-i dictatură şi nici democraţie, atunci ce este ?

"Este o formă nouă de conducere a Statelor. Nemaiîntâlnită până acum. Nu ştiu ce denumire va căpăta, dar este o formă nouă.

"Cred că are la bază acea stare de spirit, acea stare de înaltă conştiinţă naţională, care, mai devreme sau mai târziu, se va întinde până la periferiile organismului naţional.

"Este o stare de lumină interioară. Aceea ce odinioară era zăcământ instinctiv al neamului, în acest moment se reflectă în conştiinţe, creând o stare de unanimă iluminaţie, întâlnită numai în marile experienţe religioase. Această stare pe drept s-ar putea numi: o stare de ecumenicitate naţională.

"Un popor în întregimea *lui ajunge la conştiinţa de sine, la conştiinţa rostului său în lume. În istorie n-am întâlnit la popoare decât sclipiri de o secundă. Din acest punct de vedere, azi ne găsim în faţa unor fenomene naţionale permanente.*

"În acest caz nu mai este un "stăpân", un "dictator", care face "ce vrea", care conduce după "bunul plac".

"El este expresia acelei stări de spirit nevăzute. Simbolul acelei stări de conştiinţă. El nu mai face "ce vrea". El face "ce trebuie ". Şi este condus : nu de interese individuale, nici de cele colective, ci de interesele naţiunii eterne, *la a căror conştiinţă au ajuns popoarele. În cadrul acestor interese şi numai în cadrul lor îşi află maximum de satisfacţie normală şi interesele personale şi cele colective ".*

j) Selecţia în constituirea partidelor

Această coincidenţă, această acoperire totală, între voinţa naţiunii şi voinţa unui şef, se întâmplă rar. Chiar dacă ar exista în popor această stare de ecumenicitate naţională, s-ar putea să nu se mai ivească omul năzdrăvan, capabil să capteze efluviile mulţimii şi să le fixeze în propria lui persoană într-un raport de exprimare. Şi chiar dacă există acest om, s-ar putea întâmpla ca împrejurările externe să nu îngăduie realizarea acordului deplin între naţiune şi şef. Forţe duşmănoase se vor pune în acţiune pentru a împiedica realizarea acestei experienţe grandioase, cum s-a petrecut la noi, în România, cu Căpitanul.

Mişcarea Legionară urmează permanent indicaţiile voinţei naţionale, care reprezintă esenţa însăşi a democraţiei, dar nu e legată de o anumită formă de Stat. Ea poate tot aşa de bine să se afirme în formele democratice curente şi nu cere decât să i se respecte de către celelalte formaţiuni libertatea politică, libertatea de a se manifesta şi de a-şi propaga crezul ei. De la 1927, anul întemeierii ei, şi până în 1938, n-a făcut nimic altceva decât să lupte pentru egalitate de tratament cu celelalte partide. Şi nu Mişcarea a recurs la dizolvări nedrepte, la violenţe şi crime, ci vechile partide. Ele au părăsit instituţiile democratice pentru a combate Mişcarea cu metode dictatoriale.

Dacă democraţia din România a funcţionat în condiţii atât de mizerabile, cauza trebuie căutată în structura partidelor care o reprezentau. Partidele din România au ieşit din traiectoria neamului, au încălcat drepturile naţiunii şi s-au convertit în societăţi de exploatare a maselor populare şi a bogăţiilor ţării. Evident că astfel de partide, înstrăinate de neam, care au degradat Statul la un mijloc de satisfacere a lăcomiei partizanilor, nu puteau tolera apariţia unei mişcări care propovăduia o doctrină diametral opusă, bazată pe dezinteres şi sacrificiu.

Am redeschis această rană din istoria recentă a României pentru a dezbate o chestiune crucială care priveşte buna funcţionare a oricărei democraţii. Fenomenele din România se pot repeta în toate ţările din lume, inclusiv în cele mai mari şi

vechi democraţii. Toate partidele sunt ameninţate să degenereze în cluburi de interese şi interesaţi, uitând de durerile neamului. ce este de făcut atunci ? Nu există nici o tehnică politică, nici un procedeu care să împiedice procesul de degradare al partidelor până a deveni instrumente de destrămare ale naţiunii ? E condamnată democraţia să nu poată ieşi din acest cerc vicios ? Pe de o parte, partidele să-şi solicite dreptul la viaţă în numele voinţei naţionale, iar, de altă parte, odată investite cu puterea Statului, să ignore această voinţă, să o trădeze chiar, neavând alt ţel decât *"religia interesului personal, pe deasupra oricăror dureri ale ţării şi a oricăror interese ale neamului" ?*

Pentru ca partidele să nu transforme guvernarea într-o orgie a intereselor personale, există un singur corectiv eficace : intervenţia elitei naţionale. Un partid îşi păstrează linia naţională atâta vreme cât elementele de elită au un cuvânt hotărâtor de spus în conducerea lui. Când zicem elită, să nu ne închipuim un număr mare de persoane. E suficient să fie în fiecare partid un număr restrâns de oameni curajoşi şi demni, pentru ca întreaga lui înfăţişare să se schimbe. Masa unui partid, printr-un proces natural, se va orienta după îndemnurile elitei, iar ceilalţi conducători, care nu s-au lecuit de necinste şi corupţie, vor fi azvârliţi la periferia lui. Necesitatea de a avea oameni întregi la conducere, este o dorinţă viu simţită de fiecare partid, oricât de decăzut ar fi nivelul său politic.

Dar cum să se împlinească această dorinţă ? Prin ce mijloace un partid îşi va putea recruta un personal politic de elită. Partidele vin şi pleacă de la putere pe baza suportului de care dispun în parlament, iar deputaţii şi senatorii sunt aleşi prin sufragiu universal. De altă parte, -am dezbătut această problemă- mulţimea e incompetentă să aleagă elita naţională, să distingă între miile de candidaţi ce-i solicită votul pe patrioţii fără prihană, pe cei care şi-au făcut din neam tribuna activităţii lor politice. Existenţa partidelor e tributară exteriorului, mulţimilor şi partizanilor lor, în vreme ce elita deţine eminentele ei calităţi din interior, din convorbirile transpolitice cu neamul. Elita şi

electoratul se exclud reciproc şi e un fapt de pură nimereală coincidenţa lor.

Un Stat de largă respiraţie nu se poate lipsi nici de consultarea mulţimii şi nici de aportul elitei. Amândoi factori sunt indispensabili bunei funcţionări. Deşi realităţi contradictorii, totuşi simţim că viaţa Statului nu se poate normaliza decât împreunând cele două extreme. Această operaţie este posibilă numai dedublând fiinţa partidului, numai făcând să coexiste în structura lui principiul electiv cu principiul selectiv. Pe de o parte ar păstra contactul strâns cu corpul electoral, acceptând verdictul lui în alegeri, iar, de altă parte, în interiorul lui, ar aplica principiul selecţiei, promovând în cadrul lui de conducere cele mai valoroase elemente de care dispune. Indiferent de fluctuaţiile opiniei publice. Principiul elecţiei trebuie exclus din organizarea internă a partidului, ca fiind incompetent să ridice la conducere pe cei mai vrednici membri ai lui. Elita, ce se va forma în fiecare partid pe baza principiului selecţiei, va reprezenta contraponderea carieriştilor, mănunchiul de oameni care moderează apetiturile partizane şi măreşte cota de investiţie a neamului în direcţia Statului. În modul acesta, formele democratice sunt salvate, căci în politică şi în Stat factorul determinant va fi voinţa poporului, exprimată prin forma votului direct, secret şi obligatoriu ; în schinb , principiul elecţiei nu va avea circulaţie în incinta partidului, în sistemul lui intern de organizaţie, adoptându-se aici principiul selecţiei, care garantează constituirea unei conduceri dedicată interesului obştesc, ancorată în naţiune, în legile ei de viaţă şi de moarte şi în necesitatea împlinirii misiunii ei istorice.. Elita împiedică partidul să cadă în tentaţia unei vieţi uşoare, care devorează substanţa naţiunii şi o duce de râpă.

Partidele care vor refuza să se orienteze după capriciliile alegătorului, fiind gata la nevoie să renunţe la o popularitate dubioasă pentru a salva o idee sănătoasă, nu numai că îşi vor recunoaşte menirea adevărată, de a fi şi de a rămâne organele de expresie ale conştiinţei naţionale, dar îşi vor recupera în scurtă vreme pierderile ce le-ar putea eventual suferi în sectorul

electoral. Este cu totul neîntemeiată părerea că un partid de mase trebuie să cadă sub dependenţa mulţimii, să-i suporte capriciile şi să-i aduleze inconsecvenţele. Poziţiile pe care le pierde momentan un partid de ordine, refuzând să transforme campania electorală într-un concurs demagogic, le recâştigă mai târziu într-un cadru grandios. În sufletul mulţimii, imponderabilele naţiunii, trezite la viaţă de elita partidului, îşi vor lua revanşa, promovând revenirea simpatiilor populare spre oamenii care au păstrat intactă axa morală a acelei grupări. Imaginea mulţimii nestatornice demoralizează pe conducători numai atâta vreme cât partidele existente sunt de cea mai joasă speţă. Dar când se iveşte o grupare politică de categorie superioară, nivelul mulţimii se ridică automat, pricepând cine sunt binefăcătorii ei. Masele populare sunt mult mai mobile. Ei n-au tendinţa de a se degrada şi plebeiza. Dimpotrivă, poporul imită cu multă bucurie pe oamenii de frunte ai unei naţiuni, pe cei care îi oferă exemple înălţătoare, pe când se produce fenomenul invers şi mulţimile îşi pierd simţul naţional, degenerarea începe totdeauna de sus, de la clasa conducătoare, care antrenează în desfrâul ei şi poporul de jos.

Presupunând acum că în sânul unei naţiuni se ivesc două sau trei partide constituite după criteriul elitei, care dispun de cadre suficiente care să vegheze la păstrarea liniei neamului în desfăşurarea activităţii lor politice, atunci problema succesului la conducerea Statului este mult simplificată. Atunci acele partide, iluminate de naţiunea eternă, nu-şi mai dispută puterea pentru a dărâma opera celuilalt şi pentru a exploata bunurile ţării, ci se vor asemăna unor echipe de lucru, care asigură fără zguduiri viaţa Statului. Atunci cade şi grava acuzaţie ce se aduce democraţiei că ar fi incapabilă de continuitate în efort. Noul partid ce vine la putere nu face decât să ducă la bun sfârşit construcţia neterminată a celui precedent. Când toate partidele se vor inspira din marile comandamente naţionale, atunci nu vor mai exista nici împilări şi nici lupte fraticide. Va fi o întrecere între ele, nu pentru acapararea puterii cu scopuri de pradă, ci

pentru a aduce o nouă contribuţie la întărirea neamului şi la înălţarea lui între celelalte popoare.

V. PROBLEMA SOCIALĂ

Problema socială aparţine domeniului de aplicaţie al doctrinei legionare. Liniile ei mari odată stabilite, se poate urmări cum se reflectă această doctrină în diferite sectoare de organizare ale Statului. Ne vom ocupa totuşi în mod special de chestiunea socială în studiul nostru, pentru că a confiscat până la obsesie preocupările contemporanilor. Problema socială s-a dislocat din ansamblul naţiunii, s-a rupt de tovărăşia culturalului, economicului, juridicului, spiritualului, fiind socotită o problemă în sine şi, mai mult chiar, problema capitală a epocii noastre.

Ne găsim în faţa unui fel de gigantism social, provocat de falsul tratament ce s-a aplicat acestei probleme de către părţile interesate. Mai târziu societatea burghezo-capitalistă s-a arătat lipsită de generozitate, prevedere şi prudenţă în soluţionarea conflictelor sociale. Masele muncitoreşti au fost azvârlite la periferia societăţii şi lăsate să se dezvolte în anarhie. Ca urmare, s-a produs reacţia de tip socialist şi comunist, care a exagerat în alt sens, dând socialului o amploare care sufocă viaţa naţiunii. Socialul nu mai este unul din aspectele caracteristice de manifestare ale colectivităţilor umane, care, împreună cu celelalte la un loc, dau imaginea vieţii în comun, ci i s-a deschis poarta să invadeze întreaga sferă a Statului. Naţiunea, cu drepturile şi necesităţile ei, apare în aceste doctrine ca o entitate perimată, anacronică, condamnată să fie înghiţită de avalanşa socialului. Conducătorii comunismului internaţional merg până acolo cu accentuarea socialului în viaţa contemporană, încât se declară dispuşi să distrugă chiar naţiunea pentru a realiza -cum spun ei- dreptatea socială.

Cum interpretează doctrina legionară relaţiile dintre social şi naţional ? Clasele sociale sunt modificări de suprafaţă ale substanţei naţionale, sunt diferenţieri ce afectează numai exterior corpul naţiunii, fără a-i schimba ceva din natura ei. Ele apar graţie unor împrejurări speciale şi reflectă specificul fiecărei epoci. Tabloul claselor se schimbă neîncetat, sub influenţa unor noi factori ce intervin în viaţa popoarelor. Aceşti factori nu sunt numaidecât de origine economică. Por modifica tot aşa de bine structura claselor sociale o descoperire geografică, o nouă tehnică, o nouă religie, o nouă ideologie, un război de proporţii mari, invazia altor popoare etc.

Clasele sociale nu sunt entităţi autonome, n-au suveranitate proprie, ci se înscriu pe curba de dezvoltare a naţiunii. Când clasele sociale suferă schimbări, înseamnă că naţiunea îşi regrupează forţele creatoare, pentru a se putea adapta noilor situaţii. A considera clasa înzestrată cu impulsuri şi finalităţi proprii, care s-ar afirma peste graniţele popoarelor, ar însemna să acţionăm contra naturii şi contra legilor fundamentale ale istoriei.

Corneliu Codreanu porneşte de la această valorizare a clasei sociale, ca funcţie inseparabilă în ansamblul naţional. Ca atare, el consideră că revendicările muncitoreşti, oricât de îndreptăţite ar fi, nu pot fi satisfăcute în detrimentul naţiunii, contra intereselor ei vitale, contra patriei, care înglobează toate clasele sociale. Conflictele sociale trebuie rezolvate în cadrul naţiunii şi cu mijloacele proprii fiecărei naţiuni. N-au ce căuta în dezbaterea problemei sociale avocaţi din afară şi nu poate fi proclamată o patrie proletară, peste diversele patrii naţionale, la care să aparţină muncitorii din toată lumea. Muncitorul, înainte de a aparţine unei clase sociale, aparţine naţiunii sale. Calitatea de naţional e pereptorie, calitatea de social, tranzitorie. Apartenenţa la o clasă socială se poate schimba chiar în cursul vieţii unui individ, apartenenţa de neam niciodată. Un individ, din orice clasă ar fi, trebuie să dea întâietate, în gândurile şi acţiunile lui, neamului din care face parte. Satisfacerea

legitimelor interese ale muncitorului nu se poate împlini, pe orice căi, întovărăşindu-se cu acei care urmăresc distrugerea patriei lui.

"Nu admitem nimănui, spune Corneliu Codreanu, *să caute să ridice pe pământul românesc alt steag decât acela al istoriei noastre naţionale . . . Oricâtă dreptate ar avea clasa muncitoare, nu-i admitem ca să se ridice împotriva hotarelor ţării . . . Dreptatea ta în cadrul dreptăţii neamului. nu se admite ca pentru dreptatea ta să sfărâmi în bucăţi dreptatea istorică a naţiei căreia aparţii""*

Corneliu Codreanu, afirmând primatul naţiunii în rezolvare problemei muncitoreşti, nu înţelege să absolve de răspundere clasele exploatatoare. Dacă se cere muncitorului să-şi subordoneze revendicările disciplinei naţionale, aceeaşi disciplină devine obligatorie şi pentru celelalte clase. Prea adesea tricolorul naţional a servit ca să acopere nedreptăţile pe care le-au săvârşit clasele posesoare contra claselor muncitoreşti şi mijlocii ale poporului. *"Dar nu vom admite ca la adăpostul formulelor tricolore să se instaleze o clasă oligarhică şi tiranică, pe spatele muncitorilor de toate categoriile şi să-l jupoaie literalmente de piele, fluturând prin văzduh necontenit: **Patrie** -pe care n-o iubesc - **Dumnezeu** - în care nu cred - **Biserică** - în care nu intră niciodată — şi **Armata** pe care o trimit la război cu braţele goale ".*

De fapt rătăcirile politice ale păturii muncitoreşti nu sunt decât rezultatul rătăcirilor ce bântuie în clasele posesoare. Atitudinea muncitorului ce se revoltă, la instigaţia agenţilor străini, contra patriei lui se explică prin mizerie şi ignoranţă. Dar cum se justifică reprezentanţii claselor avute, care l-au împins la această stare de disperare ? Ele n-au suferit nici de foame nici de frig şi nici nu le-au stat închise izvoarele culturii. Mai mult decât atâta. Membrii acestor clase nu s-au mulţumit cu existenţa politică a cetăţeanului de rând, ci au pretins întotdeauna să fie la conducerea ţării. Cum s-au achitat de acest rol ? În loc de a se simţi solidari în suferinţă şi bucurie cu toate păturile unei naţiuni şi a lucra pentru bunăstarea întregului popor, şi-au clădit o existenţă egoistă, bazată pe exploatarea muncii celor mulţi. Este

de mirare dacă la mentalitatea lor de clasă s-a răspuns cu altă mentalitate de clasă, în care agenţii Internaţionalei Comuniste au găsit un teren fertil de agitaţie ? Dar cine a rupt întâia oară pactul naţional ? Acei care împinşi de mizerie au ascultat de lozincile agitatorilor fără patrie sau ceilalţi care, în mod conştient, au săvârşit păcatul exploatării ? Vai, spune Biblia, de cei prin care vine sminteala în lume !

Dacă e absurd să desprindem socialul de naţional, dându-i o direcţie de realizare autonomă, tot atât de nefiresc este să despuiem ideea naţională de conţinutul ei social. Naţionalismul, gândit consecvent şi sincer, e intim legat de ideea justiţiei sociale. Socialiştii fac greşeala că iau ca adevăr fundamental una din multiplele implicaţii ale naţionalismului. Fiecare individ poartă în sufletul său imaginea unei naţiuni. Aceasta înseamnă că cine gândeşte politica în funcţie de naţiune, de la sine trebuie să acorde cel mai mare respect persoanei umane. Fiecare individ reprezintă un potenţial creator al naţiunii. A-i stânjeni posibilităţile lui intrinsece sau a le lăsa în paragină, e tot una cu a săvârşi un atentat contra naţiunii. Nu poţi fi naţionalist, fără a arăta cea mai largă solicitudine tuturor compatrioţilor tăi. Un individ nu e un capital biologic, nu este un număr între milioane de fiinţe, nu se măsoară aritmetic sau prin capacitatea sa de producţie în economie, ci este o energie naţională, o irupţie a conştiinţei naţionale în istorie. Unui naţionalist nu îi este indiferent cum trăiesc semenii lui, cu ce se hrănesc, ce locuinţe au, de ce mijloace de existenţă şi cultură dispun. Calităţile, talentele, valorile, abundă în viaţa unui neam. Ele trebuie numai desţelenite, puse în condiţii favorabile de dezvoltare, ca să ridice neamul pe culmile măririi.

Căpitanul înalţă pe muncitor la o demnitate pe care socialismul de profesie nici nu o poate bănui măcar. Revoluţia socială pe care o întrezăreşte Corneliu Codreanu depăşeşte cu mult orizontul intereselor materiale. Socialismul profesionist se consumă într-o veşnică agitaţie în jurul salariilor. Această ideologie pleacă exclusiv de la perspectiva mizeriei materiale a muncitorului şi luptă pentru îmbunătăţirea condiţiilor lui de trai.

Revoluţia legionară nu ignoră latura materială a problemei, dar nu vede în ea decât o mică parte din ceea ce conducătorii ţării datorează muncitorului. A-l trata pe muncitor exclusiv în funcţie de nevoile lui materiale, înseamnă a-l degrada şi umili. Oare muncitorul să n-aibă alte aspiraţii decât acelea strict legate de existenţa lui biologică ? Să se simtă mulţumit atunci când stăpânii îi aruncă o bucată de pâine mai mare ? Pentru asta luptă el ? Asta e fericirea lui ? Nu are şi el alte gânduri şi idealuri ? Marile comandamente ale naţiunii nu se revelează şi conştiinţei lui ? Şi atunci poate fi exclus muncitorul din sfera marilor tensiuni naţionale, ca şi cum ar fi un cetăţean de categorie inferioară, azvârlit la periferia societăţii ? Iată ce îl doare pe muncitor, mai mult decât mizeria pe care o suferă. Dispreţul cu care e tratat, izolarea în care e ţinut. Şi sufletul lui strigă după sacrificiu şi inima lui sângerează la durerile patriei. Adresându-se muncitorimii, pentru a o chema la luptă pentru neam, Căpitanul le spune muncitorilor :

"În Ţara Nouă, Mişcarea Legionară va da muncitorimii mai mult decât un program, mai mult decât o pâine albă, mai mult decât un pat bun.

"Ea va da muncitorimii dreptul de a se simţi stăpână peste ţară, deopotrivă cu ceilalţi români.

"Muncitorul va păşi cu pas de stăpân, nu de rob, pe străzile pline de lumini şi luxuri, pe unde azi nu îndrăzneşte să-şi ridice ochii în sus.

"Pentru prima dată el va simţi bucuria, mândria, de a fi stăpân, de a fi stăpânul ţării lui.

"Faţă de acestea, toate celelalte chestiuni interesează prea puţin, pentru că muncitorul stăpân îşi va avea legile, organizarea în Stat şi soarta pe care singur şi le va face cu mâna, cu cap şi conştiinţă de stăpân ".

Clasa e un accident în existenţa unui muncitor. Mâine acelaşi muncitor, ajutat de talente şi noroc, se poate ridica pe scara socială, stând cot la cot cu clasele avute. Dar calitatea lui de membru al unei naţiuni rămâne permanentă, nu se schimbă

niciodată şi trece totdeauna înaintea apartenenţei la o clasă. Muncitorul trebuie tratat de pe acest piedestal, dând precădere în aprecierea lui coordonatei naţionale. În el, mai mult decât pe un muncitor, cinstim o speranţă a neamului. Munca lui e o sclipire din geniul neamului. Lopata de pământ pe care el o azvârle nu e un simplu act fizic, ci o manifestare de rodnicie a naţiunii. Spiritul care apare în opera unui scriitor e prezent şi în palma îngroşată a muncitorului. Bineînţeles că acesta echivalenţă între eforturile manuale şi cele intelectuale e de natură intrinsecă, e o stare de spirit, şi nu se obţine decât recunoscând descendenţa amânduror feluri de munci din sfera creatoare a naţiunii. Munca se înnobilează numai dacă este eliberată de sub povara exigenţelor imediate ale vieţii şi încorporată istoriei. Nu există munci inferioare, ci numai munci decăzute din plenitudinea lor creatoare şi acest lucru se întâmplă ori de câte ori semnificaţia lor naţională este întunecată, fiind redusă la un simplu mijloc de existenţă.

Tendinţele de clasă au luat în vremea noastră forme agresive, pentru că s-a pierdut contactul cu realitatea ultimă căreia serveşte. Munca-mijloc de trai a subplantat munca-expresie creatoare a neamului. Individul s-a dezvoltat uni-ipostatic, în dauna individului tri-ipostatic, cum a ieşit din mâinile Creatorului.

Din cauza unei educaţii greşite în familie şi în învăţământ, prinsese în mijlocul poporului român dispreţul pentru munca manuală. Ţăranii îşi detestau propria lor soartă şi îşi trimiteau copiii la şcoală, cu gândul să trăiască mai uşor de cum au trăit ei, scăpând de robia pământului ; să nu-i mai bată viscolul, să nu-i mai ardă soarele. Pentru a combate această prejudecată, care se lăţise ca o pacoste printre români, Corneliu Codreanu a avut ideea să întemeieze taberele de muncă. În tabere îşi dădeau întâlnire tineretul României din toate straturile sociale : medici, ingineri, profesori, învăţători, preoţi, lucrau împreună cu ţăranii şi muncitorii din fabrici şi din mine, dormind în aceleaşi colibe şi trăind aceeaşi viaţă aspră. Fiecare era un camarad pentru celălalt, un membru al unei colectivităţi de

muncă. Cei ce munceau acasă cu braţele vedeau că intelectualii nu se sfiau să pună mâna pe sapă şi lopată. Munca devenise imnul de înfrăţire al unei generaţii. În elanul ei creator se topeau deosebirile de clasă.

Cea dintâi tabără de muncă s-a deschis la Ungheni, nu departe de Iaşi, în 8 mai 1924, aşadar cu mult înainte ca această idee să fie adoptată şi pusă în aplicare de Statele naţionaliste. Notăm apoi deosebirea că principiul care stătea la baza taberelor de muncă înfiinţate de Căpitan era voluntrariatul. Tineretul român nu venea în tabără pentru a presta un serviciu impus de Stat, cum se întâmpla în Germania sau Italia, ci urmând cursul natural al convingerii lui, al noii concepţii de viaţă. Autorităţile Statului, dimpotrivă, au căutat prin toate mijloacele să împiedice munca în comun a tineretului român, decretând-o *"subversivă "*.

Iată cum descrie Corneliu Codreanu efectul primei tabere de muncă asupra opiniei publice româneşti:

"Prima noastră tabără a avut efectul unui început de revoluţie în mentalitatea curentă. Toată lumea din jur -ţărani, muncitori, şi nu mai puţin intelectuali- se adună plină de curiozitate să privească. Această lume era învăţată să-i vadă pe studenţi plimbându-se, eleganţi, pe Lăpuşneanu, sau cântând cântece de veselie în jurul meselor din berării, în ceasurile lor libere. Acum îi privea cum frământă lutul cu picioarele, plini de noroi până la brâu, cum cărau apă din Prut cu căldările, cum stau aplecaţi pe sapă sub arşiţa soarelui. Lumea asista la sfărâmarea unei mentalităţi stăpânitoare până atunci: e ruşine pentru un intelectual să muncească cu braţele, mai ales la muncile greoaie, rezervate în trecut robilor sau claselor dispreţuite ".

Corneliu Codreanu era profund îndurerat de starea înapoiată a ţării. Căi de comunicaţie puţine, drumuri desfundate, oraşele neîngrijite, satele fără lumină, apele neîndiguite. România Mare realizase incomparabil mai puţin decât România Mică de dinainte de război. Bugetul Statului dispărea în buzunarele politicienilor. Existau bani pentru viaţa de noapte a Capitalei, pentru vilele somptuoase din staţiunile balneare,

pentru călătorii costisitoare în străinătate, dar nu se găseau bani să se construiască o cale ferată, să se repare un pod, să se ridice o clădire publică. Lucrări începute rămâneau neterminate cu anii, din lipsă de fonduri. Bunurile Statului erau ţara nimănui. Frontiera dintre banul public şi banul privat nu se cunoştea. Ideea de serviciu public dispăruse. Orice potentat al zilei, primar, prefect, ministru, era un mic satrap, care se gândea în primul rând cum să-şi rotunjească veniturile personale. Ministerul, Primăria, Prefectura deveniseră perimetre de exploatare. Iată cum ne zugrăveşte Corneliu Codreanu această detestabilă stare :

"Nu este om care să aibă ochi şi care să nu vadă că Ţara aceasta bogată a ajuns o ruină. Ruină gospodăria ţăranului, ruină satul (o mână de oameni necăjiţi care se vaită), ruină comuna, ruină judeţul, ruină munţii văduviţi, ruină câmpurile părăginite, care nu mai aduc nimic bietului plugar, ruină bugetul Statului, ruină ţara.

"Şi pe deasupra acestor ruine întinse cât ţine pământul românesc, o ceată de mişei, o ceată de imbecili, o ceată de tâlhari fără ruşine şi-au ridicat palate în sfidarea ţării care geme de durere şi spre pălmuirea suferinţei tale, ţăran român ".

Taberele de muncă mai aveau şi rolul să arate ce minuni poate îndeplini munca în comun, ce lucrări impunătoare se pot realiza din efortul disciplinat al românilor. Faţa întregii ţări se poate schimba. Fireşte, nu taberele de muncă, singure, aveau să aducă *"schimbarea la faţă a României"*. Dar era un început, un moment de afirmare, o înfrângere a inerţiei. Se primenea mentalitatea, se verifica iniţiativa creatoare în serviciul neamului. Ce nu se poate face din mobilizarea dorului de înfăptuire al românilor. Dar dacă la această iniţiativă, închinată binelui obştesc, s-ar adăuga şi sprijinul Statului ?

Dacă ne îndreptăm acum atenţia asupra retribuţiei muncitorului, asupra echivalentului material al muncii lui, căci nu e deajuns să exaltăm valoarea ei spirituală, uitând că muncitorul este şi el o fiinţă care trebuie să se hrănească, care are o familie de îngrijit, trebuie să adoptăm acelaşi punct de vedere. Trebuie să privim problema tot din punct de vedere al neamului

pentru a-i găsi o soluţie satisfăcătoare. Munca nu e o marfa, nu e un obiect de tranziţie la bursă. Ea se bucură de un statut spiritual. Muncitorului trebuie să i se ofere mai mult decât o justă compensaţie a serviciilor lui : un ansamblu de condiţii materiale care să favorizeze dezvoltatea capacităţii lui. Faptul decisiv care trebuie să ne călăuzească în problema retribuţiei ce se cuvine muncitorului este calitatea pe care el o deţine pe plan naţional : element creator al naţiunii.

Fără îndoială că problema muncitorească nu poate fi rezolvată decât pe îndelete, ţinând seama de cadrul general al economiei unei ţări. O ţară neindustrializată nu poate oferi muncitorului acelaşi standard de viaţă ca o ţară industrializată. Dar soluţiile care se pregătesc, aproximaţiile care se fac, trebuie să plece de la aceeaşi realitate fundamentală : muncitorul entitate creatoare a neamului.

Măsurile pentru îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale muncitorului sunt de două feluri : unele oficiale, impuse de autoritatea Statului, şi altele de natură particulară, pornite din iniţiativa întreprinderii unde lucrează. În vreme ce primele au un caracter general, exprimând sensul uniformist al legii, celelalte variază după intimitatea relaţiilor dintre patron şi muncitor. Legislaţia socială, oricât de generos ar fi concepută, nu poate epuiza complexul problemei muncitoreşti. Iarăşi intervenţia Statului în raporturile dintre patroni şi muncitori arată că divergenţele dintre cele două blocuri de interese persistă. Există un stadiu superior de dezlegare al problemei muncitoreşti, când întreaga discuţie se deplasează pe terenul neamului, când atât patronii cât şi muncitorii se consideră pionii aceleiaşi energii naţionale. Acordul nu se mai face atunci pe interese, ci pe interese convertite în creaţie. Salariul muncitorilor, securitatea socială etc., se resorb şi se completează într-un program mult mai vast, care depăşeşte atât nevoile muncitorului cât şi interesele patronului. O întreprindere devine un factor de prosperitate naţională. întreprinzătorul e tot atât de interesat de bunăstarea muncitorului, ca şi muncitorul însuşi. După cum muncitorul are aceeaşi dorinţă să vadă întreprinderea în plin progres, ca şi

patronul. Pentru că atât unul cât şi celălalt se simt integraţi în procesul de creaţie al neamului. Tipul acesta de întreprindere n-are nimic de a face cu întreprinderea socializată sau colectivizată. Nu factorii externi sunt aceia care îi fixează fizionomia, ci factorii sufleteşti, revoluţia spirituală care s-a produs în mijlocul unui popor. Forţa şi juridicul cedează locul convingerii. Muncitorii şi patronii stau faţă în faţă inundaţi de luminile aceluiaşi crez. E o pornire lăuntrică ce-i determină să depăşească vechile lor animozităţi şi să-şi strângă rândurile în cadrul aceleiaşi comunităţi de lucru.

Muncitorii nu râvnesc să deposedeze pe proprietari. Iniţiativa rămâne patronului. Acesta integrază pe muncitorii întreprinderii lui ca într-o mare familie şi îi cointeresează la beneficii, după priceperea şi sârguinţa fiecăruia. Patronul va fi fericit, ori de câte ori prosperitatea întreprinderii îi va îngădui să salte nivelul de viaţă al muncitorului.

Acest tip de întreprindere pe care îl vom numi comunitar, pentru că se *bazează* pe comunitatea spirituală între patroni şi muncitori, este menit că completeze legile Statului şi în cele din urmă să se substituie în bună parte lor. Într-o întreprindere în care se *realizează* unirea desăvârşită în spirit între patroni şi muncitori, intervenţia Statului este din ce în ce mai puţin necesară. Luptele interne încetează, reclamaţiile dispar, şi rodnicia care se degajează din asociaţia spirituală patron-muncitor revarsă belşug în toate direcţiile.

VI. DESTINUL OMENIRII

Înainte de a ne angaja în dezbaterea acestei teme, e necesar să lămurim sensul noţiunii de "omenire" sau "umanitate". Noi nu-i atribuim alt înţeles, orientându-ne după Moţa, decât acela de "sumă a popoarelor", de idee colectoare a multiplicităţii naţionale ce există în lume. În loc de a zice

români, francezi, englezi, chinezi, etc ... e mai comod de a reuni aceste denumiri într-o noţiune comună, procedeu de simplificare pe care mintea noastră îl foloseşte în mod curent. Dar nu există nici o entitate vie care să corespundă pe plan istoric noţiunii "omenire". Oricât ne-am strădui să identificăm omenirea pe teren, nu vom descoperi nicăieri o colectivitate umană pură, nediferenţiată naţional şi de mărime superioară naţiunilor. Dincolo de naţiuni se întinde vidul istoric, "Omenirea" e un artificiu de gândire aplicat realităţilor istorice.

Putem vorbi de "om" şi de "omenire", numai dacă ne referim la arborele genealogic al diverselor vieţuitoare apărute pe pământ. În vârful acestui arbore, ca un fruct al legii evoluţiei, vom găsi pe om tronând peste celelalte animale. Dar în acest caz degradăm pe om la o speţă oarecare, renunţând la filiaţia lui Divină. Omul deşi are asemănări cu animalele şi pare înrudit cu ele, este mai mult decât un animal : e înzestrat cu putere creatoare, ceea ce animalele nu posedă. Între om şi animal nu există numai o diferenţă evolutivă, ci una mult mai importantă, calitativă. Omul este creaţia directă a lui Dumnezeu, făcut după chipul şi asemănarea Lui, şi nu o piesă în lanţul evolutiv al vieţii pe pământ. El nu aparţine naturii şi legilor naturale decât prin exilul lui temporar pe pământ, consecinţa greşelii primului om. Patria lui adevărată este în cer, unde se va bucura de viaţa eternă. În ştiinţă aşadar, care ignoră natura superioară a omului, se vorbeşte de omenire ca de o speţă oarecare, care s-a urcat mai sus decât toate clelalte, favorizată de împrejurări, până ce a ajuns în vârful piramidei biologice. Dar această omenire este o ipoteză de lucru a oamenilor de ştiinţă şi nu are nimic de-a face cu omenirea reală, omenirea istorică, divizată cum am văzut în naţiuni.

Părăsind domeniul colectivului, unde omenirea nu apare sub nici o formă concretă, oare nu-i posibil să-i descoperim imaginea la scara "individ"? Nu vom descoperi în nici o parte a lumii oameni abstracţi, geometrici, neutrali din punct de vedere social, lipsiţi de calităţi naţionale. Naţiunea este o integrantă a sufletului omenesc. Omul nu crează orice tip de societate, ci

numai naţiuni. Există o vocaţie socială a omului, cum spune Aristotel, dar exclusiv aceea de a se grupa în naţiuni şi a-şi desfăşura puterile creatoare în intimă conexiune cu naţiunea. Exact cum fiecare individ caută instinctiv pe Dumnezeu, chiar dacă nu profesează adevărata religie, în acelaşi mod pe plan social omul caută să se organizeze în naţiuni.

Drama omenirii este în realitate drama naţiunilor. Oriunde în istorie nu vom întâlni decât un lanţ de lupte pentru afirmarea popoarelor. În toate planurile de existenţă vom întâlni naţiunea : în istorie, în cultură, în marile religii. Naţiunea este principiul constructiv al oricărei civilizaţii. Fără naţiune am reveni la haosul iniţial, la un fel de turn al lui Babel.

Există fără îndoială arii de civilizaţie, care afectează viaţa mai multor popoare, cum e civilizaţia noastră europeană. În interiorul acestei arii, schimburile spirituale şi circulaţia ideilor se fac mult mai uşor şi influenţele de la un popor la altul sunt mult mai vii. Dar una este influenţa şi alta este creaţia. Orice operă de valoare recunoscută trebuie să aducă ceva original, depăşind influenţele pe care le-a suferit. Când un autor nu vrea să rămână un simplu imitator al unei opere străine, ci vrea să-şi afirme personalitatea, atunci trebuie să coboare în fiinţa naţiunii lui, unde va putea găsi acea comoară de gânduri, sentimente şi expresii, indispensabili pentru a-şi manifesta talentul.

Dacă umanitatea este o himeră, cum se explică faptul că există o istorie universală. Cine o crează, cum s-ar putea înregistra efectele ei în viaţa popoarelor, fără a presupune un agent plăsmuitor, o entitate de bază care o vehiculează ? Observaţia este justă, dar trebuie redusă la propriile ei reale. În istorie intervin şi energii supra-naţionale, factori care afectează viaţa mai multor popoare. Creştinismul s-a extins la toate naţiunile şi ţinta lui este să unifice întreg globul sub sceptrul lui Hristos. Marile descoperiri geografice din secolele al XV-lea şi al XVI-lea au determinat schimbări profunde în structura politică, economică şi socială a Europei. Tehnica modernă a revoluţionat felul de trai al omului. Ideologia comunistă provoacă tulburări în întreaga lume. După succesiunea acestor

factori se alcătuieşte şi planul unei istorii universale. La capătul fiecărei epoci prezidează un mare eveniment : Epoca creştină, Renaşterea, Revoluţia Franceză, invenţiile moderne etc.

Cât priveşte organismul care recepţionează aceste forţe înnoitoare, constatăm acelaşi lucru : nu e blocul umanităţii care şi le însuşeşte şi le valorizează, ci popoarele singuratice. Difuziunea lor se face pe unităţi etnice. Pentru ca o mare idee, o mare decoperire, o mare invenţie să aibă răsunet în lume trebuie să ajungă la sensibilitatea popoarelor. Cu cât un mai mare număr de popoare îşi însuşesc ideea, cu atât creşte şi potenţialul ei de universalitate. Drumul "universalului" trece prin naţional. Creştinismul nu s-a impus în alt mod decât prin forţa naţiunilor. Se poate urmări perfect cum torţa creştinismului a trecut de la o naţiune la alta şi cu fiecare contribuţie naţională a cunoscut o nouă strălucire. De la evrei, creştinismul s-a propagat pe filiera greacă la romani unde şi-a găsit protecţie prin victoria lui Constantin cel Mare asupra lui Maxenţiu. După prăbuşirea imperiului Roman de Apus, oferă ajutor bisericii francii lui Carol cel Mare. Braţul secular al Bisericii a fost reprezentat apoi de germani, care resping invaziile barbare şi contribuie la creştinarea Europei Centrale. Naţiunea spaniolă a încorporat ariei creştine un continent întreg şi a salvat Europa de invazia musulmană.

E firesc ca un principiu, o idee, o tehnică, o împrejurare excepţională, să provoace interes în viaţa mai multor popoare. Când se iveşte un progres material undeva, celelalte naţiuni nu pot rămâne indiferente. Trebuie să şi-1 apropie pentru a putea ţine pas în dezvoltarea lor cu celelalte popoare. Aceeaşi curiozitate stârneşte în sânul popoarelor o concepţie nouă de viaţă. Pentru propria lor primenire spirituală şi pentru a da un nou avânt creaţiei lor culturale, trebuie să cunoască acea concepţie şi să-i experimenteze valoarea. Dar de aici nu putem trage concluzia că ar exista o omenire. Suflul de universalitate ce străbate se explică prin atitudinile analoage ce le dau naţiunile în faţa unor probleme comune. Naţiunile au tendinţa de a asimila din atmosfera contemporană tot ceea ce prieşte fiinţei lor şi, în acest proces de

selecţie şi adaptare, este firesc să se producă reacţii asemănătoare, care caracterizează aspectul unei epoci.

Formula socială individ-neam-Dumnezeu este închisă din toate părţile. N-avem unde intercala "omenirea", ca o colectivitate superioară. Ea nu există sub forma unei entităţi sociale superioare naţiunilor. Putem să vorbim de omenire, umanitate, în alţi termeni. Dând "umanului" şi "umanităţii" o semnificaţie spirituală, scoţându-le de pe planul istoriei. Neamurile trec în "uman", se "umanizează", devin "omenire", când istoria lor se transfigurează, când în locul instinctelor de pradă este legea Divină care cârmuieşte viaţa lor. Umanul ar apărea din intensitatea de trăire a ordinei sociale. Dacă până la înălţimea neamului, axa socială individ-neam-Dumnezeu se parcurge pe linii paralele, fiecare popor urmându-şi drumul lui propriu, porţiunea finală, de la neam spre Dumnezeu, se străbate convergent de toate popoarele. Dumnezeu este punctul spre care gravitează istoria tuturor popoarelor. *"Umanitatea "* ar reprezenta efortul comun al naţiunilor de a reflecta în traiectoria lor pământeană cât mai multă bogăţie din strălucirea Divinităţii. Umanitatea adevărată, umanitatea ideală, aceea care s-ar lepăda pentru totdeauna de conflicte şi războaie, s-ar înfiripa din adeziunea popoarelor la chemările supranaturalului. Un popor ce-şi orientează viaţa după legile Divine nu va mai privi cu ochi haini la vecinii săi, nu va mai vedea în istorie expresia nesfârşitelor rivalităţi dintre popoare. Sau dacă rivalităţile sunt inerente firii omeneşti, ele se vor formula pozitiv, pe planul culturii şi al desăvârşirii spirituale. Fiecare naţiune va reprezenta pentru cealaltă un imbold de afirmare pe liniile mari ale creaţiei. O întrecere nobilă se va desfăşura între ele, fără pizme şi răutăţi. Atentând la libertatea sau onoarea unei alte naţiuni ar fi pentru o naţiune echivalent cu desfigurarea propriei ei fiinţe. Toate naţiunile, unite în acelaşi imn de laudă închinat lui Dumnezeu, îşi vor întinde mâinile frăţeşti, contemplând sfâşierile de odinioară ca ultimele vestigii ale unei epoci barbare.

Naţiunile sunt sortite să trăiască până la capătul lumii. Dacă unele naţiuni se sting înainte de acest termen, aceasta se

întâmplă din cauza altor naţiuni care le curmă viaţa, aşa cum un individ ucide pe altul. Acestea sunt cauze accidentale, de natură istorică. Există însă şi un alt gen de moarte naţională, care nu se datoreşte împrejurărilor externe, ci propriilor ei păcate. Există o moarte care vine din interior, când naţiunile se desprind de propria lor imagine spirituală, care le susţine prezenţa în lume, şi se încredinţează exclusiv forţelor materiale de care dispun. Odată diluându-se sufletul lor, este firesc ca şi edificiul lor exterior să se prăbuşească, exact aşa cum în momentul când suflarea vieţii se retrage din individ, şi trupul lui este sortit descompunerii.

Există un sens al istoriei ? Un sens universal al ei ? Fără îndoială, dar numai în cadrul de desfăşurare fixat de ordinea socială, care reglementează viaţa colectivităţilor umane : individ, neam, Dumnezeu. Sensul de realizare a istoriei este uniliniar şi limitat în timp, având ca termen final reuniunea tuturor popoarelor în Dumnezeu. La picioarele Tronului Dumnezeesc fiecare naţiune se va prezenta cu rodul ce l-a adunat în viaţa ei pământeană. Istoria universală e dominată de un singur impuls : întoarcerea ei la Creatorul omului şi al popoarelor. Nu există cicluri istorice, morţi şi renaşteri, eterne reîntoarceri. Acestea sunt speculaţii umane.

Lumea actuală constituie un provizorat. Ea a fost creată de Dumnezeu cu un scop limitat şi precis : să verifice condiţia de luptător a omului, să-i supună la probă elanurile lui creatore. Lumea actuală trebuie considerată ca o vastă arenă, unde se îmbulzesc alergători din toate naţiunile. Suficient de perfectă şi suficient de imperfectă ca omul să se poată măsura cu ea. După păcatul întâiului om -cu atât mai grav cu atât s-a săvârşit sub ochii Creatorului şi de cineva care văzuse lumina zilei în Paradis şi Îi cunoscuse întreaga putere, mărire şi bunătate- Dumnezeu nu mai putea avea încredere în nici o făptură omenească. De aceea Dumnezeu a retras omului darul nemuririi şi l-a fixat ca premiu la capătul unei vieţi de luptă. Nemurirea n-a fost abrogată definitiv, ci numai amânată până ce omul va face dovada vredniciei sale Nemurirea a fost disociată de fiinţa omului, devenind o calitate care se dobândeşte prin examenul vieţii.

Sentinţa Divină a lovit în bloc întreaga omenire. Din nemuritori, oamenii au devenit muritori. De îndată ce experienţa lui Dumnezeu cu primul om a eşuat, era firesc ca Atotputernicul să schimbe însăşi modul de dobândire al nemuririi. Ea nu se obţine de acum înainte decât pe baza unei selecţii. Condiţiile sunt egale pentru toată lumea. Toţi trebuie să se nască cu moartea în ei şi să sufere tentaţiile vrăjmaşului. În scurtul popas al vieţii pământene se decide destinul lor pentru eternitate. Oamenii înşişi optează pentru viaţa sau moartea veşnică. În ziua când mormintele se vor deschide şi toţi cei morţi vor învia, Iisus Hristos va încorona cu laurii nemuririi pe cei ce au trecut biruitori prin defileul vieţii pământene.

O întrebare care frământă lumea de două mii de ani mintea omenească este cum se va sfârşi lumea aceasta ? După viziunea apocaliptică a Sf. Ioan, ea va pieri în flăcările mâniei Divine. Apocalipsul relatează fazele de distrugere ale universului nostru. De ce acest final dramatic, se întreabă conştiinţa noastră înspăimântată ? Oare nu i s-ar putea cruţa omenirii tragedia ultimului act ? Trecerea de la o lume la alta nu s-ar putea face decât prin dezlănţuirea unei catastrofe cosmice ? Nu s-ar putea imagina o tranziţie blândă, o modificare pe etape a universului nostru?

Această întrebare ridică o problemă tot atât de gravă. Dacă Dumnezeu a destăinuit Sf. Apostol Ioan că lumea aceasta va dispărea străpunsă de fulgerele cerului, nu înseamnă oare că El "in anticipo" a fixat mersul ei spre catastrofă ? Aceasta ar însemna că nu mai e omul care îi determină cursul, ci voinţa Divină. Dezvăluindu-se în Apocalips ce soartă pregăteşte Dumnezeu lumii, nu înseamnă oare că fărădelegile oamenilor sunt prevăzute şi predeterminate ? Şi atunci cum poate omul fi tras la răspundere pentru faptele cărora nu se poate opune ?

Începem cu ultima chestiune. Dumnezeu nu este responsabil de ceea ce se petrece în lume. Omul este o fiinţă liberă. Dacă Dumnezeu i-ar prescrie omului ce conduită să urmeze, i-ar lua îndărăt darul cel mai preţios pe care i l-a făcut: libertatea interioară. Excluzând din capul locului ideea că

Dumnezeu ar putea să-1 împingă pe om la rău, chiar dacă l-ar constrânge să facă binele, faptul n-ar fi mai puţin grav. Omul ar înceta să păcătuiască, cu acelaşi titlu şi în aceleaşi condiţii în care nu păcătuiesc animalele. El şi-ar pierde definitiv calitatea sa intrinsecă, imaginea sa de om. El n-ar mai fi făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, el n-ar mai exista ca subiect creator, ci ar deveni un fragment depersonalizat al lumii materiale.

Dumnezeu nu dirijează cursul evenimentelor, dar nici nu trebuie să ni-L închipuim absent din mijlocul lor. Ca un bun părinte, Dumnezeu nu poate lăsa în părăsire pe fiii săi. Mai întâi scena pe care se joacă viaţa omului -universul material- n-ar putea subzista nici o clipă fără de suportul puterii Divine. Cum ar hrăni natura pe om, cum s-ar reînnoi viaţa pe pământ, fără de asistenţa necurmată a Divinităţii ? Apoi Dumnezeu este un sfetnic permanent al omului. Îl mustră, îl avertizează, îl pedepseşte chiar, aşa cum un părinte se poartă cu copiii lui. Din dragoste, din durere de tată, Dumnezeu intervine în istorie. Dar nu într-o formă agresivă, de natură să disloce persoana umană din ţâţânile ei, să-i vateme autonomnia ei caracteristică. Intervenţia lui Dumnezeu se săvârşeşte trimiţându-şi pe Fiul Său Unul Născut să se jertfească pentru mântuirea omului. Iisus Hristos reconstituie autenticul omenesc. El redă persoanei umane întreaga ei strălucire şi frumuseţe, aşa cum a ieşit din mâinile Creatorului. Mântuirea omului presupune, în primul rând, recunoaşterea originii sale supranaturale şi distanţarea lui de lumea obiectivă, în care se găseşte temporar surghiunit. Dumnezeu nu se îndepărtează din lume nici după ce s-a urcat la ceruri. El îşi prelungeşte existenţa în istorie, prin mijlocirea Bisericii întemeiate de Hristos. El este prezent în vinul şi pâinea din taina Cuminecăturii. El ne cercetează, ne povăţuieşte şi ne asistă ori de câte ori Îl invocăm în rugăciunile noastre. Graţia Divină se răspândeşte cu generozitate în viaţa fiecărui individ şi e tot atât de activă şi în viaţa popoarelor. Dar Graţia Diuvină nu coboară decât acolo unde licăreşte şi efortul omenesc, acolo unde sufletul se angajează în săvârşirea binelui. Când harul lui Dumnezeu încearcă inima unui om, El dă roade numai dacă i se

dă ascultare, dacă se supune apelului ceresc. Nu este exclus, aşadar, ca Dumnezeu să modifice cursul evenimentelor individuale sau colective, dar întotdeauna ca rezultat al unei colaborări cu omul. Creştinismul, cum spune Sf. Dionisie Areopagitul, a introdus un nou mod de lucrare în lume : modul teo-andric. Ca Dumnezeu să mântuiască poporul francez, a trebuit ca Ioana D'Arc să accepte misiunea ce i s-a încredinţat, creând un câmp de înaltă tensiune spirituală între francezi şi Dumnezeu. Căci trebuia să înfrângă neîncrederea şi laşitatea contemporanilor ei.

Graţia Divină e mult mai larg răspândită în lume decât efectele ei vizibile. Dar cei mai mulţi oameni nu-i reţin importanţa şi o alungă din sufletul lor. În sensul acesta, omul trebuie privit ca făuritor al destinului său. Participarea lui Dumnezeu la realizarea istoriei nu se afirmă decât însoţind acţiunea Sa creatoare. Dacă necesitatea alianţei cu Dumnezeu nu se face simţită în inima omului, în aceeaşi măsură se retrage şi sprijinul Său Prea Înalt.

Faptul că Dumnezeu anticipă cu milenii sfârşitul lumii, nu infirmă valabilitatea acestei explicaţii. Dumnezeu nu doreşte lumii acest sfârşit. Când i-a pus temeliile, n-a făurit planul ca după un răstimp oarecare să o nimicească prin sabie şi foc. Ci oamenii înşişi, prin propria lor vină, atrag asupra lor fulgerele cerului. Dumnezeu ştie doar cum se vor desfăşura lucrurile, în virtutea Preştiinţei Lui Prea Înalte. Prevede ce ravagii va face păcatul în lume, cum se va înmulţi din generaţie în generaţie, mai întins, mai devorant, mai nesăţios, provocând acest dezastru. Să nu confundăm aşadar vrerea şi intenţia lui Dumnezeu, străine de finalul apocaliptic al lumii, cu intemporalitatea fiinţei Sale, care îi îngăduie să descifreze taina lumii din veac în veac. De altfel, darul de a distinge mersul evenimentelor îl au unii oameni. Nu sunt atâţia istorici, filozofi şi scriitori care au uimit lumea cu profeţiile lor ? Şi dacă oamenii pot anticipa viitorul pe porţiuni finite, de ce să nu admitem că Dumnezeu să-1 cunoască pe distanţe mai mari ?

Distrugerea lumii va deveni necesară prin culpa omului. Oamenii au ascultat de insinuaţiile diavolului, rupând alianţa cu Dumnezeu. Raportul dintre Bine şi Rău s-a rupt definitiv în favoarea Răului. În loc de o turmă păstorită de Hristos, pământul adăposteşte o turmă stăpânită de diavol. Pământul a ajuns culcuşul Satanei. Lucifer, înfrânt în cer de Arhanghelul Mihail, a căutat să-şi ia revenşa pe pământ, ademenind pe oameni. El este în conflict cu cerul. Şi oamenii se dezlipesc de cauza lui Dumnezeu şi trec de partea diavolului. Zadarnică a fost întruparea lui Hristos, zadarnice chinurile Golgotei şi zadarnică Învierea ! Puterea diavolului s-a întins până la maginile pământului. Binele, unde se mai menţine, nu se mai încumetă să mai încrucişeze spada cu răul, nu mai are elanul marilor îndrăzneli. O astfel de omenire, care şi-a ales de Dumnezeu pe Satana, nu mai merită să trăiască !

Dumnezeu nu face decât să încheie bilanţul activităţii omeneşti. El a făcut sacrificii cutremurătoare ca să abată pe om de la drumul păcatului. Dar nu I se poate cere să îngăduie triumful puterilor răului pe pământ, să le recunoască El însuşi dominaţia asupra lumii. Să se retragă şi Dumnezeu din faţa lor ? Dacă omul a pierdut bătălia, va interveni în luptă rezerva Divină, condusă de strategul oştilor cereşti, Arhanghelul Mihail. Bucuria Satanei va fi de scurtă durată. În definitiv, ce se pierde odată cu stingerea vieţii lumeşti ? O omenire satanizată, o omenire ce şi-a renegat filiaţia Divină, o omenire ce numai biologic mai are înfăţişarea umană. Interior, sufleteşte, omul s-a înstrăinat de el însuşi, s-a deplasat spre polul negativ al existenţei. În schimb, în ceea ce câştigă este enorm. E afirmarea principiului Divin. Binele va birui întotdeauna răul. Împotriva legilor pământene, împotriva tuturor evidenţelor. Jertfa celor ce au stăruit în bine nu va fi zadarnică. Oricât de puţini ar fi şi urgisiţi, dreptatea e de partea lor. Iar cei ce s-au legat tovarăşi cu puterile răului, cu tot succesul lor aparent, vor cunoaşte ziua înfrângerii.

Revelaţia Apocalipsului este şi un avertisment. Uitaţi-vă, le spune Dumnezeu oamenilor, ce grozăvii vă aşteaptă, ce drum

prăpăstios aţi apucat. Aţi părăsit drumul libertăţii şi v-aţi înhămat păcatului şi el vă târăşte în zona morţii.

Nimicirea lumii are o îndoită semnificaţie pentru om. Mai întâi patria care i-a fost hărăzită lui de Dumnezeu, după ce şi-a arătat nevrednicia de a trăi în Paradis, va dispărea pentru totdeauna. Nu va mai vedea locurile pe unde a copilărit, grădinile în care s-a plimbat, munţii pe care i-a străbătut şi apele care l-au scăldat. Praf şi pulbere se va alege de toate lucrurile ce le-a făcut cu preţul atâtor sforţări, pentru a întocmi şi înfrumuseţa faţa pământului. Giganticele realizări ale tehnicii vor arde în acelaşi vârtej de foc. În loc ca acţiunea de cucerire a naturii să fie preamărită, - căci tehnica reprezintă o prelungire în om a creaţiei Divine şi aparţine naturii noastre intime - va cunoaşte aceeaşi soartă tragică din cauza declasării noastre interioare.

Aspectul spiritual al nefericirii umane e mult mai grav. O patrie se apără, o patrie reprezintă un front permanent. Pământul, patria omului, era încorporat domeniului Divin, iar vrăjmaşul care trebuia să-1 invadeze erau legheoanele îngerilor decăzuţi. Cum s-a achitat omul de această îndatorire ? A azvârlit armele şi a îngăduit hoardelor întunericului să treacă peste meterezele pământului. Nimic nu-i va fi mai penibil omului decât confruntarea cu propria lui nimicnicie, în ziua judecăţii. Ruşinea de a se şti dezertor, de a fi trădat cauza Divină, îl va zgudui mai mult decât tot ce-a lăsat în urmă. Mulţi, foarte mulţi oameni vor fi mântuiţi de Dumnezeu din milă, dar niciodată nu vor putea privi în ochi pe Dumnezeu, fără să-şi reamintească cât de meschin s-au purtat cu Acela care le-a arătat atâta mărinimie.

Stă numai în putinţa omului să cruţe omenirii catastrofa finală. Apocalipsul rămâne valabil, dacă nu intervine nici o schimbare în cursul actual al lumii, dacă domnia răului sporeşte fără încetare în dauna binelui. Omenirea a ajuns astăzi la marginea abisului. Ea mai dispune de un scut răgaz. Omul mai poate să împiedice în ultimul ceas, aplecarea cumpenei spre împărăţia nefiinţei, printr-o încordare disperată a tuturor puterilor lui. De miracolul ce se va produce în interiorul lui, depinde miracolul din afară. Când tranşeele Divinităţii ar fi din nou

ocupate de oameni adevăraţi şi Lucifer s-ar găsi în faţa unui front încheiat, raţiunea de intervenţie a oştilor cereşti ar cădea. Pământul însuşi s-ar pregăti să iasă în întâmpinarea Domnului, împodobindu-se cu reflexe paradisiace. Corul oamenilor s-ar amesteca cu corul îngerilor, intonând aceeaşi melodie de laudă Atotputernicului.

Dacă ne-am imagina pe om făcând un salt uriaş în natura Divină, dacă spiritul lui de sacrificiu ar deveni incandescent şi cu o fervoare nemaiîntâlnită s-ar dărui pentru răscumpărarea greşelilor lui, fără îndoială că această sublimă înălţare a sufletului său spre Dumnezeu nu va rămâne fără răspuns din partea cerului. Ce sens ar mai avea distrugerea pământului când oamenii s-au îmbrăcat în haina nevinovăţiei şi aşteaptă pe Hristos cu ramuri de finic ? Dacă s-ar produce această grandioasă renaştere interioară, omul ar vedea cum lăcaşul lui pământesc ar arbora culorile Ierusalimului ceresc, cum Dumnezeu însuşi le-ar cerceta aşezările. De ce să se transforme pământul într-un câmp de bătaie între Arhanghelul Mihail şi Lucifer, când elanurile arhanghelice au incendiat fiinţa oamenilor şi ei înşişi poartă în luptă stindardele lui Hristos şi răpun puterea vrăjmaşului ? Atunci, trecerea spre o altă lume, spre Ierusalimul ceresc, se va realiza într-un alt mod, fără acea revărsare de mânie Divină, anunţată de Apocalips.

VI. REALITATEA SUPRANATURALĂ A NEAMURILOR. MĂRTURII DIN SFÂNTA SCRIPTURA

Urmând indicaţiile lui Corneliu Codreanu, am cercetat şi noi *Scripturile,* pentru a vedea în ce măsură teza lui despre originea supranaturală a neamurilor îşi găseşte puncte de sprijin

în *Biblie.* Am găsit un număr considerabil de texte din *Vechiul* şi *Noul Testament* care confirmă existenţa unei relaţii directe între popoarele lumii şi Dumnezeu. Cum, în *Vechiul Testament,* legătura aceasta se referă la un singur popor şi deci ar putea fi interpretată limitativ, am renunţat la abundenţa de izvoare din partea veche a *Scripturii* şi ne-am mărginit investigaţiile la *Noul Testament.*

Din *Vechiul Testament,* reproducem doar două citate, care ni se par extraordinar de clare. În *Deuteronom,* găsim următoarele cuvinte rostite de Moise :

"Când Cel Prea Înalt a dat neamurilor lor moştenire şi când a osebit pe fiii lui Adam unii de alţii, El a hotărât ţinuturile popoarelor, după numărul îngerilor lui Dumnezeu". Fiecare popor, aşadar, are un înger ocrotitor şi Dumnezeu a fixat fiecăruia o parte din moştenirea pământului, ţinutul unde va trebui să se stabilească şi să-şi trăiască viaţa.

În *Psalmii* lui David o altă confirmare a creaţiei Divine a popoarelor:

"Toate neamurile pe care le-ai făcut vor veni; şi se vor închina feţei tale, Doamne, şi vor preamări numele Tău ".

Şi acum să trecem la *Noul Testament,* aşezând textele unde găsim mărturii despre neam într-o anumită ordine, care să reprezinte o gradaţie explicativă.

"Simon Petru a spus cum a avut grijă Dumnezeu de la început să ia dintre neamuri un popor care să-Ipoarte numele ". (Fapte, 15, 14) Dumnezeu nu rupe legăturile cu omenirea neleală, lepădată de la Sine, ci încredinţează taina numelui Său unuia dintre popoare. Onoarea de a reprezenta dreapta credinţă în mijlocul nenumăratelor forme de idolatrie ce le practica restul omenirii, a revenit evreilor.

Dacă unui neam i s-a dat misiunea să perpetueze în conştiinţa omenirii amintirea adevăratului Dumnezeu, asta înseamnă că neamul reprezintă ceva mai mult decât o realitate naturală. Realităţile naturale sunt moduri de existenţă instabile. Ele apar şi dispar. Nu li se poate cere socoteală lor de ceea ce li se întâmplă sau ceea ce fac. Ele stau sub imperiul *"vremilor".* E

greu de conceput ca Dumnezeu să fi asociat planului Său de mântuire a lumii o entitate invalidată de propria ei natură pieritoare, o grămadă de oameni de responsabilitate mărginită, care astăzi stau împreună, dar mâine se pot risipi. Numai unei colectivităţi înzestrate cu viaţă nemuritoare îi putea încredinţa Dumnezeu un mesaj decisiv pentru soarta omenirii, a cărui împlinire avea să se întâmple mult mai târziu.

În alte texte, se vorbeşte clar de existenţa unei mântuiri colective. Nu numai indivizii, ci şi neamurile săvârşesc păcate şi trebuie aduse jertfe pentru ispăşirea lor. Preotul Zaharia proorocind chemarea plină de dar a fiului său Ioan, îi spunea acestuia: "Să dai poporului său (al lui Dumnezeu-n.n.) *cunoştinţa mântuirii, întru iertarea păcatelor",* iar îngerul Domnului vestind lui Iosif naşterea lui Iisus din Fecioara Maria, adaugă că Cel ce se va naşte *"va mântui poporul său de păcate".* Pretutindeni, în *Noul Testament,* găsim asociată ideea de mântuire cu ideea de neam. Sf. Apostol Pavel, în epistola către evrei, făcând deosebire între Leviţi, arhiereii vechi şi preoţia cea nouă a lui Iisus, spune despre cei dintâi că, fiind luaţi dintre oameni, erau datori să jertfească de două ori, odată pentru sine, pentru propriile lor păcate, şi odată pentru popor. Hristos… *"nu mai are în fiecare zi, nevoie, ca acei arhierei, să aducă jertfe, întâi pentru păcatele sale, apoi pentru ale poporului, căci a făcut acestea odată, aducându-se jerfăpe sine însuşi"* (Evrei, 7, 27)

Problema care se pune poporului evreiesc este aceeaşi ca pentru popoarele lumii. *"Ca să fiu slujitorul lui Iisus Hristos între păgâni, slujind preoţeşte Evanghelia lui Dumnezeu, pentru ca jertfa neamurilor să fie bine primită, sfinţită întru Duhul Sfânt".* (Romani, 15, 16). Sf. Apostol Pavel arată clar că nu este vorba de o mântuire în veacul nostru, de un ajutor ce l-ar da Dumnezeu popoarelor drept-credincioase, ca să treacă cu bine furtunile istoriei (acest gen de asistenţă Divină nu este exclus în anumite împrejurări), ci o jertfă a neamurilor care să răzbată dincolo de veac şi care să atragă asupra ei binecuvântarea Duhului Sfânt.

Tot în *Noul Testament* este abordată problema responsabilităţilor colective. Avertismentele şi mustrările lui Iisus nu se adresează numai evreilor contemporani, mulţimilor evreieşti, fariseilor şi cărturarilor, cetăţilor în care locuiesc, acelora care trăind cu El îi înfruntă învăţătura şi îi nesocotesc puterea minunilor Lui, ci totalităţii lor etnice: *"O, neam fără credinţă şi stricat, până când voi fi cu voi ? Până când vă voi răbda pe voi?"* (Matei, 17, 17.) Răspunderile se prelungesc în cascada timpurilor. Evreii nu sunt făcuţi răspunzători numai de păcatele ce le-au săvârşit în timpul vieţuirii lui Iisus pe pământ, ci de toate călcările de lege, petrecute în decursul istoriei, de la primele ei începuturi. Dumnezeu va cere socoteală, zise Iisus, *"de sângele tuturor proorocilor care s-a vărsat de când s-a întemeiat lumea : de la sângele lui Abel, până la sângele lui Zaharia, care a pierit între altar şi templu. Adevăr vă spun, se va cere de la neamul acesta".* (Luca, 11, 5051). Cum se pot transmite răspunderile de la o generaţie la alta, încât să formeze un tot inseparabil de fiinţa unui neam, dacă legătura dintre generaţii n-ar fi asigurată decât pe plan biologic sau numai printr-un fond comun de tradiţii şi amintiri ? Numai dacă admitem existenţa unui suflet naţional, care depăşeşte viaţa unei generaţii, care e prezent în toate manifestările unui neam, de la origine până la dispariţie, responsabilitatea colectivă devine inteligibilă. După cum în clipele din viaţa unui individ, deşi atât de felurite unele de altele, recunoaştem aceeaşi identitate indestructibilă a eului, tot astfel şi diferitele perioade din istoria unui popor sunt legate între ele prin aceleaşi permanenţe spirituale.

Energia supranaturală a neamurilor se adevereşte şi din marea iubire ce-a arătat-o Iisus conaţionalilor Săi. O realitate accidentală, asemănătoare oricărui fenomen al lumii acesteia, nu ar fi putut insufla omului-Dumnezeu, desprins de tot ce e pământean şi de tot ce nu interesa linia mântuirii umane, o iubire atât de dogoritoare încât sufletul Lui să pătimească cumplit atunci când toate încercările Lui de a-i câştiga pe evrei *Evangheliei* s-au dovedit zadarnice. Aşa cum dintru început era

stabilit, din vestea cea bună, adusă de Iisus din cer, trebuia să se împărtăşească mai întâi evreii, poporul ales, şi apoi acest popor să devină purtătorul de cuvânt al revoluţiei mesianice în lume *"Şi în numele Său să se propovăduiască pocăinţa spre iertarea păcatelor la toate neamurile, începând de la Ierusalim ".* (Luca, 24, 17). Iisus rămâne credincios mesianismului evreiesc până acolo încât ia atitudini de naţionalism intransigent. El refuză să împărţească cu alte neamuri moştenirea poporului ales. Când trimite pe cei doisprezece Apostoli să predice în ţinutul Iudeii, îi sfătuieşte să nu meargă în căile păgânilor şi nici case de Samaritean să nu calce, *"ci mai vârtos mergeţi către oile pierdute ale Casei lui Israel.* (Matei, 10, 6). Sufletul lui este pus la grea încercare când femeia canaaneancă Îl roagă să-i vindece fata apucată de demoni. Iisus nici nu-i răspunde. Ucenicii, înduioşaţi de durerea femeii, Îl roagă să o ajute. Iisus neînduplecat îşi continuă drumul zicând : *"Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale Casei lui Israel".* Când femeia nu-şi pierde nădejdea, ci aleargă după El aruncându-I-se la picioare, din gura Lui ies cuvinte şi mai aspre. O extensiune a graţiei Divine la alte neamuri, înainte ca Israel să se fi împărtăşit din binefacerile ei, I se părea o nedreptăţire a acestui popor, o atingere a privilegiilor cu care a fost înzestrat din cele mai vechi timpuri de Creator. Numai credinţa neţărmurită a femeii canaaneence Îl înduplecă pe Iisus să săvârşească minunea.

Evreii nu şi-au înţeles chemarea. În loc de a deveni elementele de propagare ale revoluţiei mesianice, au văzut în Fiul lui David un duşman al poporului lor şi l-au prigonit cu înverşunare. Mâhnirea lui Iisus e şi mai adâncă, ştiindu-se lovit tocmai de acei care erau din sângele lui. *"Dar mai întâi, El trebuie să sufere mult şi să fie lepădat de neamul acesta ".* (Luca, 17, 25). Sufletul tremura ca într-o zbatere de moarte, gândindu-se la soarta ce-i aşteaptă pe evrei din pricina lipsei de viziune a destinului lor naţional. *"Şi când a fost aproape şi a văzut cetatea, a plâns de mila ei şi a rostit. Dacă ai fi cunoscut şi tu, în această zi a ta, cele ce sunt spre pacea ta ! Dar cum ascunse sunt de ochii tăi".* (Luca, 19, 41-42).

Chiar după ce s-a încheiat drama Golgotei, Iisus nu uită de poporul Său. Evreii nu decad din privilegiul întâietăţii. Când s-a urcat la cer, le-a spus Apostolilor să predice Evanghelia la toate neamurile, *"începând de la Ierusalim". "Căci nu mă ruşinez de Evanghelia lui Hristos* -zice Sf. Apostol Pavel- *pentru că este puterea lui Dumnezeu, spre mântuirea orişicui crede, atât iudeu mai întâiu cât şi elin "* (Romani, 1, 16).

Numai după ce evreii s-au închis în refuzul lor absurd, Apostolii s-au îndreptat spre celelalte neamuri. Pavel şi Barnaba le-au spus-o pe faţă : *"Vouă trebuie să vă grăim, mai întâi, cuvântul lui Dumnezeu, dar de vreme ce îl lepădaţi şi nevrednici vă judecaţi pe voi de viaţa cea veşnică, iată ne întoarcem către neamuri".* (Fapte, 13, 46).

La prigoana evreilor, Iisus răspunde cu prigoana dragostei. Lăsarea la o parte a lui Israel nu pecetluieşte o stare definitivă. Noul Testament exprimă chiar certitudinea convertirii lor. Ei pierd doar dreptul întâiului născut, dar posibilitatea mântuirii lor rămâne neatinsă. Semnul sfârşitului, după destăinuirea lui Iisus, va fi ca "… *mai întâi Evanghelia trebuie să propovăduiască între toate neamurile"* (Marcu, 13, 10). Evreii vor supravieţui până la sfârşitul lumii şi vor fi martorii prefacerilor apocaliptice : *"Adevăr grăiesc vouă că nu va trece neamul acesta până ce nu vor fi toate acestea ".*

Dacă neamurile nu ar reprezenta nimic mai mult decât o realitate naturală, nu înţelegem strânsa împletire între religie şi neam, la care face mereu trimitere creştinismul. De ce Hristos şi Apostolii, în predicile lor, pun atâta insistenţă în convertirea popoarelor ? De ce nu detaşează cauza individului de neam ? Începutul şi sfârşitul existenţei pământene a lui Hristos este marcat de ideea de neam. *"Căci iată, de acum înainte mă vor ferici toate neamurile"* (Matei, 28, 20), e ultimul îndemn ce-l adresează Iisus Apostolilor, în clipa când se urcă la cer.

Apostolii urmează îndemnul lui Hristos. Pentru Sf. Apostol Pavel, răspândirea creştinismului între popoare constituie unul din momentele revelatorii ale noii religii. *"Şi cu adevărat mare este taina creştinătăţii. Dumnezeu s-a arătat în*

trup, s-a îndreptat cu Duhul, a fost văzut de îngeri, s-a propovăduit între neamuri, a fost crescut în lume, s-a înălţat întru mărire". (Pavel, Timotei, 3, 16). Mântuirea prin Iisus îmbrăţişează şi fiinţa popoarelor: *"Deci cunoscut să vă fie vouă că această mântuire a lui Dumnezeu trimisă a fost neamurilor şi ele vor asculta".* (Fapte, 28, 28). Căci scris este: *"Viu sunt eu* -zice Domnul- *Orice genunche se va pleca înaintea mea şi orice limbă va da slavă lui Dumnezeu ".* (Pavel, Romani, 14, 11).

Există, în sfârşit, o sumă de mărturii directe despre originea supranaturală a neamului. Când Petru întreabă pe Iisus că ei, ucenicii lui, care şi-au lăsat totul şi I-au urmat Lui cu ce vor fi răsplătiţi în împărăţia cerurilor, Iisus le răspunde: "… *la naşterea din nou a lumii, când Fiul Omului va şedea în judeţul măririi sale, veţi şedea şi voi în douăsprezece jeţuri, judecând cele douăsprezece seminţii ale lui Israel".* (Matei, 19, 28). E clar exprimat că evreii vor răspunde de faptele lor şi ca entitate colectivă înaintea judecătorilor aleşi de Dumnezeu. Toate popoarele se vor înfăţişa în ziua judecăţii supreme în faţa tronului Dumnezeesc: *"Şi se vor aduna înaintea Lui toate neamurile şi-i vor despărţi pe unii de alţii precum desparte păstorul pe oi de capre".* (Matei, 25, 32). Fără îndoială că despărţirea oilor de capre se referă la indivizi. Dar indivizii apar la judecată cu calitatea lor etnică. În judecata ce se va face asupra fiecăruia va interveni şi coeficientul de responsabilitate colectivă, adică contribuţia fiecărui individ la împlinirea legilor Dumnezeeşti în cadrul neamului lor.

Toţi oamenii sunt înrudiţi între ei prin descendenţa lor comună, spirituală şi biologică. Dar făptura omenească nu s-a întins în mod uniform pe toată suprafaţa pământului. În sânul masei omeneşti s-au produs diferenţieri etnice. Aceste individualizări pe grupe umane nu sunt structuri achiziţionate aposteriori de oameni prin influenţa mediului geografic şi alte circumstanţe, ci sunt date dintru începutul începutului neamurilor. Sf. Apostol Pavel confirmă originea monogenetică a oamenilor, dar are grijă să adauge că arhietipurile naţionale anticipă cursul istoriei universale. *"El a făcut dintr-un singur*

sânge întregul neam al oamenilor, ca să locuiască peste toată faţa pământului şi a aşezat de mai înainte vremurile şi hotarele aşezării lor". (Fapte, 17, 26). Neamurile ca virtualităţi există înainte de a se verifica istoriceşte apariţia lor. Neamurile nu se zămislesc întâmplător, ci îşi iau zborul de la liziera eternităţii. *"Pentru aceasta îmi plec genunchii înaintea Tatălui, din care îşi trag numele orice neam în cer şi pe pământ".* (Pavel, Efeseni, 3, 14-15).

Apocalipsul constituie actul final al istoriei umane. În profeţiile lui subiectul principal de discuţie e naţiunea. Naţiunile nu şi-au îndeplinit chemarea. În loc de a-şi realiza destinul în conformitate cu legile Dumnezeeşti, s-au lăsat amăgite de puterile răului şi acum pătimesc în robia lor. Ofensiva cerului contra puterilor răului se desfăşoară pentru a se substitui nevredniciei omeneşti. Obiectivul intervenţiei Divine pe pământ este dărâmarea dominaţiei lui Satan şi salvarea naţiunilor. Naţiunile îşi ispăşesc păcatele lor pentru că s-au lăsat năpădite de rău: "*… şi se vor jeli din pricina lui (a* lui Hristos -n. *n.) toate seminţiile pământului".* (1. 8.). Sângele lui Hristos s-a vărsat şi pentru răscumpărarea popoarelor : *"Şi cântau o cântare nouă şi ziceau : Vrednic eşti să iei cartea şi să deschizi peceţile ei, căci ai fost înjunghiat şi ai răscumpărat lui Dumnezeu, cu sângele tău, oameni din toată seminţia şi limba şi norodul şi neamul".* (5. 9.). Numărul celor salvaţi de la moartea veşnică sunt daţi şi pe naţiuni : *"Şi am auzit numărul celor pecetluiţi, o sută patruzeci şi patru de mii de pecetluiţi, din toate seminţiile fiilor lui Israel".* (7. 4.). Babilon, cetatea nimicită de mânia Divină, este învinuită că *"a adăpat toate neamurile din vinul patimei şi al desfrâului ei".* (14. 8). Blestem greu cade asupra acestei cetăţi din cauza acestei fărădelegi: *"Şi niciodată lumina lămpii nu se mai ivi în tine ; şi glasul mirelui şi al miresei nu se va mai auzi în tine niciodată, pentru că neguţătorii tăi erau stăpânitorii lumii şi pentru că toate neamurile s-au rătăcit cu fermecătoria ta".* (18. 23).

"Iisus este numit împărat al neamurilor" (15. 3), în cântarea de laudă a sufletelor ce au ieşit biruitoare în lupta cu

ispitele lumii. Toate popoarele se vor închina înaintea lui Hristos în ziua judecăţii din urmă: *"Cine se va teme de tine, Doamne, şi nu va mări numele Tău ? Că tu singur eşti sfânt, că toate neamurile vor veni şi se vor închina înaintea Ta, pentru că judecăţile Tale s-au dat pe faţă".* (20, 3). Satana este zăvorât în adâncuri pe o mie de ani *"ca să nu mai amăgească norodele".* (20, 3)

Mulţimea care se înfăţişează înaintea lui Hristos nu este fără patrie. Oamenii rămân legaţi de poporul la care au aparţinut pe pământ : *"După aceea m-am uitat şi iată gloată multă, pe care nimeni nu putea s-o numere, -din tot neamul şi seminţiile şi popoarele şi limbile- stând înaintea Mielului, îmbrăcaţi în veşminte albe şi având în mâini ramuri definic ".* (7, 9)

Neamurile sunt realităţi şi în lumea care va lua locul actualului univers. Textele care urmează sunt de importanţă capitală pentru înţelegerea problemei, constituind un fel de *"summa"* a mărturisirilor evanghelice în favoarea existenţei supranaturale a neamurilor. Ele au reţinut şi atenţia lui Corneliu Codreanu, determinându-l să vorbească de *"învierea neamurilor".*

Noua cetate, în care va sălăşlui Dumnezeu cu aleşii Lui, după viziunea Sf. Ioan "... *avea zid mare şi înalt şi avea douăsprezece porţi, iar la porţi douăsprezece îngeri şi nume scrise deasupra, care sunt numele celor douăsprezece seminţii ale lui Israel".* (21,12).

"Şi cetatea nu are trebuinţă de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci mărirea lui Dumnezeu a luminat-o şi făclia ei este Mielul.

"Şi neamurile vor umbla în lumina ei, iar împăraţii pământului aduce-vor la ea mărirea lor". (21, 23-24)

"Mi-a arătat, apoi râul şi apa vieţii, limpede cum e cleştarul şi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului.

"Şi curge prin mijlocul cetăţii. Iar pe cele două maluri ale râului creşte pomul vieţii, făcând douăsprezece feluri de roade, în fiecare lună dându-şi rodul; şi frunzele pomului sunt spre tămăduirea neamurilor". (22, 1, 2)

TABLA DE MATERII

STUDIU INTRODUCTIV...................................

INTRODUCERE... 2

PARTEA ÎNTÂIA : INDIVIDUL……………… 13

I. Omulnou.. 14
II. Ordinea socială.. 33
III. în căutarea libertăţii...................................... 50
a) Libertatea exterioară................................
51
b) Libertatea interioară............................... 52
c) Libertatea anarhică............................... 54
d) Libertatea determinată........................... 59
e) Libertatea spirituală............................... 64
f) Dragostea... 67
g) Esenţa dragostei.................................... 71
h) Dragoste şi neam.................................. 73
IV. Structura persoanei umane............................ 80
V. Etica dragostei.. 91
VLDragoste şi Existenţă...................................... 102
a) Creaţie şi libertate................................... Io2
b)Marile obiective ale existenţei………… 104
c) Moarte şi înviere.................................. 110

PARTEA DOUA : NEAMUL…………… 116

I. Originea neamurilor... 118
II. Structura naţiunilor.. 125
III. Etapele de realizare ale Naţiunii........................... 138
a) Legile vieţii şi legile morţii........................... 142
b) Politică şi Religie.. 146
c) Elita naţională... 151
d) Formarea elitei naţionale................................ 154
e) Perpetuarea Elitei.. 159
f) Educaţia legionară...................................... 162

IV. Statul.. 172
a) Stat şi Naţiune... 173
b) Finalităţile Statului... 175
c) Scop şi mijloace... 177
d) Principiul de conducere al Statului…………. 179
e) Democraţia şi idealurile politice…………… 183
f) Rolul partidelor.. 186
g) Democraţia în România................................ 187
h) Voinţa naţională.. 191
i) Ecumenicitate naţională.............................. 197
j) Selecţia în constituirea partidelor…………. 200

V. Problema socială.. 204
VI. Destinul omenirii... 213
VII. Realitatea supranaturală a neamurilor……… 224